

STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM (PUR) GRADA BAKRA

2015. – 2020.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	1
1. UVOD	1
2. METODOLOGIJA IZRADE	2
3. OPĆENITO O GRADU	3
3.1. Osnovne informacije	3
3.2. Zemljopisni položaj	3
3.3. Prostor i prirodna obilježja	4
3.4. Prirodna baština	5
3.5. Stanovništvo	7
3.6. Stanovanje	8
4. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA	9
4.1. Administrativno upravljanje	9
4.1.1. Tijela jedinice lokalne samouprave	10
4.1.2. Ustroj gradske uprave Grada Bakra	12
4.1.3. Interesna partnerstva Grada Bakra	15
4.2. Imovina Grada Bakra	15
4.2.1. Poslovni prostori	15
4.2.2. Zemljište	15
4.2.3. Stanovi	16
4.2.4. Vlasništvo Grada Bakra u trgovačkim društvima	16
4.3. Proračun Grada Bakra	17
4.3.1. Prihodi i primici u proračunu Grada Bakra	17
4.3.2. Rashodi i izdaci u proračunu Grada Bakra	18
4.4. Društvene djelatnosti	21
4.4.1. Odgoj i obrazovanje	21
4.4.2. Zdravstvo i socijalna skrb	29
4.4.3. Sport i rekreacija	34
4.4.4. Kultura	36
4.4.5. Religija - vjerske zajednice i sakralni objekti	47
4.4.6. SWOT analiza društvene djelatnosti	48
5. ZAŠTITA OKOLIŠA	51
5.1. Načela i subjekti zaštite okoliša	51

5.2. Mjere sprečavanja nepovoljna utjecaja na okoliš	51
5.2.1. Zaštita tla	52
5.2.2. Zaštita zraka	52
5.2.3. Zaštita voda	53
5.2.4. Zaštita mora	53
5.2.5. Zaštita od prekomjerne buke	54
5.2.6. Mjere posebne zaštite	54
5.3. Gospodarenje otpadom	54
5.3.1. Obveze jedinica lokalne samouprave	55
5.3.2. Gospodarenje otpadom na području Grada Bakra	55
5.3.3. SWOT analiza zaštite okoliša	58
6. VATROGASTVO, ZAŠTITA I SPAŠAVANJE	58
6.1. Vatrogastvo na području Grada Bakra	58
6.2. Zaštita i spašavanje	59
6.3. SWOT analiza vatrogastva, zaštite i spašavanja	61
7. PROSTORNO PLANIRANJE	62
7.1. Općenito o prostornom planiranju	62
7.2. Prostorni planovi Grada Bakra	63
7.3. Prostorni plan uređenja Grada Bakra	63
7.3.1. Osnovna namjena i korištenje površina	64
7.3.2. Iskaz prostornih pokazatelja	66
7.4. Urbanistički planovi uređenja Grada Bakra	69
7.5. Prostorni planovi zadani Prostornim planom uređenja Grada Bakra	69
7.6. Obveze Grada u odnosu na Zakon o prostornom uređenju i PPUG Bakra	70
7.7. Izvješće o stanju u prostoru	71
7.8. SWOT analiza prostornog planiranja	72
8. INFRASTRUKTURNI SUSTAVI	72
8.1. Promet	72
8.1.1. Cestovni promet	72
8.1.2. Željeznički promet	74
8.1.3. Pomorski promet	74
8.1.4. Zračni promet	74
8.1.5. Cijevni promet	74
8.1.6. Telekomunikacije i pošta	75

8.2. Sustav vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda	75
8.2.1. Vodoopskrba.....	75
8.2.2. Odvodnja otpadnih voda	75
8.3. Energetski sustav	76
8.3.1. Elektroopskrba	76
8.3.2. Opskrba plinom.....	76
8.3.3. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije	76
8.4. Izgradnja komunalne infrastrukture	77
8.4.1. Javne površine	77
8.4.2. Nerazvrstane ceste	78
8.4.3. Javna rasvjeta	78
8.4.4. Groblja	78
8.4.5. Građevine za gospodarenje otpadom	79
8.5. Održavanje komunalne infrastrukture.....	79
8.6. SWOT analiza infrastrukturnih sustava	81
9. GOSPODARSTVO.....	81
9.1. Poljoprivreda, šumarstvo, stočarstvo i lov.....	81
9.2. Poduzetništvo.....	86
9.3. Nezaposlenost.....	90
9.4. Poduzetnička infrastruktura - Industrijska zona Kukuljanovo.....	92
9.4.1. Upravljanje Zonom.....	93
9.4.2. Prostorno uređenje Zone	93
9.4.3. Korisnici Industrijske zone	94
9.4.4. Slobodna zona	95
9.5. Turizam	95
9.5.1. Resursna osnova turizma	95
9.5.2. Smještajni kapaciteti	96
9.5.3. Turistička potražnja.....	96
9.6. SWOT analiza gospodarstva	98
10. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA BAKRA	100
10.1. Vizija razvoja Grada Bakra	101
10.2. Strateški ciljevi, razvojni prioriteti i mjere razvoja	101
10.2.1. Strateški ciljevi i razvojni prioriteti	102
10.2.2. Razrada razvojnih mjera/razvojnih projekata po strateškim ciljevima i razvojnim prioritetima.....	111

10.3. Usklađenost Strateškog razvojnog programa s dokumentima više razine	130
10.3.1. Usklađenost s Razvojnou strategijou Primorsko-goranske županije	131
10.3.2. Horizontalna strateška načela.....	132
10.3.3. Usklađenost sa strateškim dokumentima Republike Hrvatske	132
10.3.4. Usklađenost sa Strategijou EUROPA 2020.	135
11. PROVEDBA STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA	135
11.1. Financijski izvori za provedbu Strateškog razvojnog programa	135
11.2. Institucionalni okvir za provedbu Strateškog razvojnog programa	137
11.3. Praćenje i ažuriranje	138
12. ZAKLJUČAK.....	138
13. POPIS SLIKA.....	139
14. POPIS TABLICA.....	139
15. POPIS GRAFIKONA.....	141

1. UVOD

Usvajanjem Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske 2009. godine i Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2011. - 2013. (svibanj 2010.) pokrenut je sustavan proces strateškog planiranja razvoja na razini županija u Republici Hrvatskoj. Istovremeno, modernizacijom sustava proračunskog planiranja, sukladno Zakonu o proračunu, uvedeno je obvezatno strateško planiranje u proces pripreme proračuna na svim razinama vlasti u Hrvatskoj. Ti procesi u potpunosti su usklađeni sa zahtjevima i potrebama Republike Hrvatske kao punopravnog člana Europske unije.

Strateški razvojni program - PUR ili Strategija razvoja temeljni je strateški dokument koji definira optimalne razvojne pravce lokalnog područja uzimajući u obzir obilježja, prednosti i ograničenja promatranog područja i njegovog okruženja.

Na lokalnoj razini kvalitetna strategija razvoja usklađena s nadređenom strategijom i novom razvojnom strategijom Europske unije (Agenda 2020.) osnovni je dokument na temelju kojeg se odlučuje o dodjeli bespovratnih sredstava i kao takav doprinosi mogućem uključivanju lokalnih projekata u programe financiranja na nacionalnoj i EU razini. Taj strateški dokument omogućava planiranje, provedbu, kontrolu i evaluaciju gospodarskog razvitka potencijalnim investitorima jer pruža uvid u razvojnu strategiju zajednice u koju se želi ulagati.

Strateški razvojni program, odnosno lokalna razvojna strategija važan je dokument jedinice lokalne samouprave iz nekoliko razloga. Najvažniji je donošenje planskog dokumenta razvoja za razdoblje 5 - 7 godina kojim će se utvrditi budući pravci razvoja jer dokument daje odgovore na pitanja u kojem smjeru treba ići razvoj lokalne zajednice i na koji ga način ostvariti. Programom se postavlja jasna vizija Grada u budućnosti te ciljevi koji predstavljaju smjernice u načinu djelovanja u određenom vremenskom razdoblju.

Grad Bakar još je u rujnu 2009. godine izradio Program ukupnog razvoja Grada Bakra. Razvojne mjere u okviru tri razvojna prioriteta najvećim su dijelom realizirane dok se tijekom vremena i uslijed izmijenjenih okolnosti od nekih mjera i odustalo.

Temeljem promjena u kontekstu planiranja i izrade nacionalnih strateških dokumenata koji se odnose na regionalni i ruralni razvoj, ali i potrebe usuglašavanja dokumenta sa strateškim programima višeg reda, kako na razini Županije tako i na razini države, Gradsko je vijeće u ožujku 2015. godine donijelo Odluku o izradi novog Strateškog razvojnog programa (PUR) Grada Bakra za razdoblje od 2015. do 2020. godine, kojim će se utvrditi razvojni ciljevi usmjereni društveno-gospodarskom razvoju Grada Bakra. Istom je Odlukom produženo važenje postojećeg strateško-razvojnog dokumenta „Program ukupnog razvoja Grada Bakra“ do stupanja na snagu novog Programa za razdoblje od 2015. do 2020. godine.

Strateški razvojni program mora omogućiti sustavan i cjelovit pristup razvoju jedinice lokalne samouprave s konačnim ciljem bolje kvalitete i višeg standarda života njenih stanovnika. Novim Strateškim razvojnim programom trebaju se ostvariti sljedeći ciljevi:

- utvrđivanje lokalnih potreba te povezivanje s regionalnim, državnim prioritetima te Europskom strategijom za pametan, održiv i uključiv rast, a što će pružiti osnovu za strateško planiranje i izradu razvojnih programa svih partnera u kojima su zastupljene interesne skupine
- stvaranje uvjeta za osiguranje potpora u svim društveno-gospodarskim područjima, a u cilju povećanja i optimalnog korištenja njihovog razvojnog potencijala
- stvaranje podloge za pripremu i apliciranje projekata prema EU i drugim inozemnim i nacionalnim fondovima
- stvaranje podloge za razvoj koordinirane, sustavne i strateški usmjerene suradnje na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, s partnerima iz drugih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz Hrvatske i inozemstva
- stvaranje uvjeta za razvoj sustava energetske učinkovitosti i održivo gospodarenje prirodnim resursima te zaštitu okoliša.

2. METODOLOGIJA IZRADE

Strateški razvojni program (PUR) Grada Bakra treba definirati strateške ciljeve i prioritete te razvojne mjere održivog društveno–gospodarskog razvoja Grada. Namjera je Programa povezati strateške ciljeve i prioritete, odnosno razvojne potrebe Grada s regionalnim, nacionalnim i europskim prioritetima te prema tome i s dostupnim nacionalnim i europskim financijskim sredstvima. Upravo iz tog razloga ovaj se Program odnosi na razdoblje od 2015. do 2020. godine budući da se strateški dokumenti na višim razinama s kojima mora biti usklađen donose za programsko i financijsko razdoblje koje obuhvaća 2014. do 2020. godinu.

Sukladno navedenom ovaj se Strateški razvojni program temelji na sljedećim dokumentima:

- *EUROPA 2020. – Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast*
- *Nacionalni strateški referentni okvir 2014. - 2020.*
- *Strategija regionalnog razvoja RH 2011. - 2013./2015.*
- *Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.*
- *Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.*
- *Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. godine*
- *Razvojna strategija Primorsko-goranske županije 2016. - 2020.*
- *ostalim relevantnim nacionalnim sektorskim strategijama i programima.*

Izrada ovog Programa rezultat je suradnje predstavnika Grada Bakra – Radne skupine, vanjskog konzultanta te predstavnika gospodarskog, civilnog, javnog i privatnog sektora.

Radnu skupinu za izradu ovog Programa imenovao je gradonačelnik Grada Bakra u sastavu: Tomislav Dundović, bacc. ing. mech., zamjenik gradonačelnika – predsjednik te članovi: Eleonora Sokolić Brusić, univ. spec. oec., Davor Kraljević, struč. spec. ing. aedif., mr. sc. Ivan Biskupić, dipl. ing. građ. i Sonja Jelušić, mag. oec. Članovi Radne skupine u svim su fazama razvoja dokumenta dali svoj aktivni doprinos.

Proces izrade Strateškog razvojnog programa obuhvatio je 4 osnovna koraka:

1. **izrada Analize postojećeg stanja** - Identifikacija izvora podataka (Državni zavod za statistiku, Hrvatski zavod za zapošljavanje, FINA...) radi izrade kvalitetne analize postojećeg društveno gospodarskog stanja koja služi kao podloga, odnosno polazište za kreiranje vizije i razvojnih prioriteta.
2. **izrada SWOT analize** – na radionicama s predstavnicima civilnog, javnog, privatnog i gospodarskog sektora identificirane su ključne snage i razvojne mogućnosti, te slabosti/nedostaci i prijetnje u razvoju jedinice lokalne samouprave temeljem kojih je dobiven uvid u želje i mogućnosti razvoja Grada s aspekta njegovih stanovnika, odnosno pojedinih ciljnih skupina.
3. **definiranje vizije, strateških ciljeva i prioriteta** – nakon što su utvrđeni ključni problemi na području Grada utvrđena je vizija za razdoblje 2015. – 2020. godine kao i strateški ciljevi razvoja, a da bi se oni ostvarili bilo je potrebno odrediti i prioritete razvoja unutar svakog strateškog cilja kao i razvojne mjere čijom će se realizacijom doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva razvoja Grada.
4. **analiza mogućnosti financiranja razvojnih mjera/projekata te utvrđivanje Plana provedbe (način provedbe, praćenja i ažuriranja) izrađenog Strateškog razvojnog programa** – posebna pažnja posvećena je analizi razvojnih mjera/projekata odnosno njihovim mogućnostima financiranja kako bi Strateški razvojni program postao prepoznatljiv i učinkovit okvir za financiranje razvojnih projekata i kako bi se raspoloživim sredstvima realizirale razvojne mjere koje će doprinijeti ostvarenju utvrđenih strateških ciljeva i prioriteta. U ovom su dijelu opisani mogući izvori financiranja te Plan provedbe samog dokumenta.

Provedba Strateškog razvojnog programa (PUR) Grada Bakra započinje njegovim usvajanjem od strane Gradskog vijeća. Ključan preduvjet kvalitetne provedbe povezivanje je Programa s Proračunom Grada budući da realizacija Programa zahtijeva strogo povezivanje planiranja projekata s godišnjim i višegodišnjim proračunskim planiranjem.

3. OPĆENITO O GRADU

Bakar, drevni grad i luka, mjesto je gdje se Sredozemno more najdublje uvuklo u europsko kopno, a smjestio se poput bisera u naručje dubokog zaljeva (dugog 4,5 km, širokog 600 – 700 m, dubine do 40 m). Izgrađen je amfiteatralno na brežuljku, a njegova povijesna jezgra registrirana je kao spomenik kulture 1968. godine. Područje Bakra bilo je naseljeno još u 3. i 2. stoljeću prije Krista. Materijalni dokazi potvrđuju da je u 3. i 2. st. pr. Kr., područje Grada Bakra naseljeno pripadnicima ilirskoga plemena Liburni koji su dali prvo ime Bakru; Vel-Kier (Kameni zaljev). Svoj trag tu je ostavilo i Rimsko Carstvo, potom hrvatske velikaške porodice Frankopan i Zrinski, a carica Marija Terezija dodijelila mu je status slobodnog kraljevskog grada 1779. godine.

Predstavnici Grada Bakra (Bakar i Hreljin) supotpisnici su poznatog Vinodolskog zakonika iz 1288. godine u kojem se prvi put spominje sadašnje ime grada.

3.1. OSNOVNE INFORMACIJE

Sjedište Grada Bakra je u Bakru, na adresi Primorje 39.

Službena mrežna stranica Grada je www.bakar.hr.

Dan Grada je 13. srpanj, kada se slavi blagdan sv. Margarete, suzaštitnice gradskog središta.

Grad ima grb i zastavu kojima se Grad predstavlja i kojima se izražava pripadnost Gradu.

Slika 1. Grb Grada Bakra

Grb Grada ima oblik poluokruglog štita. Štit je dvostruko razdijeljen. U prvom polju crvenobijele četvorine 5X2, u drugome na plavome na tri zelena brijega po jedna srebrna/bijela kula, a trećem u zlatno/žutom crno sidro s bijelim konopcem.

Slika 2. Zastava Grada Bakra

Zastava Grada je omjera 1:2, bijelo–žuto-plava trobojnica.

3.2. ZEMLJOPISNI POLOŽAJ

Grad Bakar teritorijalno je smješten u Primorsko-goranskoj županiji. Županija se nalazi u zapadnom dijelu Republike Hrvatske, a graniči s Republikom Slovenijom na sjeveru, Istarskom županijom na zapadu, Karlovačkom i Ličko-senjskom županijom na istoku dok na jugoistoku, u Kvarnerskim vratima, ima morsku granicu sa Zadarskom županijom. Županiji pripada i dio obalnoga mora s državnom granicom udaljenom 22 km jugozapadno od otoka Suska.

Prostor Primorsko-goranske županije obuhvaća površinu od 3.588 km² što čini 6,3% površine Republike Hrvatske. Gustoća stanovništva je 82,5 stanovnika po km². Prema rezultatima Popisa stanovništva iz 2011. godine Primorsko-goranska županija ima ukupno 296.195 stanovnika i s udjelom od 6,9% peta je po veličini u Republici Hrvatskoj. Obuhvaća 14 gradova (Bakar, Cres, Crikvenica, Čabar, Delnice, Kastav, Kraljevica, Krk, Mali Lošinj, Novi Vinodolski, Opatija, Rab, Rijeka, Vrbovsko) i 22 općine (Baška, Brod Moravice, Čavle, Dobrinj, Fužine, Jelenje, Klana, Kostrena, Lokve, Lopar, Lovran, Malinska-Dubašnica, Matulji, Mošćenička Draga, Mrkopalj, Omišalj, Punač, Ravna Gora, Skrad, Vinodolska, Viškovo, Vrbnik). Najveći grad i sjedište Primorsko-goranske županije je grad Rijeka, treći po veličini grad u Hrvatskoj.

Slika 3. Gradovi i općine u Primorsko-goranskoj županiji

Izvor: www.gkr.hr

Grad Bakar smješten je na sjevernoj strani Bakarskog zaljeva, 10-ak kilometara istočno od Rijeke. Obuhvaća površinu od 125 km² odnosno 3,48% površine Županije i po površini je deseta jedinica lokalne samouprave u Županiji.

3.3. PROSTOR I PRIRODNA OBILJEŽJA

Klima na području Grada Bakra uvjetovana je mnogim faktorima, prvenstveno geografskim položajem i utjecajem mora, što uvjetuje modificiranu mediteransku klimu („Procjena ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija“, „Službene novine Grada Bakra“, br. 6/15.), te razvedenim reljefom u planinskom zaleđu.

Priobalno područje Hrvatskog primorja ispod 400 m n.v. pripada umjereno toploj klimi s vrućim ljetima, gdje je prosjek najtoplijeg mjeseca preko 22 stupnja C i kišnim zimama. Oborine svoj maksimum postižu dva puta godišnje, u proljeće (travanj) i jesen (listopad, studeni i mjestimično prosinac).

Više dijelove Bakarskog područja (iznad 800 m n.v.) karakterizira prijelazni oblik s jakim kontinentalnim utjecajima te stoga i čestim i naglim vremenskim promjenama koje donose obilne oborine, jake vjetrove sa sjevera i juga, vrlo česte magle i puno

vlage te rane i kasne mrazove. Temperature najhladnijeg mjeseca kreću se između -3 i +8 stupnjeva C, a najtoplijeg ispod 22 stupnja C.

Najviši predjeli ovog područja (1000 - 2000 m n.v.) imaju mjesečnu temperaturu najhladnijeg mjeseca nižu od -3 stupnja C, temperaturu najtoplijeg mjeseca iznad 10 stupnjeva C, a manju od 22 stupnja C, a četiri mjeseca u godini imaju temperaturu višu od 10 stupnjeva C. Oborinske karakteristike jednake su prethodnom tipu.

Temeljne karakteristike klime ovog područja dosta su dug i suh topli period ljeti, neznatan broj dana sa snijegom, dug vegetacijski period, neravnomjeran padalinski režim, te neznatan broj dana s ekstremno niskim temperaturama.

Maksimalne temperature zraka bilježe se krajem lipnja, tijekom srpnja i početkom kolovoza, a iznose od 30 do 40 stupnjeva C. Godišnji prosjek relativne vlažnosti iznosi 62%, a njeno kolebanje nije veliko. Najniža je tijekom ljetnih mjeseci kada uslijed suše dolazi i do zastoja vegetacije. Uvjeti za formiranje magle su minimalni što potvrđuje činjenica da je magla rijetka pojava. Najkišovitiji mjeseci su kolovoz, rujan, listopad i studeni, a najsiromašniji oborinama su ljetni mjeseci lipanj i srpanj. U zimskom periodu, od siječnja do ožujka količine oborina u hladnom su polugodištu veće nego u toplom. Godišnji prosjek iznosi 115 dana (30% dana godišnje) s oborinama s prosječnom količinom oborine od 1472 mm/m². Snijeg je rijetka pojava na području samog Grada Bakra, dok je u mjestima Zlobin, Plase i višim dijelovima Hreljina zajedno s Melnicama često popraćen i s poledicama. Ta je meteorološka pojava uglavnom povezana s jakim istočnim i sjevernim vjetrovima.

Na meteorološkim postajama (Rijeka, te na području Grada Bakra - Bakar i Kukuljanovo) dominantan vjetar tijekom godine je iz N-NE smjera koji je poznat kao lokalni vjetar bura. Bura je najpoznatiji vjetar na jadranskom obalnom području. Puše s kopna na more, uglavnom sa sjeveroistoka, a po naravi je mahovit vjetar (mahovit – puše na udare ili „refule“). Puše po nekoliko dana, a nastaje prelijevanjem hladnog zraka iz Panonske zavale preko Dinarida na obalu. Vjetar iz smjera sjever-sjeveroistok predstavlja oko 40% situacija. Brzina bure uglavnom je veća od 3 m/s. Vjetrovi s mora (jugo i maestral) zastupljeni su u oko 12% vremena. Brzine vjetrova iz tog smjera uglavnom su između 2 i 2.5 m/s. Jako jugo javlja se vrlo rijetko. Ekstremne brzine vjetra na bakarskom području zabilježene su uglavnom u situacijama s burom. Iako se jak vjetar javlja relativno rijetko, jaka bura može neprekidno trajati i nekoliko dana.

3.4. PRIRODNA BAŠTINA

Nacionalni park "Risnjak" 1953. godine proglašen je nacionalnim parkom ukupne površine 3014 ha (www.risnjak.hr). Godine 1997. područje Parka prošireno je na 6350 ha te pored središnjeg dijela masiva Risnjaka obuhvaća planinski masiv Snježnika i hidrogeomorfološki spomenik prirode – izvor rijeke Kupe zajedno s njenim gornjim tokom. Park obuhvaća područja gradova Delnica, Čabra i Bakra (180 ha) te općina Lokve i Čavle. Osnovu parka čini masiv planine Risnjak s vrhom na 1528 m, dok je najniža točka parka na 290 m u dolini Kupe. Vrh Risnjaka atraktivan je u sva godišnja doba, a poznat je po veličanstvenim vidicima koji se pružaju prema otocima Kvarnera i prema planinama u susjednoj Sloveniji sve do Alpa. Park je izrazit primjer visinskog vegetacijskog raščlanjenja dinarskoga planinskoga sustava u reljefnom, geološkom, hidrološkom i klimatskom pogledu, biljnom pokrovu i životinjskom svijetu, prirodna veza između Alpa i balkanskih planina, prirodno stanište sve tri velike europske zvijeri (medvjed, vuk i ris) te područje s 1148 vrsta i podvrsta flore.

Slika 4. Nacionalni park Risnjak

Izvor: www.risnjak.hr

Područje parka podijeljeno je u dvije zone: zonu stroge i zonu usmjerene zaštite – u užoj zoni mnogo je prirodnih znamenitosti rijetke ljepote zbog kojih je ono i uvršteno u najviši stupanj zaštićene prirode. Podno samog vrha (područje Grada Bakra) nalazi se planinarski dom Josip Schlosser Klekovski do kojeg vodi nekoliko markiranih pješačkih staza, jedna od kojih je i staza od Gornjeg Jelenja preko Vilja (na području Grada Bakra).

Zakonom o zaštiti prirode („Narodne novine“, br. 80/13.) ekološka mreža definira se kao: sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i bioraznolikosti koju čine ekološki značajna područja za Republiku Hrvatsku, a uključuju i ekološki značajna područja Europske unije Natura 2000.

Ekološku mrežu Republike Hrvatske čine **područja očuvanja značajna za ptice – POP** (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za EU, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti) i **područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS** (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za EU).

Na području Grada Bakra nalazi se područje POVS:

NAZIV LOKALITETA	KOD LOKALITETA
Bakar - Meja	HR 2001487

Izvor: Izrada autora prema podacima www.biportal.hr i www.natura2000.hr

Slika 5. Lokalitet POVS Meja – Bakar

Izvor: <http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=HR2001487>

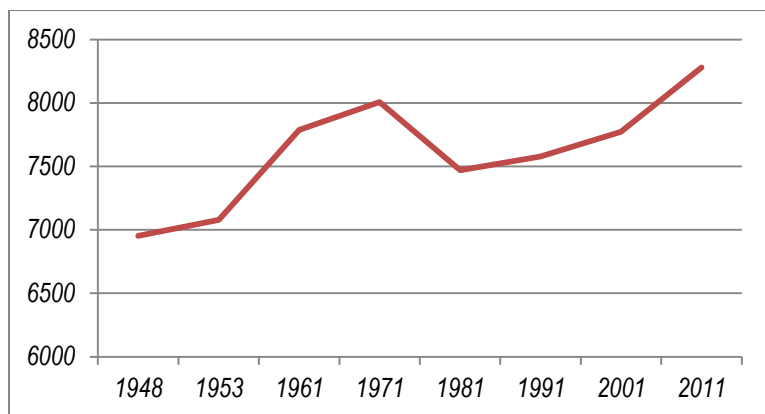
Lokalitet se nalazi na rubnom području između naselja Praputnjak i Hreljin, u blizini čvorišta cesta D 505 i A7, odnosno uz samu županijsku cestu Ž 5060 i Ž 5059 te predstavlja jedan od novih lokaliteta za orhideju *Himantoglossum Adriaticum* u Hrvatskoj otkriven 2011. godine. Lokalitet je važan za očuvanje ove vrste orhideje, a na parceli veličine 1x1m pobrojano su 34 primjerka.

3.5. STANOVNIŠTVO

Grad Bakar je 1804. godine bio najveći grad u Hrvatskoj, po broju stanovništva veći od Rijeke i Zagreba. Iako se u to vrijeme statistike o kretanju pučanstva nisu vodile, postoje dva značajna dokumenta iz 1787. i 1804. godine – ovjerovljeni rukopisni sumariji popisa pučanstva Ugarske i Hrvatske koji se čuvaju u mađarskom statističkom uredu u Budimpešti (Mladen Lorković: „Narod i zemlja Hrvata“, Zagreb, 1939., str.73). Godine 1787. u Bakru je bilo 7656 stanovnika, a 1804. godine 7805 stanovnika (dok grad i okolna sela broje 14 000 stanovnika) (izvor: www.cro-eu.com, izvor: časopis „Vjesnik staleškog društva katoličkih svećenika NRH“, br. 1 - 2, Zagreb, 1956., str. 73).

Najveći broj stanovnika u Bakru, 11 497 osoba, zabilježen je 1857. godine. Od tada pa sve do 1948. godine, kada je bilo 6953 stanovnika, broj stanovnika se smanjivao. Nakon II. svjetskog rata pa do 1971. godine broj stanovnika se povećavao da bi se u razdoblju od 1971. do 1981. godine opet smanjio. Međutim, u posljednjih 20 godina broj stanovnika raste (Grafikon 1.).

Grafikon 1. Broj stanovnika Grada Bakra od 1948. do 2011. godine

Izvor: Izradio autor prema podacima sa www.dsz.hr

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku o broju stanovnika, temeljem popisa stanovništva iz 2011. godine, na području Grada Bakra živi 8279 stanovnika. Po broju stanovnika Grad Bakar zauzima 8. mjesto u Primorsko-goranskoj županiji. Od ukupnog broja stanovnika 4062 su muškarca ili 49,06% i 4217 žena ili 50,94%, što znači da je prisutna ravnomjernost spolova.

Od ukupnog broja stanovnika njih 1595 mlađe je od 19 godina, što čini udio od 19,27%, dok je starijih od 60 godina 1995 osoba odnosno 24,10%, što znači da je kao i prethodnih godina i nadalje prisutan trend „starenja stanovništva“.

Radno sposobnog stanovništva, u dobi od 15 do 64 godine, ima 5742 osobe što čini udio od 69,36% u ukupnom broju stanovnika. Odnos muškaraca i žena u ovoj skupini također je podjednak, 2911 muškaraca i 2831 žena odnosno 50,7% muškaraca i 49,3% žena. Prosječna starost stanovnika Grada Bakra je 42,4 godine i to 41,3 godine za muškarce odnosno 43,5 godina za žene.

Tablica 1. Dobna struktura stanovništva Grada Bakra u 2011. godini

Spol	Ukupno	0 - 6 godina	0 - 14 godina	0 - 17 godina	0 - 19 godina	Radno sposobno stanovništvo (15 - 64 godine)	60 i više godina	65 i više godina	75 i više godina
sv.	8279	541	1169	1427	1595	5742	1995	1368	624
m	4062	276	579	709	789	2911	871	572	232
ž	4217	265	590	718	806	2831	1124	796	392

Izvor: www.dsz.hr, Kontingenti stanovništva po gradovima/općinama, Popis 2011.

Iz podataka o broju stanovnika prema naseljima, na području Grada Bakra (Tablica 2.) razvidno je da najviše stanovnika ima naselje Hreljin (2206 osoba ili 26,65%), a potom naselje Bakar (1473 osobe ili 17,79%) koje je ujedno i administrativno središte Grada dok najmanje stanovnika imaju naselja Plosna i Ponikve, ukupno 89 osoba ili 0,85% ukupnog broja stanovnika Grada.

Tablica 2. Stanovništvo po naseljima Grada Bakra

Br. st.	Bakar	Hreljin	Krasica	Kukuljanovo	Plosna	Ponikve	Praputnjak	Škrljevo	Zlobin
sv.	1473	2206	1.353	905	44	45	593	1344	316
m	739	1059	659	451	26	24	294	658	152
ž	734	1147	694	454	18	21	299	686	164

Izvor: Izradio autor prema podacima sa www.dsz.hr, Stanovništvo po gradovima i općinama, Popis 2011.

Uspoređujući broj stanovnika u odnosu na Popis iz 2001. godine kada je na području Grada živjelo 7773 stanovnika razvidno je da se u zadnjih 10 godina broj stanovnika povećao za 708 osoba što predstavlja porast broja stanovnika za 6,1%. Gustoća stanovništva na području Grada iznosi 66,23 stanovnika/km².

3.6. STANOVANJE

Na području Grada Bakra 2011. godine postojalo je 3877 stambenih jedinica ukupne površine 308.976 m² od čega su 2983 jedinice ili 76,94% bile stalno nastanjene, 575 privremeno nastanjeno te 104 napušteno.

U usporedbi s Primorsko-goranskom županijom u Gradu je bilo 2% stanova, a nastanjenih 2,58%. Većina stanova, njih 2882 ili 96,61% u privatnom je vlasništvu. Od ukupnog broja stambenih jedinica njih 171 se prema podacima Državnog zavoda za statistiku koristila povremeno za odmor i rekreaciju. Prosječna površina stana za stanovanje u Gradu iznosi 80 m², a stana namijenjenog za odmor i rekreaciju 65,67 m².

Tablica 3. Stanovi prema načinu korištenja

Primorsko - goranska županija			GRAD BAKAR		
		broj	m2	broj	m2
UKUPNO		193.830	13.671.369	3.877	308.976
Stanovi za stalno stanovanje	ukupno	144.701	10.648.712	3.662	294.088
	nastanjeni	115.527	8.731.600	2.983	244.948
	privremeno nastanjeni	26.596	1.766.783	575	42.157
	napušteni	2.578	150.329	104	6.983
Stanovi koji se povremeno koriste	stanovi za odmor i rekreaciju	36.529	2.308.950	171	11.230
	u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	67	3.420	5	132
Stanovi u kojima se samo obavlja djelatnost	iznajmljivanje turistima	11.375	619.862	2	86
	ostale djelatnosti	1.158	90.425	37	3.440

Izvor: www.dsz.hr, Stanovi prema načinu korištenja, Popis stanovništva 2011.

4. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

4.1. ADMINISTRATIVNO UPRAVLJANJE

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 86/06., ..., 45/13.) utvrđeno je područno ustrojstvo Republike Hrvatske te određena područja županija, gradova i općina. U Republici Hrvatskoj ustrojeno je ukupno 555 jedinica lokalne samouprave i to: 428 općina i 127 gradova te 20 jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno županija.

Područje lokalne samouprave reguliraju sljedeći propisi:

- Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 33/01., ..., 144/12.)
- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, br. 33/01., ..., 144/12.),
- Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, br. 117/03., ..., 147/14.),
- Europska povelja o lokalnoj samoupravi („Narodne novine – Međunarodni ugovori“, br. 4 - 70/2008.).
- Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi utvrđena su područja koja spadaju u samoupravni djelokrug jedinica lokalne samouprave (općina i gradova) i županija.

Grad Bakar u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to (Statut Grada Bakra):

- uređenje naselja i stanovanje
- prostorno i urbanističko planiranje
- komunalne djelatnosti
- briga o djeci
- socijalna skrb

- primarna zdravstvena zaštita
- odgoj i osnovno obrazovanje
- kultura, tjelesna kultura i sport
- zaštita potrošača
- zaštita i unapređenje prirodnog okoliša
- protupožarna i civilna zaštita
- promet na svojem području
- ostale poslove sukladno posebnim Zakonima.

Područje Grada Bakra bilo je u sastavu nekadašnje Općine Rijeka do 1993. godine kada je prilikom promjene teritorijalno-političkog ustroja Republike Hrvatske izdvojeno kao samostalna jedinica lokalne samouprave – Općina Bakar. Odlukom Općinskog vijeća Općine Bakar od 06. ožujka 1997. godine Grad Bakar postaje pravni slijednik Općine Bakar. Grad obuhvaća sljedeća naselja: Bakar – dio, Hreljin, Krasicu, Kukuljanovo, Plosnu, Ponikve, Hreljin i Zlobin.

Temeljni akt svake jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave je Statut. Gradsko vijeće Grada Bakra u srpnju 2009. godine temeljem članka 35. stavka 1. točke 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi usvojilo je Statut Grada Bakra kojim se detaljnije uređuje samoupravni djelokrug i ustrojstvo te način rada tijela Grada Bakra, obilježja Grada, javna priznanja, ustrojstvo, ovlasti i način rada upravnih tijela Grada, oblici neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima, provođenje referenduma o pitanjima iz djelokruga Grada, mjesna samouprava, ustrojstvo i rad javnih službi, oblici suradnje s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i druga pitanja od važnosti za ostvarivanje prava i obveza Grada.

Statutom Grada Bakra utvrđeno je da radi ostvarivanja neposrednog sudjelovanja u upravljanju lokalnim poslovima građani imaju pravo osnivati jedinice mjesne samouprave – mjesne odbore. Mjesni odbor osniva se kao oblik neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju, o lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana. U Gradu su osnovani sljedeći mjesni odbori:

- Mjesni odbor BAKAR za područje naselja Bakar
- Mjesni odbor HRELJIN za područje naselja Hreljin
- Mjesni odbor KRASICA za područje naselja Krasica
- Mjesni odbor KUKULJANOVO za područje naselja Kukuljanovo i Ponikve
- Mjesni odbor PRAPUTNJAK za područje naselja Praputnjak
- Mjesni odbor ŠKRLJEVO za područje naselja Škrljevo i Plosna
- Mjesni odbor ZLOBIN za područje naselja Zlobin.

4.1.1. Tijela jedinice lokalne samouprave

Jedinica lokalne samouprave ima predstavničko i izvršno tijelo. Predstavničko tijelo je gradsko vijeće. Članovi predstavničkih tijela biraju se na neposrednim izborima, tajnim glasovanjem, na mandat od četiri godine.

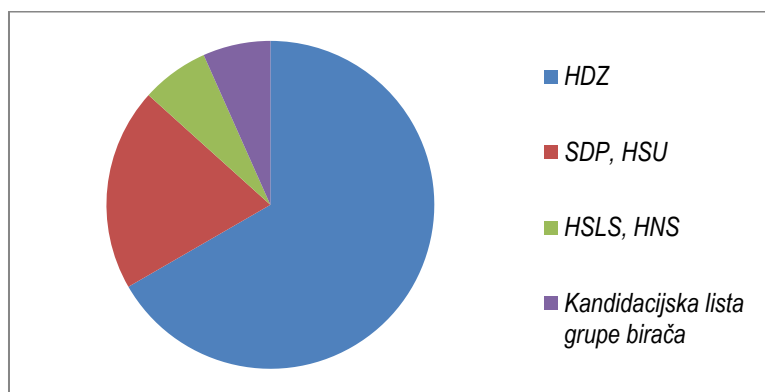
Gradsko vijeće Grada Bakra predstavničko je tijelo građana i tijelo Grada koje donosi akte u okviru djelokruga Grada te obavlja druge poslove u skladu s Ustavom RH, zakonom i Statutom Grada („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 25/09., 37/09., 44/13., „Službene novine Grada Bakra“, br. 11/14.) i to:

- donosi Statut
- donosi Poslovnik o radu
- donosi odluke i druge opće akte kojima se uređuju pitanja iz samoupravnog djelokruga Grada
- donosi odluke o uvjetima, načinu i postupku gospodarenja s nekretninama u vlasništvu Grada
- donosi odluke o gradskim porezima i naknadama, pristojbama i drugim prihodima od interesa za Grad
- donosi Proračun, odluku o izvršavanju Proračuna, polugodišnji i godišnji izvještaj o izvršenju proračuna

- odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina Grada čija ukupna vrijednost prelazi 0,5% iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina odnosno čija je pojedinačna vrijednost veća od 1.000.000,00 kuna
- donosi odluke o pristupanju međunarodnim udruženjima lokalnih jedinica drugih država, u skladu sa zakonom
- raspisuje referendum
- obavlja izbor, imenovanja, razrješenja predsjednika i 2 potpredsjednika Vijeća, predsjednika, potpredsjednika i članova radnih tijela Vijeća, drugih predstavnika Vijeća u tijelima i institucijama određenih zakonom i Statutom Grada
- odlučuje o pokroviteljstvu koje prima Vijeće
- uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela Grada
- osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Grad
- obavlja druge poslove koji su mu stavljeni u djelokrug zakonom i Statutom Grada.

Gradsko vijeće Grada Bakra broji 15 članova – vijećnika. Posljednji neposredni izbori za članove Gradskog vijeća održani su u svibnju 2013. godine. Sastav Gradskog vijeća u mandatu 2013. – 2017. godine prikazan je na grafikonu 2. U trenutnom mandatu sastav Vijeća čini: 10 vijećnika Hrvatske demokratske zajednice – HDZ, 3 vijećnika Koalicije Socijaldemokratska partija Hrvatske - SDP i Hrvatska stranka umirovljenika – HSU, 1 vijećnik Koalicije Hrvatske socijalno-liberalne stranke – HSLs i Hrvatske narodne stranke - Liberalni demokrati – HNS, 1 vijećnik Kandidacijske liste grupe birača.

Grafikon 2. Sastav Gradskog vijeća Grada Bakra u mandatu 2013. – 2017.

Izvor: Izrada autora.

Izvršno tijelo jedinice lokalne samouprave – Grada je gradonačelnik koji se bira neposredno na izborima, tajnim glasanjem na mandat od četiri godine. **Gradonačelnik Grada Bakra** nositelj je izvršne vlasti te prema Statutu Grada obavlja sljedeće izvršne poslove:

- priprema prijedlog općih akata
- predlaže Vijeću donošenje općih akata i mjera
- izvršava ili osigurava izvršavanje općih akata Vijeća
- daje mišljenje o prijedlozima akata koje Vijeću podnose drugi ovlašteni predlagatelji
- utvrđuje prijedlog proračuna te predlaže Vijeću donošenje proračuna, odluke o izvršavanju proračuna, polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna
- usmjerava djelovanje upravnih tijela Grada u obavljanju poslova iz njihovog djelokruga te nadzire njihov rad

- upravlja nekretninama i pokretninama Grada čija pojedinačna vrijednost ne prelazi 0,5% iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina, a najviše do 1.000.000,00 kuna, ako je stjecanje i otuđivanje nekretnina i pokretnina planirano u proračunu i provedeno u skladu sa zakonskim propisima
- upravlja raspoloživim novčanim sredstvima na računu proračuna Grada
- donosi Pravilnik o unutarnjem redu upravnih tijela Grada
- donosi odluku o utvrđivanju vrijednosti koeficijenata složenosti poslova radnih mjesta u upravnim tijelima Grada
- zaključuje kolektivni ugovor radi utvrđivanja prava i obveza službenika i namještenika zaposlenih u upravnim tijelima Grada
- imenuje i razrješava pročelnike upravnih tijela Grada
- utvrđuje plan prijema u službu u upravnim tijelima Grada
- donosi odluku o kriterijima za ocjenjivanje službenika i načinu provođenja ocjenjivanja
- razmatra financijska izvješća o poslovanju, revizijske izvještaje i izvještaje nadzornih tijela pravnih osoba u kojima Grad ima udjele u kapitalu
- odlučuje o davanju suglasnosti za zaduživanje pravnim osobama u većinskom vlasništvu Grada
- odlučuje o davanju jamstva pravnoj osobi u većinskom izravnom ili neizravnom vlasništvu Grada i ustanovi čiji je osnivač za ispunjenje obveza pravne osobe i ustanove
- donosi sve druge odluke glede pravnih subjekata koje je Grad osnovao ili u kojima je suosnivač, a koje zakonom nisu stavljene u nadležnost Vijeća
- podnosi Vijeću odgovarajuća Izvješća
- član je skupštine trgovačkih društava koja su u većinskom vlasništvu Grada
- obavlja nadzor nad zakonitošću rada tijela mjesnih odbora
- obavlja i druge poslove utvrđene Statutom Grada i drugim propisima.

Na neposrednim izborima održanim u svibnju 2013. godine za gradonačelnika Grada Bakra izabran je Tomislav Klarić, a za zamjenika gradonačelnika Tomislav Dundović.

4.1.2. Ustroj gradske uprave Grada Bakra

Poslove u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (upravnim odjelima i službama) obavljaju službenici i namještenici. Službenici su osobe koje u upravnim tijelima lokalnih jedinica kao redovito zanimanje obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga lokalnih jedinica i poslove državne uprave povjerene tim jedinicama, u skladu s Ustavom i zakonom. Službenici su i osobe koje u upravnim tijelima lokalnih jedinica obavljaju opće, administrativne, financijsko-planske, materijalno-financijske, računovodstvene, informatičke i druge stručne poslove. Namještenici su osobe koje u upravnim tijelima lokalnih jedinica obavljaju pomoćno-tehničke i ostale poslove čije je obavljanje potrebno radi pravodobnog i nesmetanog obavljanja poslova iz djelokruga upravnih tijela lokalnih jedinica.

Službenički odnosi i plaće u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi uređeni su:

- Zakonom o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, br. 86/08., 61/11.)
- Zakonom o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, br. 28/10.)
- Uredbom o klasifikaciji radnih mjesta u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, br. 74/10., 125/14.).

Radi obavljanja upravnih, stručnih i drugih poslova iz samoupravnog djelokruga Grada Bakra kao jedinice lokalne samouprave, kao i poslova državne uprave prenesenih na Grad, u skladu sa zakonom i drugim propisima Gradsko vijeće Grada Bakra 2012. godine donijelo je Odluku o ustrojstvu i djelokrugu rada upravnih tijela Grada Bakra („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 57/12.) kojom su ustrojena sljedeća upravna tijela:

- Ured Grada
- Upravni odjel za opće, pravne poslove i lokalnu samoupravu
- Upravni odjel za urbanizam, komunalni sustav i ekologiju.

U Uredu grada obavljaju se sljedeće grupe poslova: priprema materijala i organizacija rada gradonačelnika, Gradskog vijeća te njegovih radnih tijela i vijeća mjesnih odbora; upravljanje informacijama (odnos s javnošću, komunikacija s korisnicima upravnih usluga, zaštita podataka), poslovi u svezi protokola i prigodnih svečanosti, poslovi promidžbe Grada, osiguravanje javnih potreba na području predškolskog odgoja i obrazovanja, osiguravanje javnih potreba u području kulture, tjelesne kulture, tehničke kulture i športa, planiranje aktivnosti zaštite i očuvanja kulturnih dobara, osiguravanje javnih potreba u području socijalne skrbi i zdravstva, poslovi planiranja i upravljanja informatičko-komunikacijskim sustavom, te WEB portalom Grada, priprema i izrada prijedloga proračuna i izvještaja o izvršenju proračuna, praćenje izvršenja proračuna, izrada financijskih izvještaja o poslovanju i ostalih zakonom propisanih izvještaja Grada, proračunskih korisnika i gradskog komunalnog društva, vođenje knjigovodstvenih evidencija poslovnih promjena i transakcija nastalih na imovini, obvezama i potraživanjima i ostalih evidencija propisanih zakonom za Grad, proračunske korisnike i gradsko komunalno društvo, utvrđivanje poreznih obveznika, razrez i naplata gradskih poreza, analitičko zaduživanje i praćenje naplate komunalnih i ostalih gradskih prihoda, računovodstveni poslovi Grada i proračunskih korisnika, poticanje razvoja gospodarstva, a osobito maloga i srednjeg poduzetništva, upravljanje poslovnim prostorima u vlasništvu Grada, upravljanje prijevoznim sredstvima, ostalom pokretnom imovinom i inventarom u vlasništvu Grada, poslovi u svezi pripreme i izrade projekata i programa suradnje s EU, koordinacija nad planovima i mjerama podrške svih oblika razvoja turizma Grada, zaštita potrošača, osiguranje imovine grada, službenika i namještenika, izrada analiza, studija i marketinških programa Grada i trgovačkih društava u vlasništvu Grada, suradnja s državnim i drugim tijelima te pravnim osobama nadležnim za poslove Ureda.

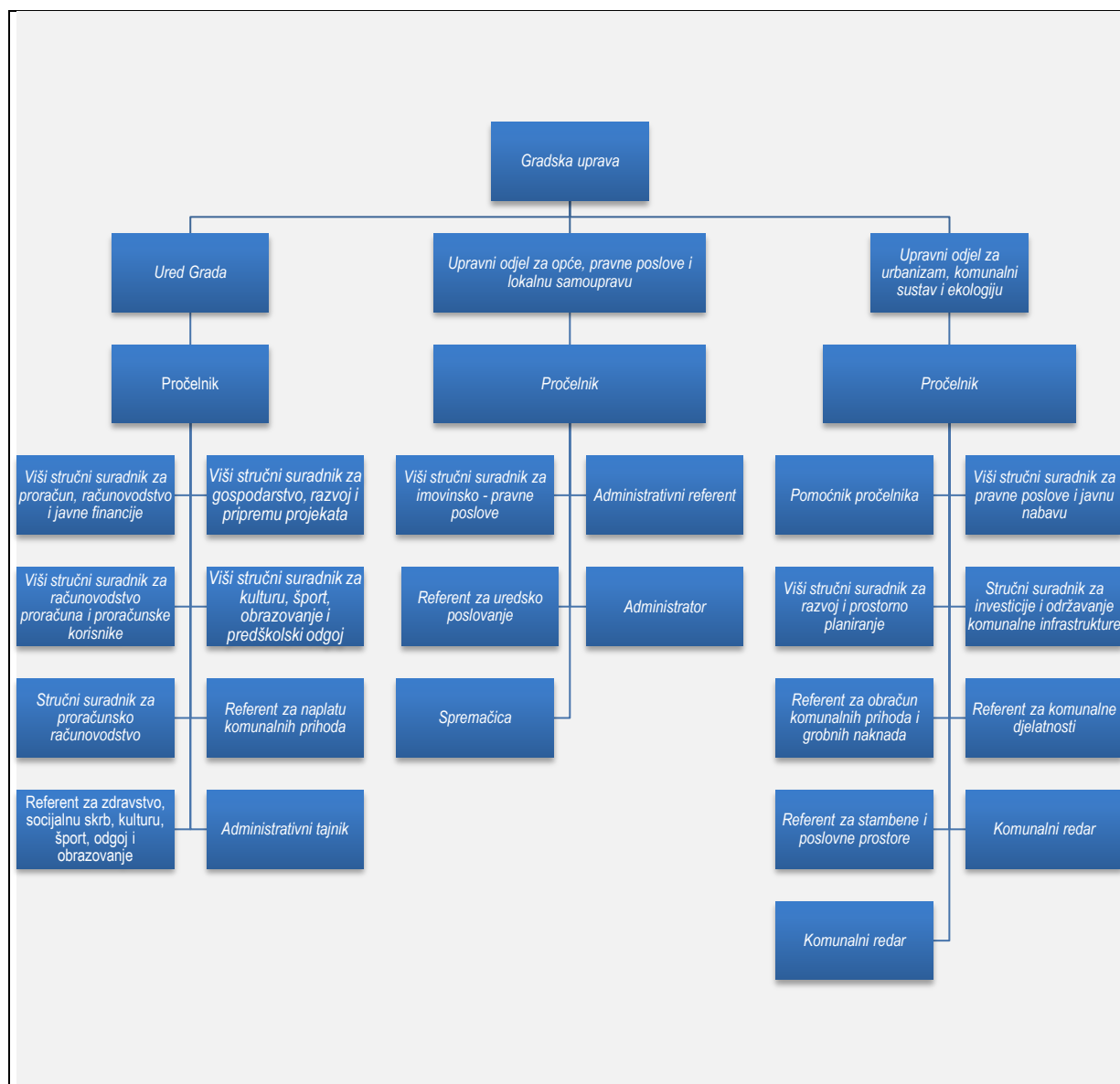
Upravni odjel za opće, pravne poslove i lokalnu samoupravu obavlja sljedeće grupe poslova: pravni poslovi u svezi pripreme sjednica Gradskog Vijeća te njihovih radnih tijela, upravni i tehnički poslovi za potrebe tijela mjesnih odbora iz njihovog djelokruga rada, poslovi kojima se ostvaruje suradnja s drugim tijelima državne uprave, drugim jedinicama lokalne samouprave u tuzemstvu i inozemstvu, javnim glasilima i građanima, poslovi pisarnice, arhiviranje akata i drugih spisa, pravne, kadrovske i opće poslove, vođenje svih imovinsko pravnih poslova, poslovi zastupanja Grada, provođenje postupaka u pravnom prometu nekretnina u vlasništvu Grada, vođenje cjelokupne i analitičke evidencije ukupne nepokretne imovine Grada.

Upravni odjel za urbanizam, komunalni sustav i ekologiju obavlja sljedeće poslove: kratkoročno i dugoročno planiranje i usklađivanje planova u području komunalnog gospodarstva, izrada prijedloga programa održavanja i gradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture, organiziranje i vođenje projekata izgradnje komunalne infrastrukture i drugih objekata u vlasništvu grada, upravne poslove iz područja komunalnog gospodarstva (utvrđivanje obveznika komunalnih i drugih prihoda, prisilna naplata), uređenje naselja i stanovanja, osnivanje i vođenje izvorne evidencije naselja, ulica i kućnih brojeva, određivanje kućnih brojeva, upravljanje komunalnom imovinom i stambenim prostorima, upravljanje službenim prostorima gradske uprave i proračunskih korisnika, poslove komunalnog redarstva, organizacija održavanja objekata i uređaja komunalne infrastrukture u stanju funkcionalne osposobljenosti, organizacija održavanja druge gradske imovine u stanju funkcionalne osposobljenosti po nalogu Ureda Grada, organizacija i sudjelovanje u izradi prostorno planske dokumentacije iz područja prostornog uređenja, poslove realizacije zaštite i očuvanja kulturnih dobara, utvrđivanje spomeničke rente i prisilna naplata, organizacija i sudjelovanje u izradi izvješća o stanju u prostoru, predlaganje i sudjelovanje u izradi programa zaštite i

očuvanja prirodnog okoliša, izrada planova za pripremu zemljišta, pripremu i izgradnju komunalnih objekata, komunalne infrastrukture i drugih gradskih investicija, obavljanje poslova provođenja Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama iz djelokruga lokalne samouprave, osnivanje i vođenje katastra vodova, geodetske poslove, uređenje prometa i sigurnosti prometa na cestama, poslove civilne zaštite i zaštite od požara, priprema, organizacija i provođenje svih poslova javne nabave.

Pravilnikom o unutarnjem redu uređeno je unutarnje ustrojstvo upravnih tijela Grada, a sistematizacija radnih mjesta po upravnim tijelima prikazana je na slici 6.

Slika 6. Shema gradske uprave Grada Bakra

Izvor: Izrada autora prema Pravilniku o unutarnjem redu.

Od ukupno predviđenih 25 radnih mjesta trenutno je popunjeno 20 mjesta. Prema školskoj spremi u gradskoj upravi zaposlena su 2 službenika sa završenim postdiplomskim stupnjem obrazovanja, 9 službenika s diplomskim stupnjem obrazovanja, 2 službenika s višom stručnom spremom, 6 službenika srednje stručne spreme i 1 namještenik srednje stručne spreme.

4.1.3. Interesna partnerstva Grada Bakra

U cilju razvijanja prijateljskih i partnerskih odnosa, unapređenja međusobne suradnje te povezivanja svojih građana, udruga i gospodarskih subjekata Grad Bakar uspostavio je suradnju s drugim gradovima i udruženjima.

Gradovi prijatelji Grada Bakra su: **Grad Otočac** od 2010. godine i **Grad Sveta Nedelja** od 2013. godine.

Grad Bakar potpisnik je Energetske povelje gradonačelnika i župana Republike Hrvatske, deklarativnog akta predstavnika lokalne i područne samouprave kojim se iskazuje svjesnost i politička volja o potrebi gospodarenja energijom na lokalnoj razini, brizi o zaštiti okoliša te racionalnom gospodarenju resursima na dobrobit lokalne zajednice i svih njezinih građana.

Grad Bakar član je i Udruge gradova - nacionalne, nestranačke i nepristrane zajednice gradova osnovane 2002. godine s ciljem poticanja suradnje jedinica lokalne samouprave i promicanja zajedničkih interesa gradova u Republici Hrvatskoj.

Lokalna akcijska grupa „VINODOL“ - kao predstavnik javnog sektora, u studenom 2014. g. Grad Bakar pristupio je udruzi, osnovanoj radi promicanja zajedničkih interesa gradova i općina s područja djelovanja u svrhu ruralnog i ukupnog razvoja, jedinstvenog zagovaranja interesa lokalne samouprave razvijanjem sinergije i umrežavanja između svih sudionika kojima je u interesu doprinijeti razvoju ruralnih područja.

4.2. IMOVINA GRADA BAKRA

Za upravljanje imovinom Grada Bakra zadužena su sva tri Upravna odjela Grada ovisno o svojoj nadležnosti. Ured grada vodi brigu o poslovnim prostorima i Domovima kulture, Upravni odjel za urbanizam, komunalni sustav i ekologiju zadužen je za stanove i objekte komunalne infrastrukture dok je Upravni odjel za opće, pravne poslove i lokalnu samoupravu nadležan za vođenje cjelokupne i analitičke evidencije ukupne nepokretne imovine Grada.

4.2.1. Poslovni prostori

Na dan 31. prosinca 2014. godine Grad Bakar ukupno je raspolagao s 84 poslovna prostora ukupne površine 7.062,84 m². Jedan prostor - zgrada Magistrata površine 1.168 m² u Bakru koristi se za potrebe smještaja gradske uprave, 4 prostora ukupne površine 1.275,45 m² koriste trgovačka društva u vlasništvu Grada Bakra i proračunski korisnici, 7 prostora površine 1.379,96 m² bilo je van upotrebe (prostori su u fazi uređenja ili prazni), 38 prostora površine 1.336 m² koriste udruge, a preostala 33 poslovna prostora površine 1.781,69 m² dana su u zakup temeljem Odluke o zakupu poslovnog prostora na području Grada Bakra. U naselju Bakar od ukupno 22 poslovna prostora, njih 15 je vlasništvo Grada, za 6 prostora u tijeku je postupak utvrđivanja vlasništva nad imovinom oduzetom za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, dok je za 1 prostor u tijeku povrat vlasnicima. Poslovni prostori u ostalim naseljima isključivo su vlasništvo Grada. Ukupno ostvaren prihod od zakupa poslovnih prostora 2014. godine ostvaren je u iznosu od 719.482,87 kuna.

Postoje još i dodatne nekretnine u vlasništvu trgovačkog društva Industrijska zona d.o.o. Bakar koje je u pretežitom vlasništvu Grada Bakra.

4.2.2. Zemljište

Područje Grada Bakra čini 9 katastarskih općina u kojima je Grad Bakar vlasnik ukupno 736 katastarskih čestica ukupne površine 3.362.614,33 m². U navedeni podatak nisu uključene nekretnine koje se nalaze u katastarskoj općini Bakar, a koje su u katastar i zemljišne knjige upisane kao vlasništvo Grada u postupku izlaganja nove izmjere k.o. Bakar koja je još u tijeku. Tijekom 2014. godine, od zakupa, koncesije ili drugog oblika raspolaganja zemljištem ostvareni su prihodi u iznosu od 66.229,16 kuna.

Postoje još dodatna zemljišta koja su u vlasništvu trgovačkog društva Industrijska zona d.o.o. Bakar koje je u pretežitom vlasništvu Grada Bakra.

4.2.3. Stanovi

Na dan 31. prosinca 2014. godine Grad Bakar raspolagao je s 40 stanova ukupne stambene površine 2.175,57 m² te od najma stanova ostvario prihod od 104.635,68 kuna. Od ukupnog broja, 36 stanova ukupne stambene površine 2.059,07 m² u vlasništvu je Grada, dok 4 stana koja nisu u vlasništvu Grada koriste stanari u skladu s ranije sklopljenim ugovorima. 12 stanova ukupne površine 689,69 m² koriste zaštićeni najmoprimci, 19 stanova površine 1.020,15 m² dano je u najam po tržišnim uvjetima, dok se 1 stan površine 112,32 m² koristi bespravno. U tijeku su postupci prisilne naplate dugovanja i iseljenja zbog neredovitog plaćanja najamnine za 6 stanova. Slobodnih stanova nije bilo.

Na dan 30. lipnja 2015. godine Grad je raspolagao s 42 stana ukupne površine 2.277,57 m², od čega je 38 stanova ili 2.161,07 m² u vlasništvu Grada, a 4 stana (isto kao i prethodne godine) koji nisu vlasništvo Grada koriste stanari u skladu s ranije sklopljenim ugovorima, 11 stanova površine 647,69 m² koriste zaštićeni najmoprimci, a 20 stanova površine 1.062,15 m² dano je u najam po tržišnim uvjetima. Slobodna su bila 2 stana, ukupne površine 102,00 m², a prije davanja u najam potrebno je izvesti radove na njihovom uređenju.

4.2.4. Vlasništvo Grada Bakra u trgovačkim društvima

Grad Bakar 100%-tni je vlasnik Gradskog komunalnog društva DOBRA d.o.o. Bakar sa sjedištem u Kukuljanovu, Kukuljanovo 182/2, koje je osnovano u ožujku 2007. godine. Temeljni kapital društva iznosi 500.000,00 kuna. Društvo obavlja sljedeće djelatnosti: javni prijevoz putnika (pružanje usluga prijevoza putnika u javnom prometu na području Grada Bakra), održavanje javnih i zelenih površina, održavanje groblja u svim naseljima na području Grada, odvodnju atmosferskih voda, te pogrebnu djelatnost. Glavni izvor financiranja Društva je Proračun Grada Bakra.

Grad ima i udio u kapitalu PZ DOLČINA Praputnjak u iznosu od 0,14% odnosno ukupno 1.000,00 kuna.

Tablica 4. Vlasnički udjeli Grada Bakra u temeljnom kapitalu trgovačkih društava

Trgovačko društvo	Udio u temeljnom kapitalu	Vrijednost udjela u temeljnom kapitalu
Industrijska zona d.o.o. Bakar	99,40%	170.512.000,00
GKD DOBRA d.o.o. Bakar	100%	500.000,00
Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka	3,65%	36.612.800,00
Autotrolej d.o.o. Rijeka	2,75%	363.000,00
Čistoća d.o.o. Rijeka	4,08%	939.700,00
Pevec d.d. Bjelovar	0,14%	177.700,00
UKUPNO		209.105.200,00

Izvor: Interna evidencija Ureda grada.

4.3. PRORAČUN GRADA BAKRA

Proračun je temeljni financijski dokument Grada Bakra kojim se procjenjuju prihodi i primici i utvrđuju rashodi i izdaci za jednu godinu. Omogućuje financiranje poslova i programa koje izvršavaju upravna tijela i proračunski korisnici Grada Bakra radi ostvarivanja javnih potreba i prava građana koja se financiraju iz javnih prihoda.

Proračun se donosi za jednu proračunsku godinu i važi za godinu za koju je donesen, a donosi ga Gradsko vijeće Grada Bakra na prijedlog gradonačelnika.

Uz proračun Grada Bakra donosi se odluka o izvršavanju proračuna kojom se uređuje struktura prihoda i primitaka te rashoda i izdataka proračuna i njegovo izvršavanje, opseg zaduživanja i jamstava, upravljanje financijskom i nefinancijskom imovinom, prava i obveze korisnika proračunskih sredstava, pojedine ovlasti gradonačelnika u izvršavanju proračuna za pojedinu godinu, te druga pitanja u izvršavanju proračuna.

Proračun Grada Bakra donosi se i izvršava u skladu s proračunskim načelima, i to: načelom jedinstva i točnosti proračuna, jedne godine, uravnoteženosti, obračunske jedinice, univerzalnosti, specifikacije, dobrog financijskog upravljanja i transparentnosti.

Zakonom o proračunu („Narodne novine“, br. 87/08., ..., 15/15.) propisan je sadržaj proračuna i financijskog plana. Proračun se sastoji od općeg i posebnog dijela, te od plana razvojnih programa.

Opći dio proračuna čini Račun prihoda i rashoda koji su iskazani prema ekonomskoj klasifikaciji i Račun financiranja u kojem se iskazuju primici od financijske imovine i zaduživanja te izdaci za financijsku imovinu i za otplatu kredita i zajmova.

4.3.1. Prihodi i primici u proračunu Grada Bakra

Prihodi i primici prema ekonomskoj klasifikaciji obuhvaćaju prihode poslovanja, prihode od prodaje nefinancijske imovine, primitke od financijske imovine i zaduživanja te višak/manjak prihoda iz prethodnih godina.

Prihodi poslovanja su: prihodi od poreza, potpore/pomoći (iz inozemstva, iz državnog proračuna, županijskog proračuna i iz drugih izvora u skladu s važećim propisima), prihodi od imovine, prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada, prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacije, te kazne, upravne mjere i ostali prihodi.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine ili kapitalni prihodi su prihodi koji se ostvaruju prodajom vlastite imovine (zemljište, stanovi, poslovni objekti, grobna mjesta i sl.).

Primici od financijske imovine i zaduživanja uključuju povrat depozita na dane zajmove trgovačkim društvima, kao i sredstva dobivena kreditom.

Tablica 5. Pregled prihoda i primitaka u strukturi Proračuna za 2014. te za 2015. godinu

Opis	Ostvarenje 2014.	Udio	Plan 2015.	Udio
PRIHODI POSLOVANJA	47.481.187,22		57.124.000,00	
Prihodi od poreza	12.525.220,89	27,66%	12.462.000,00	18,94%
Pomoći iz inozemstva i unutar općeg proračuna	320.941,44	0,71%	1.521.000,00	2,31%
Prihodi od imovine	2.570.148,63	5,68%	6.285.000,00	9,55%
Prihodi od upravnih i adm.pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	22.440.154,18	49,55%	36.838.000,00	56,00%

Prihodi od donacija, pruženih usluga i ostali prihodi	9.624.722,08	21,25%	18.000,00	0,03%
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	748.560,92		4.100.000,00	
Prihodi od prodaje zemljišta	86.810,00	0,19%	1.000.000,00	1,52%
Prihodi od prodaje građevinskih objekata	661.750,92	1,46%	3.100.000,00	4,71%
PRIMICI OD FINANCIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJA	240.923,10		6.506.000,00	
Povrat zajmova danih tuzemnim trgovačkim društvima	240.923,10	0,53%	806.000,00	1,23%
Primljeni krediti od tuzemnih kreditnih institucija	0	0,00%	5.700.000,00	8,66%
VIŠAK/MANJAK PRIHODA IZ PRETHODNIH GODINA	-3.186.090,66		-1.943.000,00	
Višak prihoda iz prethodnih godina	0	0,00%	358.000,00	0,54%
Manjak prihoda iz prethodnih godina	-3.186.090,66	-7,04%	-2.301.000,00	-3,50%
UKUPNO PRIHODI I PRIMICI	45.284.580,58	100,00%	65.787.000,00	100,00%

Izvor: Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna Grada Bakra za razdoblje 01. 01. - 31. 12. 2014. („Službene novine Grada Bakra“, br. 5/15.) i Odluka o Proračunu Grada Bakra za razdoblje 2015. - 2017. godine („Službene novine Grada Bakra“, br. 13/14., 6/15., 11/15.)

U strukturi ukupnih prihoda i primitaka Grada Bakra najzastupljeniji i najznačajniji su prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada, a zatim slijede prihodi od poreza. Udio ostalih vrsta prihoda i primitaka u ukupnim prihodima i primicima manji je od 10%.

Skupine prihoda i primitaka iz kojih se podmiruju rashodi i izdaci određene vrste i namjene čine izvore financiranja Grada Bakra, a to su: opći prihodi i primici, prihodi za posebne namjene, pomoći, donacije i prihodi od prodaje ili zamjene nefinancijske imovine, pri čemu najveći udio imaju prihodi za posebne namjene.

4.3.2. Rashodi i izdaci u proračunu Grada Bakra

Rashodi i izdaci u proračunu prema ekonomskoj klasifikaciji obuhvaćaju rashode poslovanja, rashode za nabavu nefinancijske imovine i izdatke za financijsku imovinu i otplate zajmova.

Rashodi poslovanja obuhvaćaju rashode za zaposlene, materijalne i financijske rashode, rashode za subvencije, pomoći, naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade, kao i ostale rashode.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine obuhvaćaju rashode materijalne imovine – zemljište, rashode za nabavu proizvedene dugotrajne imovine, kao i rashode za dodatna ulaganja na građevinskim objektima.

Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova odnose se na otplatu glavnica primljenih dugoročnih kredita od banaka.

Tablica 6. Rashodi i izdaci u strukturi Proračuna za 2014. i 2015. godinu

Opis	Ostvarenje 2014.	Udio	Plan 2015.	Udio
RASHODI POSLOVANJA	31.673.817,52		38.718.800,00	
Rashodi za zaposlene	6.217.075,96	13,07%	6.954.000,00	10,57%
Materijalni rashodi	12.656.043,48	26,60%	18.098.800,00	27,51%
Financijski rashodi	873.732,72	1,84%	397.000,00	0,60%
Subvencije	2.101.000,00	4,42%	2.100.000,00	3,19%
Pomoći unutar općeg proračuna	359.573,60	0,76%	340.000,00	0,52%
Naknade građanima i kućanstvima	4.624.495,72	9,72%	4.737.000,00	7,20%
Ostali rashodi	4.841.896,04	10,18%	6.092.000,00	9,26%
RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	13.209.461,41		24.040.200,00	
Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	0	0,00%	1.400.000,00	2,13%
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	11.122.052,28	23,37%	15.780.200,00	23,99%
Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	2.087.409,13	4,39%	6.860.000,00	10,43%
IZDACI ZA FINANCIJSKU IMOVINU I OTPLATE ZAJMOVA	2.701.487,56		3.028.000,00	
Izdaci za dane zajmove	0	0,00%	320.000,00	0,49%
Izdaci za otplatu glavnice kredita	2.701.487,56	5,68%	2.708.000,00	4,12%
UKUPNO RASHODI I IZDACI	47.584.766,49	100,00%	65.787.000,00	100,00%

Izvor: Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna Grada Bakra za razdoblje 01. 01. - 31. 12. 2014. („Službene novine Grada Bakra“, br. 5/15.) i Odluka o Proračunu Grada Bakra za razdoblje 2015. - 2017. godine („Službene novine Grada Bakra“, br. 13/14., 6/15., 11/15.)

U strukturi rashoda i izdataka najvišu stavku čine materijalni rashodi koji obuhvaćaju naknade troškova zaposlenima, rashode za materijal i energiju, rashode za usluge, kao i ostale rashode poslovanja, a zatim slijede rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine koji obuhvaćaju rashode za nabavu građevinskih objekata, postrojenja i opreme, prijevoznih sredstava, knjiga, umjetničkih djela i ostalih izložbenih vrijednosti, računalnih programa, umjetničkih, literarnih i znanstvenih djela te ostale nematerijalne proizvedene imovine.

Udio od 13,07% odnosno 10,57% imaju rashodi za dužnosnike i zaposlene u upravnim tijelima i proračunskim korisnicima Grada Bakra, dok se udio od 10,18% odnosno 9,26% odnosi na ostale rashode koji obuhvaćaju tekuće donacije u novcu i naravi sukladno programima javnih potreba i odlukama gradonačelnika, kapitalne donacije neprofitnim organizacijama i sredstva proračunske pričuve.

Posebni dio proračuna sadrži rashode i izdatke raspoređene po programima odnosno njihovim sastavnim dijelovima (aktivnostima, tekućim i kapitalnim projektima), kojih su nositelji odjeli gradske uprave i proračunski korisnici.

Tablica 7. Pregled rashoda i izdataka prema organizacijskoj klasifikaciji Proračuna za 2014. i 2015. godinu

Razdjel Glava	Opis	Ostvarenje 2014.	Udio	Plan 2015.	Udio
1	Predstavnička i izvršna tijela	1.500.320,41	3,15%	1.489.000,00	2,26%
2	Ured Grada	18.307.474,72	38,47%	22.208.000,00	33,76%
201	Ured Grada	14.778.656,80		16.881.000,00	
202	Dječji vrtić Bakar	2.956.327,75		4.405.000,00	
203	Gradska knjižnica Bakar	572.490,17		922.000,00	
3	UO za urbanizam, komunalni sustav i ekologiju	26.382.628,35	55,44%	40.944.000,00	62,24%
4	UO za opće, pravne poslove i lokalnu samoupravu	1.394.343,01	2,93%	1.146.000,00	1,74%
UKUPNO RASHODI I IZDACI		47.584.766,49	100%	65.787.000,00	100,00%

Izvor: Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna Grada Bakra za razdoblje 01. 01. - 31. 12. 2014. („Službene novine Grada Bakra“, br. 5/15.) i Odluka o Proračunu Grada Bakra za razdoblje 2015. - 2017. godine („Službene novine Grada Bakra“, br. 13/14., 6/15., 11/15.)

U strukturi proračuna za 2014. te u planu za 2015. godinu najveća su izdvajanja za programe i aktivnosti iz djelokruga Upravnog odjela za urbanizam, komunalni sustav i ekologiju (55,44%, odnosno 62,24%), potom za programe i aktivnosti Ureda grada (38,47%, odnosno 33,76%), programe i aktivnosti čiji su nositelji predstavnička i izvršna tijela (3,15%, odnosno 2,26%) te za programe i aktivnosti Upravnog odjela za opće, pravne poslove i lokalnu samoupravu (2,93%, odnosno 1,74%).

Funkcijska klasifikacija pokazuje aktivnosti Grada Bakra organizirane i razvrstane prema ulaganjima sredstava u djelatnosti: opće javne usluge, javni red i sigurnost, ekonomske poslove, zaštitu okoliša, unapređenje stanovanja i zajednice, zdravstvo, rekreaciju, kulturnu i vjersku djelatnost, obrazovanje i socijalnu zaštitu.

Tablica 8. Pregled rashoda i izdataka prema funkcijskoj klasifikaciji Proračuna za 2014. i za 2015. godinu

Šifra	Funkcija	Ostvareno 2014.	Udio	Plan 2015.	Udio
1	Opće javne usluge	10.404.081,72	21,86%	12.756.000,00	19,39%
3	Javni red i sigurnost	903.647,45	1,90%	1.441.000,00	2,19%
4	Ekonomski poslovi	17.024.820,92	35,78%	27.233.000,00	41,40%
5	Zaštita okoliša	1.217.831,40	2,56%	1.396.000,00	2,12%
6	Usluge unapređenja stanovanja i zajednice	6.006.950,48	12,62%	7.965.000,00	12,11%
7	Zdravstvo	553.865,98	1,16%	531.000,00	0,81%
8	Rekreacija, kultura i religija	3.371.908,41	7,09%	4.617.000,00	7,02%
9	Obrazovanje	5.339.243,35	11,22%	7.093.000,00	10,78%
10	Socijalna zaštita	2.762.416,78	5,81%	2.755.000,00	4,19%
U K U P N O		47.584.766,49	100,00%	65.787.000,00	100,00%

Izvor: Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna Grada Bakra za razdoblje 01. 01. - 31. 12. 2014. („Službene novine Grada Bakra“, br. 5/15.) i Odluka o Proračunu Grada Bakra za razdoblje 2015. - 2017. godine („Službene novine Grada Bakra“, br. 13/14., 6/15., 11/15.)

U strukturi proračuna najveći udio imaju rashodi i izdaci za ekonomske poslove (35,78%, odnosno 41,40%) odnosno za poljoprivredu, šumarstvo, ribarstvo i lov, gorivo i energiju, građevinarstvo, promet i ekonomske poslove koji nisu drugdje svrstani.

Slijede rashodi i izdaci za opće javne usluge koji se odnose na izvršna i zakonodavna tijela, financijske i fiskalne poslove, vanjske poslove te opće usluge (21,86%, odnosno 19,39%) te izdvajanja za usluge unapređenja stanovanja i zajednice (12,62%, odnosno 12,11%).

Najmanja izdvajanja evidentna su za zdravstvo (1,16%, odnosno 0,81%), javni red i sigurnost (1,90%, odnosno 2,19%) te zaštitu okoliša (2,56%, odnosno 2,12%).

4.4. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Društvene djelatnosti su one djelatnosti koje u osnovi nemaju za cilj ostvarenje zarade već zadovoljavanje određenih ljudskih potreba te ih stoga treba učiniti dostupnima svim članovima zajednice na dobrobit svakog pojedinca i društva u cjelini. One pokazuju razvijenost društva i stupanj razvoja određene jedinice lokalne samouprave.

4.4.1. Odgoj i obrazovanje

4.4.1.1. Predškolski odgoj

Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju („Narodne novine“, br. 10/97., 107/07., 94/13.) predškolski program obuhvaća programe odgoja, naobrazbe, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi koji se ostvaruju u vrtićima. Županije, Grad Zagreb, gradovi i općine imaju pravo i obvezu odlučivati o potrebama i interesima građana na svom području za organiziranjem i ostvarivanjem programa predškolskog odgoja te radi zadovoljavanja tih potreba osnivati dječje vrtiće.

Na području Grada Bakra program javnih potreba u predškolskom odgoju ostvaruje se putem: Javne ustanove „Dječji vrtić Bakar“ čiji je osnivač Grad Bakar, dječjih vrtića „Pčelice“ Škrljevo i „Bambi“ Škrljevo čiji su osnivači fizičke osobe, te putem dječjih vrtića izvan područja Grada ukoliko za to postoje opravdani razlozi (rad roditelja u smjenama, početak i završetak radnog vremena roditelja ne poklapa se s radnim vremenom vrtića na području Grada i sl.).

Javna ustanova Dječji Vrtić „Bakar“

djeluje kao samostalna ustanova u kojoj se ostvaruje program njege, odgoja, zaštite i obrazovanja djece. Dječji vrtić „Bakar“ osnovan je 1999. godine i tada je djelovao na dvije lokacije: vrtić „Fijolica“ u Bakru i vrtić „Škrljevo“ u prizemlju zgrade Područne škole „Škrljevo“ dok je vrtić „Hreljin“ kao poludnevni vrtić bio zatvoren. U to vrijeme vrtić je pohađalo 50-ero djece za koje se brinulo 7 zaposlenih. Zbog krize vlasti u Gradu, 2000. godine zatvoren je vrtić Škrljevo, a dozvolom Ministarstva ponovno je stavljen u funkciju vrtić „Hreljin“ kao cjelodnevni vrtić.

Danas ustanova djeluje na 3 lokacije i to: u Bakru (Dječji vrtić „Fijolica“), u Hreljinu (Dječji vrtić „Hreljin“) i u Škrljevu (Dječji vrtić „Škrljevo“). Broji ukupno 165-ero djece u 9 odgojnih skupina u dobi od navršene prve godine života do pred polazak u školu u cjelodnevnom programu za koje se brine 31 zaposleni (30 na neodređeno, 1 osoba na određeno radno vrijeme), a u kojima se ostvaruju primarni i drugi programi predškolskog odgoja i obrazovanja. Program redovnog predškolskog odgoja i obrazovanja odvija se kroz 10 satni program. Kroz navedeni oblik stručni odgajatelji brinu o djeci u dobi od navršene prve

godine života do godine do polaska u školu. Rad predškolske ustanove nadzire Upravno vijeće koje broji 5 članova, bira se na mandat od četiri godine. Od osnivanja na čelu ustanove je ravnateljica.

Vrtić surađuje s Nastavnim zavodom za javno zdravstvo PGŽ – Rijeka, koji uz izradu jelovnika vrši nadzor nad prehranom i čistoćom objekta, a od 2010. godine pruža i stručnu pomoć u uvođenju HACCP sustava. Dobitnik je mnoštva zahvalnica i priznanja te certifikata udruge "Lijepa naša", a od 2012. g. uvršten je u Eko vrtiće. Vrtić se aktivno uključuje u sve akcije i manifestacije na području Grada Bakra (proslave vjerskih i državnih blagdana, maškare, Eko-akcije), kao i sportska takmičenja: Olimpijski festival dječjih vrtića PGŽ u Rijeci. Uz redovne, nude i kraće programe: likovnu radionicu, program ritmike i baleta te rano učenje engleskog jezika. Radovi polaznika likovne radionice na natječaju TZ Kvarner 2012. godine osvojili su prvu nagradu, kao i na natječaju "Volim Hrvatsku" 2004. godine. Polaznici ritmike i baleta tradicionalno nastupaju s programom u čitaonici u Kostreni.

Dječji vrtić „Bambi“ – Škrljevo djeluje od rujna 2009. godine. Vrtić u tri dobne skupine od navršene jedne godine života do pred polazak u školu u cjelodnevnom programu trenutno pohađa 56-ero djece za koje brine 8 zaposlenih osoba. U sklopu dječjeg vrtića organiziraju se druženja s roditeljima u prirodi i zajednički izleti. Druženja s drugom djecom organiziraju se s dječjim vrtićima Bakar, Pozlice, Malik, Punat i Čabar. Vrtić radi prema metodi „Vrtić dječja kuća“ i elementi metode „Waldorf“.

Dječji vrtić „Pčelice“ – Škrljevo započeo je s radom 1990. godine. Danas u tri odgojne skupine, od druge godine života do pred polazak u školu, vrtić pohađa 48-ero djece u cjelodnevnom programu za koje brine 8 zaposlenih. Od 2003. godine vrtić ima i podružnicu - Dječji vrtić Loptica u Općini Viškovo s 90-ero djece. Vrtić ostvaruje zavidnu suradnju s društvenom zajednicom, ostalim odgojnim i prosvjetnim subjektima na području gdje djeluje, kroz suradnje, programe i razne akcije, te humanitarne priredbe. U sklopu dječjeg vrtića organiziraju se druženja s roditeljima u prirodi i zajednički izleti. Izleti su bili organizirani po cijeloj županiji, Zagrebu, Italiji i Sloveniji. Tijekom godine organiziraju se zajednička zimovanja i ljetovanja. Vrtić radi uglavnom na temelju ostvarivanja programskih smjernica humanističkog pristupa u kojima je dijete centar potreba koje se ostvaruju kroz programe. Vrtić zadovoljava HACCP standard.

2014. godine troje djece pohađalo je dječje vrtiće izvan područja Grada Bakra, dok 2015. godine dvoje djece pohađa dječje vrtiće izvan područja Grada Bakra i to: jedno dijete pohađa dječji vrtić „Nazaret“ Rijeka – javnu predškolsku katoličku ustanovu Družbe sestara Presvetog Srca Isusova, a jedno dijete dječji vrtić „Žirafa“ Rijeka.

Tablica 9. Broj djece, skupina i odgajatelja po vrtićima na području Grada Bakra

Dječji vrtić	BAKAR	BAMBI	PČELICE
Broj upisane djece	165	56	48
Broj dobnih skupina	9	3	3
Ukupan broj zaposlenih	31	8	8

Izvor: Izrada autora prema podacima iz dječjih vrtića

U sustav predškolskog obrazovanja na području Grada uključeno je ukupno 269-ero djece u dobi od jedne godine do šest godina, s time da 61,3% ukupno upisane djece pohađa gradski vrtić, a 38,67% vrtiće privatnih osnivača.

Financiranje predškolskog odgoja iz gradskog proračuna

Financiranje predškolskog odgoja i naobrazbe provodi se na način da Grad Bakar utvrđuje punu ekonomsku cijenu vrtića za svaku dobnu skupinu te udio troškova (%) ukupne cijene koju snose roditelji dok ostatak do visine pune ekonomske cijene snosi Grad Bakar. Puna cijena za stariju jaslčku i vrtićku skupinu iznosi 1.850,00 kuna od čega roditelji plaćaju 750,00 kuna, 562,50 kuna, 375,00 kuna (ovisno o oslobođenjima za dijete) ili 0,00 kuna (socijalni program, treće dijete), a Grad Bakar plaća iznose od 1.100,00 kuna, 1.875,50 kuna, 1.475,00 kuna (ovisno o oslobođenjima za dijete) ili pokriva ukupni iznos cijene od 1.850,00 kuna (socijalni program, treće dijete). Za mlađu jaslčku skupinu cijena vrtića iznosi 2.250,00 kuna od čega roditelji plaćaju 750,00 kuna, 375,00 kuna i 0,00 kuna (socijalni program, treće dijete) dok Grad sufinancira plaćanje vrtića u iznosima od 1.875,00 kuna, 1.500,00 kuna (ovisno o oslobođenjima za dijete) ili pokriva potpuni iznos cijene dječjeg vrtića u iznosu od 2.250,00 kuna (socijalni program, treće dijete).

U Proračunu Grada Bakra za 2015. godinu predviđena su sredstva u ukupnom iznosu od 4.796.000,00 kuna za predškolski odgoj, odnosno 3.196.000,00 kuna za sufinanciranje troškova djece koji pohađaju Dječji vrtić „Bakar“ i 1.600.000,00 kuna za sufinanciranje troškova djece koja pohađaju dječje vrtiće sa sjedištem u Škrleju čiji su osnivači fizičke osobe kao i dječje vrtiće izvan područja Grada Bakra (Izvor: Program javnih potreba Grada Bakra u području društvene brige o djeci predškolskog odgoja i obrazovanja za 2015. godinu, „Službene novine Grada Bakra“, br. 13/14.).

Ulaganja u objekte predškolskog odgoja iz gradskog proračuna

U cilju osiguranja što kvalitetnijih uvjeta boravka djece u dječjim vrtićima, Grad Bakar redovito osigurava proračunska sredstva za održavanje objekata predškolskog odgoja Dječjeg vrtića „Bakar“. Tijekom 2014. godine započeta je izrada projektne dokumentacije za proširenje kapaciteta objekta dječjeg vrtića u Škrleju odnosno za rekonstrukciju i prenamjenu dijela prizemlja zdravstvene stanice Škrlevo – Kukuljanovo u dječji vrtić kako bi se dobio dodatni prostor za još jednu jaslčku skupinu. U 2015. godini izvršeni su radovi na sanaciji krovista objekta Dječjeg vrtića u Bakru.

4.4.1.2. Osnovnoškolsko obrazovanje

U Republici Hrvatskoj osnovno i obvezno obrazovanje traje 8 godina te učenicima daje opće obrazovanje. Sastoji se od dva stupnja obrazovanja od po četiri godine, razredne nastave od 1. do 4. razreda i predmetne nastave od 5. do 8. razreda.

Na području Grada Bakra djeluju dvije Osnovne škole: Osnovna škola u Hreljinu i Osnovna škola u Bakru, čiji je osnivač Primorsko-goranska županija.

Osnovna škola „HRELJIN“

Izvor: <http://os-hreljin.skole.hr>

Škola je utemeljena 1963. godine te obavlja javnu djelatnost u smislu Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi i izvodi nastavu osnovnog obrazovanja i odgoja djece i mladeži. U okviru škole djeluju i dvije Područne škole, Praputnjak i Zlobin, u kojima se odvija nastava od prvog do četvrtog razreda. U školskoj godini 2015./2016. u Osnovnu školu Hreljin, u 13 odjela, ukupno je upisano 226 učenika od čega 117 muških i 109 ženskih polaznika. Broj učenika prema razredima prikazan je u sljedećoj tablici.

Tablica 10. Broj učenika Osnovne škole Hreljin po razredima

Razred	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	UKUPNO
Broj učenika u matičnoj školi	31	25	21	18	24	36	24	29	208
Broj učenika u PŠ „Praputnjak“	3	2	2	4	/	/	/	/	11
Broj učenika u PŠ „Zlobin“	1	1	1	4	/	/	/	/	7
UKUPNO	35	28	24	26	24	36	24	29	226

Izvor: Izrada autora prema podacima OŠ Hreljin.

Samo u matičnu školu Hreljin, u 11 odjela, upisano je ukupno 208 učenika (106 muških i 102 ženska polaznika), dok je u Područnu školu „Praputnjak“ upisano 11 učenika (u jednom odjelu – kombinaciji I - IV razreda) od čega 7 muških i 4 ženska polaznika. U Područnu školu „Zlobin“ upisano je 7 učenika (u jednom odjelu – kombinaciji I - IV razreda) od čega 4 muška i 3 ženska polaznika.

Nastava u matičnoj školi zbog ograničenog prostora odvija se u dvije smjene i to: jutarnjoj od 08,00 do 14,00 sati i popodnevnoj od 13,15 do 18,25 sati. U Područnim školama nastava se odvija samo u jutarnjoj smjeni.

Izvanastavne aktivnosti u Osnovnoj školi „Hreljin“ prikazane su u nastavku.

Tablica 11. Plan izvannastavnih aktivnosti, učeničkih družina, družina i sekcija – predmetna nastava

Naziv aktivnosti	Broj učenika / predmetna nastava	Naziv aktivnosti	Broj učenika / predmetna nastava	Naziv aktivnosti	Broj učenika / razredna nastava
Školski radio	25	<i>Povjesničari</i>	14	<i>Recitatorska</i>	23
Graditeljska	18	<i>Crveni križ</i>	230	<i>Likovna</i>	19
Zbor	36	<i>Likovna</i>	12	<i>Zavičajna</i>	13
Vokalna	14	<i>Knjižničari</i>	14	<i>Kreativna</i>	17
Školsko sportsko društvo	120	<i>Prometna</i>	10	<i>Dramska</i>	12
Košarka	17	<i>Vjeronaučna olimpijada</i>	15	<i>Sportska</i>	14
Nogomet	14	<i>Web</i>	15	<i>Informatika</i>	16
Odbojka	26	<i>Školski preventivni program</i>	17		
Geografi	12				

Izvor: Obrada autora prema podacima OŠ Hreljin

U školi je zaposleno ukupno 38 djelatnika i to: 7 učitelja razredne nastave, 21 učitelj predmetne nastave, 2 stručna suradnika i 8 ostalih djelatnika (administrativno i tehničko osoblje).

Osnovna škola BAKAR

Izvor: <http://os-bakar.skole.hr>

Škola spada u najstarije škole u Republici Hrvatskoj. Davne 1776. godine darovnicom Marije Terezije otvorena je pučka škola u Bakru jer je već tada prepoznata uloga obrazovanja. Školska zgrada u Bakru u kojoj škola danas djeluje otvorena je 1909. godine. U okviru škole djeluju i tri područne škole: Krasica, Škrlevo i Kukuljanovo u kojima se odvija nastava od prvog do četvrtog razreda. Specifičnost škole je da učenici putnici, koji pohađaju nastavu od petog do osmog razreda, organiziranim prijevozom dolaze u matičnu školu. U školskoj godini 2015./2016. godini u Osnovnu školu Bakar upisano je

ukupno 336 učenika od čega 178 muških i 158 ženskih polaznika. Broj učenika prema razredima prikazan je u sljedećoj tablici.

Tablica 12. Broj učenika Osnovne škole Bakar po razredima

Razred	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	UKUPNO
Broj učenika u matičnoj školi	12	18	14	5	39	35	32	42	197
Broj učenika u PŠ Krasica	13	7	13	13	/	/	/	/	46
Broj učenika u PŠ Škrljevo	20	22	9	17	/	/	/	/	68
Broj učenika u PŠ Kukuljanovo	7	7	6	5	/	/	/	/	25
UKUPNO	52	54	42	40	39	35	32	42	336

Izvor: Obrada autora prema podacima OŠ Bakar

Samo u matičnu školu Bakar, u 12 odjela, upisano je ukupno 197 učenika (104 muška i 93 ženska polaznika), dok je u Područnu školu Krasica upisano 46 učenika (u 4 odjela) od čega 22 muška i 24 ženska polaznika. U Područnu školu Škrljevo upisano je 68 učenika (u 4 odjela) od čega 37 muških i 31 ženski polaznik, a u Područnu školu Kukuljanovo 25 učenika (u 2 odjela – kombinacija I. - IV. razreda) od čega 15 muških i 10 ženskih polaznika.

Nastava u matičnoj školi odvija se u jutarnjoj smjeni od 08,00 do 13,10 sati i u poslijepodnevnoj smjeni od 12,30 do 16,45 sati. U Područnim školama nastava se odvija samo u jutarnjoj smjeni.

Izvanastavne aktivnosti u Osnovnoj školi Bakar prikazane su u nastavku.

Tablica 13. Plan izvanastavnih aktivnosti, učeničkih društva, društva i sekcija

Naziv aktivnosti	Broj učenika / predmetna nastava	Naziv aktivnosti	Broj učenika / predmetna nastava	Naziv aktivnosti	Broj učenika / razredna nastava
Likovna grupa	45	Novinarska	10	Karitativno humanitarna grupa	10
Eko grupa	44	Dramsko recitatorska	10	Mladi geografi	10
Čakavčiči	11	Prometna grupa	15	Povijesna grupa	10
Kreativne likovne radionice	14	Zbor	20	Internetska televizija	10
Recitatori i čakavčiči	10	Mali nogomet M+Ž	30	Mali zbor	20
Dramsko-lutkarska	26	Košarka M+Ž	30	Mali čakavčiči	7
Čakavska grupa	10	ŠŠK	36	Ples	15

Izvor: Obrada autora prema podacima OŠ Bakar

U osnovnoj školi zaposleno je ukupno 49 djelatnika i to: 16 učitelja razredne nastave, 20 učitelja predmetne nastave, 2 stručna suradnika i 11 ostalih djelatnika (administrativno i tehničko osoblje).

Financiranje osnovnog obrazovanja iz gradskog proračuna

U cilju poboljšanja pedagoškog standarda učenika Grad Bakar osnovnim školama osigurava sredstva za sufinanciranje produženog boravka. Na području Grada produženi je boravak organiziran u okviru Osnovne škole Bakar, u Područnim školama Škrljevo i Krasica. Grad financira dva djelatnika koja rade s učenicima u produženom boravku i pokriva osnovne materijalne troškove. Usluge produženog boravka na dan 31. prosinca 2014. godine koristilo je 26 učenika u Područnoj školi Škrljevo i 21 učenik u Područnoj školi Krasica dok su 2 učenika koristila usluge produženog boravka izvan Grada Bakra i to u Osnovnoj školi Dolac i Osnovnoj školi Nikola Tesla u Rijeci.

Grad također pokriva troškove prijevoza učenika od 5. do 8. razreda Osnovne škole „Hreljin“ iz mjesta koja su više od tri kilometra udaljena od škole, a što se odnosi na djecu iz naselja Krasica, Praputnjak i dijelova Hreljina – zaseoka Plase i Melnice.

Ulaganje u objekte osnovnih škola na području Grada Bakra

U cilju poboljšanja uvjeta boravka djece u osnovnim školama na svom području, iako nije osnivač škola, Grad godinama su/financira troškove ulaganja u uređenje i opremanje školskih objekata. Tijekom 2014. godine kroz kapitalnu pomoć financirani su sljedeći radovi u Osnovnoj školi Bakar: izvedba kontrole pristupa ulaznih vrata, zamjena zastarjele opreme, rješavanje problema u internetskoj komunikaciji unutar zgrade i nabava nove računalne opreme. Također je ugovorena izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju Osnovne škole „Hreljin“ s izgradnjom školske sportske dvorane budući da škola trenutno nema dvorane, a nastava tjelesnog odgoja održava se u neprimjerenim uvjetima.

Unatoč proračunskim sredstvima koja se redovito izdvajaju za uređenje i opremanje objekata osnovnih škola na području Grada, kao i za opremanje učionica, financijska sredstva uvijek su nedostatna za kompletnu obnovu budući da su objekti škola, poglavito područnih odjeljenja, stari i dotrajali, informatičke učionice/kabineti nedovoljno opremljeni ili ih nema i slično.

4.4.1.3. Srednjoškolsko obrazovanje

Na području Grada Bakra djeluje samo jedna srednjoškolska ustanova – **Pomorska škola Bakar** čiji je osnivač Primorsko-goranska županija. Škola je s radom započela davne 1849. godine kao Nautička škola u Bakru. Tijekom svog postojanja djelovala je na nekoliko lokacija; u zgradi osnovne škole u Gornjem gradu (pokraj Kaštela), u Kaštelu (nautički kabinet), u zgradi današnjeg hotela Jadran, da bi 1903. godine preselila u zgradu u Nautičkoj 14 u kojoj se nalazi i danas.

Pomorska škola u Bakru

Učenički dom „Tomislav Hero“

Pri Pomorskoj školi djeluje i Učenički dom „Tomislav Hero“, koji je započeo s radom 1960. godine. Prostor Doma uređen je isključivo za potrebe smještaja učenika Pomorske škole, u skladu s važećim standardima života i rada u učeničkim domovima. Kapacitet Doma je 68 učenika smještenih u četverokrevetne sobe.

U školskoj godini 2014./2015. škola je imala 432 polaznika, 39 ženskih i 393 muška polaznika u 4 smjera (četverogodišnje obrazovanje) i to: 4 razreda za tehničara za brodogradarstvo, 8 razreda pomorskih tehničara, 3 razreda tehničara za logistiku i špediciju, te 2 razreda tehničara za jahte i marine.

U školskoj godini 2015./16. škola ima 419 polaznika, 33 ženskih i 386 muških polaznika tj. 8% ženskih i 92% muških polaznika u 4 smjera (četverogodišnje obrazovanje):

- tehničar za brodogradarstvo (8 razreda)
- pomorski nautičar (5 razreda)
- tehničar za logistiku i špediciju (2 razreda)
- tehničar za jahte i marine (2 razreda).

Nastava se odvija u 17 razreda, minimalan broj učenika u razredu je 13, a maksimalni 33. Nastava je organizirana samo u jutarnjoj smjeni od 08,00 do 13,45 sati. Ne postoji organiziran prijevoz učenika iz okolnih mjesta osim iz Rijeke autobusima „Autotroleja“. Škola trenutno zapošljava 72 osobe, od čega je 12 zaposleno u učeničkom domu. Nastavno osoblje broji 46 zaposlenih (od toga 3 odgojitelja), administrativno i tehničko osoblje (uz ravnatelja i upravu) broji 24 zaposlena (od toga 9 u učeničkom domu) i zaposlena su 2 stručna suradnika.

Od izvannastavnih aktivnosti potrebno je spomenuti grupu digitalni informatori, likovnu kreativnu radionicu i literarno-novinarsku skupinu koja izdaje školski časopis „Mladi pomorac“. Učenici škole sudjeluju u raznim humanitarnim akcijama primjerice dobrovoljno darivanje krvi u suradnji s lokalnim Karitasom, u Međunarodnoj zaštiti Mediterana (SEMEP) gdje kroz slobodno vrijeme učenici sudjeluju u akcijama zaštite okoliša. Od sportskih aktivnosti ističu se nogomet, veslanje i planinarenje.

Od značajnijih manifestacija koje se slave u školi Dan je sv. Nikole (06. 12.) – Dan škole, s obzirom da je sv. Nikola zaštitnik pomoraca, Plavi dan, Dani kruha, Međunarodna veslačka regata Pomorskih učilišta s ekipama iz Hrvatske, Crne Gore, Italije, Slovenije i Srbije. Regata se održava već 20 godina.

Ulaganja Grada Bakra u srednjoškolsko obrazovanje

Tijekom 2014. godine Grad je školi doznačio kapitalnu pomoć u iznosu od 30.000,00 kuna za uređenje dodatnih učionica zbog povećanog broja učenika. U 2015. godini Grad je kroz kapitalnu donaciju u iznosu od 10.000,00 kuna sufinancirao dobavu materijala i radova na uvođenju ETHERNET sučelja u učionice.

4.4.1.4. Stipendiranje učenika i studenata

U cilju poticanja učenika i studenata, Grad na početku svake školske godine (obično u listopadu) temeljem Odluke o stipendijama („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 37/10., 34/11. i „Službene novine Grada Bakra“, br. 10/14.) raspisuje Natječaj za dodjelu stipendija učenicima gimnazija i srednjih škola te studentima sveučilišnih studija i stručnih studija.

Na stipendiju imaju pravo učenici gimnazija i srednjih škola pod sljedećim uvjetima:

- da su državljani Republike Hrvatske
- da imaju prebivalište na području Grada Bakra, najmanje 2 (dvije) godine prije podnošenja molbe (prijava)
- da se redovno upisuju u II., III. ili IV. razred srednje škole
- da su u svim razredima ostvarili uspjeh od 4,5 i više
- učenici čije su obitelji korisnici socijalnog programa Grada Bakra, ostvaruju pravo na stipendiju za redovan upis u I., II., III. i IV. razred srednje škole ukoliko su ostvarili uspjeh od 3,00 i više u prethodnoj godini školovanja
- prednost za dobivanje stipendije imaju oni učenici koji su na natjecanjima u znanju u godini koja prethodi upisu u II., III. i IV. razred srednje škole postigli zapažene uspjehe pri čemu se zapaženim uspjehom na natjecanjima

smatra sudjelovanje na natjecanjima iz znanja i plasman kandidata za stipendiju od 01. do 03. mjesta na županijskim, državnim i međunarodnim natjecanjima.

Na studentske stipendije imaju pravo redovni studenti pod uvjetom da su:

- državljani Republike Hrvatske
- da imaju prebivalište na području Grada Bakra, najmanje 2 (dvije) godine prije podnošenja molbe (prijave)
- da nisu stariji od 27 godina
- da se redovno 1. puta upisuju na iduću godinu studija
- studenti prve godine preddiplomskog studija stječu pravo na stipendiju ukoliko su ostvarili odličan (izvrstan) uspjeh na koncu svakog razreda srednje škole
- studenti prve godine diplomskog studija stječu pravo na stipendiju ukoliko su ostvarili prosjek ocjena položenih ispita 4,0 ili više na posljednjoj godini preddiplomskog studija odnosno uspjeh od 3,0 ukoliko su djeca iz obitelji koji su korisnici socijalnog programa Grada Bakra
- studenti ostalih godina stječu pravo na stipendiju ukoliko su ostvarili prosjek ocjena položenih ispita 4,00 ili više na prethodnoj godini studija, odnosno uspjeh od 3,00 ukoliko su djeca iz obitelji koji su korisnici socijalnog programa Grada Bakra
- prednost za dobivanje stipendije imaju oni studenti koji su na natjecanjima u znanju u godini koja prethodi upisu u višu godinu studija postigli zapažene uspjehe pri čemu se zapaženim uspjehom na natjecanjima smatra sudjelovanje na natjecanjima iz znanja i plasman kandidata za stipendiju od 01. do 03. mjesta na županijskim, državnim i međunarodnim natjecanjima. Zapaženim uspjehom studenta također se smatraju i objavljeni radovi te sudjelovanja u znanstvenim ili stručnim projektima.

Sredstva za stipendije osiguravaju se u proračunu Grada. Stipendija za učenike iznosi 400,00 kuna mjesečno, a stipendija za studente 600,00 kuna mjesečno. Stipendija za učenike čije su obitelji korisnici socijalnog programa iznosi 600,00 kuna mjesečno, a za studente čije su obitelji korisnici socijalnog programa 800,00 kuna mjesečno.

Tablica 14. Broj dodijeljenih stipendija učenicima i studentima u školskoj/akademskoj godini 2013./2014. odnosno 2014./2015. godini.

Akademska/školska godina	Učeničke stipendije			Studentske stipendije		
	Ukupno	Redovne	Po socijalnom programu	Ukupno	Redovne	Po socijalnom programu
2013./2014.	12	9	3	40	36	4
2014./2015.	17	14	3	30	29	1

Izvor: Izrada autora prema internoj evidenciji Ureda grada

U 2014. godini isplaćene su stipendije za školsku/akademsku godinu 2013./2014. u iznosu od 183.600,00 kuna. Za školsku, odnosno akademsku godinu 2014./2015. isplaćene su stipendije u iznosu od 73.000,00 kuna.

U Proračunu Grada Bakra za 2015. godinu planirana su sredstva u iznosu od 300.000,00 kuna za redovne stipendije učenika i studenata te 80.000,00 kuna za stipendije po socijalnom programu.

4.4.2. Zdravstvo i socijalna skrb

4.4.2.1. Zdravstvo

U skladu s odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“, br. 150/08., ..., 154/14) zdravstvena se djelatnost obavlja na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini te na razini zdravstvenih zavoda. U nadležnost jedinica lokalne samouprave spada primarna zdravstvena zaštita koja obuhvaća: djelatnost opće medicine, školsku medicinu, higijensko-

epidemiološku zaštitu, zubozdravstvenu zaštitu, hitnu medicinsku pomoć, medicinu rada, primarnu zaštitu žena i djece, patronažnu i ljekarničku djelatnost, a obavlja se u zdravstvenim ustanovama bez obzira na vrstu vlasništva, domovima zdravlja, ustanovama za hitnu medicinsku pomoć, ustanovama za zdravstvenu njegu u kući i ljekarnama te ordinacijama privatne prakse.

Zdravstvena zaštita na području Grada Bakra pruža se kroz sljedeće djelatnosti:

- 4 ordinacije opće (obiteljske) medicine:
 - privatna ordinacija dr. Mirjane Krstić Arbanas u Bakru
 - privatna ordinacija dr. Janje Radić u Krasici
 - privatna ordinacija dr. Ine Vukelić u Škrljevu
 - ordinacija dr. Božidara Kandžije u Hreljinu u okviru Doma zdravlja Primorsko - goranske županije.
- 1 ordinaciju za zdravstvenu zaštitu predškolske djece:
 - privatna ordinacija dr. Sanje Rodić Tomljenović u Hreljinu (dva dana u tjednu ordinira u zdravstvenoj stanici Kukuljanovo–Škrljevo).
- 4 ordinacije stomatološke zdravstvene zaštite:
 - privatna ordinacija dr. Tomislave Rožmanić u Bakru
 - privatna ordinacija dr. Sanje Anđukić Mužić u Škrljevu
 - privatna ordinacija dr. Adriane Tomljanović Vučković u Hreljinu
 - privatna stomatološka ordinacija dr. Darka Kučana u Hreljinu.
- patronažnu zdravstvenu zaštitu:
 - ordinacija Doma zdravlja u zdravstvenoj stanici Hreljin i Krasica.
- 4 ljekarne:
 - ljekarna Jadran u Bakru, Bakar 137
 - ljekarna „Milena Kladar“, Hreljin 160A
 - ljekarna „Martina Mikuličić“, Krasica 151
 - ljekarna „Darija Vukušić“, Kukuljanovo 36 (zgrada Pevec-a).
- privatni obiteljski dom za starije i nemoćne osobe: Gordana Turak, Plase.

Program zdravstvene zaštite Grada Bakra obuhvaća aktivnosti poboljšanja zdravstvenog standarda kroz donacije udrugama i financiranje programa preventivne zdravstvene zaštite te borbe protiv ovisnosti. Cilj programa je osigurati građanima bolju primarnu i preventivnu zdravstvenu zaštitu kroz donacije za preventivnu zaštitu, zaštitu predškolske djece (osiguran rad pedijatrijskog tima na području Grada), pomoć djeci s poteškoćama u razvoju (logoped), subvencioniranje javnozdravstvenih programa i posebnih dežurstava te donacije zdravstvenim udrugama i društvima čiji programi poboljšavaju zdravstveni standard i životne navike građana te doprinose očuvanju zdravlja djece i odraslih.

Programom zdravstvene zaštite Grada Bakra predviđene su pomoći predškolske zdravstvene zaštite, preventivnoj zdravstvenoj zaštiti, palijativnoj skrbi te humanitarnim i drugim karitativnim ustanovama i udrugama sa sjedištem ili interesnim poljem rada na području Grada Bakra:

- poboljšanje zdravstvenog standarda
- borba protiv ovisnosti
- subvencioniranje javnozdravstvenih programa
- subvencioniranje posebnog dežurstva Doma zdravlja PGŽ
- ostale pomoći udrugama i društvima.

Ulaganja u program zdravstvene zaštite

Tijekom 2014. godine za realizaciju programa zdravstvene zaštite utrošeno je ukupno 503.865,98 kuna odnosno 99,78% planiranih sredstava na godišnjoj razini. Najzastupljeniji rashodi i izdaci odnose se na aktivnosti poboljšanja zdravstvenog standarda u iznosu od 478.865,98 kuna i to za: program preventivne zdravstvene zaštite (preventivni ginekološki i urološki pregledi u odabranoj klinici na način da Grad sufinancira 50% troškova pregleda, a 50% troška snose građani), program

cijepljenja protiv HPV-a, sufinanciranje troškova pedijatrijskog tima, donaciju za palijativnu skrb, donaciju udruzi dijabetičara grada Bakra i udruzi Zdravi život Kukuljanovo, kao i na sufinanciranje programa Posebnog dežurstva (dežurstva subotom, nedjeljom i praznikom u djelatnosti opće, dentalne i predškolske zdravstvene zaštite) posredstvom Doma zdravlja Primorsko-goranske županije. Za aktivnost borbe protiv ovisnosti utrošeno je ukupno 25.000,00 kuna, za donaciju Klubu liječenih ovisnika Grada Bakra 18.000,00 kuna te za sufinanciranje Plana suzbijanja opojnih droga Primorsko-goranske županije u iznosu od 7.000,00 kuna.

U Proračunu Grada za 2015. godinu za Program zdravstvene zaštite planirana su ukupna sredstva u iznosu 475.000,00 kuna (Tablica 14.) što čini 2,23% ukupnih izdataka Ureda grada.

Tablica 15. Program zdravstvene zaštite u 2015. godini

Naziv aktivnosti	Iznos u kunama
1. Poboljšanje zdravstvenog standarda stanovnika	454.000,00
Program preventivne zdravstvene zaštite	150.000,00
Sufinanciranje troškova pedijatrijskog tima (u Hreljinu i Škrljevu)	230.000,00
Donacija za palijativnu skrb (potpora osobama oboljelim od neizlječivih bolesti u njihovom domu)	27.000,00
Donacija Udruzi dijabetičara Grada Bakra	15.000,00
Donacija Udruzi Zdravi život	4.000,00
Sufinanciranje programa posebnog dežurstva Doma zdravlja PGŽ	28.000,00
2. Borba protiv ovisnosti Donacija Klubu liječenih ovisnika	21.000,00
Sufinanciranje javnozdravstvenih programa Nastavnog zavoda za javno zdravstvo (edukacija edukatora, roditelja i prosvjetnih radnika)	7.000,00
Donacija Klubu liječenih ovisnika Grada Bakra	14.000,00
UKUPNO	475.000,00

Izvor: Proračun Grada Bakra za 2015. godinu.

4.4.2.2. Socijalna skrb

Područje socijalne skrbi pretežito je u nadležnosti države i u Republici Hrvatskoj regulira se Zakonom o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 157/13., ..., 99/15.) koji predviđa organiziranje financiranja tih potreba na tri razine (državnoj, regionalnoj i lokalnoj) što znači da se određeno težište stavlja u zadatak Grada Bakra kao jedinice lokalne samouprave. Prava iz socijalne skrbi koje osigurava Grad Bakar utvrđena su Odlukom o socijalnoj skrbi („Službene novine“ Grada Bakra, br. 3/14., 4/14.) s ciljem da se socijalna zaštita građana učini boljom, kvalitetnijom, bržom i dostupnijom te da osigura viši standard socijalne zaštite građana od onog koji svojim programima osigurava država putem Centra za socijalnu skrb.

Odlukom o socijalnoj skrbi Grada Bakra utvrđena su sljedeća prava:

- pravo na pomoć za podmirenje troškova stanovanja (sukladno Zakonu)
- pravo na podmirenje troškova grijeva za grijanje (sukladno Zakonu)
- pravo na besplatnu prehranu dojenčadi do 12 mjeseci života
- pravo na pomoć za podmirenje troškova boravka djece u jaslicama i vrtićima
- pravo na pomoć za podmirenje troškova prehrane u produženom boravku organiziranom u osnovnim školama
- pravo na podmirenje troškova marende u osnovnim školama
- pravo na pomoć u prehrani (bon za prehranu)
- pravo na podmirenje troškova javnog prijevoza
- pravo na podmirenje pogrebnih troškova
- pravo na novčanu pomoć za umirovljenike.

Osim navedenih prava utvrđeni su i sljedeći oblici pomoći:

- pomoć učenicima osnovnih i srednjih škola za kupnju školskih knjiga
- pomoć za prijevoz učenika s posebnim potrebama
- pomoć roditeljima predškolske djece s posebnim potrebama koja koriste usluge specijaliziranih dječjih vrtića
- jednokratne novčane pomoći obiteljima koje se nalaze u teškim zdravstvenim i materijalnim situacijama
- sufinanciranje troškova logopeda
- druge vrste pomoći u skladu sa socijalnim programom grada te općim i drugim aktima Grada kao što su potpore za novorođenu djecu, pomoći udomiteljskim obiteljima, sufinanciranje pedijatrijskog tima, sufinanciranje asistenata u nastavi i sl.

Ulaganja u program socijalne skrbi

Za pomoć socijalno ugroženim obiteljima, sukladno Odluci o socijalnoj skrbi i Programu javnih potreba Grada Bakra u socijalnoj skrbi 2014. godine („Službene novine Grada Bakra“, br. 13/14.) utrošeno je ukupno 2.324.103,23 kuna. Programom socijalne skrbi na dan 31. prosinca 2014. godine bile su obuhvaćene ukupno 144 obitelji. Većina obitelji koristi sva prava iz socijalnog programa naročito ako je riječ o obiteljima s djecom i to: pomoć za prehranu, pomoć za troškove stanovanja, školsku marendu, besplatni dječji vrtić, besplatne udžbenike, besplatnu pokaznu kartu i slično. Također, iz proračunske stavke „ostale pomoći obiteljima“ Grad pomaže obitelji koje se zbog izvanrednih okolnosti: rođenja većeg broja djece, nemogućnost nastavka školovanja, bolest u obitelji, smrt člana obitelji i sl. nađu u potrebi na način da im se odobri jednokratna novčana pomoć.

Za ostale vrste socijalne skrbi, kao što su potpore roditeljima za novorođenčad (2.000,00 kuna jednokratno po djetetu), pomoć socijalno ugroženim umirovljenicima, te pomoć invalidnim i hendikepiranim osobama utrošeno je 2014. godine 438.313,55 kuna.

U okviru pomoći invalidnim i hendikepiranim osobama do 30. lipnja 2014. godine sufinanciran je iznos od 80% ili 44.959,89 kuna za tri asistenta u nastavi za djecu s posebnim potrebama, a nakon što je sufinanciranje prešlo u nadležnost Županije, od 01. prosinca 2014. godine Grad sufinancira jednog pomoćnika u nastavi u iznosu od 1.783,00 kune mjesečno.

Kao pomoć djeci u razvoju komunikacijskih sposobnosti korištenjem usluga logopeda utrošeno je 51.117,66 kuna dok je kao pomoć u troškovima prijevoza invalidnih i hendikepiranih osoba utrošeno 132.636,00 kuna. U sljedećoj tabeli dan je prikaz ostvarenih socijalnih prava i broj korisnika u 2014. godini.

Tablica 16. Ostvarena socijalna prava i broj korisnika u 2014. godini

R.br.	Pravo na socijalnu skrb	Broj korisnika
1.	Potpore za novorođenčad	66
2.	Subvencija ogrjeva	47
3.	Prehrana u produženom boravku	48
4.	Troškovi stanovanja/najamnine	22
5.	Troškovi stanovanja*	126
6.	Subvencija boravka djece u vrtićima i jaslicama	138
7.	Subvencija marende – prehrana učenika osnovnih škola	136
8.	Prehrana dojenčadi i male djece	10
9.	Pomoć u prehrani – potrošačka košarica	178
10.	Subvencija udžbenika za učenike po socijalnom programu	151
11.	Dodatak na mirovinu	40
12.	Troškovi javnog prijevoza učenika i studenata	258
13.	Ostale pomoći obiteljima	

Izvor: Interna evidencija Ureda grada Grada Bakra.

* Troškovi uključuju i sufinanciranje el. energije do 30. lipnja 2014. godine.

U Proračunu Grada Bakra za 2015. godinu ukupni izdaci za Socijalnu skrb i zaštitu građana planirani su u iznosu od 2.426.000,00 kuna za aktivnosti navedene u tablici 16.

Tablica 17. Program socijalne zaštite i skrbi Grada Bakra u 2015. godini

Naziv aktivnosti	Iznos u kunama
1. Potpore roditeljima za novorođenčad	150.000,00
2. Pomoć socijalno ugroženim obiteljima	1.996.000,00
nabava ogrjeva	40.000,00
sufinanciranje troškova prehrane u produženom boravku	50.000,00
subvencija troškova stanovanja	150.000,00
ostale pomoći obiteljima (jednokratne)	120.000,00
subvencija boravka djece u dječjim vrtićima	120.000,00
putni troškovi učenika i studenata	18.000,00
pomoć obiteljima u prehrani	1.100.000,00
subvencija troškova najamnine	98.000,00
pomoć u prehrani učenika osnovnih škola	120.000,00
pomoć u prehrani dojenčadi i djece do godine dana	30.000,00
subvencija školskih udžbenika	70.000,00

socijalne stipendije i školarine	80.000,00
3. Pomoć socijalno ugroženim umirovljenicima	50.000,00
I. skupina: mirovina do 1.000,00 kuna	400,00 kuna/mjesečno
II. skupina: mirovina do 1.200,00 kuna	200,00 kuna/mjesečno
4. Pomoć invalidnim i hendikepiranim osobama	230.000,00
sredstva za nabavku pomagala	10.000,00
financiranje javnog prijevoza	150.000,00
sufinanciranje asistenta u nastavi za školsku djecu s teškoćama u razvoju	20.000,00
usluge logopeda – pomoć djeci u razvoju komunikacijskih sposobnosti	50.000,00

Izvor: Proračun Grada Bakra za 2015.

4.4.3. Sport i rekreacija

Sport i rekreacija značajni su za razvoj svake sredine, pa tako i za Grad Bakar. Sport mora biti jednako dostupan svima bez obzira na dob, rasu, spol, spolnu orijentaciju, vjeru, nacionalnost, društveni položaj, političko ili drugo uvjerenje.

U Republici Hrvatskoj razvoj sporta potiče se izgradnjom i održavanjem sportskih građevina, školovanjem i usavršavanjem stručnog kadra, znanstvenim projektima u području sporta, gospodarskim mjerama, stimuliranjem partnerstva vladinih i nevladinih organizacija u sportu te privatnog poduzetništva i financiranjem sporta sredstvima države, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba. Sportom se nazivaju fizičke aktivnosti kojima se građani mogu baviti rekreacijski, amaterski i profesionalno. U pravilu, sportovi se dijele na grupne (zajedničke) i samostalne (pojedinačne) vrste sportova.

Na području Grada djeluje više sportskih udruga/klubova, međutim sredstvima proračuna Grada Bakra financiraju se sljedeći klubovi:

- Nogometni klub „Naprijed“ Hreljin
- Nogometni klub „Borac“ Bakar
- Košarkaški klub „Škrljevo“
- Muški boćarski klub „Kukuljanovo“
- Muški boćarski klub „Škrljevo“
- Muški boćarski klub „Hreljin“
- Ženski boćarski klub „Škrljevo“
- Ženski boćarski klub „Hreljin“
- Kuglački klub „Zlobin“
- Streljački klub „Kvamer“ Kukuljanovo
- Sportsko pomorsko društvo „Luben“ Bakar

Kako bi se omogućila redovna aktivnost amaterskih sportskih udruga i klubova koji djeluju na području Grada, te osigurali adekvatni uvjeti stanovnicima (prvenstveno djeci i mladima, ali i svima ostalima) za bavljenje tjelesnim aktivnostima i promicanje sporta kao zdravog načina života, svake se godine u Proračunu Grada osiguravaju potrebna sredstva. Kao provedeni akt u skladu s Proračunom grada Gradsko vijeće svake godine donosi i Program javnih potreba u sportu. Programom su obuhvaćene aktivnosti, poslovi i djelatnosti od interesa za Grad, a vezano za promicanje i poticanje sporta u cjelini te aktivnosti sportskih udruga i zajednica sportskih udruga koje djeluju na području Grada Bakra.

Izgradnja, odnosno održavanje sportskih građevina na području Grada provodi se u okviru Programa upravljanja imovinom i stambenom djelatnosti Upravnog odjela za urbanizam, komunalni sustav i ekologiju. Grad raspolaže s brojnom sportskom infrastrukturom čiji je pregled dan u nastavku:

Tablica 18. Sportski tereni na području Grada Bakra

Naselje	Vrsta objekta	Korisnik objekta
Bakar	Nogometno igralište	Nogometni klub „Borac“ Bakar
	Kuglana u sklopu Doma kulture Bakar	U postupku uređenja
Kukuljanovo	Bočalište	Muški Boćarski klub Kukuljanovo
Kukuljanovo	Polivalentno otvoreno igralište	
Kukuljanovo	Streljana Vojsko – leteće mete	Streljački klub „Kvarner“
Škrljevo	Bočalište	Muški Boćarski klub Škrljevo Ženski boćarski klub Škrljevo
Škrljevo	Polivalentno otvoreno igralište	
Krasica	Nogometno igralište	Nogometni klub „Vilani“
Krasica	Polivalentno otvoreno igralište	
Praputnjak	Natkriveno bočalište	KDU „Praputnjak“
Praputnjak	Polivalentno otvoreno igralište	
Hreljin	Bočalište	Muški boćarski klub „Hreljin“ Ženski boćarski klub „Hreljin“
Hreljin	Nogometno igralište	Nogometni klub „Naprijed“
Zlobin	Kuglana u sklopu Doma kulture Zlobin	Nije u funkciji, zastarjela oprema
Zlobin	Polivalentno otvoreno igralište	

Izvor: Izrada autora prema internoj evidenciji Ureda grada.

Prostornim planom uređenja Grada Bakra na području naselja Škrljevo predviđena je izgradnja sportskog centra Moravac za koji je napravljen i projektni zadatak kojim je predviđena izgradnja sportskih dvorana, fitnes i wellness centra, bočališta, kuglane, igrališta i sportskih sadržaja na otvorenom kao i pratećih sadržaja. Uvažavajući brojnost sportskih udruga i klubova na području Grada, kao i potrebu za adekvatnim sportskim sadržajima poput sportskih dvorana u kojima bi se odvijali treninzi i natjecanja klubova, a koji trenutno nedostaju, izrađeno je idejno rješenje za sportski centar. Međutim projekt je zastao zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa.

Financiranje sporta iz gradskog proračuna

Za realizaciju Programa razvoja sporta i rekreacije u 2014. godini utrošeno je ukupno 1.535.525,98 kuna ili 95,87% ukupno planiranih godišnjih rashoda. Sredstva za rad sportskih udruga i klubova dodijeljena su temeljem Javnog natječaja za programe od posebnog interesa za Grad. Posebno Povjerenstvo vrednovalo je programe i predložilo raspored financijskih sredstava sukladno aktivnostima i rezultatima pojedinih sportskih udruga i klubova, dok je konačnu odluku donijelo Gradsko vijeće. Za redovne programe i aktivnosti sportskih udruga ukupno je isplaćeno 1.191.418,08 kuna. Ukupni rashodi za tekuće donacije klubovima, za sufinanciranje dijela materijalnih troškova, ostvareni su u iznosu od 201.371,65 kuna dok je za tekuće donacije sportskim klubovima i za održavanje veslačke regate izdvojeno 21.400,00 kuna. Kao poticaj uspješnim sportašima pojedincima (ukupno 51 sportaš) koji su u protekloj godini ostvarili zapažene rezultate na natjecanjima izdvojeno je ukupno 29.150,00 kuna. Nešto više od 92.000,00 kuna izdvojeno je za najam sportskih dvorana izvan područja Grada, a za potrebe treninga i održavanja utakmica sportskih klubova.

U Proračunu za 2015. godinu ukupna sredstva za Program sporta i rekreacije planirana su u iznosu od 1.538.000,00 kuna, a raspoređena su na sljedeći način:

- za programe i aktivnosti amaterskih sportskih udruga u iznosu od 1.166.000,00 kuna
- za donacije i pokroviteljstva što uključuje sufinanciranje dijela materijalnih troškova, održavanje regate Pomorske škole i veslačkog kluba Jadran, godišnje nagrade vrhunskim sportašima, te tekuće donacije ostalim sportskim društvima i udrugama u iznosu od 257.000,00 kuna te
- za najam sportskih dvorana Mavrinci i Bakar u iznosu od 115.000,00 kuna.

Najveći dio proračunskih sredstava namijenjenih sportu izdvaja se za financiranje programa i aktivnosti sportskih klubova, ukupno 75,81% ukupno planiranih sredstava od čega se pojedinačno najviše odnosi na nogometne klubove (Naprijed i Borac), Košarkaški klub Škrlevo te Streljački klub „Kvarner“ Kukuljanovo.

Ulaganja u sportske objekte iz gradskog proračuna

Tijekom 2014. godine, za održavanje sportskih terena i objekata na području Grada utrošeno je 203.161,55 kuna, a izvedeni su radovi na postavljanju sustava navodnjavanja na nogometnom igralištu NK „Naprijed“ u Hreljinu te postavljena nova rasvjeta na boćalištu Boćarskog kluba Škrlevo kod Doma kulture „Škrlevo“.

U 2015. godini planirano je postavljanje sustava navodnjavanja nogometnog terena NK „Borac“ Bakar, dodatno održavanje igrališta NK „Naprijed“ Hreljin, te nabave opreme za nogometno igralište Hreljevo, za što je ukupno planirano 355.000,00 kuna.

4.4.4. Kultura

Razvoj kulturnog života nekog područja ovisi o kulturnim dobrima, institucijama i udrugama koje postoje i djeluju na njegovom području. U svrhu promicanja kulturnih vrijednosti, njegovanja i očuvanja tradicije, osiguranja uvjeta za kulturni razvoj te uspostave svekolikog kulturnog ozračja u Gradu, kroz Program javnih i ostalih potreba u kulturi, sredstva se osiguravaju za:

- očuvanje spomeničke baštine – zaštitu i revitalizaciju spomenika kulture (uređenje Kaštela i sakralnih objekata)
- razvoj kulturnog amaterizma i pripadajućih udruga
- posebne programe u kulturi (kulturne manifestacije: kazališne predstave, koncerte, književne večeri, izložbe te izdavačku djelatnost)
- ostale programe i potrebe od interesa za Grad
- nabavu opreme za kulturne i ostale manifestacije.

4.4.4.1. Zaštićena kulturna dobra na području Grada Bakra

Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, br. 69/99.,, 98/15.) kulturnim dobrima smatraju se:

- pokretne i nepokretne stvari od umjetničkoga, povijesnoga, paleontološkoga, arheološkoga, antropološkoga i znanstvenog značenja
- arheološka nalazišta i arheološke zone, krajolici i njihovi dijelovi koji svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru, a imaju umjetničku, povijesnu i antropološku vrijednost
- nematerijalni oblici i pojave čovjekova duhovnog stvaralaštva u prošlosti kao i dokumentacija i bibliografska baština
- zgrade, odnosno prostori u kojima se trajno čuvaju ili izlažu kulturna dobra i dokumentacija o njima.

Zaštita i očuvanje kulturnih dobara od velikog je značaja za očuvanje identiteta određene jedinice lokalne samouprave, njenog naroda, a ima i veliku turističku vrijednost, stoga se kulturna dobra moraju čuvati u neokrnjenom i izvornom stanju pri čemu treba omogućiti njihovo sustavno prenošenje budućim naraštajima.

Tablica 19. Pregled zaštićenih i preventivno zaštićenih kulturnih dobara na području Grada Bakra

Naselje	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Nepokretno kulturno dobro - zaštićeno		
Bakar	Etnografska zona Bakarskih prezida – Takala	Povijesna cjelina
Bakar	Kompleks Kaštela	Pojedinačno
Bakar	Palača Marocchini (Palača „Studio et labore“)	Pojedinačno
Bakar	Urbanistička cjelina grada Bakra	Povijesna cjelina
Praputnjak	Etnozona Praputnjak	Povijesna cjelina
Praputnjak	Ruralna cjelina Praputnjak	Povijesna cjelina
Pokretno kulturno dobro - zaštićeno		
Hreljin	Pokaznica iz crkve sv. Jurja mučenika	Pojedinačno
Škrlevo	Žara za vodu	Pojedinačno
Nepokretno - Preventivno zaštićeno kulturno dobro		
Hreljin	Stari grad Hreljin	Pojedinačno

Izvor: Ministarstvo kulture, Registar kulturnih dobara 2015.

Nepokretno kulturno dobro u smislu Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara može biti grad, selo, naselje ili njegov dio, građevina ili njezini dijelovi, te građevina s okolišem, elementi povijesne opreme naselja, područje, mjesto, spomenik i obilježje u svezi s povijesnim događajima i osobama, arheološko nalazište i arheološka zona uključujući i podvodna nalazišta i zone, područje i mjesto s etnološkim i toponimskim sadržajima, krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture koje svjedoče čovjekovoj nazočnosti u prostoru, vrtovi, perivoji i parkovi, tehnički objekt s uređajima i drugi slični objekti.

Nepokretna kulturna dobra, povijesne cjeline, na području Grada detaljnije su opisane u nastavku:

Etnografska zona Bakarskih prezida - Takala

Oznaka dobra: Z-5290

Prema usmenoj predaji oblikovanje današnje etno zone bakarskih prezida započelo je u drugoj polovici 18. stoljeća, na poticaj carice Marije Terezije, kada kmetovi, uglavnom s područja Praputnjaka, marnim radom započinju pretvarati strme nadmorske krčevine i pustare u vinogradarska zemljišta, kultivirajući obrise istog krajolika. Taj oblik privređivanja zadržao se do pred polovicu prošloga stoljeća. 2001. godine kulturno-prosvjetna udruga Praputnjak započela je s revitalizacijom zone bakarskih prezida dobivši zemljište od vlasnika Praputnjaraca na petnaestogodišnje korištenje, te potpomognuta financijskim sredstvima Primorsko-goranske Županije i Grada Bakra.

Bakar, Urbanistička cjelina grada Bakra

Oznaka dobra: Z-5194

Gradsku jezgru Bakra čine stariji dio na padini podno srednjovjekovnog Kaštela i noviji „Primorje“ uz obalu. O naseljenosti područja u vrijeme antike svjedoče nalazi nekropole iz 1. i 2. st. (rimski Volcera), naselje na prometnici od Trsata do Senja. Urbani razvitak tijekom srednjeg vijeka određen je postojanjem feudalnog uporišta i gradske komune u sklopu Vinodolske župe u posjedu Frankopana (prvi spomen u Vinodolskom zakonu 1288). Bakarska luka je do gradnje željezničke pruge prema Rijeci (1873.) bila važno trgovačko i pomorsko središte kojem je gravitirala šira Primorska, Goranska i Lička regija.

Praputnjak, Etnozona Praputnjak

Oznaka dobra: RRI-0383-1975.

Etno zona obuhvaća selo Praputnjak i zemljište Dolčinu s napuštenim zaseocima Tadejsko i Bujansko, te lokalitete Trnovicu, Gradine, Krčine, Rebar i Dugi Redi. Zona Dolčine kraška je ponikva očuvanih tradicijskih gospodarskih obrazaca čije porijeklo seže u praslavenska vremena, npr. očuvane su lokve za napajanje blaga i ozidani izvori vode. Ratarska i vinogradarska zona Praputnjaka spominje se u pisanim izvorima već u 15. st., a gradnjom prometnica u 18. i 19. st. naselje se izdvaja iz poljoprivrednog područja Dolčine, ali zadržava funkcionalnu vezu s njime.

Praputnjak, Ruralna cjelina Praputnjak

Oznaka dobra: RRI-0362-1975.

Naselje Praputnjak nalazi se iznad Bakarskog zaljeva, a počinje se značajnije razvijati u 18. stoljeću, nakon što je između 1725. i 1732. godine probijena karolinska cesta uz koju su se tijekom 18. i 19. st. formirale okućnice i koja je utjecala da se raniji skup samostalnih, pretežno rodoslovnih zaseoka okupe u jedno naselje zajedničkog imena i oblika. Stariji dio naselja nalazi se niže od ceste uz obradivo područje Dolac. Ratarsko obilježje mjesta potvrđuje se povijesnim izvorima iz 15. i 16. st., dok se poseban vinogradarski organizacijski sloj naselja dokazuje ispravama iz 18. stoljeća. Život obaju ekonomskih slojeva iščitava se iz organizacijskih i arhitektonskih obilježja okućnica.

U nastavku se donosi opis zaštićenih pojedinačnih dobara na području Grada:

Kompleks Kaštela

Oznaka dobra: Z-114

Kaštel iznad naselja, kao frankopanska utvrda spominje se u 13. st. Današnji izgled potječe iz 18. st. kad je, nakon potresa, 1750. izvršena adaptacija. Nepravilnog je trokutastog tlocrta s dvorištem iznutra, s tri isturene kule. Prema naselju je okrenut stambeni dio povišen u 18. st. za jedan kat. Kaštel u Bakru jedan je od kasnijih frankopanskih Kaštela. Sačuvano je nekoliko gotičkih detalja iz kapelice te glagoljski natpis iz 1530. koji dokumentira vrijeme pregradnje iz 16. st.

Bakar, Palača Marochini (Palača "Studio et labore")

Oznaka dobra: Z-832

Trokatnica građena krajem 17. stoljeća kao izolirana građevina izvan gradskih zidina. S južne strane ograđena je dvorišnim zidom. Glavni ulaz čini profiliran portal lučno zaključenog otvora, ukrašen rustikom. Iznad otvora je ploča s natpisom "Studio et labore". Volumen zgrade je jednostavan. Pročelje raščlanjuje samo pet prozorskih osi prozorima naglašenih nadprozornika. Ulazu na prvi kat, pristupa se dvokrakim stubama s proširenim podestom. Na pročelju je palače kameni grb obitelji Marochini s natpisom "HAEC INSIGNIA SUNT NOBILIS DOMUS CAPITANE I. MAROCHIN 1716". Grb je jedan od 20 sačuvanih kamenih grbova u Bakru. U ovoj je zgradi 1948. godine osnovan Gradski muzej.

Hreljin, Pokaznica iz crkve sv. Jurja mučenika

Oznaka dobra: RRI-49

Pokaznica, srebro, pozlačeno srebro, iskucano, gravirano, lijevano, cizelirano, visina 64 cm, kraj XV. st., dar kneževa Frankopan. Nad šesterostranim graviranim podnožjem diže se nodus oblika spljoštene kugle s izbočenim mjehurima. Središnji dio, stakleni cilindar s lunulom ukrašen je kasnogotičkim stiliziranim lišćem, fijalama i kipićem sv. Jurja. Vrh pokaznice čini šesterostrani krovčić pod kojeg su niše s anđelima.

Hreljin, Stari grad Hreljin

Oznaka dobra: P-4661

Hreljin je bio utvrđen gradić podignut na zaravni brijega nadmorske visine 321 m. Smještajem je branio ulazak u Vinodolsku dolinu, nadzirući povijesnu komunikaciju i svoju luku Bakarac. Grad je nepravilne pravokutne osnove, smješten na zaravni površine 10.974 m², s dijelom sačuvanim kurtinama koje prate topografiju terena, a njegov marker je troetažni crkveni zvonik rastvoren monoforum na posljednjoj etaži. Zamjetno je postojanje više građevnih faza kod istočnih zidina, dok bi južni ulaz u grad bio branjen zapadnom polukružnom kulom. Debljinom zidina od 70 cm i analizom sačuvanih malobrojnih strijelnica i naznaka kruništa, pretpostavlja se da je grad utvrđen nakon provala Tatara 1241. g. Stari grad Hreljin ima neupitnu povijesnu i arhitektonsku vrijednost, te je od ključne važnosti za istraživanje urbanizma frankopanskih gradova na prostoru Vinodola.

Škrlevo, Žara za vodu

Oznaka dobra: RRI-6

Žara (džarra) je posuda za držanje vode, visine 150 cm, promjera 100 cm, zapremnine otprilike 200 litara. Ovakve su posude tipičan inventar primorskih kuća. Vjerojatno potječe iz Venecije.

Ulaganja u kulturnu baštinu iz gradskog proračuna

Nakon što su prethodnih godina uređeni krovšte i fasada Kaštela te izmijenjena vanjska stolarija, 2013. godine izrađeni su glavni projekti za sanaciju međukatne konstrukcije Kaštela u Bakru te ishoda potvrda glavnog projekta, a potom ugovorena i izrada izvedbenih projekata. Potrebno je sanirati međukatnu konstrukciju kako bi se nastavilo s konzervatorsko restauratorskim radovima na višim etažama objekta te potom izradilo idejno rješenje konačne namjene unutrašnjosti objekta.

U Palači Marochini, na II. katu zgrade, nekad je davno bio Gradski muzej, međutim zbog izvođenja građevinskih radova na nižim katovima došlo je do slijeganja međukatne konstrukcije i narušavanja statike objekta te se prostor više nije mogao koristiti za javnu funkciju pa je muzej zatvoren. Muzejska građa prvotno je bila deponirana u sigurnijem dijelu istog prostora da bi potom u cijelosti bila premještena u zgradu Magistrata. Tijekom 2015. godine odrađena je revizija postojećeg popisa muzejske građe u suradnji s Pomorskim povijesnim muzejom te su predmeti privremeno pohranjeni u posebne kutije i sanduke te odloženi u prostor gradske uprave. Prostor nekadašnjeg muzeja potrebno je urediti zbog vrijednih zidnih oslika i povijesne vrijednosti cijeloga objekta, uz suglasnost ostalih suvlasnika, a u svrhu postave dijela muzejske građe.

Na starom gradu Hreljin – Hreljinska gradina u proteklom su razdoblju konzervirane zidine tornja i uređena je fasada i krovšte kapele Blažene Djevice Marije od Navještenja. Potrebno je izvršiti arheološka istraživanja kako bi se mogla nastaviti revitalizacija objekta koji je sada u vrlo lošem stanju.

4.4.4.2. Ostala kulturna baština

Zaštićenu cjelinu - Urbanističku cjelinu grada Bakra obilježava niz značajnih javnih zgrada spomeničkog značaja: hospicij iz 1526. godine, plovanija (župna kuća) iz 1514. godine, "biskupija" sa starim biskupskim grbom iz 1499. na pročelju, župna crkva sv. Andrije iz 1830. god. (podignuta na mjestu srednjovjekovne crkve), crkva sv. Margarete u luci iz 1668. god. koju je dao podići Petar Zrinski, crkva Sv. Križa u gradu te crkva sv. Marije iz XVI. st. Nadalje, tu su i brojne barokne palače imućnih patricijskih obitelji ("Rimska kuća" iz XVIII. st, palača Pettazi i palača Battagliarini).

Crkva svete Margarete, jednobrodna građevina sa svetištem i sakristijom smještena na uređenom prostoru cca 20 metara od mora, izgrađena je 1668. godine uz potporu znamenitog bana Petra Zrinskog. Nešto više od dvije stotine godina ranije na tom je mjestu Martin Frankopan 1450. godine dao podignuti kapelu u čast sv. Margarete, a spomenuti ban Petar Zrinski tu je kapelu pretvorio u crkvu. Crkva je rekonstruirana 1908. godine. Najpoznatija i najvrjednija umjetnina u crkvi jest platno koje prikazuje sv. Margaretu, a djelo je najuspješniji rad slovenskog slikara Valentina Metzingera.

<http://ineco.posluh.hr/pgz/bakar/gradjevine.htm>

Sporazumom sklopljenim 1995. godine sa Župnim pastoralnim vijećem sv. Andrije Bakar tadašnja Općina preuzela je sve obveze o potpunom uređenju crkve sv. Margarete te obveze o redovnom održavanju s time da se u crkvi mogu održavati koncerti, igrokazi, recitali i slične priredbe. Sadašnje stanje objekta zahtijeva sanaciju konstrukcije, krovova, zidova i fasade.

Župna crkva sv. Andrije apostola najstarija je i najveća crkva u Bakru. Po svojoj veličini zauzima treće mjesto u Republici Hrvatskoj, odmah nakon zagrebačke i đakovačke katedrale. Današnji je oblik zadobila tijekom druge polovine 18. i u prvoj polovini 19. stoljeća budući je izgrađena na mjestu stare crkve. Najstarija crkva na tom je mjestu bila izgrađena 1130. ili 1167. godine, dakle tijekom 12. stoljeća te posvećena Presvetom Trojstvu. Nakon što je ta prvotna crkva bila znatno oštećena u potresu 1323. godine, a potom i popravljena, mijenja se zaštitnik crkve i gradski patron, te to postaje sv. Andrija. Početkom 18. stoljeća, točnije 1708. i 1718. godine dograđuju se lijevi i desni brod crkve, a u to je vrijeme (1710. godine) sagrađen i zvonik koji stoji još i danas. Crkva je posvećena 28. kolovoza 1853. godine od izaslanika biskupa Ožegovića.

<http://ineco.posluh.hr/pgz/bakar/gradjevine.htm>

Prema predaji, 1750. godine Bakar je zadesio snažan potres koji je porušio crkvu, a gradnji nove pristupilo se puno godina kasnije za vrijeme biskupa Pija Manzadora. No, izgradnja je sporo napredovala te je crkva dovršena tek u vrijeme župnikovanja bakranina Vjenceslava Šoića koji je kasnije postao i biskup. Posebnost je ove bazilike kripa ispod sanktuarija (svetišta) s dva hodnika i 80-ak grobova u koje su se zakapali ugledniji građani, kao i graditelj crkve biskup Vjenceslav Šoić. Crkvu obilježava kasnobarokna arhitektura, a u istoj se danas nalazi devet oltara, po četiri u svakom od dva broda crkve te glavni oltar.

U proteklih nekoliko godina izvedeni su brojni radovi na uređenju ovog objekta, rekonstruirane su elektroinstalacije (zamijenjena postojeća s novom razvodnom instalacijom, postavljen sustav zaštite od munje te postavljene nove rasvjetne armature unutrašnjeg i vanjskog prostora).

Na mjestu nekadašnje Gospodarske kuće, koja je pripadala vlastelinstvu Zrinskih, danas se nalazi zgrada zvana **Magistrat** u kojoj je sjedište gradske uprave. Jedno vrijeme, po osnutku bakarskog municipija prema povelji kraljice Marije Terezije, od 1778. do 1875. godine, bila je tu gradska i kotarska municipalna uprava. Današnji izgled zgrada je dobila obnovom 1875. godine, nakon ukinuća municipija.

<http://ineco.posluh.hr/pgz/bakar/gradjevine.htm>

Zbog narušenih međukatnih konstrukcija potrebno je pristupiti sanaciji cjelokupne zgrade.

Unutar srednjovjekovnih zidina grada, u blizini crkve sv. Andrije, na najvećem trgu u starom gradu – „Plačici“, nalazi se jedna od najpoznatijih, a za posjetitelje svakako najatraktivnija kuća u Bakru – **Turska kuća**.

<http://www.tz-bakar.hr/znamenitosti-i-atrakcije/crkve/?lang=hr>

Nije poznato ni tko ju je ni kada sagradio, pretpostavlja se da je građena u 14. ili 15. stoljeću. Najpoznatija legenda o Turskoj kući kaže da je Tursku kuću sagradio bakarski pomorac koji se zaljubio u lijepu Turkinju, a i ona u njega. Doveo ju je sa sobom u Bakar, a on je nakon nekog vremena nastavio ploviti morima. No, mlada je Turkinja, tako osamljena, počela tugovati za rodnim krajem. Smišljajući kako da smanji nostalgiju svoje voljene družice, bakarski pomorac odlučio je sagraditi kuću kakve su u njezinu kraju i tako je nastala Turska kuća.

Nakon uređenja fasade objekta prije nekoliko godina, planira se u narednom razdoblju i unutarnje uređenje objekta i stavljanje istog u funkciju.

U Hreljinu se nalazi **Kuća Josipa Marohnića**, (1866. – 1921.), porijeklom iz Hreljina, jednog od najistaknutijih Hrvata u Sjedinjenim Američkim Državama i utemeljitelja Hrvatske bratske zajednice. Želja mještana Hreljina bila je da se njegova rodna kuća, tada u ruševnom stanju, uredi u kulturnu svrhu. Nakon rješavanja imovinskopravnih odnosa izrađeni su projekti za rekonstrukciju i prenamjenu obiteljske kuće u izložbeni prostor - Etnokuću Marohnić u kojoj će se u spomen na Josipa Marohnića u jednom dijelu postaviti eksponati i namještaj kuhinje i sobe Marohnić, dok bi se u ostatku kuće postavila etnografska zbirka predmeta i alata iz onog vremena (katalogizirana i obrađena) koja je u posjedu Vlade Miloša.

Ulaganja u ostalu kulturnu baštinu iz gradskog proračuna

Programom očuvanja spomeničke baštine na području Grada u 2014. godini obuhvaćen je kapitalni projekt rekonstrukcije Etnokuće Marohnić u Hreljinu. Za izvođenje radova na uklanjanju urušenih zidova te izgradnju novih temelja utrošeno je 171.632,57 kuna. Nastavak radova planiran je kroz idućih nekoliko godina.

4.4.4.3. Ustanove u kulturi

Prema pisanju Matije Mažića, Hrvatska čitaonica Narodni dom djelovala je u Bakru od 1839. godine (izvor: www.knjiznica.hr/bakar). Izvorni dokumenti, pohranjeni u Državnom arhivu u Rijeci, navode da je u Bakru sredinom 19. stoljeća djelovala čitaonica Casino di Buccari. Godine 1867. ova se čitaonica udružuje s Prvom narodnom čitaonicom kada se donose pravila o njenom radu. Od 1870. godine čitaonica je djelovala pod imenom Društvo Narodni dom. Za potrebe Društva sagrađena je 1891. godine zgrada Narodnog doma, financijskim i drugim naporima bakarskih trgovaca, kapetana i brodovlasnika. U 20. stoljeće Čitaonica ulazi s istim imenom Narodni dom i predsjednikom g. Mavrom Pintarićem. U okviru pokreta pučke prosvjete u svim hrvatskim krajevima, jača svijest o potrebi osnivanja javne knjižnice. Ova je ideja realizirana 1910. kada Ferijalni savez Jurislav Janušić osniva Hrvatsku pučku knjižnicu sa sjedištem u gradskom Magistratu. Nakon Drugog svjetskog rata, već 1948. godine Čitaonica u Bakru preuzima ulogu javne knjižnice, ali tek 1960. počinje djelovati kao knjižnica s čitaonicom. Financira je Prosvjetno vijeće Općine Sušak. Godine 1962. Čitaonica Bakar ušla je u sastav Gradske biblioteke Rijeka i ostaje do 1993. godine. Sve do 2001. godine Knjižnica djeluje bez odgovarajućeg kadra u nezadovoljavajućim uvjetima bez riješenog pravnog statusa. Godine 2004. započinje sustavno i profesionalno rješavanje problematike knjižnične djelatnosti.

Izvor: www.gkbakar.hr

Izgradnja i opremanje prostora nove Knjižnice dovršeno je 2007. godine kada je i započela s radom u novoizgrađenoj jednokatnoj zgradi površine 258 m² smještenoj u samom centru naselja Bakar, neposredno uz zgradu Magistrata (zgradu gradske uprave). U prizemlju zgrade smješteni su: informativno-posudbeni punkt, odjel za predškolce s igraonicom i

računalnim kutkom, odjel za djecu i mlade, referentna zbirka, čitaonica, internet kutak, multimedijalna zbirka (zbirka glazbenih CD-ova, filmskih DVD-ova, CD-ROM-ova, audio i e-knjiga), a na katu zgrade: odjel za odrasle, čitaonica tiska, studentska čitaonica i posebne zbirke. Među posebnim zbirkama kao što su primjerice Zbirka raritetne građe i Zavičajna zbirka, posebno mjesto zauzimaju Zbirka i kutak „Vladislavić“ s bogatim fondom raritetne knjižne građe i periodike (500-tinjak jedinica) dok sam kutak, opremljen skupocjenim pokućstvom, naglašava vrijednost čuvane građe i, nadasve, pruža ugodaj oaze mira i dobrodošlice.

Posebna se pažnja pridaje izgradnji Zavičajne zbirke koja je obogaćena vrijednim umjetničkim knjižnim i likovnim ostvarenjima koja su od visokog značaja, kako za lokalnu tako i za nacionalnu kulturnu baštinu.

Početni knjižni fond od oko 5.500 jedinica knjižne građe narastao je danas na više od 18.500 jedinica dok je fond glazbene zbirke CD-ova i filmskih DVD-ova za odrasle, djecu i mlade od početnih 500-tinjak narastao na preko 2.000 jedinica. Danas knjižnica ima 1.550 članova, bilježi se vrlo dobra dnevna posjećenost djece i mladih te građana srednje i starije dobi osobito u čitaoničkom odjelu novina, tiska i časopisa. Knjižnica je u kratko vrijeme svog postojanja postala aktivni sudionik i važan čimbenik u društvu, kulturi i aktivnostima zajednice. Štoviše, postala je komunikacijsko i kulturno središte lokalne zajednice. Od otvorenja do danas u Knjižnici su ostvarene brojne kulturne manifestacije za djecu i odrasle od kojih su najpoznatiji književni susreti moderatora Nikole Petkovića s domaćim i stranim autorima. Knjižnica je 2012. godine primila Godišnju nagradu Grada Bakra te bila nominirana iz redova struke, za najveće strukovno priznanje, Knjižnicu godine u Republici Hrvatskoj.

U ustanovi su zaposlene 3 osobe, knjižnica je otvorena utorkom, srijedom i petkom od 09,00 do 14,00 sati, ponedjeljkom i četvrtkom od 14,00 do 19,00 sati, te subotom (2. i 4. u mjesecu) od 09,00 do 13,00 sati.

Financiranje Gradske knjižnice iz gradskog proračuna

Gradska knjižnica financira se iz proračuna Grada Bakra, sredstvima Ministarstva kulture te Primorsko-goranske županije. U 2014. godini za Gradsku je knjižnicu izdvojeno ukupno 572.490,17 kuna odnosno 91,75% planiranih sredstava na godišnjoj razini i to za: bruto plaće zaposlenika, ostale rashode za zaposlene i prijevozne troškove, materijalne troškove i troškove usluga, te za nabavku novih knjiga i multimedijalnu građu.

U Proračunu za 2015. godinu predviđena su sredstva u iznosu od 765.000,00 kuna od čega:

- za redovnu djelatnost knjižnice 375.000,00 kuna
- za opremanje gradske knjižnice 226.000,00 kuna
- za upravljanje knjižnicom 164.000,00 kuna.

4.4.4.4. Izdavačka djelatnost

Izdavačka djelatnost Grada Bakra obuhvaća tiskanje Bakarskog zbornika i glasila Grada Bakra „Bura“.

Bakarski zbornik edicija je Grada Bakra, prvi put izdana 1995. godine, koja se u pravilu izdaje jednom godišnje. Tematska okosnica Zbornika nalazi se u proučavanju i njegovanju povijesti Grada Bakra i pripadajuće mu administrativne i povijesne okoline (mjesto Hreljin, Praputnjak, Krasica, Škrlevo, Kukuljanovo). Potiče se multidisciplinarni pristup povijesnim temama na način da se obrađuju razni vidovi povijesti (osim tradicionalne političke povijesti proučava se i gospodarska, sportska, kulturna, prosvjetna povijest itd.). Zbornik pridaje pažnju i poznatim, u bilo kojem segmentu života i djelovanja, pojedincima koji su porijeklom s područja Grada Bakra ili su u njemu proveli dio svojeg života, a prepoznati su od šire zajednice kao stvaratelji novih vrijednosti. Na svojim stranicama edicija bilježi i sve važnije kulturne događaje na prostoru Grada Bakra te o njima objavljuje izvještaje i prikaze. Od svojih početaka do danas nastoji sustavno i kvalitetno obraditi povijest bakarskog kraja, u svim njenim vidovima, te na taj način doprinijeti očuvanju, ali i produbljivanju kulture ovog kraja.

Glasilo Grada Bakra „BURA“ započelo se izdavati 2005. godine i izdaje se povremeno, u pravilu tri do četiri puta godišnje. Službeno je registrirano kao periodična publikacija pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. Cilj pokretanja i izdavanja ovog lista informiranje je javnosti i građana Grada Bakra o svim događajima na području jedinice lokalne samouprave, ali i transparentniji rad gradske uprave.

Financiranje izdavačke djelatnosti iz gradskog proračuna

Sredstva za izdavačku djelatnost osiguravaju se u Proračunu u okviru Programa javnih i ostalih potreba u kulturi. U 2014. godini ukupno je utrošeno 144.329,07 kuna i to za: pripremu i tiskanje glasila Grada Bakra „Bura“ i Bakarskog zbornika, autorske honorare i ugovore o djelu te tekuće donacije za izdavačku djelatnost. Za iste aktivnosti u 2015. godini planirana su sredstva u iznosu od 115.000,00 kuna.

4.4.4.5. Manifestacije u kulturi

Na području Grada Bakra tijekom čitave godine organiziraju se razne manifestacije.

Margaretino leto je kulturno-zabavna manifestacija koja se održava svake godine, počev od 1995. godine, u razdoblju od kraja lipnja do početka kolovoza. Manifestacija je spoj stare tradicije i novih kretanja i njezin moto je spoj različitosti – za svakoga ponešto. U sklopu Margaretinog leta odvijaju se sljedeća događanja: Šetnja kroz povijest, BIS Fest (Bakar i serenade), Bakarski susreti, Margaretin sajam, Smotra povijesnih postrojbi i Pomorska bitka. Najatraktivnija i najpoznatija manifestacija u sklopu Margaretinog leta je „Pomorska bitka“ - rekonstrukcija povijesnog pomorskog napada, kada su Mlečani daleke 1616. godine po posljednji put pokušali osvojiti Bakar. Uz pomoć starih jedrenjaka i specijalnih pirotehničkih efekata rekonstruirao se napad koji dočarava barem dio ugođaja iz spomenute bitke i pruža nezaboravan audio-vizualni doživljaj.

Izvor: <http://www.tz-bakar.hr/>

Od ostalih manifestacija svakako treba spomenuti bogatu karnevalsku tradiciju bakarskog kraja koja se njeguje svake godine s neizostavnim maškaranim zabavama, ophodnjom zvončara, maskiranom povorkom Udruge umirovljenika te tradicionalnim paljenjem pusta, ali i uvijek zapaženim sudjelovanjem maskiranih skupina bakarskog kraja na tradicionalnom Riječkom karnevalu.

Tijekom karnevala, svake se godine organizira i maškarani rally Pariz - Bakar, parodija na poznati svjetski rally Pariz – Dakar. Utrku voze motorizirane maškare iz zemlje i inozemstva.

Krajem rujna, na Škrljevu se održava „Gulašijada“ u kojoj se ekipe natječu u kuhanju gulaša, a početkom listopada na Kukuljanovu se održava „Slatkijada“ u kojoj se razne ekipe natječu u pripremanju najboljeg kolača ili torte.

U prosincu se u Bakru održava manifestacija „Božić u Bakru“, s prigodnim blagdanskim programom, a završetak godine obilježava se Božićnim sajmom i zajedničkim kićenjem bora. Tijekom godine u svakom se mjestu u sastavu Grada održava prigodna proslava Dana mjesta vezana uz crkvenog zaštitnika svakog mjesta.

Tablica 20. Popis proslava Dana mjesta na području Grada Bakra

Mjesto	Datum održavanja	Naziv manifestacije	Zaštitnik/svetac
Praputnjak	19. ožujka	Jožehova	Sv. Josip
Hreljin	23. travnja	Jurjeva	Sv. Juraj
Kukuljanovo	13. lipnja	Antonijica	Sv. Anton
Škrljevo	15. lipnja	Srce Isusovo	
Zlobin	24. lipnja	Ivanja	Sv. Ivan
Bakar	13. srpnja	Margaretina	Sv. Margareta
Krasica	16. srpnja	Majka Božja Karmelska	Gospa Karmelska
Kukuljanovo	04. listopada	Frančiškova	Sv. Franjo Asiški
Bakar	30. studenog	Andrejna	Sv. Andrija

Izvor: Izrada autora.

Financiranje kulturnih manifestacija

Za održavanje aktivnosti i manifestacija Margaretinog leta, obilježavanja Dana mjesta i ostalih kulturnih događanja na području Grada 2014. godine utrošeno je 469.885,52 kuna ili 91,6% planiranih istih rashoda na godišnjoj razini pri čemu je najviše sredstava izdvojeno za Margaretino leto, 360.707,00 kuna.

4.4.4.6. Kulturno-umjetnička društva i udruge

U svim naseljima na području Grada djeluju brojne udruge i kulturno-umjetnička društva koja se bave raznim djelatnostima u kulturi i promoviraju kulturu Grada svojim aktivnostima i nastupima diljem Županije, Republike Hrvatske i šire. Ova se društva i udruge najvećim dijelom financiraju iz gradskog proračuna, dok manji dio potrebnih sredstava za rad osiguravaju iz proračuna Županije, države ili putem sponzorstava i donacija. Većina udruga koristi prostore u vlasništvu Grada, u Domovima kulture koji se nalaze u svakom od naselja Grada.

Udruge koje se financiraju iz proračuna Grada mogu se podijeliti u nekoliko skupina:

- maškarane udruge: „Bakarske maškare“, Maškare „Kukuljanovo“, „Škrjevske maškari“, „Krasica pa Rio“, „Mesopustari Praputnjaka“, „Čočman express“, „Kukuljanski zvončari“
- kulturno-umjetnička društva i udruge: „Sloga“ Hreljin, „Sklad“ Bakar, „Žažara“ Zlobin, „Primorka“ Krasica, KDU „Praputnjak“, „Vedrenica“ Zlobin; Katedra Čakavskog sabora Bakarskog kraja; muška klapa „Škrjevo“, ženska klapa „Hreljin“, Dječji zbor „Praputnjarski slavići“

- ostale udruge: „Gradska straža Bakar 1848“, „Bakarska žena“, „Škrljevska žena“, Društvo „Naša djeca“ Bakar, Udruga umirovljenika Grada Bakra, Udruga antifašističkih boraca Grada Bakra, USPDR Ajkula Kukuljanovo, Etno udruga „Težakinje i težaki z Praputnjaka“.

Financiranje kulturnog amaterizma iz gradskog proračuna

Sredstva za financiranje programa i aktivnosti kulturno-umjetničkih udruga, te ostalih udruga i društava od javnog interesa osiguravaju se u proračunu kroz Program javnih potreba u kulturi za tekuću godinu. Planirana proračunska sredstva dodjeljuju se udrugama temeljem Javnog natječaja za programe od posebnog interesa za Grad Bakar. U 2014. godini ukupno su utrošena sredstva u iznosu od 469.0475,10 kuna, odnosno za aktivnost kulturnog amaterizma 246.248,60 kuna te za aktivnost poticanja rada ostalih udruga i društava od javnog interesa u svrhu zadovoljavanja društvenih potreba građana 222.796,50 kuna.

U okviru Programa javnih i ostalih potreba u kulturi za 2015. godinu, za razvoj kulturnog amaterizma i pripadajućih udruga, planirana su sredstva u iznosu od 262.000,00 kuna, a za rad i aktivnosti ostalih udruga i društava od javnog interesa u iznosu od 216.000,00 kuna.

4.4.5. Religija - vjerske zajednice i sakralni objekti

Prema Popisu stanovništva iz 2011. g. (www.dsz.hr) na području Grada Bakra živi najviše katolika - 6.936 osoba ili 83,78% ukupnog broja stanovnika, zatim 3,79% stanovnika muslimanske i 3,5% stanovnika pravoslavne vjeroispovijesti.

Jedina crkva koja djeluje na području Grada je katolička. Bakarski dekanat sa sjedištem u Cerniku obuhvaća sve župe na području Grada Bakra i to: Kukuljanovo – Sv. Franjo Asiški, Bakar - Sv. Andrija apostol, Hreljin - Sv. Juraj mučenik, Krasica - Blažena Djevica Marija Karmelska, Praputnjak - Sv. Josip, Škrljevo - Presveto Srce Isusovo i Zlobin - Sv. Ivan Krstitelj, te župe izvan Grada Bakra: Cernik - Sv. Bartol apostol, Jelenje - Sv. Mihovil arkandeo i Grobnik - Sv. Filip i Jakov apostoli.

U samom naselju Bakar, osim župne crkve sv. Andrije apostola, koja po svojoj veličini zauzima treće mjesto u cijeloj Hrvatskoj, odmah iza zagrebačke i đakovačke katedrale te je posebna i zbog kripta ispod sanktuarija (svetišta) s dva hodnika i 80-ak grobova u koje su se zakapali ugledniji građani, kao i graditelj crkve biskup Vjenceslav Šoić, nalaze se crkva Majke Božje od Porta i crkva sv. Margarete, zaštitnice Grada te crkva Sv. Križa.

U Kukuljanovu se nalazi crkva sv. Franje Asiškog, u Škrljevu crkva Presvetog Srca Isusovog i ostaci crkvice sv. Ambroza, na Krasici crkva Blažene Djevice Marije, u Praputnjaku crkva sv. Josipa, na Hreljinu crkva sv. Jurja Mučenika i crkvice Blažene Djevice Marije na hreljinskoj gradini, a u Zlobinu crkva sv. Ivana Krstitelja.

Pored crkvi na području Grada nalaze se i brojne kapele: u Bakru - Kalvarija, Sv. Josip, Sv. Križ, Sv. Kuzma i Damjan, Sv. Margareta, Sv. Marija, Sv. Mihovil na groblju, na Hreljinu - Gospa Snježna na Starom gradu, Sv. Nikola (Meja-Gaj), u Praputnjaku Kalvarija, u Škrljevu – Sv. Križ (Kalvarija), na Kukuljanovu Kalvarija (u Industrijskoj zoni), te u Zlobinu - Žalosna Gospa i Kameni znamen Sv. obitelji.

Ulaganja u sakralne objekte na području Grada Bakra

Grad već čitav niz godina podupire obnovu sakralnih objekata na svom području u suradnji s Riječkom nadbiskupijom. Tako su proteklih godina izvedeni radovi na uređenju fasada kapele Blažene djevice Marije u Zlobinu, popločeno dvorište i uređen okoliš crkve sv. Josipa na Praputnjaku, sufinanciran popravak krovista Sv. Margarete, sufinancirano uređenje fasade i

krovišta crkve Gospe Karmelske u Krasici. U prvoj polovici 2016. godine sanirano je krovšte na crkvi sv. Franje Asiškog u Kukuljanovu u vrijednosti 150.000,00 kuna.

4.4.6. SWOT analiza društvene djelatnosti

SNAGE	SLABOSTI
ADMINISTRATIVNO UPRAVLJANJE, IMOVINA I PRORAČUN GRADA ➤ visoki stupanj obrazovanja službenika gradske uprave (65% službenika) ➤ mjesni odbori pokrivaju cjelokupno područje Grada (ustrojeni su za svako naselje) i uključeni su u upravljanje Gradom ➤ uravnoteženi odnosi u strukturi proračuna ➤ transparentan proces donošenja proračuna (traže se smjernice mjesnih odbora, informacije se objavljuju u službenom glasniku „Bura“ i na mrežnim stranicama Grada) ➤ izrađena nova, sadržajnija i moderno koncipirana mrežna stranica Grada ➤ zadovoljavajuća transparentnost rada Gradskih tijela (pozivi za sjednice Gradskog vijeća s materijalima za sjednice objavljuju se na mrežnim stranicama Grada, a Zapisnici sa sjednica dostavljaju se vijećnicima, predsjednicima radnih tijela Gradskog vijeća i Vijećima mjesnih odbora) ➤ postavljen sustav financijskog upravljanja i kontrole	ADMINISTRATIVNO UPRAVLJANJE, IMOVINA I PRORAČUN GRADA ➤ nedovoljna suradnja sa Županijskim upravnim tijelima i ostalim ustanovama u Županiji te na državnoj razini ➤ nepovezan sustav upravljanja imovinom ➤ nema Strategije upravljanja i raspolaganja imovinom ➤ organizacijska struktura gradske uprave nije osposobljena za pripremu projektnih prijedloga i vođenje projekata sufinanciranih od strane EU fondova ➤ nedovoljan broj prijavljenih projekata za sufinanciranje pomoću EU fondova
ODGOJ I OBRAZOVANJE ➤ visok stupanj brige o djeci svih uzrasta ➤ dobra prostorna raspoređenost vrtića u gradu ➤ popunjeni kapaciteti u ustanovama predškolskog odgoja ➤ sufinanciranje smještaja djece predškolske dobi osigurava se iz proračuna Grada, za djecu smještenu u dječji vrtić Bakar i privatne vrtiće u Gradu ➤ potrebe ugroženih ciljnih skupina obitelji djece predškolske i školske dobi adekvatno se prate iz socijalnog programa ➤ u OŠ Bakar, u dvije područne škole postoji program produženog boravka ➤ subvencioniranje prijevoza putnika u srednjem školstvu ➤ stipendiranje učenika i studenata ➤ stipendiranje deficitarnih zanimanja ➤ u izradi je projektna dokumentacija za sportsku dvoranu OŠ „Hreljin“	ODGOJ I OBRAZOVANJE ➤ nedostatak osnovne infrastrukture u osnovnim školama – OŠ „Hreljin“ nema sportsku dvoranu ➤ OŠ „Hreljin“ nema kapaciteta za nastavu u jednoj smjeni ➤ dotrajalo postojećih objekata područnih škola i zastarjela oprema ➤ nedovoljna suradnja i koordinacija osnivača osnovnih i srednje škole s jedinicom lokalne samouprave

ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB ➤ dostatni kapaciteti primarne zdravstvene i stomatološke zaštite ➤ sufinanciranje pedijatrijskog tima na području Grada ➤ financiranje usluge logopeda za djecu ➤ sufinanciranje preventivnih ginekoloških i uroloških pregleda za stanovnike ➤ udruge koje djeluju u području zdravstvene zaštite	ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB ➤ nedostatak specijalističkih ambulanti ➤ prostor ambulate Zlobin ne zadovoljava ➤ zdravstvene uvjete ➤ ne postoji Dom za stare i nemoćne
SPORT I REKREACIJA ➤ velik broj sportskih udruga koje okupljaju različite dobne skupine ➤ velik broj sportskih objekata na području Grada ➤ postojanje jedinog strelišta (Vojsko) na području Županije ➤ Grad financijski podupire sport i rekreaciju građana ➤ Grad ulaže značajna sredstva u održavanje sportskih objekata ➤ dodjeljuju se godišnje nagrade uspješnim sportašima ➤ Grad je pokrovitelj i suorganizator brojnih sportskih manifestacija	SPORT I REKREACIJA ➤ nedostaju prostori za određene vrste sportova (zatvorene sportske dvorane, višenamjenski prostori) ➤ ne postoje jasno definirani kriteriji financiranja profesionalnog i amaterskog sporta ➤ ne postoji strategija razvoja sporta ➤ većina sportskih udruga financira se isključivo proračunskim sredstvima Grada ➤ potrebna brojna nova oprema sportskim klubovima
KULTURA ➤ velik broj kulturnih dobara i spomenika ➤ dvije zaštićene povijesne cjeline upisane u Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture ➤ nepokretna kulturna dobra upisana u Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture kao zaštićena ili preventivno zaštićena dobra ➤ velik broj manifestacija i kulturnih događanja tijekom godine ➤ u ponudu kulturnih manifestacija uključene su udruge koje djeluju u kulturi ➤ Gradska knjižnica bogate knjižne građe na raspolaganju je stanovnicima ➤ konstantna izdavačka djelatnost Bakarskog zbornika i glasnika grada, „Bure“ ➤ revidiran postojeći popis muzejske građe nekadašnjeg muzeja	KULTURA ➤ nema plana upravljanja/revitalizacije kulturnih dobara ➤ održavanje i uređenje kulturnih dobara iziskuje znatna financijska sredstava ➤ nije uređen Gradski muzej ➤ nedovoljna turistička valorizacija spomenika kulture ➤ nije izrađena Strategija razvoja kulture ➤ ne postoje jasni kriteriji financiranja udruga u kulturi
Religija – vjerske zajednice i sakralni objekti ➤ brojni sakralni objekti (crkve, kapelice) na području Grada ➤ Grad ulaže proračunska sredstva u obnovu sakralnih objekata na svom području ➤ relativno dobra suradnja s Riječkom nadbiskupijom	Religija – vjerske zajednice i sakralni objekti ➤ loše održavani sakralni objekti ➤ nema plana višegodišnjeg ulaganja u sakralne objekte ➤ sakralni objekti nisu zaštićena kulturna dobra niti je pokrenut postupak njihove zaštite

PRILIKE	PRIJETNJE
ADMINISTRATIVNO UPRAVLJANJE, IMOVINA I PRORAČUN GRADA ➤ mogućnost financiranja infrastrukturnih i drugih projekata sredstvima EU fondova ➤ kontinuirana edukacija službenika Grada o EU fondovima čime bi se povećala šansa za dobivanje bespovratnih sredstava za različite namjene	ADMINISTRATIVNO UPRAVLJANJE, IMOVINA I PRORAČUN GRADA ➤ visok stupanj centralizacije vlasti ➤ sporost državne administracije u rješavanju imovinskopravnih pitanja
ODGOJ I OBRAZOVANJE ➤ iskorištenje prostora u zdravstvenoj stanici Škrlevo – Kukuljanovo za dogradnju prostora gradskog vrtića ➤ stvaranje uvjeta za odvijanje nastave u jednoj smjeni u OŠ „Hreljin“ ➤ viša razina pedagoškog standarda za sve dobne skupine i različite ciljne programe	ODGOJ I OBRAZOVANJE ➤ Grad nema mogućnost utjecanja na razvoj školstva ➤ Grad nije osnivač osnovnih ni srednje škole ➤ sustav financiranja obrazovnog procesa nije kvalitetno i sustavno riješen na svim razinama
ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB ➤ iskorištenje prostora na katu zdravstvene stanice Škrlevo – Kukuljanovo ➤ rastući trend jačanja uloge civilnog sektora u zdravstvu i socijalnoj skrbi ➤ edukacija udruga za pisanje projekata za povlačenje sredstava iz EU fondova	ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB ➤ nedovoljna ulaganja u medicinsku opremu, instrumente ➤ ograničena proračunska sredstva mogu utjecati na kvalitetu pružanja zdravstvene zaštite ➤ nedovoljna osjetljivost društvene zajednice prema određenim socijalnim kategorijama
SPORT I REKREACIJA ➤ povezivanje sporta i turizma u razvoju nove turističke ponude ➤ strategija razvoja sporta ➤ povezivanje i bolja međusobna suradnja udruga koje djeluju na području Grada	SPORT I REKREACIJA ➤ ograničenje proračunskih sredstava može utjecati na gašenje brojnih sportskih udruga ➤ više udruga koje se bave istim ili sličnim sportskim aktivnostima ➤ promjena zakonske regulative
KULTURA ➤ izrada Strategije razvoja kulture i plana revitalizacije kulturnih dobara ➤ iskorištavanje kulturnih dobara u cilju razvoja turizma i brendiranja Grada ➤ povezivanje kulturnih dobara u jedinstvenu priču ➤ korištenje sredstava EU fondova za uređenje i stavljanje u funkciju kulturnih dobara	KULTURA ➤ nedostatna proračunska sredstva za revitalizaciju kulturnih dobara ➤ nedostatak državnih sredstava u obnovi kulturne baštine ➤ nedostatak stručnih kadrova u kulturi ➤ velik broj udruga u kulturi koje se bave istim ili sličnim djelatnostima
RELIGIJA – vjerske zajednice i sakralni objekti ➤ korištenje sredstava EU fondova za uređenje sakralnih objekata ➤ zaštita objekata kao pojedinačnih kulturnih dobara	RELIGIJA – vjerske zajednice i sakralni objekti ➤ devastacija i daljnje propadanje sakralne baštine ➤ objekti sakralne baštine nisu dostupni posjetiteljima

5. ZAŠTITA OKOLIŠA

Zaštita okoliša skup je odgovarajućih aktivnosti i mjera kojima je cilj sprječavanje opasnosti za okoliš, sprječavanje nastanka šteta i/ili onečišćivanja okoliša, smanjivanje i/ili otklanjanje šteta nanesenih okolišu te povrat okoliša u stanje prije nastanka štete. Okoliš je prirodno i svako drugo okruženje organizama i njihovih zajednica uključivo i čovjeka koje omogućuje njihovo postojanje i njihov daljnji razvoj: zrak, more, vode, tlo, zemljina kamena kora, energija te materijalna dobra i kulturna baština kao dio okruženja koje je stvorio čovjek; svi u svojoj raznolikosti i ukupnosti uzajamnog djelovanja.

Održivi razvitak je društva, koji kao temeljne kriterije uključuje ekološku, gospodarsku i sociokulturnu održivost i koji s ciljem unapređenja kvalitete života i zadovoljavanja potreba današnjeg naraštaja uvažava iste mogućnosti zadovoljavanja potreba idućih naraštaja, te omogućuje dugoročno očuvanje kakvoće okoliša, georaznolikosti, bioraznolikosti te krajobrazu („Narodne novine“, br. 80/13., ..., 78/15.).

Ciljevi zaštite okoliša u ostvarivanju uvjeta za održivi razvitak jesu: zaštita života i zdravlja ljudi, zaštita biljnog i životinjskog svijeta, georaznolikosti, bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti te očuvanje ekološke stabilnosti, zaštita i poboljšanje kakvoće pojedinih sastavnica okoliša, zaštita ozonskog omotača i ublažavanje klimatskih promjena, zaštita i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobrazu, sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, sprječavanje i smanjenje onečišćenja okoliša, trajna uporaba prirodnih dobara, racionalno korištenje energije i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije, uklanjanje posljedica onečišćenja okoliša, poboljšanje narušene prirodne ravnoteže i ponovno uspostavljanje njezinih regeneracijskih sposobnosti, ostvarenje održive proizvodnje i potrošnje, napuštanje i nadomještanje uporabe opasnih i štetnih tvari, održivo korištenje prirodnih dobara, osiguranje i razvoj dugoročne održivosti i unapređenje stanja okoliša i osiguravanje zdravog okoliša.

5.1. NAČELA I SUBJEKTI ZAŠTITE OKOLIŠA

Zaštita okoliša temelji se na uvažavanju općeprihvaćenih načela zaštite okoliša, poštivanju načela međunarodnog prava zaštite okoliša te uvažavanju znanstvenih spoznaja. Načela zaštite okoliša su: načelo održivog razvitka, načelo predostrožnosti, načelo očuvanja vrijednosti prirodnih dobara, bioraznolikosti i krajobrazu, načelo zamjene i/ili nadomještanja, načelo otklanjanja i sanacije štete u okolišu na izvoru nastanka, načelo cjelovitog pristupa, načelo suradnje, načelo »onečišćivač plaća«, načelo pristupa informacijama i sudjelovanja javnosti, načelo poticanja i načelo prava na pristup pravosuđu.

Održivi razvitak i zaštitu okoliša unutar svoga djelokruga osiguravaju: Hrvatski sabor, Vlada Republike Hrvatske, ministarstva i druga nadležna tijela državne uprave, županije i Grad Zagreb, veliki gradovi, gradovi i općine, Hrvatska agencija za okoliš i prirodu i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, pravne osobe s javnim ovlastima, osobe ovlaštene za stručne poslove zaštite okoliša, pravne i fizičke osobe odgovorne za onečišćavanje okoliša sukladno Zakonu o zaštiti okoliša i posebnim propisima, te druge pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost, udruge civilnog društva koje djeluju na području zaštite okoliša te građani kao pojedinci, njihove skupine, udruge i organizacije.

5.2. MJERE SPREČAVANJA NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Mjere sprečavanja nepovoljna utjecaja na okoliš obuhvaćaju skup aktivnosti usmjerenih na očuvanje okoliša. Prostornim planom uređenja Grada Bakra („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 21/03., 41/06., 02/12.) nisu propisani zahvati za koje je potrebno izraditi procjenu utjecaja zahvata na okoliš i zahvati za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, pored onih određenih Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš („Narodne novine“, br. 61/14.)

5.2.1. Zaštita tla

Zaštita tla obuhvaća očuvanje zdravlja i funkcije tla, sprečavanje oštećenja tla, praćenje stanja i promjenu kakvoća tla te saniranje i obnavljanje oštećenih tala i lokacija.

Šumsko tlo

Prema članku 179. Prostornog plana Grada Bakra („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 21/03., 41/06., 02/12.) zaštita šuma i šumskih površina odredit će se sljedećim mjerama:

- održavati postojeće šume putem očuvanja i pravilnog gospodarenja
- povećati zaštitu šuma od onečišćivača, požara, nametnika i bolesti te drugih negativnih utjecaja
- stimulirati razvoj urbanog šumarstva radi ozelenjivanja gradskih, rubnih gradskih i seoskih naselja.

Poljoprivredno tlo

U skladu s odredbama članka 150. Prostornog plana Grada Bakra prenamjena vrijednog obradivog zemljišta od I. do V. bonitetne klase u nepoljoprivredne, a posebice građevinske svrhe, nije dopuštena.

Za očuvanje i korištenje preostalog kvalitetnog zemljišta za poljodjelsku i stočarsku svrhu određuju se sljedeće mjere:

- smanjiti korištenje kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe
- poticati i usmjeravati proizvodnju zdrave hrane
- prednost dati tradicionalnim poljoprivrednim granama, a temelj trebaju biti obiteljska poljodjelska gospodarstva.

Tlo za planiranje izgradnje

Prema fizičko-mehaničkim značajkama, tla za planiranje izgradnje svrstavaju se u četiri geotehničke kategorije kako slijedi:

- I. Geotehnička kategorija - zona golog krša
- I.a. Geotehnička kategorija - zona pokrivenog krša
- I.- II. Geotehnička kategorija - zona trijaskih klastično-karbonatnih stijena
- II. Geotehnička kategorija - zona fliša pokrivenog padinskim tvorevinama
- III. Geotehnička kategorija - zona fliša pokrivenog padinskim tvorevinama
- IV. Geotehnička kategorija - zona naplavina.

5.2.2. Zaštita zraka

Zaštita zraka obuhvaća mjere zaštite zraka, poboljšanje kakvoće zraka u cilju izbjegavanja ili smanjivanja štetnih posljedica za ljudsko zdravlje, kakvoću življenja i okoliš u cjelini, očuvanje kakvoće zraka te sprečavanje i smanjivanje onečišćenja koja utječu na oštećivanje ozonskog sloja i promjenu klime.

Postojeći i planirani (prvenstveno lučki) sadržaji u Bakarskom zaljevu moraju svoju tehnologiju podrediti zahtjevima zaštite zraka. Za postojeći skladišni prostor otvorenog tipa na području luke Podbok, putem inspekcijskih službi zaštite okoliša, provode se mjere provedbe monitoringa, kako bi se mogla odrediti kategorizacija zraka i propisati eventualna izrada sanacijskog programa, tj. poduzimanje mjera kako bi se postigle preporučene vrijednosti kakvoće zraka (PV).

Zbog blizine i utjecaja TE Rijeka i Rafinerije nafte na Urinju potrebna je stalna kontrola-monitoring kakvoće zraka.

Mjere zaštite zraka vezane za sanaciju kamenoloma u Škrpljevu utvrđene su člankom 152. Prostornog plana Grada Bakra, a obuhvaćaju:

- upotrebu bušačkih strojeva na komprimirani zrak ili hidrauličkog tipa opremljenih uređajima za hvatanje prašine
- postrojenje za oplemenjivanje mineralnih sirovina (drobilana i separacija) mora biti opremljeno uređajima za oprašivanje
- etažne puteve i operativne platoe potrebno je polijevati vodom iz autocisterni kako bi se spriječilo dizanje prašine
- najveća dopuštena koncentracija unutar područja sanacije kamenoloma ne smije prijeći 10 - 100 mg/m³ zraka
- ukupne lebdeće čestice (lč) ne smiju prijeći 150 µg/ m³, dok taložna tvar (sediment) ne smije prijeći 350 mg/m² na dan.

Uređaji za loženje, ovisno o toplinskom kapacitetu i vrsti goriva podliježu redovitom inspekcijskom nadzoru, a mjerenja trebaju biti u skladu s Uredbom o graničnim vrijednostima emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora („Narodne novine“, br. 117/12., 90/14.).

Smanjivanje emisije onečišćujućih tvari u zrak temeljna je mjera za postizanje ciljeva zaštite zraka.

Za zaštitu zraka propisuju se sljedeće mjere:

- ograničavati emisije i propisivati tehničke standarde u skladu sa stanjem tehnike, te prema Uredbi o graničnim vrijednostima emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora
- visinu dimnjaka za zahvate za koje nije propisana procjena utjecaja na okoliš, do donošenja propisa treba određivati u skladu s pravilima struke (npr. TA-LUFT standardima)
- zahvatom se ne smije izazvati „značajno“ povećanje opterećenja, gdje se razina „značajnog“ određuje temeljem procjene utjecaja na okoliš, a povećanjem opterećenja emisija iz novog izvora ne smije doći do prelaska kakvoće zraka u nižu kategoriju u bilo kojoj točki okoline izvora
- najveći dopušteni porast emisijskih koncentracija zbog novog izvora onečišćenja o ovisnosti o kategoriji zraka određen je Uredbom o preporučenim i graničnim vrijednostima kakvoće zraka („Narodne novine“, br. 101/96.)
- nepokretni izvori (tehnološki procesi, industrijski pogoni, uređaji i objekti iz kojih se ispuštaju u zrak onečišćujuće tvari) moraju biti proizvedeni, opremljeni, rabljeni i održavani na način da ne ispuštaju u zrak tvari iznad graničnih vrijednosti emisije, prema Zakonu o zaštiti zraka („Narodne novine“, br. 130/11., 47/14.) i Uredbi o graničnim vrijednostima emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora.

5.2.3. Zaštita voda

Zone sanitarne zaštite izvorišta na području Grada Bakra određene su Odlukom o zaštiti izvorišta vode za piće u slivu izvora u Gradu Rijeci i slivu izvora u Bakarskom zaljevu („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 35/12. i 31/13.). Odlukom su propisane mjere za sprečavanje i smanjivanje onečišćenja podzemnih i površinskih voda. Ostale mjere su:

- zabraniti pranje automobila, drugih vozila i strojeva kao i odlijevanje vode onečišćene deterdžentima, te odlaganjem tehnološkog i drugog otpada na zelene površine duž prometnica
- korisnik građevne čestice mora brinuti o zaštiti i održavanju vodovodne mreže, hidranata i drugih vodovodnih uređaja, unutar i ispred čestice, te štiti pitku i sanitarnu vodu od zagađivanja
- opasne i druge tvari koje se ispuštaju u sustav javne odvodnje otpadnih voda ili u drugi prijemnik, te u vodama koje se nakon pročišćavanja ispuštaju iz sustava javne odvodnje otpadnih voda u prirodni prijemnik, moraju biti u okvirima propisanih graničnih vrijednosti pokazatelja i dopuštene koncentracije.

5.2.4. Zaštita mora

Mjere za sprečavanje i smanjivanje onečišćenja mora su:

- izgradnja javnog sustava za odvodnju otpadnih voda čime će se spriječiti izravno ispuštanje sanitarno-potrošnih i tehnoloških otpadnih voda u more
- unapređivanje službe zaštite mora i izviđanja radi utvrđivanja pojave onečišćenja.

Radi sprečavanja onečišćenja uzrokovanih pomorskim prometom i lučkim djelatnostima potrebno je provoditi sljedeće mjere zaštite:

- u lukama osigurati prihvrat zauljenih voda i istrošenog ulja
- u rafineriji nafte na Urinju nužno je povezivanje svih ispusta otpadnih voda (Šoići, Urinj) zbog višeg stupnja čišćenja na zajedničkom biološko-kemijskom uređaju
- odrediti način servisiranja brodova na moru i kopnu.

5.2.5. Zaštita od prekomjerne buke

Dozvoljeni nivo buke unutar građevinskog područja naselja je 55 dBa danju i 45 dBa noću.

Zakonom o zaštiti od buke („Narodne novine“, br. 30/09., 55/13., 153/13.) utvrđuju se mjere u cilju izbjegavanja, sprečavanja ili smanjivanja štetnih učinaka na zdravlje ljudi koje uzrokuje buka u okolišu, uključujući smetanje bukom, osobito u vezi s:

- utvrđivanjem izloženosti buci i to izradom karata buke na temelju metoda za ocjenjivanje buke u okolišu
- osiguravanjem dostupnosti podataka o buci okoliša
- izradom akcijskih planova koji se temelje na podacima korištenim u izradi karata buke.

5.2.6. Mjere posebne zaštite

Mjere posebne zaštite temelje se u najvećoj mjeri na Planu zaštite od požara i tehnoloških eksplozija Grada Bakra, Procjeni ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija, Planu zaštite i spašavanja Grada Bakra i Procjeni ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i velikih nesreća za područje Grada Bakra.

Navedeni planovi i procjene detaljno analiziraju moguće izvore, vrste, intenzitet i posljedice djelovanja prirodnih, tehničko-tehnoloških i ekoloških nesreća, eventualnih ratnih razaranja, kao i ugroženost od požara prostora i pojedinih dijelova (naselja i građevina) Grada Bakra, te procjene vlastitih mogućnosti i obveza u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.

5.3. GOSPODARENJE OTPADOM

Zakonom o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“, br. 94/13.) definirano je da su gospodarenje otpadom djelatnosti sakupljanja, prijevoza, oporabe i zbrinjavanja i druge obrade otpada, uključujući nadzor nad tim postupcima te nadzor i mjere koje se provode na lokacijama nakon zbrinjavanja otpada te radnje koje poduzimaju trgovac otpadom ili posrednik.

Gospodarenje otpadom temelji se na uvažavanju načela zaštite okoliša propisanih zakonom kojim se uređuje zaštita okoliša i pravnom stečevinom Europske unije, načelima međunarodnog prava zaštite okoliša te znanstvenih spoznaja, najbolje svjetske prakse i pravila struke, a osobito na sljedećim načelima (članak 6. Zakona) :

- „načelo onečišćivač plaća“ - proizvođač otpada, prethodni posjednik otpada, odnosno posjednik otpada snosi troškove mjera gospodarenja otpadom, te je financijski odgovoran za provedbu sanacijskih mjera zbog štete koju je prouzročio ili bi je mogao prouzročiti otpad
- „načelo blizine“ - obrada otpada mora se obavljati u najbližoj odgovarajućoj građevini ili uređaju u odnosu na mjesto nastanka otpada, uzimajući u obzir gospodarsku učinkovitost i prihvatljivost za okoliš

- „načelo samodostatnosti“ - gospodarenje otpadom obavljat će se na samodostatan način omogućavajući neovisno ostvarivanje propisanih ciljeva na razini države, a uzimajući pri tom u obzir zemljopisne okolnosti ili potrebu za posebnim građevinama za posebne kategorije otpada
- „načelo sljedivosti“ - utvrđivanje porijekla otpada s obzirom na proizvod, ambalažu i proizvođača tog proizvoda kao i posjed tog otpada uključujući i obradu.

U svrhu sprečavanja nastanka otpada te primjene propisa i politike gospodarenja otpadom primjenjuje se red prvenstva gospodarenja otpadom i to: sprečavanje nastanka otpada, priprema za ponovnu uporabu, recikliranje, drugi postupci uporabe npr. energetska uporaba i zbrinjavanje otpada.

5.3.1. Obveze jedinica lokalne samouprave

Prema članku 28. Zakona o održivom gospodarenju otpadom jedinica lokalne samouprave dužna je na svom području osigurati:

1. javnu uslugu prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada
2. odvojeno prikupljanje otpadnog papira, metala, stakla, plastike, tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada
3. sprečavanje odbacivanja otpada na način suprotan Zakonu te uklanjanje tako odbačenog otpada
4. provedbu Plana
5. donošenje i provedbu plana gospodarenja otpadom jedinice lokalne samouprave
6. provođenje izobrazbo-informativne aktivnosti na svom području
7. mogućnost provedbe akcija prikupljanja otpada.

Jedinica lokalne samouprave dužna je osigurati provedbu navedenih obveza iz stavka na kvalitetan, postojan i ekonomski učinkovit način u skladu s načelima održivog razvoja, zaštite okoliša i gospodarenja otpadom osiguravajući pri tom javnost rada.

Više jedinica lokalne samouprave mogu sporazumno osigurati zajedničko ispunjenje gore navedene jedne ili više obveza.

Jedinica lokalne samouprave dužna je sudjelovati u sustavima sakupljanja posebnih kategorija otpada sukladno propisu kojim se uređuje gospodarenje posebnom kategorijom otpada.

Jedinice lokalne samouprave odgovorne su za provedbu sljedećih aktivnosti (Institut IGH d.d. RC Rijeka: „Prijedlog Plana gospodarenja otpadom Grada Bakra za razdoblje 2015. - 2021. godine“, Rijeka, 2015., str. 22):

- prostornim planovima utvrđivati lokacije za građevine i postrojenja za gospodarenje otpadom
- donositi planove gospodarenja otpadom, usklađene s državnim planom gospodarenja otpadom
- organizirati prikupljanje i sigurno odlaganje otpada u skladu sa standardima i planom gospodarenja otpadom općine/grada
- sustavno educirati i informirati lokalne upravne strukture i stanovništvo
- omogućiti odvojeno prikupljanje sekundarnih sirovina i biootpada, te organizirati prijevoz do centara za gospodarenje otpadom
- dostavljati podatke u skladu s propisima
- stimulirati kupovanje ekološki prihvatljivih proizvoda.

5.3.2. Gospodarenje otpadom na području Grada Bakra

Evidentirana veća divlja odlagališta na području Grada Bakra su Učivac, okoliš TS Meline na Krasici i Grušina na Hreljinu. Manja odlagališta nalaze se kod nogometnog igrališta u Krasici, uz put od kamenoloma Učivac prema Vrani, uz puteve prema vodospremi Praputnjak, Kalvariji na Hreljinu i željezničkoj stanici Meja (Praputnjak), na

ugibalištu između Zlobina i Zlobinske Drage te na području Gmajnice na Zlobinu. Evidentirana divlja odlagališta na području Grada Bakra potrebno je sanirati, a postavljanjem zaštitnih ograda uz prometnice u blizini divljih deponija spriječiti daljnje nekontrolirano odlaganje otpada i sanirati tlo („Prostorni plan uređenja Grada Bakra“ - pročišćeni tekst, čl. 140).

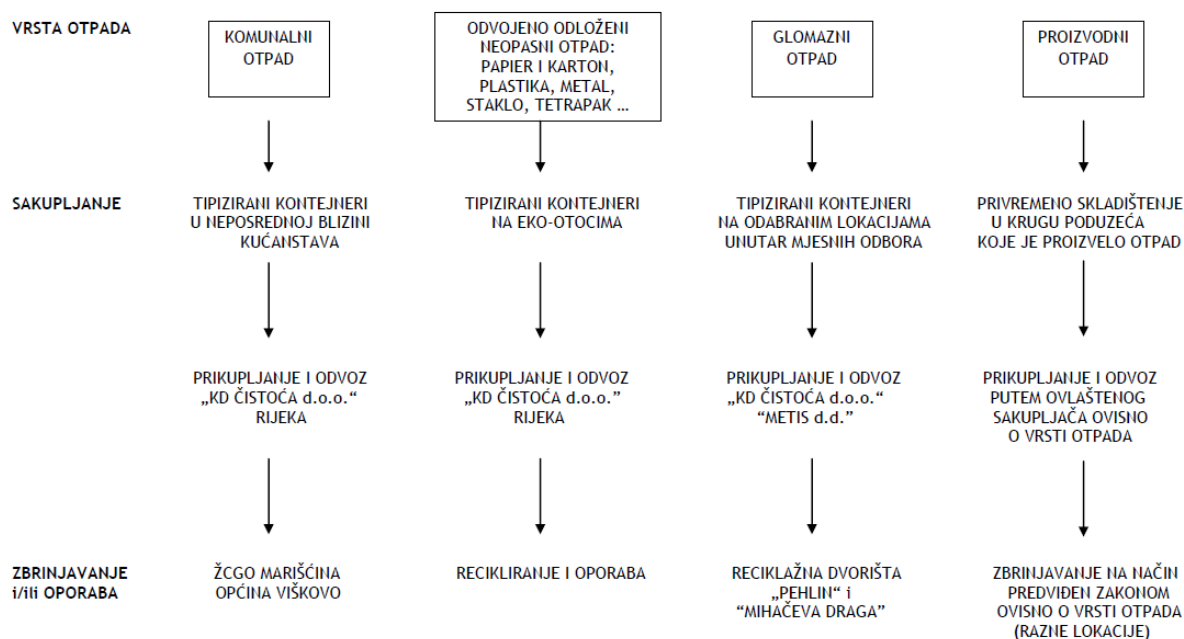
Dozvoljava se privremeno zbrinjavanje i obrada građevinskog otpada i to na području radne zone Lunga do stavljanja u funkciju te na području kamenoloma Škrlevo do sanacije, prema posebnim uvjetima Hrvatskih voda.

Prostornim planom uređenja Grada Bakra određena je Radna zona R 27 Kukuljanovo kao prostor za smještaj građevina za gospodarenje otpadom. Pritom nije dopuštena gradnja i uređivanje građevina gospodarske namjene za djelatnosti koje koriste, proizvode ili ispuštaju opasne tvari, deponija otpada i uređaja za zbrinjavanje otpada, te groblja.

Na području Grada Bakra, s pojedinim vrstama otpada postupa se na sljedeći način:

- ambalažni otpad (staklena ambalaža, tetrapak) - organizirano se skuplja putem specijaliziranih kontejnera
 - organizira KD Čistoća d.o.o. u suradnji s Gradom Bakrom
 - oporabu i/ili zbrinjavanje obavlja KD Čistoća d.o.o.
- papir i karton - organizirano se skuplja putem specijaliziranih kontejnera
 - organizira KD Čistoća d.o.o. u suradnji s Gradom Bakrom
 - oporabu i/ili zbrinjavanje obavlja KD Čistoća d.o.o.
- EE uređaji i oprema - zbrinjavanje se organizira prema potrebi - na poziv građana
 - oporabu i/ili zbrinjavanje obavlja Metis d.d.
- otpadna vozila - zbrinjavanje se organizira prema potrebi - na poziv građana
 - oporabu i/ili zbrinjavanje obavlja Metis d.d.
- otpadne gume - zbrinjavanje se organizira prema potrebi - na poziv građana
 - oporabu i/ili zbrinjavanje obavlja Metis d.d.
- otpadne baterije i akumulatori - zbrinjavanje se organizira prema potrebi - na poziv građana
 - oporabu i/ili zbrinjavanje obavlja Metis d.d.
- otpadno ulje - organizirano se skuplja
 - kod SPD Luben postavljena je posuda cca 0,5 m³
 - organizira Lučka uprava Bakar - Kraljevica
 - oporabu i/ili zbrinjavanje obavlja Dezinfekcija d.o.o. Rijeka
- azbestni otpad (salonitne ploče i sl.) - zbrinjavanje se organizira prema potrebi - na poziv građana
 - oporabu i/ili zbrinjavanje obavlja Metis d.d.
- plastika
 - organizira KD Čistoća d.o.o. u suradnji s Gradom Bakrom
 - oporabu i/ili zbrinjavanje obavlja KD Čistoća d.o.o.
- građevinski otpad - nema organiziranog zbrinjavanja
 - otpad se neovlašteno odlaže na više lokacija - divlji deponiji
- životinjski otpad - zbrinjavanje se organizira prema potrebi - na poziv građana
 - organizira Grad Bakar
 - oporabu i/ili zbrinjavanje obavlja Veterinarska stanica Rijeka
- otpadne vode iz sustava javne odvodnje
 - na području Grada Bakra ispuštaju se u more putem više kraćih priobalnih ispusta
 - otpadne vode iz industrijske zone Kukuljanovo (zone R 27 i R 29) ispuštaju se u okolni teren nakon pročišćavanja na 2 biodiska
 - na području ostalih naselja ispuštaju se u septičke jame.

Slika 7. Shematski prikaz tijeka otpada

Izvor: Institut IGH d.d. RC Rijeka: Prijedlog Plana gospodarenja otpadom Grada Bakra za razdoblje 2015. - 2021. godine, Rijeka, 2015., str. 53.

Glomazni otpad iz kućanstva prikuplja se prema Programu odvoza glomaznog otpada za Grad Bakar na način da građani svoj glomazni otpad odlažu u postavljene kontejnere tijekom 24-satnog perioda. Na lokacijama u mjesnim odborima postavlja se jedan ili (najčešće) dva kontejnera kapaciteta 5 m³, koji se dovoze i odvoze specijalnim vozilima. Tijekom 2014. godine postavljeno je i odvezeno 159 kontejnera na području Grada. Otpad se odvozi u reciklažna dvorišta na razvrstavanje i daljnje adekvatno postupanje po vrstama otpada.

Prema potrebi, Grad Bakar organizira prikupljanje, utovar i odvoz glomaznog komunalnog otpada ostavljenog na javnoprometnim površinama od nepoznatih počinitelja, putem specijaliziranih kamiona grajfera i malih kiperi.

Osim toga, na području Grada formirana su tri komunalna dvorišta: Hreljin, Zlobin i Krasica. Na ogradenim platoima također se odlaže glomazni otpad u dvije baje kapaciteta 16 i/ili 20 m³, prema definiranom radnom vremenu (utorkom i četvrtkom od 14 - 18 h i subotom od 8 - 12 h). Odlaganje građevinskog otpada na ovim lokacijama nije dozvoljeno.

Ulaganja u zaštitu okoliša na području Grada Bakra

U Proračunu Grada osiguravaju se sredstva za provođenje programa Zaštite okoliša kroz aktivnosti gospodarenja otpadom, za što su tijekom 2014. godine utrošena sredstva u ukupnom iznosu 741.840,92 kuna od čega 36.140,04 kuna za ugovore na povremenim poslovima čuvanja deponija te 705.700,88 kuna kao kapitalna pomoć iz cijene razvoja za sanaciju deponija i nabavu nove opreme. U Proračunu za 2015. godinu planirana su sredstva u iznosu od 740.000,00 kuna, a za: izgradnju reciklažnog dvorišta, ugovore o povremenim poslovima za čuvanje deponija, kapitalnu pomoć iz cijene razvoja za sanaciju deponija i nabavu opreme, izradu Plana gospodarenja otpadom, te za sanaciju divljih deponija. Izmjenama i dopunama Proračuna (I. izmjene) navedena su sredstva povećana za 365.000,00 kuna za nabavu mobilnog reciklažnog dvorišta (350.000,00 kuna te 15.000,00 kuna dodatno za izradu Plana gospodarenja otpadom). Drugim izmjenama i dopunama Proračuna osigurana su sredstva od 1.046.000,00 kuna za nabavu spremnika za selekciju otpada (726.000,00 kuna) te 320.000,00 kuna za Izdatke za zajam KD Čistoća d.o.o. Rijeka.

5.3.3. SWOT analiza zaštite okoliša

SNAGE	SLABOSTI
ZAŠTITA OKOLIŠA ➤ velik udio netaknutog šumskog područja ➤ uređena tri komunalna dvorišta ➤ postavljeni kontejneri za odvojeno prikupljanje otpada ➤ kontinuirano ulaganje u energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije ➤ organizirane akcije čišćenja okoliša od otpada odloženog u prirodi „Zelena čistka – jedan dan za čist okoliš“ svake godine	ZAŠTITA OKOLIŠA ➤ posljedice pogrešne industrijske izgradnje u Bakru kroz prošlost (najpoznatiji zagađivač bila je koksara koja je uništila cjelokupan okoliš Bakarskog zaljeva) ➤ onečišćenje mora u Bakarskom zaljevu uslijed nepostojanja kanalizacijskog sustava i djelovanja luke za rasuti teret suprotno načelima zaštite okoliša ➤ učestalo onečišćenje zraka lebdećim česticama PM10; ➤ nepostojanje cjelovitog kanalizacijskog sustava na području Grada Bakra ➤ neizgrađenost županijskog centra za gospodarenje otpadom ➤ divlja odlagališta ➤ nedostatak ekološke svijesti građana

PRILIKE	PRIJETNJE
ZAŠTITA OKOLIŠA ➤ uspostava građevinskog deponija na području Grada - oporaba otpada ➤ izgradnja reciklažnog dvorišta ➤ sanacija divljih odlagališta ➤ povećanje energetske učinkovitosti i udjela korištenja obnovljivih izvora energije u odnosu na konvencionalne izvore energije ➤ natječaj Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za sufinanciranje projekata provedbe mjera povećanja energetske učinkovitosti i ugradnje sustava obnovljivih izvora energije ➤ provedbe edukacija u svrhu povećanja ekološke svijesti o zaštiti i očuvanju okoliša među građanima ➤ jačanje civilnih udruga ➤ organiziranje češćih akcija čišćenja okoliša od otpada	ZAŠTITA OKOLIŠA ➤ postojeći načini zbrinjavanja kućanskih otpadnih voda u naseljima putem sabirnih i septičkih jama prijetnja su za okoliš ➤ nekontrolirano odlaganje otpada u prirodi

6. VATROGASTVO, ZAŠTITA I SPAŠAVANJE

6.1. VATROGASTVO NA PODRUČJU GRADA BAKRA

Vatrogasna djelatnost je sudjelovanje u provedbi preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom i eksplozijom, pružanje tehničke pomoći u nezgodama i opasnim situacijama te obavljanje i drugih poslova u nesrećama. Vatrogasna djelatnost stručna je i humanitarna djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku, odnosno na lokalnom nivou, za Grad Bakar.

Obveza Grada je skrbiti o potrebama i interesima građana na svom području organiziranjem učinkovite vatrogasne službe.

Zakonom o zaštiti od požara („Narodne novine“, br. 92/10.) propisana je obveza jedinica lokalne samouprave za donošenje Plana zaštite od požara za svoje područje na temelju Procjene ugroženosti od požara.

Planom zaštite i spašavanja utvrđuju se zadaće i područje djelovanja javnih vatrogasnih postrojbi i dobrovoljnih vatrogasnih društava koji imaju definirano područje odgovornosti. Plan zaštite od požara i tehnoloških eksplozija temeljni je normativni akt Grada Bakra koji uređuje sustav organizacijskih i tehničkih mjera i utvrđuje konkretne odnose i obveze pojedinih subjekata iz domene zaštite od požara.

Gradsko vijeće Grada Bakra 2001. godine usvojilo je Procjenu ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija i Plan zaštite od požara. Nakon toga, navedeni dokumenti usklađivani su prema potrebama 2004., 2008. i 2012. godine.

Radi izmjene stanja na području Grada na koje je najvećim dijelom utjecao razvoj Industrijske zone, izrađeni su nova Procjena i Plan zaštite od požara i tehnoloških eksplozija koji su, uz prethodno dobivene suglasnosti Ministarstva unutarnjih poslova, usvojeni na Gradskom vijeću 28. travnja 2015. godine („Službene novine Grada Bakra“, br. 6/15.).

Na području Grada Bakra vatrogasnu djelatnost obavljaju:

- profesionalna vatrogasna postrojba – Javna vatrogasna postrojba Grada Rijeke, Rijeka, Krešimirova 38
- dobrovoljne vatrogasne postrojbe udružene u Vatrogasnu zajednicu Bakar:
 - DVD Škrlevo, Škrlevo 127, kao središnja dobrovoljna vatrogasna postrojba za područje Grada Bakra (poslovni prostori smješteni su u prizemlju Doma kulture Škrlevo, dok se vozila nalaze u iznajmljenoj garaži)
 - DVD Bakar, Palada 28 (smješteno u poslovnom prostoru u vlasništvu Grada)
 - DVD Hreljin, Hreljin 126, (smješteno u poslovnom prostoru u vlasništvu Grada, dok se vozila nalaze na neprimjerenom otvorenom prostoru)
 - DVD Zlobin, Zlobin 115 (poslovni prostor i garaže nalaze se u vlastitoj zgradi DVD-a).

Navedena dobrovoljna društva udružena su u Vatrogasnu zajednicu Grada Bakra i umreženo djeluju s Javnom vatrogasnom postrojbom Grada Rijeke. Osim intervencija na gašenju požara, vatrogasna društva imaju zadatak educirati stanovništvo počevši od školske djece, a sve u cilju preventivnog djelovanja.

Osim redovite vatrogasne djelatnosti, svake godine tijekom ljetne sezone u skladu s Programom kojeg donosi Vlada Republike Hrvatske provode se posebne, pojačane mjere zaštite od požara.

Iako se trenutno stanje zaštite od požara može ocijeniti kao zadovoljavajuće, s obzirom na specifičnosti Grada, pojedini segmenti (infrastrukturni koridori - željeznica, područje Industrijske zone) predstavljaju povećanu opasnost od požara za što će se i nadalje provoditi preventivne mjere kako bi se smanjio rizik nastanka požara, odnosno ograničilo širenje nastalog požara.

6.2. ZAŠTITA I SPAŠAVANJE

Sustav zaštite i spašavanja oblik je pripremanja i sudjelovanja sudionika zaštite i spašavanja u reagiranju na katastrofe i velike nesreće, te ustrojavanje, pripremanje i sudjelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja u prevenciji, pripravnosti, reagiranju na katastrofe te otklanjanju mogućih uzroka i posljedica katastrofa.

Sudionici zaštite i spašavanja fizičke su i pravne osobe, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, središnja tijela državne uprave i operativne snage zaštite i spašavanja.

Gradsko vijeće Grada Bakra 2011. godine usvojilo je Procjenu i Plan zaštite i spašavanja, no radi izmjene zakona i stanja na terenu u tijeku je izrada novih dokumenata. Procjenom ugroženosti razrađuju se moguća ugrožavanja stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od opasnosti, nastanka i posljedica katastrofa i velikih nesreća, potrebna sredstva za financiranje sustava te spremnost svih sudionika za djelovanje.

U posebnom izvatku Procjene naslovljenom kao „Zahtjevi zaštite i spašavanja u dokumentima prostornog uređenja“ utvrđuju se i propisuju preventivne mjere čijom će se implementacijom umanjiti posljedice i učinci djelovanja prirodnih i tehničko-

tehnoških katastrofa i velikih nesreća te povećati stupanj sigurnosti stanovništva, materijalnih dobara i okoliša. Taj izvadak bit će sastavni dio Plana prostornog uređenja Grada Bakra.

Odlukom o određivanju operativnih snaga i pravnih osoba od interesa za zaštitu i spašavanje određene su samo pravne osobe iz područja vlastite nadležnosti kako bi se izbjegao sukob između razina sustava zaštite i spašavanja (lokalne, područne i državne).

Zaključne ocjene Procjene ugroženosti koriste se za izradu Plana zaštite i spašavanja te Operativnog plana civilne zaštite kao njegovog sastavnog dijela, ali i za planiranje razvoja upotrebe operativnih snaga zaštite i spašavanja na području Grada koje se u okviru redovite djelatnosti bave zaštitom i spašavanjem (Vatrogasne zajednice i Dobrovoljna vatrogasna društva, Gradsko komunalno društvo „Dobra“ d.o.o., postrojbe Civilne zaštite i dr.).

Grad je imenovao Stožer zaštite i spašavanja čija je obveza da u koordinaciji s Državnom upravom za zaštitu i spašavanje donosi godišnje planove i provodi ih uključujući sve pravne i fizičke osobe, izvršna i predstavnička tijela Grada. Kao operativno tijelo osnovana je Postrojba civilne zaštite.

Smjernice razvoja sustava zaštite i spašavanja:

- nastaviti s kontinuiranim osposobljavanjem i opremanjem snaga civilne zaštite
- dobrovoljna vatrogasna društva dodatno educirati u slučaju potresa kao Procjenom utvrđene najteže ugroze za područje Grada, ali i za tehničko-tehnološke incidente s opasnim tvarima
- uvažavati zahtjeve iz dokumenata zaštite i spašavanja prilikom donošenja prostornih planova
- koordinirati i regulirati međusobne odnose s ostalim operativnim snagama zaštite i spašavanja kao i pravnim osobama od interesa za Grad
- kvalitetno izvršavati zakonske i ostale podzakonske obveze iz područja zaštite i spašavanja, usklađivati podatke, vršiti analize i definirati smjernice
- vršiti pripreme za popunu Postrojbe civilne zaštite na dobrovoljnom principu
- održavati postojeća skloništa.

Procjenom je utvrđeno da su raspoložive snage zaštite i spašavanja Grada Bakra dostatne za sprečavanje i suočavanje s posljedicama manjih ugroza (elementarnih nepogoda, ograničenih tehničko-tehnoloških ugroza s opasnim tvarima i događajima iz gospodarstva i prometa te epidemija i sanitarnih ugroza. U slučaju događanja potresa većeg intenziteta, bit će potrebna pomoć snaga Županije, Republike Hrvatske i šire regije.

Zajednički cilj svih sudionika zaštite i spašavanja jačati je svijest građana i osposobljavati ih za mjere osobne i uzajamne zaštite u cilju sprečavanja nastanka panike i stjecanja povjerenja u sustav.

Financiranje Protupožarne i civilne zaštite na području Grada Bakra

Program protupožarne i civilne zaštite provodi se kroz redovnu aktivnost Javne vatrogasne postrojbe, redovnu aktivnost Vatrogasne zajednice Bakar, preventivne protupožarne aktivnosti i aktivnosti civilne zaštite. Tijekom 2014. godine, u skladu s planiranim vrijednostima, Javnoj vatrogasnoj postrojbici Rijeka doznačena su sredstva u iznosu od 350.000,00 kuna dok je Vatrogasnoj zajednici Bakar za financiranje djelatnosti doznačeno 500.000,00 kuna. Za provođenje mjera zaštite od požara angažiran je vanjski stručni suradnik te je temeljem ugovora o djelu za navedene usluge isplaćeno 37.487,45 kuna.

Za provođenje aktivnosti civilne zaštite planirana su u 2014. godini financijska sredstva za zaštitu i spašavanje i donaciju Gorskoj službi spašavanja u ukupnom iznosu od 25.000,00 kuna od čega je 1.160,00 kuna utrošeno za zaštitu i spašavanje te 15.000,00 kuna kroz donaciju Gorskoj službi spašavanja.

U Proračunu za 2015. godinu za Program protupožarne i civilne zaštite planirana su sredstva u iznosu od 1.391.000,00 kuna od čega 1.356.000,00 kuna za vatrogasnu djelatnost, a 35.000,00 kuna za aktivnosti civilne zaštite. Izmjenom i dopunom Proračuna (I. izmjene) predviđena sredstva za Protupožarnu zaštitu povećana su za 50.000,00 za podmirenje troškova

protupožarne sezone. U okviru sredstava za Protupožarnu zaštitu posebna stavka izdvojena je za izgradnju Vatrogasnog doma u Hreljinu.

6.3. SWOT ANALIZA VATROGASTVA, ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

SNAGE	SLABOSTI
VATROGASTVO ➤ postojanje 4 dobrovoljna vatrogasna društva udružena u Vatrogasnu zajednicu Grada Bakra ➤ redovito izdvajanje proračunskih sredstava za financiranje vatrogasne zajednice i dobrovoljnih vatrogasnih društava ➤ osiguravanje prostora za obavljanje djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava ➤ brza koordinacija i intervencije u suradnji s Javnom vatrogasnom postrojbom Grada Bakra ➤ ažurirane procjene i planovi u skladu sa zakonskim obvezama	VATROGASTVO ➤ neodržavanje zemljišta uz željezničku prugu radi sprečavanja širenja požara tijekom ljetne sezone ➤ neodržavani putevi izvan građevinskog područja naselja – u šumskom području ➤ nepristupačnost hidranata za gašenje požara, naročito na području industrijske zone ➤ nemogućnost prolaska vatrogasnih vozila unutar stambenih zona ➤ neprohodnost infrastrukturnih koridora
ZAŠTITA I SPAŠAVANJE ➤ dobra suradnja s Državnom upravom za zaštitu i spašavanje, Područni ured Rijeka ➤ postojanje Stožera za zaštitu i spašavanje Grada Bakra ➤ imenovani povjerenici civilne zaštite za područje Grada ➤ osnovana Postrojba civilne zaštite ➤ ažurirane procjene i planovi u skladu sa zakonskim obvezama	ZAŠTITA I SPAŠAVANJE ➤ problem organiziranja sustava operativnih snaga civilne zaštite na volonterskoj bazi koje se trebaju angažirati za dopunu redovitih snaga zaštite i spašavanja ➤ nezadovoljavajuća edukacija stanovništva

PRILIKE	PRIJETNJE
VATROGASTVO ➤ osnivanje Javne vatrogasne postrojbe Grada Bakra ➤ izgradnja vatrogasnog doma za potrebe Javne vatrogasne postrojbe Grada Bakra ➤ izgradnja i uređenje protupožarnih puteva ➤ edukacija i izobrazba građana	VATROGASTVO ➤ veliko nezaštićeno šumsko područje ➤ prolazak željezničke pruge u blizini naselja
ZAŠTITA I SPAŠAVANJE ➤ bolja organizacija sustava i povezivanje dionika	ZAŠTITA I SPAŠAVANJE ➤ skladištenje zapaljivih materijala na području Industrijske zone Kukuljanovo ➤ prijevoz i promet vozila sa zapaljivim tekućinama ➤ izmjene zakonske regulative

7. PROSTORNO PLANIRANJE

Prema Zakonu o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 153/13., čl. 3.) prostorno planiranje kao interdisciplinarna djelatnost institucionalni je i tehnički oblik za upravljanje prostornom dimenzijom održivosti, kojom se na temelju procjene razvojnih mogućnosti u okviru zadržavanja osobnosti prostora, zahtjeva zaštite prostora, te očuvanja kakvoće okoliša i prirode, određuje namjena prostora/površina, uvjeti za razvoj djelatnosti i infrastrukture te njihov razmještaj u prostoru, uvjeti za urbanu preobrazbu i urbanu sanaciju izgrađenih područja te uvjeti za ostvarivanje planiranih zahvata u prostoru.

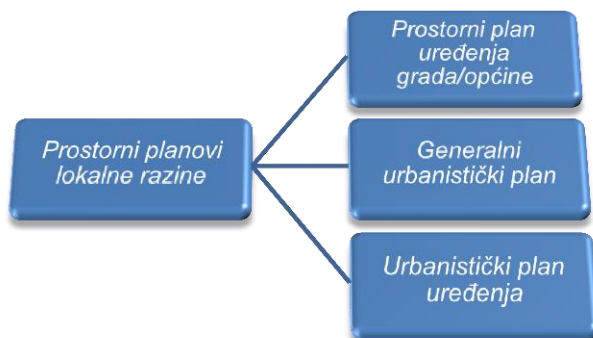
7.1. OPĆENITO O PROSTORNOM PLANIRANJU

Prostorno i urbanističko planiranje, prema Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, br. 33/01., ..., 144/12.), jedan je od poslova lokalnog značaja iz samoupravnog djelokruga Grada kojim se neposredno ostvaruju potrebe građana. Područje prostornog planiranja uređeno je Zakonom o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 153/13.).

Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske iz 1997. godine s izmjenama i dopunama iz 2013. godine, a do donošenja nove Strategije koja je upućena u Hrvatski sabor temeljni je državni dokument za usmjerenje razvoja u prostoru. Prostorni planovi, sektorske strategije, planovi i drugi razvojni dokumenti pojedinih gospodarskih i upravnih područja i djelatnosti ne mogu biti u suprotnosti s navedenom strategijom.

Prostornim planovima se u svrhu ostvarivanja ciljeva prostornog uređenja, sukladno s načelima prostornog uređenja, uređuje svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora te uvjeti za uređenje, unapređenje i zaštitu prostora Republike Hrvatske, županija, gradova i općina. Prostorni planovi donose se na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini.

Slika 8. Prostorni planovi lokalne razine

Izvor: Izrada autora prema Zakonu o prostornom uređenju

Usklađenost prostornih planova jedna je od temeljnih značajki prostornog planiranja. Prostorni plan niže razine mora biti usklađen s prostornim planom više razine. Isto tako, prostorni plan užega područja mora biti usklađen s prostornim planom širega područja iste razine. Prostorni planovi iste razine moraju biti međusobno usklađeni.

7.2. PROSTORNI PLANOWI GRADA BAKRA

Gradsko vijeće Grada Bakra nadležno je za donošenje prostornih planova na području Grada Bakra. Trenutno su na snazi sljedeći planovi:

- Prostorni plan uređenja Grada Bakra („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 21/03., 41/06., 02/12.)
- Urbanistički plan uređenja Radne zone R 29/1 Kukuljanovo („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 05/01., 27/08.)
- Urbanistički plan uređenja Radne zone R 27 Kukuljanovo („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 19/01., 21/01., 27/08.)
- Urbanistički plan uređenja UPU-5 – poslovna zona Lunga – Hreljin („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 17/10.)
- Urbanistički plan uređenja UPU 3 (dio zone Kukuljanovo I2) („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 39/10.)
- Urbanistički plan uređenja UPU 1 – Bakar („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 58/12.)
- Urbanistički plan uređenja UPU 2 – dio Praputnjaka („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 58/12.)
- Urbanistički plan uređenja UPU-26 dijela naselja Plase – NA 9₁ („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 36/13.).

Prostorni plan višeg reda u odnosu na Prostorni plan uređenja Grada Bakra je Prostorni plan Primorsko-goranske županije („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 32/13.). Iako su gotovo svi dokumenti prostornog uređenja Grada Bakra donijeti prije Prostornog plana Primorsko-goranske županije, oni kao takvi ostaju na snazi do donošenja njihovih izmjena i/ili dopuna, odnosno donošenja novih prostornih planova ili njihova stavljanja van snage.

7.3. PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA BAKRA

Prostorni plan uređenja Grada Bakra donijet je 2003. godine, a izmijenjen i dopunjen 2006., odnosno 2012. godine te je u velikom dijelu usklađen s potrebama stanovnika i ostalih korisnika.

Prema Zakonu o prostornom uređenju, prostorni plan uređenja grada, odnosno općine određuje:

1. građevinsko područje naselja, izdvojeno građevinsko područje izvan naselja i izdvojeni dio građevinskog područja naselja
2. neizgrađeni dio građevinskog područja naselja, izdvojenog građevinskog područja izvan naselja i izdvojenog dijela građevinskog područja naselja, za koje se ne donosi generalni urbanistički plan te neuređeni dio tih područja
3. dio građevinskog područja naselja, izdvojenog građevinskog područja izvan naselja i izdvojenog dijela građevinskog područja naselja, za koje se ne donosi generalni urbanistički plan, planiran za urbanu preobrazbu i urbanu sanaciju
4. obuhvat generalnog urbanističkog plana
5. obuhvat urbanističkih planova uređenja koji se donose u građevinskom području naselja i izdvojenom građevinskom području izvan naselja koje određuje grad, odnosno općina, a za koje se prema navedenom zakonu ne donosi generalni urbanistički plan
6. koridore infrastrukture značajne za grad, odnosno općinu.

Grad Bakar nije obavezan izraditi generalni urbanistički plan s obzirom da se isti obvezno donosi za građevinsko područje naselja i izdvojeno građevinsko područje izvan naselja središnjeg naselja velikog grada.

Prostorni plan uređenja grada propisuje:

1. uvjete provedbe svih zahvata u prostoru izvan građevinskog područja, osim zahvata državnog i županijskog značaja
2. uvjete provedbe svih zahvata u prostoru u dijelu građevinskog područja naselja i dijelu izdvojenog građevinskog područja izvan naselja kojeg određuje grad, odnosno općina, a za koje se prema ovom Zakonu ne donosi generalni urbanistički plan ili urbanistički plan uređenja, te u izdvojenom dijelu građevinskog područja naselja.

7.3.1. Osnovna namjena i korištenje površina

Prostor Grada Bakra prema namjeni dijeli se na:

- površine naselja
- površine izvan naselja za izdvojene namjene
- poljoprivredne površine
- šumske površine, ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište
- morske površine.

Površine za razvoj i uređenje prostora smještaju se unutar građevinskog područja i izvan građevinskog područja. Razgraničenjem se određuju:

- Građevinska područja za:
 - površine naselja
 - površine izvan naselja za izdvojene namjene
- Područja i građevine izvan građevinskog područja za građevine infrastrukture (prometne, energetske, komunalne itd.), gospodarske građevine u funkciji obavljanja poljoprivrednih djelatnosti, zdravstvene i rekreacijske građevine, te planinarske domove, skloništa i sl. građevine.

Površine naselja

Površine naselja područja su na kojima se predviđa gradnja, odnosno proširenje postojećeg naselja. U površinama naselja smještaju se, osim stanovanja i sve spojive funkcije sukladne namjeni, rangi ili značenju naselja, kao što su javna i društvena namjena, gospodarska namjena (zanatska, poslovna), ugostiteljsko-turistička namjena, sportsko-rekreacijska namjena, javne zelene površine, površine infrastrukturnih sustava, groblja itd.

Granice građevinskih područja razgraničuju površine izgrađenog dijela naselja i površine predviđene za njegov razvoj od ostalih površina namijenjenih razvoju poljoprivrede, šumarstva i drugih djelatnosti koje se, obzirom na namjenu, mogu obavljati izvan građevinskih područja.

Površine izvan naselja za izdvojene namjene

Razgraničenje površina izvan naselja za izdvojene namjene određeno je za:

- gospodarsku namjenu (proizvodnu - I i poslovnu - K)
- ugostiteljsko-turističku namjenu (T)
- sportsko-rekreacijsku namjenu (sportski centar - R)
- infrastrukturnu namjenu (IS, L)
- groblja (G).

Poljoprivredne površine

Razgraničenje namjene poljoprivrednih površina obavlja se temeljem vrednovanja zemljišta i utvrđenih bonitetnih kategorija. Poljoprivredno tlo osnovne namjene štiti se od svake izgradnje koja nije u funkciji obavljanja poljoprivrednih djelatnosti, a dijeli se na osobito vrijedno tlo, vrijedno obradivo tlo i ostala obradiva tla (P1, P2 i P3).

Šumske površine, ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište

Šumske površine razgraničene su na gospodarske šume (Š1) i šume posebne namjene (Š3). Razgraničenje ostalog poljoprivrednog tla, šuma i šumskog zemljišta obavlja se temeljem kriterija za razgraničenje poljoprivrednog i šumskog tla. Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište čine prostori koji alternativno čine ili su činili poljoprivredna tla pod livadama, pašnjacima ili oranicama.

Morske površine

Razgraničenje morskih površina provodi se određivanjem namjena za:

- prometne djelatnosti (luke otvorene za javni promet, luke posebne namjene, unutarnji plovni put)
- ostale morske površine.

Građevinska područja naselja

Građevinska područja naselja namijenjena su:

- stambenoj izgradnji i svim sadržajima koji prate organizaciju života u stambenom naselju, kao što su društvene djelatnosti (školske i predškolske ustanove, kulturni, zdravstveni i športsko-rekreacijski sadržaji, zabavne i vjerske institucije), razni poslovni prostori i građevine, ugostiteljski i turistički sadržaji, trgovački, uslužni, servisni i drugi sadržaji u zasebnim građevinama ili u sklopu stambenih građevina
- izgradnji skloništa, komunalnih servisa i uređaja, raznih obrtničkih i proizvodnih radionica, pod uvjetom da ne zagađuju zrak, ne prouzrokuju veću buku i ne privlače pretjerani promet teretnih vozila
- izgradnji mreže lokalnih kolnih i pješačkih prometnica, trgova, parkirališta, benzinskih crpki i ostalih prometnih površina i građevina, izgradnji putničkih terminala (autobusnih, brodskih) i sl.
- uređenju parkovnih, športsko-rekreacijskih i ostalih zelenih površina, zaštitnog zelenila i sl.

7.3.2. Iskaz prostornih pokazatelja

Iskaz površina građevinskih područja naselja i gustoća stanovanja definiranih Prostornim planom uređenja Grada Bakra prikazan je u nastavku.

Tablica 21. Iskaz površina građevinskih područja naselja

POVRŠINE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA NASELJA							
Grad Bakar - Statističko naselje	Oznaka građevinskog područja	Izgrađeni dio - po zoni (ha)	Izgrađeni dio - ukupno (ha)	Neizgrađeni dio - ukupno (ha)	Površina - ukupno (ha)	Stanovništvo - projekcija 2015. g.	Gustoća stanovnika (st/ha)
Bakar	NA 1 ₁₋₃	29,14	29,14	12,26	41,40	1620	39,13
Kukuljanovo	NA 2	40,88	40,88	8,60	49,48	850	17,18
Škrljevo	NA 3 ₁₋₃	63,37	67,68	0,00	67,68	1200	17,73
	NA 4 ₁	2,77					
	NA 14 ₁	1,54					
Krasica	NA 4 ₂	74,67	103,46	40,32	143,78	1350	9,39
	NA 5 ₁₋₃	1,80					
	NA 14 ₂	4,34					
	NA 15 ₁₋₅	22,65					
Praputnjak	NA 6 ₁₋₃	25,87	25,87	8,66	34,53	600	17,38
Hreljin	NA 7 ₁₋₄	122,25	131,52	12,14	143,66	2100	14,62
	NA 8 ₁₋₄	1,07					
	NA 9 ₁₋₂	8,20					
Zlobin	NA 10 ₁₋₃	19,42	30,99	14,75	45,74	329	7,21
	NA 11 ₁₋₄	4,61					
	NA 11 ₅	6,96					
Ponikve	NA 12	4,56	4,56	0,00	4,56	60	13,16
Plosna	NA 13 ₁₋₃	3,56	3,56	0,00	3,56	50	14,04
GRAD BAKAR UKUPNO:		437,70	437,70	96,73	534,43	8159	15,27
				22% x izgr.			

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Bakra - pročišćeni tekst.

Tablica 22. Iskaz površina građevinskih područja izvan naselja za izdvojene namjene

GRAĐEVINSKA PODRUČJA ZA IZDVOJENE NAMJENE						
GRAD BAKAR		Oznaka	Izgrađeni dio (ha)	Neizgrađeni dio (ha)	Površina ukupno (ha)	Postotak od ukupne površine Grada
1.2.1.	GOSPODARSKA NAMJENA	I,K				
1.2.1.1.	Proizvodna namjena	I				
	Zona Kukuljanovo (R 27)	I ₁	184,20	130,71	314,91	2,47
	Zona Kukuljanovo (R 29)	I ₂	44,82	133,74	178,56	1,4
Proizvodna namjena UKUPNO		I	229,02	264,45	493,47	3,87
1.2.1.2.	Poslovna namjena	K				
	Susanićevo	K ₁	1,49	2,79	4,28	0,033
	Moravac	K ₂	1,31	-	1,31	0,01
	Plato bivše koksare	K ₃	12,26	-	12,26	0,096
	Montkemija	K ₄	3,87	-	3,87	0,03
	Punta Križa	K ₅	0,62	-	0,62	0,005
	Glavičina	K ₆	1,49	1,48	2,97	0,023
	Lunga	K ₇	-	7,32	7,32	0,057
Poslovna namjena UKUPNO		K	21,03	11,59	32,62	0,167
Gospodarska namjena UKUPNO		I,K	250,05	276,04	526,09	4,04
1.2.2.	UGOSTITELJSKO-TURISTIČKA NAMJ.	T				
1.2.2.1.	Turistička zona	T				
	Gornje Jelenje	T ₁	-	4,46	4,46	0,035
Ugostiteljsko-turistička namjena UKUPNO		T	-	4,46	4,46	0,035
1.2.3.	SPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA	R				
1.2.3.1.	Sportski centar	R				
	Vojskovo	R ₁	1,20	30,55	32,75	0,263
	Gaj	R ₂	0,82	0,42	1,24	0,01
	Moravac	R ₃	6,11	-	6,11	0,048
	Budim	R ₄	2,02	-	2,02	0,016
	Krasica	R ₅	5,7	-	5,7	0,045
	Praputnjak	R ₆	0,94	-	0,94	0,007
	Lonja	R ₇	3,17	-	3,17	0,025
	Lepenice	R ₈	-	71,65	71,65	0,56
Sportski centri UKUPNO		R	19,96	102,62	122,58	0,974
Sportsko-rekreacijska namjena UKUPNO		R	19,96	102,62	122,58	0,974
1.2.4.	INFRASTRUKTURNA NAMJENA	IS,L				
	Kolodvor Škrjevo	IS ₁	9,71	-	9,71	0,076
	Trafostanica Meline	IS ₂	48,45	-	48,45	0,38

	Trafostanica Krasica	IS ₃	1,4	-	1,4	0,011
	Luka Podbok	L ₁	11,85	-	11,85	0,088
	Luka Goranin	L ₂	5,73	-	5,73	0,044
	Prekrcajna luka naftnih derivata	L ₃	24,64	-	24,64	0,193
Infrastrukturna namjena		UKUPNO	IS,L	101,78	-	101,78
1.2.5.	GROBLJA	G				
	Kukuljanovo	G ₁	0,64	-	0,64	0,005
	Škrljevo	G ₂	0,86	-	0,86	0,007
	Bakar (staro)	G ₃	0,35	-	0,35	0,003
	Bakar (novo)	G ₄	-	1,19	1,19	0,009
	Krasica	G ₅	1,3	-	1,3	0,01
	Praputnjak	G ₆	0,22	-	0,22	0,002
	Hreljin	G ₇	1,54	-	1,54	0,012
	Zlobin	G ₈	0,32	-	0,32	0,0025
Grobља		UKUPNO	G	5,23	1,19	6,42
			UKUPNO	377,57	384,8	762,37
						5,89

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Bakra - pročišćeni tekst

Tablica 23. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA							
1.0.	GRAD BAKAR	OZNAKA	UKUPNO ha			% OD POVRŠINE GRADA	STAN/ha
			izg. dio	neizgr. dio	ukupno		ha/STAN*
1.1.	Građevinska područja naselja	NA	437,70	96,73	534,43	4,19	15,27
1.2.	Površine izvan naselja za izdvojene namjene						
1.2.1.	Gospodarska namjena	I,K	250,05	276,04	526,09	4,13	24,24
1.2.2.	Ugostiteljsko-turistička namjena	T	-	4,46	4,46	0,03	2.859,42
1.2.3.	Sportsko-rekreacijska namjena	R	19,96	102,62	122,58	0,97	104,04
1.2.4.	Infrastrukturna namjena	IS,L	101,78	-	101,78	0,79	125,30
1.2.5.	Grobља	G	5,23	1,19	6,42	0,05	1.986,45
Građevinska područja za izdvojene namjene		UKUPNO	I,K,T,R,IS,L,G	377,02	384,31	761,33	6,00
GRAĐEVINSKA PODRUČJA UKUPNO (1.1. + 1.2.)			814,72	481,04	1295,76	10,19	32,02
1.3.	Poljoprivredne površine	P					
1.3.1.	Poljoprivredno tlo osnovne						

	namjene				
	Osobito vrijedno obradivo tlo	P1	49,98	0,39	0,006*
	Vrijedno obradivo tlo	P2	154,34	1,21	0,019*
	Ostala obradiva tla	P3	136,44	1,07	0,017*
Poljoprivredne površine	UKUPNO	P	340,76	2,77	0,042*
1.4.	Šumske površine	Š			
	Gospodarske šume	Š1	6.908,09	54,17	0,85*
	Šume posebne namjene	Š3	393,97	3,09	0,05*
Šumske površine	UKUPNO	Š	7.302,06	57,26	0,90*
1.5.	Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište	PŠ	3.648,62	28,61	0,45*
Kopnene površine	UKUPNO		3.648,62	28,61	0,45
1.6.	Morske površine	M			
1.6.1.	Prometne djelatnosti	-	-	-	-
1.6.2.	Ostale morske površine	O	186,00	1,46	0,02*
Morske površine	UKUPNO		186,00	1,46	0,02*
GRAD BAKAR	UKUPNO		12.753,00	100	8.159*

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Bakra - pročišćeni tekst.

7.4. URBANISTIČKI PLANOVİ UREĐENJA GRADA BAKRA

Urbanistički plan uređenja lokalne razine donosi se obvezno za neuređene dijelove građevinskog područja i za izgrađene dijelove tih područja planiranih za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju. Donošenje ovog plana nije obvezno za navedeno područje ukoliko su prostornim planom uređenja, odnosno generalnim urbanističkim planom propisani uvjeti provedbe zahvata u prostoru s detaljnošću propisanom za urbanistički plan uređenja.

Urbanistički plan uređenja propisuje uvjete provedbe svih zahvata u prostoru unutar svog obuhvata, te obvezno sadrži:

1. detaljnu podjelu područja na posebne prostorne cjeline s obzirom na njihovu namjenu
2. prikaz građevnih čestica namijenjenih za građenje, odnosno uređenje površina javne namjene i
3. druge detaljne uvjete korištenja i uređenja prostora te građenja građevina.

Za područje Grada do sada je doneseno ukupno sedam urbanističkih planova uređenja. Tri urbanistička plana uređenja odnose se na građevinska područja naselja: Bakar (UPU 1), dio Praputnjaka (UPU 2) i dio Plasa (UPU 26) te četiri urbanistička plana uređenja za površine izvan naselja za izdvojene namjene: Radne zone R 27 Kukuljanovo (UPU 11), Radne zone R-29/I Kukuljanovo (UPU 12), dio zone Kukuljanovo - I2 (UPU 3) te zonu Lunga - K7 (UPU 5).

7.5. PROSTORNI PLANOVİ ZADANI PROSTORNIM PLANOM UREĐENJA GRADA BAKRA

Prostornim planom uređenja Grada propisana je obveza donošenja prostornih planova područja posebnih obilježja i urbanističkih planova uređenja na području Grada Bakra.

Prostorni plan područja posebnih obilježja donijet će se za:

- *koridor priobalne dionice autoceste i željezničke pruge (PPPO 1)*
- *Bakarski zaljev (PPPO 2).*

Urbanistički planovi uređenja donijet će se za:

- *građevinska područja naselja:*
 - *Kukuljanovo - NA2 (UPU 20)*
 - *dio Krasice - NA4₂ (UPU 21)*
 - *dio Hreljina - dio NA7₁ (UPU 22-1)*
 - *dio Hreljina - dio NA7₁ i NA7₃ (UPU 22-2)*
 - *Zlobin - NA10₁ (UPU 23)*
 - *Zlobinsko Brdo - NA11₅ (UPU 24)*
 - *dio Lepenica - NA15₂ (UPU 25-1)*
 - *dio Lepenica - NA15₃ (UPU 25-2)*
 - *dio Lepenica - NA15₄ (UPU 25-3)*
 - *dio Lepenica - NA15₅ (UPU 25-4)*
- *površine izvan naselja za izdvojene namjene:*
 - *prekrcajna luka naftnih derivata - L₃ zajedno s građevinskim područjem zone proizvodne namjene I-1 na području Općine Kostrena (UPU 4)*
 - *zona Vojskovo - R₁ (UPU 6)*
 - *zona poslovne namjene - K₃ (UPU 8)*
 - *zona luke Goranin - L₂ (UPU 9)*
 - *zona Glavičina - K₆ (UPU 15)*
 - *sportsko-rekreacijska zona Lepenice - R₈ (UPU 17)*
 - *zona Susanićevo - K₁ (UPU 18)*
 - *zona Moravac - K₂ (UPU 19)*
 - *turistička zona Gornje Jelenje - T1 (UPU 27).*

Urbanistički planovi uređenja dijelova Hreljina i dijelova Lepenica mogu se donijeti kao jedinstveni urbanistički planovi (UPU 22 i UPU 25).

U srpnju 2014. godine započeti su postupci: III. izmjena i dopuna PPUG Bakra, Izmjena i dopuna Urbanističkog plana uređenja Radne zone R 27 Kukuljanovo i Urbanističkog plana uređenja Radne zone R 29/I Kukuljanovo.

Tendencija je da se u budućnosti objedine Urbanistički plan uređenja Radne zone R 27 Kukuljanovo, Urbanistički plan uređenja Radne zone R 29/I Kukuljanovo i Urbanistički plan uređenja dijela zone Kukuljanovo - I2 u jedinstveni urbanistički plan uređenja Industrijske zone Kukuljanovo.

7.6. OBVEZE GRADA U ODNOSU NA ZAKON O PROSTORNOM UREĐENJU I PPUG BAKRA

Prostorni plan uređenja Grada Bakra, prema Zakonu o prostornom uređenju, mora se nadopuniti na način da se u istom odredi neuređene dijelove građevinskih područja i izgrađene dijelove tih područja planirane za urbanu preobrazbu u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu novog pravilnika koji pobliže određuje sadržaj prostornih planova, zahvate u prostoru za koje se prostornim planovima lokalne razine obvezno propisuju uvjeti provedbe zahvata u prostoru, način propisivanja uvjeta provedbe zahvata u prostoru, sadržaj namjena pojedinih zona i koridora koje se planiraju u prostornim planovima i namjena građevina koje se u njima mogu graditi, obvezne prostorne pokazatelje, prostorne standarde, pojmovnik prostornog uređenja, mjerila kartografskih prikaza prostornih planova, standard elaborata prostornih planova i elektronički standard prostornih planova. Do tada, neuređenim dijelom građevinskog područja smatraju se neizgrađeni dijelovi građevinskog područja određeni PPUG Bakra, koji je trenutno na snazi. Isto tako, izgrađenim dijelovima građevinskih

područja planiranim za urbanu preobrazbu u smislu Zakona o prostornom uređenju smatraju se dijelovi građevinskog područja određeni za urbanu obnovu važećim PPUG Bakra.

Upravni odjel za urbanizam, komunalni sustav i ekologiju Grada Bakra mora obavještavati javnost o stanju u prostoru, omogućiti i poticati njezino sudjelovanje razvijanjem društvene povezanosti i jačanjem svijesti o potrebi zaštite prostora te upravljanjem sudjelovanja (prikupljanje i organizacija prijedloga, pribavljanje stručnih mišljenja o javnim stavovima, posredovanje medija i sl.). Nadležni odjel dužan je izraditi, odnosno osigurati izradu izvješća o stanju u prostoru i podnijeti ga na razmatranje Gradskom vijeću Grada Bakra do 25. travnja 2018. godine.

Uređenje građevinskog zemljišta obveza je jedinica lokalne samouprave. Građevinsko zemljište uređuje se u cilju njegova osposobljavanja za građenje, rekonstrukciju i korištenje zgrada u skladu s prostornim planom te s tim u vezi poboljšanja uvjeta života i rada u naseljima.

U cilju provedbe ciljeva i smjernica zaštite i razvitka prostora Grada Bakra Gradsko vijeće donosi dvogodišnje Programe mjera za unapređenje stanja u prostoru, a posljednje su donijete 2007. godine.

7.7. IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU

Hrvatski sabor, odnosno predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, svaki za svoju razinu, razmatraju izvješće o stanju u prostoru za razdoblje od četiri godine.

Izvješće o stanju u prostoru sadrži polazišta, analizu i ocjenu stanja i trendova prostornog razvoja, analizu provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor, te prijedloge za unaprjeđenje prostornog razvoja s osnovnim preporukama mjera za iduće razdoblje.

Zakonom o prostornom uređenju propisano je da su, između ostalih, stručna upravna tijela općina, gradova i velikih gradova dužna izraditi, odnosno osigurati izradu izvješća o stanju u prostoru i podnijeti ga na razmatranje predstavničkom tijelu u roku od četiri godine od dana stupanja na snagu Pravilnika o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o pitanju u prostoru („Narodne novine“, br. 48/14., 19/15.), odnosno do 25. travnja 2018. godine.

Gradsko vijeće Grada Bakra 2007. godine donijelo je Izvješće o stanju u prostoru na području Grada Bakra za razdoblje 2007. do 2011. godine („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 37/07.). Krajem 2014. godine započela je izrada Izvješća o stanju u prostoru Grada Bakra za razdoblje od 2015. do 2018. godine te je izrađen Nacrt istog Izvješća dok se donošenje Izvješća planira do kraja 2015. godine.

Prostorno planiranje u Proračunu Grada Bakra

Rashodi i izdaci za Program Prostorno planiranje i urbanizam u 2014. godini ostvareni su u iznosu od 117.564,60 kuna odnosno 76,84% ukupno planiranih izdataka na godišnjoj razini, a odnosili su se na: izradu GIS karata u iznosu od 41.508,31 kuna, te obnovu zemljišnih knjiga za k.o. Bakar u iznosu od 76.056,29 kuna. Tijekom godine ugovorena je izrada UPU – 8 Bakar (Urbanističkog plana uređenja platoa Koksare, a donijeta je i Odluka o izradi III. izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Bakra. Također su donijete Odluke o Izmjenama i dopunama UPU-a Radne zone R 27 i R 29/I. S Geodetskim zavodom Rijeka 2014. godine sklopljen je ugovor temeljem kojeg će se kroz iduće dvije godine provoditi aktivnosti na pripremi za izlaganje k.o. Kukuljanovo i k.o. Škrlevo.

Za Prostorno su planiranje u 2015. godini planirana ukupna sredstva u iznosu od 2.108.000,00 kuna od čega se 455.000,00 kuna odnosi na izradu urbanističkih planova, izradu Izvješća o stanju u prostoru te Izmjena i dopuna PPU Grada Bakra. Za nastavak obnove zemljišnih knjiga k.o. Bakar planirana su sredstva u iznosu od 83.000,00 kuna, dok su za obnovu zemljišnih knjiga u k.o. Škrlevo i k.o. Kukuljanovo u iznosu od 1.500.000,00 kuna. Za izradu GIS karata planirana su sredstva u iznosu od 70.000,00 kuna.

7.8. SWOT ANALIZA PROSTORNOG PLANIRANJA

SNAGE	SLABOSTI
➤ Izvješće o stanju u prostoru Grada Bakra za razdoblje od 2015. do 2020. godine u izradi ➤ u tijeku III. izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Bakra ➤ u tijeku izmjene i dopune 3 urbanistička plana: Bakar, Industrijska zona R 27, Industrijska zona R 29	➤ ne postoje podzakonski akti kojima se uređuje područje prostornog planiranja ➤ ne postoji Plan prostornog razvoja na nivou države ➤ dugotrajna procedura izrade i donošenja prostornih planova ➤ nelegalna gradnja ➤ nemogućnost provedbe određenih zahvata u prostoru te izgradnje objekata od značaja za lokalnu zajednicu i stanovništvo

PRILIKE	PRIJETNJE
➤ izrada urbanističkih planova uređenja predviđena Prostornim planom uređenja Grada Bakra ➤ izrada urbanističkih planova za detaljnije uređenje određenog područja ➤ ažuriranje Informacijskog sustava prostornoga uređenja	➤ učestala izmjena regulative otežava izradu prostornih planova i provedbu zahvata u prostoru ➤ neovlaštena uzurpacija prostora ➤ nenamjensko korištenje prostora

8. INFRASTRUKTURNI SUSTAVI

Prema Zakonu o prostornom uređenju infrastruktura su komunalne, prometne, energetske, vodne, pomorske, komunikacijske, elektroničke komunikacijske i druge građevine namijenjene gospodarenju s drugim vrstama stvorenih i prirodnih dobara.

Komunalna infrastruktura su građevine namijenjene opskrbi pitkom vodom, odvodnji i pročišćavanju otpadnih voda, održavanju čistoće naselja, sakupljanju i obradi komunalnog otpada te ulična rasvjeta, tržnice na malo, groblja, krematoriji i površine javne namjene u naselju. Investitor komunalne infrastrukture jedinica je lokalne samouprave ili trgovačko društvo koje obavlja odgovarajuću komunalnu djelatnost.

8.1. PROMET

Prometni sustav čine međusobno povezane sve prometne grane u jedinstvenoj funkciji pružanja transportnih usluga, a čine ga podsustavi kopnenog, pomorskog, zračnog, cijevnog i telekomunikacijskog prometa (Prostorni plan uređenja Grada Bakra, „Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 21/03.).

8.1.1. Cestovni promet

Cestovni promet na području Grada Bakra čini sustav razvrstanih autocesta, državnih, županijskih i lokalnih cesta, te ostalih nerazvrstanih cesta, puteva i ulica u naseljima. Ukupna dužina svih kategorija cesta prikazana je u nastavku.

Tablica 24. Ceste na području Grada Bakra

Kategorija ceste	Dužina cesta [km]	Udio kategorije ceste u ukupnoj dužini svih cesta [%]
Autoceste	23,092	12,11
Državne ceste	32,796	17,20
Županijske ceste	31,349	16,45
Lokalne ceste	7,459	3,92
Nerazvrstane ceste	95,949	50,32
Ukupno	190,645	100

Izvor: Izrada autora prema Registru nerazvrstanih cesta, Geodetski zavod Rijeka d.o.o., Rijeka, 2015.

Autoceste

Područjem Grada Bakra prolaze:

- dio autoceste A6, Čvorište Bosiljevo 2 (A1) - Delnice - Rijeka (čvorište Orehovica (A7)), u dužini od 12,169 km
- dio autoceste A7, GP Rupa (granica Rep. Slovenije) - Matulji - Orehovica - Sv. Kuzam - Hreljin - Šmrika (D8), u dužini od 10,923 km.

Državne ceste

Državne ceste na području Grada Bakra su:

- dio državne ceste D3, GP Goričan (gr. R. Mađarske) - Čakovec - Varaždin - Breznički Hum - Zagreb - Karlovac - Rijeka (D8), u dužini od 8,058 km
- dio državne ceste D8, GP Pasjak (gr. R. Slovenije) - Šapjane - Rijeka - Zadar - Split - GP Klek (gr. BiH) - GP Zaton Doli (gr. BiH) - Dubrovnik - GP Karasovići (gr. Crne Gore), u dužini od 6,288 km
- dio državne ceste D40, Čvorište Sv. Kuzam (A7) - D8 - luka Bakar (Zapad), u dužini od 3,239 km
- dio državne ceste D501, G. Jelenje (D3) - čvorište Oštrovica (A6) - Meja - Križišće - Šmrika (D8), u dužini od 15,211 km.

Županijske ceste

Županijske ceste na području Grada Bakra su:

- dio županijske ceste Ž5302, Crni Lug (D32) - Gornje Jelenje (D3), u dužini od 3,675 km
- županijska cesta Ž5059, Ž5205 - Škrlevo - Krasica - Praputnjak - D501, u dužini od 5,818 km
- županijska cesta Ž5060, Luka Bakar (Istok) - D8 - Meja (Ž5059), u dužini od 4,253 km
- županijska cesta Ž5063, D501 - Hreljin - Ž5068, u dužini od 3,006 km
- dio županijske ceste Ž5068, Ž5191 - Vrata - Fužine - Zlobin - Križišće (D501), u dužini od 10,069 km
- dio županijske ceste Ž5205, Čavle (D3) - Škrlevo (Ž5059) - čvorište Sv. Kuzam (A7), u dužini od 4,528 km.

Lokalne ceste

Lokalne ceste na području Grada Bakra su:

- lokalna cesta L58056, Ponikve - L58110, u dužini od 3,948 km
- lokalna cesta L58110, D3 - Kukuljanovo - Ž5205, u dužini od 3,511 km.

Javni cestovni promet

Na području Grada Bakra prijevoz putnika vrše Komunalno društvo Autotrolej d.o.o. Rijeka i Gradsko komunalno društvo Dobra d.o.o. Bakar.

KD Autotrolej vrši prijevoz putnika na županijskoj (prigradskoj) razini na četiri stalne autobusne linije i to:

- 27 - Rijeka - Bakar - Hreljin
- 29 - Rijeka - Bakar - Kraljevica - Šmrika - Ožlak
- 25 - Rijeka - Kukuljanovo - Podola - Radna zona R 27
- 26 - Rijeka - Krasica - Hreljin - Zlobin.

Međusobna povezanost naselja unutar Grada Bakra riješena je na način da je Grad Bakar povjerio poslove javnog prijevoza GKD Dobra, koje vrši prijevoz putnika na dvije linije.

8.1.2. Željeznički promet

Magistralna željeznička pruga Zagreb - Rijeka dio je mreže magistralnih pruga „Hrvatskih željeznica“. Pruga je stara preko 120 godina, jednokolosječna, brdskih karakteristika, a iako je prva elektrificirana, posljednja je u Hrvatskim željeznicama ostala na pogonu istosmjernog sustava elektrovođe.

Odsječak pruge Škrlevo - Bakar, odnosno veza na obalu „Podbok“ specijaliziranu za rasute terete, dio je osnovnog magistralnog pravca. Ova dionica pruge ne pruža putničke usluge prijevoza, ali u prijevozu roba sudjeluje sa znatnim udjelom ukupnog prijevoza na pravcu Zagreb - Rijeka.

Na području Grada Bakra, uz trasu magistralne željezničke pruge Zagreb - Rijeka nalaze se sljedeće željezničke stanice otvorene za javni putnički promet: Škrlevo, Meja, Melnice, Plase i Zlobin. Po broju putnika koji se koriste željeznicom najveći promet ostvaruju željezničke stanice Zlobin i Škrlevo, dok ostale željezničke stanice bilježe tek neznatni promet. Uzrok tome jest, vjerojatno, u nedostatnom broju polazaka i odlazaka vlakova.

8.1.3. Pomorski promet

Pomorski promet u akvatoriju Bakarskog zaljeva odvija se u lukama otvorenim za javni promet - Luci Bakar (županijskog značaja) i dijelovima Luke Rijeka - luke na obali Podbok i obali Goranin (državnog značaja). Prekrcajna luka naftnih derivata, u sklopu zone Rafinerije nafte na Urinju, luka je posebne namjene.

8.1.4. Zračni promet

Urbanističkim planom uređenja UPU 1 - Bakar određeno je da se za javno uzletište - helidrom može koristiti površina namijenjena za sport i rekreaciju u Bakru - sportsko-rekreacijski centar Budim s nogometnim igralištem.

8.1.5. Cijevni promet

Područjem Grada Bakra prolazi međunarodni naftovod Omišalj - Sisak u duljini od 7,92 km.

8.1.6. Telekomunikacije i pošta

Razvoj telekomunikacijske mreže na području Grada Bakra usmjeren je primarno na:

- povećanje kapaciteta komutacijskih čvorova (UPS Krasica, UPS Kukuljanovo i UPS Hreljin), te njihovog broja (planirani novi UPS u zoni proizvodne namjene Kukuljanovo, UPS Praputnjak, UPS Škrlevo i UPS Plase)
- izgradnju elektroničke komunikacijske kanalizacije (EKK) i pristupnu EK mrežu predviđenu podzemnim EK kabelima.

Površina koju zauzima elektronička komunikacijska infrastruktura i povezana oprema koja je u vlasništvu infrastrukturnog operatora Hrvatski telekom d.d. Zagreb iznosi 19.200,64 m².

Na području Grada Bakra djeluje pet poštanskih ureda - Kukuljanovo, Škrlevo, Krasica, Hreljin i Zlobin.

8.2. SUSTAV VODOOPSKRBE I ODVODNJE OTPADNIH VODA

8.2.1. Vodoopskrba

Bakarski vodovod dio je (podsustav) složenog riječko-sušačkog vodoopskrbnog sustava koji iz javnog vodovoda osigurava opskrbu pitkom vodom za 98% domaćinstava i 100% vodoopskrbe gospodarstva.

Na području Grada Bakra nalaze se tri izvorišta vode koja se koriste za vodoopskrbu: Dobra, Dobrica i Perilo.

Izgradnjom spojnog cjevovoda Draga - Škrlevo bakarski je sustav povezan sa sušačko-riječkim vodovodnim sustavom što je omogućilo dovođenje vode s izvora Rječine na bakarsko područje čime je povećana kvaliteta, pouzdanost i ekonomičnost sustava (Prostorni plan uređenja Grada Bakra, članak 116.).

Na području Grada Bakra sva naselja imaju izgrađen vodoopskrbni sustav. Nedostaje još spoj od Zlobina do Plasa te od Zlobinskog brda do Zlobina. Duljina javne vodoopskrbne mreže je 97 km, a potrošnja pitke vode je 50 000 l/stanovniku na godinu.

8.2.2. Odvodnja otpadnih voda

Na području Grada Bakra nije izgrađen kanalizacijski sustav. Sanitarne otpadne vode prikupljaju se u sabirne i septičke jame koje se potom crpe, odvoze i zbrinjavaju putem Komunalnog društva Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka. Oborinske otpadne vode ispuštaju se direktno ili putem upojnih bunara u okolni teren. Samo u naselju Bakar djelomično se prikupljaju otpadne vode, ali se one odvođe direktno u more bez prethodnog pročišćavanja.

Kanalizacijski sustav izgrađen je u Industrijskoj zoni Kukuljanovo. U toj zoni otpadne vode odvođe se razdjelnim sustavom, a oborinske otpadne vode odvojeno od sanitarnih otpadnih voda.

Oborinske vode Industrijske zone prikupljaju se u zatvoreni cijevni kanalizacijski sustav te odvođe u retencijski bazen ispod naselja Sv. Kuzam, a odatle se otvorenim kanalom ispuštaju u more i to u zapadnom dijelu naselja Bakar.

Sanitarne otpadne vode prikupljaju se zatvorenim cijevnim sustavom kojim se dovode do biološkog uređaja za pročišćavanje (bio-disk) koji se nalazi uz retencijski bazen oborinskih voda. Odatle se pročišćene otpadne vode odvođe hidrotehničkim tunelom do upoja. Analizama podzemnog toka utvrđeno je da ove vode istječu obalnim izvorima u lučici Urinj. S obzirom na pročišćavanje voda te na dužinu podzemnog toka ove vode ne utječu na promjenu kvalitete obalnog mora.

Sustav odvodnje sanitarnih otpadnih voda na području Grada Bakra je 0,43 km. Sustav odvodnje sanitarnih otpadnih voda na području Industrijske zone Kukuljanovo je 12,26 km. Sustav odvodnje mješovitih otpadnih voda na području Grada Bakra je 4,25 km. Sveukupna duljina kanalizacijske mreže je 16,94 km. Kapaciteti uređaja za pročišćavanje otpadnih voda: biodisk Sveti Kuzam (R 27) 1 000 ES i biodisk Kukuljanovo (R 29) 650 ES.

U tijeku je izrada studije izvodljivosti projekta kanalizacijskog sustava aglomeracije Bakar - Kostrena.

8.3. ENERGETSKI SUSTAV

8.3.1. Elektroopskrba

Najznačajniji elektroenergetski objekt na području Grada Bakra je trafostanica 400/220/110 kV Meline. Zbog značaja koji ima u elektroenergetskom sustavu regije i države spojena je nadzemnim vodovima na niz drugih trafostanica i izvora koji svojim koridorima opterećuju i prostor Grada Bakra. Pored trafostanice 400/220/110 kV Meline, na području Grada nalazi se i trafostanica 110/35 kV Krasica, iz koje se 35 kV vodovima napaja distributivna elektroenergetska mreža. Duljine i udjeli elektroenergetskih vodova prema vrsti vodova prikazani su u nastavku.

Tablica 25. Elektroenergetski vodovi

Naponska razina voda	Nadzemni vodovi [km]	Podzemni vodovi [km]	Nadzemni vodovi [%]	Podzemni vodovi [%]	Ukupno [km]
35 kV	23,5	20,1	53,9	46,1	43,6
10 (20) kV	18,3	89,8	16,9	83,1	108,1
Ukupno	41,8	109,9	27,6	72,4	151,7

Izvor: Izrada autora prema podacima HEP ODS d.o.o. Elektroprimorje Rijeka, Rijeka, 2015.

8.3.2. Opskrba plinom

Područjem Bakra prolazi trasa magistralnog plinovoda za međunarodni transport Pula - Viškovo - Kamenjak - Delnice - Vrbovsko - Karlovac, magistralnog plinovoda Kamenjak - Kukuljanovo - Urin - Omišalj te alternativna trasa magistralnog plinovoda za međunarodni transport Omišalj - Zlobin - Republika Slovenija.

S glavnog magistralnog plinovoda Pula - Rijeka - Karlovac plin se preuzima na dvije mjerno regulacijske stanice gdje se ujedno vrši odorizacija te regulacija tlaka. Jedna od stanica je mjerno redukcijaska stanica Rijeka istok, nazivnog kapaciteta 200 000 m³/h smještena u Industrijskoj zoni Kukuljanovo te opskrbljuje (ST plinovod 4 bar) područje Grada Bakra (Industrijsku zonu Kukuljanovo) i Općinu Čavle.

Do realizacije koncepta plinifikacije Primorsko-goranske županije prirodnim plinom izgradnja plinske distributivne mreže mora podržati prijelaznu mogućnost upotrebe zamjenskog plina.

8.3.3. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije

Grad Bakar sudjeluje u projektima čiji je cilj sustavno gospodarenje energijom te na taj način potiče primjenu načela energetske učinkovitosti za objekte u svojem vlasništvu. Također potiče primjenu mjera povećanja energetske učinkovitosti i ugradnju sustava obnovljivih izvora u obiteljskim kućama, te financijski sudjeluje u realizaciji projekata fizičkih osoba s područja Grada Bakra.

U okviru Programa energetske obnove obiteljskih kuća za razdoblje od 2014. do 2020. godine Grad Bakar je u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost 2014. i 2015. godine objavio tri javna natječaja za sufinanciranje navedenih projekata. Ukupno je realizirano osam projekata povećanja energetske učinkovitosti i osam projekata ugradnje sustava obnovljivih izvora energije. Sveukupna vrijednost projekata povećanja energetske učinkovitosti iznosila je 584.262,55 kuna. Fond je sufinancirao do 40% opravdanih troškova ulaganja u projekte povećanja energetske učinkovitosti, ali ne više od 30.000,00 kuna (s PDV-om) po obiteljskoj kući, a Grad do 10%, ali ne više od 7.500,00 kuna (s PDV-om). Sveukupna vrijednost projekata ugradnje sustava obnovljivih izvora energije iznosila je 248.986,66 kuna. Fond je sufinancirao do 40% opravdanih troškova ulaganja u projekte korištenja obnovljivih izvora energije, ali ne više od 10.000,00 kuna (s PDV-om) po sustavu, a Grad do 10% ali ne više od 3.000,00 kuna (s PDV-om).

8.4. IZGRADNJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

U nadležnosti Grada Bakra je izgradnja objekata i uređaja komunalne infrastrukture za:

- javne površine
- nerazvrstane ceste
- javnu rasvjetu
- groblja
- građevine za gospodarenje otpadom.

Gradsko vijeće Grada Bakra, za svaku kalendarsku godinu, u skladu s Planom razvojnih programa koji se donosi za trogodišnje razdoblje temeljem Zakona o proračunu („Narodne novine“, br. 87/08., 136/12.), donosi Program gradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture Grada Bakra kojim se utvrđuje opis poslova s procjenom troškova za gradnju objekata i uređaja te za nabavu opreme i iskaz financijskih sredstava potrebnih za ostvarivanje Programa s naznakom izvora financiranja djelatnosti.

Gradonačelnik Grada dužan je do kraja ožujka svake godine Gradskom vijeću podnijeti izvješće o izvršenju Programa održavanja komunalne infrastrukture za prethodnu kalendarsku godinu.

Financiranje gradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture iz gradskog proračuna

Programom gradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture (dalje: Program), kojeg donosi Gradsko vijeće na prijedlog gradonačelnika, određuje se izgradnja objekata i uređaja komunalne infrastrukture na području Grada Bakra i to:

- javne površine
- nerazvrstane ceste
- javna rasvjeta
- groblja
- građevine za gospodarenje otpadom.

Programom za 2014. godinu („Službene novine PGŽ-a“, br. 44/13. i „Službene novine Grada Bakra“, br. 06/14. i 13/14.) bila su predviđena ukupna sredstva u iznosu od 10.811.000,00 kuna od čega 650.000,00 za javne površine, 10.061.000,00 kuna za nerazvrstane ceste i 100.000,00 kuna za proširenje javne rasvjete. Ulaganja u groblja i građevine za gospodarenje otpadom nije bilo.

Programom za 2015. godinu („Službene novine Grada Bakra“, br. 13/14. i 6/15.) previđena su sredstva u ukupnom iznosu od 5.095.000,00 kuna, od čega 180.000,00 kuna za javne površine, 4.685.000,00 kuna za nerazvrstane ceste, 160.000,00 kuna za javnu rasvjetu, 20.000,00 kuna za groblja i 50.000,00 kuna za građevine za gospodarenje otpadom.

8.4.1. Javne površine

U proteklih nekoliko godina uređeno je niz javnih površina, kao što su šetnica Jaz - Primorje s pripadajućom suvenirnicom i Perilom, plato na Stenicama u Bakru, fitness park na otvorenom - Gaj na Kukuljanovu, parkiralište kraj zdravstvene stanice na Krasici, parkiralište uz cestu prema Zamiščićima na Krasici, park i spomenik NOB-a na Krasici i dr., te su nabavljene sprave i opremljena brojna dječja igrališta.

Projekti za daljnju izgradnju i uređenje javnih površina su u izradi. Jedan od najvećih problema vezanih uz javne površine je parkiranje u Bakru. Urbanističkim planom uređenja UPU 1 - Bakar predviđena su nova javna parkirališta, čija izgradnja se nameće kao jedan od prioriteta.

8.4.2. Nerazvrstane ceste

Ukupna dužina svih nerazvrstanih cesta na području Grada Bakra je 95 949 m. Prikaz broja i dužine nerazvrstanih cesta donosi se u nastavku.

Tablica 26. Nerazvrstane ceste po naseljima

Naselje	Broj nerazvrstanih cesta	Dužina nerazvrstanih cesta [km]
Bakar	18	6,153
Hreljin	89	29,357
Krasica	37	13,525
Kukuljanovo	40	13,604
Plosna	2	1,857
Ponikve	4	0,276
Praputnjak	13	4,821
Škrljevo	46	20,813
Zlobin	20	5,543
UKUPNO	269	95,949

Izvor: Izrada autora prema Registru nerazvrstanih cesta, Geodetski zavod Rijeka d.o.o., Rijeka, 2015.

8.4.3. Javna rasvjeta

U prvoj polovici 2015. godine napravljen je energetski pregled javne rasvjete Grada Bakra. Obradena su 1842 komada svjetiljki na 49 mjernih mjesta s ciljem dobivanja preliminarnog prikaza potencijalnih mjera energetske učinkovitosti kroz analizu gubitaka u odnosu potrošene električne energije i dobivene svjetlosti.

Od izvora svjetlosti prisutno je četiri od pet osnovnih grupa rasvjete. Najstariji izvor svjetlosti predstavlja živina sijalica, slijedi natrijeva, metal halogena i fluorescentna sijalica. Najmoderniji LED izvori nisu prisutni. U rasvjetnim tijelima prevladavaju sijalice različitih snaga na bazi žive i natrija (RITEH d.o.o.: Izvješće o energetskom pregledu javne rasvjete, Rijeka, 2015.).

Rezultat energetskog pregleda su četiri najjednostavnije mjere zamjene postojećih sijalica i rasvjetnih tijela:

1. mjera zamjene neučinkovitih sijalica visokotlačnim natrijem
2. mjera zamjene neučinkovitih sijalica visokotlačnim natrijem i pojedinačnom regulacijom
3. mjera zamjene neučinkovitih sijalica s LED rasvjetom
4. mjera zamjene neučinkovitih sijalica s LED rasvjetom i pojedinačnom regulacijom.

8.4.4. Groblja

Na području Grada Bakra izgrađeno je 7 groblja, u Bakru (staro i novo), Kukuljanovu, Škrljevu, Krasici, Praputnjaku, Hreljinu i Zlobinu. Trenutno postoji potreba za širenjem groblja u Bakru, Kukuljanovu, Škrljevu i Krasici.

8.4.5. Građevine za gospodarenje otpadom

2015. godine nabavljeno je mobilno reciklažno dvorište. Planira se i izgradnja fiksnog reciklažnog dvorišta na području Industrijske zone Kukuljanovo.

8.5. ODRŽAVANJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Zakonom o komunalnom gospodarstvu („Narodne novine“, br. 36/95., ..., 36/15.) utvrđene su sljedeće komunalne djelatnosti:

- opskrba pitkom vodom
- odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda
- prijevoz putnika u javnom prometu
- održavanje čistoće
- odlaganje komunalnog otpada
- održavanje javnih površina
- održavanje nerazvrstanih cesta
- tržnice na malo
- održavanje groblja i krematorija i prijevoz pokojnika
- obavljanje dimnjačarskih poslova
- javna rasvjeta.

Prema Odluci o komunalnim djelatnostima Grada Bakra („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 40/09., 04/13. i „Službene novine Grada Bakra“, br. 05/14., 14/14.) komunalne djelatnosti na području Grada Bakra obavljaju: trgovačka društva u suvlasništvu i vlasništvu Grada Bakra, pravne i fizičke osobe na temelju ugovora o koncesiji te pravne i fizičke osobe na temelju ugovora o povjeravanju komunalnih poslova kako je prikazano u nastavku.

Slika 9. Obavljanje komunalnih djelatnosti na području Grada Bakra

Izvor: Izrada autora.

Komunalne djelatnosti na području Grada obavljaju sljedeća trgovačka društva:

- Komunalno društvo Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka: opskrba pitkom vodom, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, crpljenje, odvoz i zbrinjavanje fekalija iz septičkih, sabirnih i crnih jama
- Komunalno društvo Čistoća d.o.o. Rijeka: održavanje čistoće - skupljanje i odvoz komunalnog otpada na uređena odlagališta utvrđena prema posebnim propisima, odlaganje komunalnog otpada
- Komunalno društvo Autotrolej d.o.o. Rijeka: prijevoz putnika u javnom prometu
- Gradsko komunalno društvo Dobra d.o.o. Bakar: održavanje groblja i krematorija i prijevoz pokojnika,

- odvodnja atmosferskih voda, održavanje javnih površina, pružanje usluga prijevoza putnika u javnom prometu na području Grada Bakra, koje zbog specifičnosti lokalnih potreba nisu u potpunosti pokrivene uslugama Komunalnog društva Autotrolej d.o.o. Rijeka, održavanje čistoće - čišćenje javnih površina.

U Gradu Bakru na temelju Ugovora o koncesiji mogu se obavljati komunalne djelatnosti: tržnice na malo (nije dodijeljena koncesija) i obavljanje dimnjačarskih poslova koju obavlja DIMŠO d.o.o. Čavle.

Temeljem Ugovora o povjeravanju komunalnih poslova obavljaju se djelatnosti: javne rasvjete – Candela d.o.o. Bakar i održavanje nerazvrstanih cesta – Ceste Rijeka d.o.o.

Gradsko vijeće za svaku kalendarsku godinu u skladu s predvidivim sredstvima i izvorima financiranja planiranim Proračunom Grada Bakra donosi Program održavanja komunalne infrastrukture u Gradu Bakru kojim se određuje financiranje vatrogastva i održavanje komunalne infrastrukture za sljedeće komunalne djelatnosti: odvodnju atmosferskih voda, održavanje čistoće u dijelu koji se odnosi na čišćenje javnih površina, održavanje javnih površina, održavanje nerazvrstanih cesta, održavanje groblja, javnu rasvjetu.

Gradonačelnik Grada do kraja ožujka svake godine Gradskom vijeću podnosi izvješće o izvršenju Programa održavanja komunalne infrastrukture u Gradu za prethodnu kalendarsku godinu.

Financiranje Programa održavanja komunalne infrastrukture

Programom održavanja komunalne infrastrukture (dalje: Program), kojeg donosi Gradsko vijeće na prijedlog gradonačelnika, određuje se financiranje vatrogastva i održavanje komunalne infrastrukture na području Grada Bakra za sljedeće komunalne djelatnosti:

- odvodnja atmosferskih voda
- održavanje čistoće u dijelu koji se odnosi na čišćenje javnih površina
- održavanje javnih površina
- održavanje nerazvrstanih cesta
- održavanje groblja
- javna rasvjeta.

Programom za 2014. godinu („Službene novine PGŽ-a“, br. 44/13. i „Službene novine Grada Bakra“, br. 06/14. i 13/14.) bila su predviđena ukupna sredstva u iznosu od 7.630.000,00 kuna od čega 100.000,00 za odvodnju atmosferskih voda, 960.000,00 kuna za održavanje čistoće u dijelu koji se odnosi na čišćenje javnih površina, 1.600.000,00 kuna za održavanje javnih površina, 850.000,00 za održavanje nerazvrstanih cesta, 500.000,00 kuna za održavanje groblja, 1.390.000,00 kuna za javnu rasvjetu i 850.000,00 kuna za vatrogastvo.

Programom za 2015. godinu („Službene novine Grada Bakra“, br. 13/14.) predviđena su sredstva u ukupnom iznosu od 7.260.000,00 kuna, od čega 200.000,00 kuna za odvodnju atmosferskih voda, 430.000,00 kuna za održavanje čistoće u dijelu koji se odnosi na čišćenje javnih površina, 2.800.000,00 kuna za održavanje javnih površina, 1.380.000,00 za održavanje nerazvrstanih cesta, 200.000,00 kuna za održavanje groblja, 1.300.000,00 kuna za javnu rasvjetu i 950.000,00 kuna za vatrogastvo.

8.6. SWOT ANALIZA INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

SNAGE	SLABOSTI
➤ dobar geoprometni položaj ➤ zadovoljavajuća pokrivenost grada komunalnom infrastrukturom ➤ 99% domaćinstava i 100% gospodarstva opskrbljeno je pitkom vodom iz javnog vodovoda ➤ dobro organizirane linije javnog prijevoza prigradskog autobusnog prometa i besplatan javni prijevoz gradskim linijama ➤ postojanje gradskog komunalnog društva	➤ neizgrađenost kanalizacijskog sustava na području Grada Bakra (izuzev Industrijske zone Kukuljanovo) ➤ neizgrađenost plinofikacijskog sustava na području Grada Bakra (izuzev Industrijske zone Kukuljanovo) ➤ problemi oborinske odvodnje cesta ➤ zastarjeli sustav javne rasvjete ➤ nedostatak grobnih mjesta na mjesnim grobljima ➤ nedostatak parkirnih mjesta u Bakru.

PRILIKE	PRIJETNJE
➤ širenje infrastrukturnih sustava ➤ brojni projekti u visokom stupnju pripremljenosti ➤ mogućnost sufinanciranja projekata putem nadležnih ministarstava i fondovi EU	➤ neizgrađenost infrastrukturnih sustava onemogućuje daljnji razvoj gradskih naselja ➤ nenadležnost nad brojnom infrastrukturom ➤ zastarjeli i neizgrađeni sustavi nepovoljno djeluju na okolinu i susjedne objekte (npr. plavljenje okolnih objekata uslijed velikih kiša na cestama koje nemaju izgrađen sustav oborinske odvodnje).

9. GOSPODARSTVO

9.1. POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO, STOČARSTVO I LOV

Prema podacima Popisa poljoprivrede 2003. godine (www.dzs.hr) na području Grada Bakra nalazi se 128,42 ha ukupno raspoložive površine poljoprivrednog zemljišta odnosno 0,6% ukupnog poljoprivrednog zemljišta Primorsko-goranske županije. Prema istom popisu, na području Grada ima 238 poljoprivrednih kućanstava što u odnosu na ukupan broj kućanstava u Županiji (10.111) iznosi 2,35%, a ukupni broj parcela korištenoga poljoprivrednog zemljišta je 371. Ukupno se koristi 79,39 ha poljoprivrednog zemljišta od čega je 58,66 ha u vlasništvu, a 26,03 ha zemljišta u zakupu. Od ukupno korištenih 79,39 ha zemljišta 0,24 ha odnosi se na oranice i vrtove, 2,01 ha na povrtnjake (na okućnici koji se koriste za vlastite potrebe), 34,65 ha su livade, 39,75 ha su pašnjaci, 1,88 ha čine voćnjaci, a 0,86 ha vinogradi. Na ostalo zemljište (neobrađeno poljoprivredno, šumsko zemljište, dvorišta, puteve i druge površine) otpada 49,03 ha. Pregled površina korištenoga poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategorijama prikazan je u nastavku.

Tablica 27. Površina korištenoga poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategoriji (01. lipnja 2003.)

Skupine poljoprivrednih kućanstava prema ukupno raspoloživom zemljištu		Primorsko-goranska županija	Grad Bakar
Korišteno poljoprivredno zemljište, ha	ukupno	12.571,73	79,39
	oranice i vrtovi	507,98	0,24
	povrtnjaci (na okućnici, korišteni za vlastite potrebe)	128,91	2,01
	livade	3.143,45	34,65
	pašnjaci	8.063,29	39,75
	voćnjaci	ukupno	1,88
		od toga: plantažni	0
	vinogradi	ukupno	0,86
		od toga: plantažni	0,7
	rasadnici i košaračka vrba i dr.	1,11	0
Ostalo zemljište, ha	ukupno	8.400,58	49,03
	od toga: neobrađeno	2.512,85	7,41
	od toga: šumsko	5.211,70	32,87

 Izvor: http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/Agriculture2003/htm/H01_01_02_zup.html

Iz navedenih podataka nedvojbeno proizlazi da najveći udio korištenog poljoprivrednog zemljišta otpada na pašnjake i livade, dok se svega 2,25 ha odnosi na oranice i vrtove te povrtnjake za vlastite potrebe što znači da poljoprivreda nema bitnijeg utjecaja na gospodarstvo Grada.

Nadalje, 1,88 ha ukupno korištenog poljoprivrednog zemljišta odnosi se na voćnjake, no važno je naglasiti kako na području Grada nema plantažnih nasada već se podatak odnosi na poljoprivredna kućanstva koja voćna stabla šljiva, jabuka, kruški, trešnji, višnji i slično imaju za vlastite potrebe.

Iako se nekada davno na području Grada uzgajala vinova loza i proizvodio na daleko poznati pjenušac „Bakarska vodica“ prema podacima istog Popisa poljoprivrede razvidno je da se na područje vinograda odnosi svega 0,86 ha ukupne korištene površine poljoprivrednog zemljišta od čega 0,70 ha iznose plantažni vinogradi. U razdoblju od posljednjeg Popisa poljoprivrede 2003., do 26. kolovoza 2015. godine, a prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju površina vinograda iznosi 1 ha. Pretpostavka je da se isto odnosi na k.o. Praputnjak - vinograd „Takala“ u okviru Bakarskih prezida na kojem je 2003. godine Poljoprivredna zadruha „Dolčina“ započela s krčenjem makije i sadnjom trsova Beline, autohtone sorte vinove loze od koje se proizvodio pjenušac. Na predmetnom je području zasađeno više od 2.500 trsova žlahtine odnosno tradicijske sorte Beline.

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju na području Grada, 2015. godine ukupno se nalazi 2,92 ha poljoprivrednog zemljišta (0,49 ha oranica, 0,02 ha staklenika na oranici, 0,49 ha livada, 0,43 ha krških pašnjaka, 1 ha vinograda, 0,08 ha maslinika, 0,05 ha voćnjaka i 0,35 ha mješovitih višegodišnjih nasada) u 19 parcela kojima raspolaže 14 poljoprivrednih gospodarstava s napomenom da poljoprivredno gospodarstvo može imati sjedište izvan grada, a površine na području grada.

Stočarstvo

Na području Grada nema značajnijeg bavljenja stočarstvom. Određene minimalne količine stoke posjeduju privatna kućanstva isključivo za vlastite potrebe. U nastavku se donosi pregled broja stoke i peradi po kućanstvima prema Popisu stanovništva 2011. godine i prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije za 2015. godinu.

Tablica 28. Broj stoke i peradi na području Grada Bakra

Godina	Broj stoke i peradi privatnih kućanstava						UKUPNO
	Goveda	Konji	Koze	Svinje	Ovce	Perad	
2011.	15	0	108	10	185	1912	2230
2015.	36	18	208	10	170	0	442

Izvor: Izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku i Hrvatske poljoprivredne agencije

Prema podacima Hrvatskog pčelarskog saveza na području Grada registrirano je 13 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i jedna poljoprivredna zadruga koji se bave pčelarstvom, a raspolažu sa 620 pčelinjih zajednica.

Tablica 29. Pčelari na području Grada Bakra

R.br.	Ime i prezime	Naselje	Broj pčelinjih zajednica
1.	Silvio Bertone	Kukuljanovo	140
2.	Zdravko Božičević	Zlobin	57
3.	Zlatan Bruketa	Hreljin	30
4.	Bruna Glavičić	Škrljevo	10
5.	Krunoslav Glavičić	Škrljevo	25
6.	Igor Jureša	Kukuljanovo	45
7.	Gracija Mičetić	Hreljin	12
8.	Petar Polić	Krasica	30
9.	Igor Požgaj	Kukuljanovo	20
10.	Marko Samaržija	Praputnjak	46
11.	Dušan Sobol	Hreljin	60
12.	Franjo Tijan	Krasica	53
13.	Vid Zvonarić	Krasica	50
14.	PZ APITRADE	Hreljin	42
UKUPNO			620

Izvor: Hrvatski pčelarski savez 2015.

Šumarstvo

Na području Grada Bakra ukupno je 6820 ha šuma i šumskog zemljišta (izvor: Procjena ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija, Službene novine Grada Bakra br. 6/15.).

Procjena je napravljena temeljem podataka u katastru i neposrednim uvidom na terenu. Naime, dio neobraslih površina, nekad pašnjaka uslijed nekorištenja je obrastao autohtonom vegetacijom i to biljnom zajednicom hrasta medunca s crnim i običnim grabom, te crnim jasenom. Šume i šikare na širem području Grada predstavljaju razne degradacijske stadije koji se danas zbog prestanka ispaše i sječe nalaze u prirodnoj obnovi. Šumski elementi naseljavaju i osvajaju nekadašnje travnjačke površine, i to u prvom redu razna grmolika vegetacija submediterana roda *Juniperus* sp. Specifičnost ovog područja visinska je razlika. Dakle, od samog mora pa sve do obronaka Velikog Risnjaka na oko 1200 m.n.v., nailazi se na različite biljne zajednice, od hrasta medunca i crnog graba pa sve do pretplaninske bukve s medvjedim lukom. Gledajući vlasničku strukturu, oko 65% šuma u vlasništvu je Republike Hrvatske, a oko 35% u privatnom vlasništvu i to uglavnom submediteranskih šuma.

Šumama na području Grada Bakra gospodare Hrvatske šume d.o.o. Zagreb, Uprava šuma Podružnica Delnice, Šumarija Rijeka, Crni Lug, Lokve i Fužine.

Prema podacima Hrvatskih šuma na području Grada nalazi se 5.191,23 ha državnih šuma i šumskog zemljišta u 9 katastarskih općina kako je navedeno u nastavku.

Tablica 30. Površina državnih šuma i šumskog zemljišta po katastarskim općinama na području Grada Bakra

Katastarska općina	Površina (ha)
Bakar	20,01
Hreljin	602,07
Jelenje – Lepenice	311,79
Krasica	834,72
Kukuljanovo	1.226,53
Praputnjak	607,31
Ružić Selo	923,45
Škrljevo	505,17
Zlobin	160,18
UKUPNO	5.191,23

Izvor: Hrvatske šume d.o.o. Zagreb

Pregled površine šuma i šumskog zemljišta prema namjeni prikazan je u nastavku.

Tablica 31. Sadašnje stanje površina šuma i šumskog zemljišta prema namjeni

Namjena šuma i šumskog zemljišta	Površina (ha)
Gospodarske šume	1.606,36
Šume s ograničenim gospodarenjem	3.473,43
UKUPNO	5.079,79

Neobraslo proizvodno zemljište	17,83
Neobraslo neproizvodno zemljište	65,85
Neplodno zemljište	27,76
SVEUKUPNO	5.191,23

Izvor: Hrvatske šume d.o.o. Zagreb

Prema podacima Savjetodavne službe, na području Grada Bakra u gospodarskoj jedinici Hreljin nalazi se 3.708,15 ha privatnih šuma, a u gospodarskoj jedinici Bakarske šume 1.300,46 ha privatnih šuma.

Lov

Na području Grada djeluju tri lovačka društva: „Srndać“ Hreljin, „Tuhobić“ Krasica i „Kamenjarka“ Kukuljanovo – Škrlevo s ciljem promicanja lovstva kao gospodarske grane kroz uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova, njegovanje etike i običaja i drugih aktivnosti za prosperitet lovstva.

Svako od navedenih društava gospodari lovištem temeljem Ugovora o koncesiji s Primorsko-goranskom županijom na vrijeme od 10 godina. Lovačko društvo „Srndać“ Hreljin gospodari lovištem površine 5.706 ha (346 ha nalazi se na području susjednog grada Kraljevice) od čega lovniha 4.495 ha. Lovačko društvo „Tuhobić“ Krasica gospodari lovištem površine 4.738 ha od čega je 4.031 ha lovno (čitavo lovište je na području Grada Bakra), a „Kamenjarka“ lovištem površine 1.671 ha od čega 1,1 ha lovnog (čitavo lovište je na području Grada Bakra).

Prema podacima Lovačkog saveza Primorsko-goranske županije (www.lovački-savez-pgz.hr) u lovištu lovačkog društva „Srndać“ nalaze se 3 lovačke kuće, 12 hranilišta za divljač, 35 pojilišta, 90 solišta, 3 automatske hranilice, 2 mečilišta za medvjede, 5 čeka. Lovačko društvo „Tuhobić“ raspolaže s 2 lovačke kuće, 11 hranilišta za divljač, 23 pojilišta, 89 solišta, 4 automatske hranilice, 1 mečilištem za medvjede, 4 čeke, dok lovačko društvo „Kamenjarka“ raspolaže s 1 lovačkom kućom, 3 hranilišta, 9 pojilišta, 25 solišta, 4 automatske hranilice, 4 kaljužišta, 7 cilindričnih hranilica za visoku divljač, 4 čeke.

Izdavanja iz gradskog proračuna za poljoprivredu, stočarstvo, šumarstvo i lov

U projektu obnove vinograda Takala grad sudjeluje od samih početaka, te svake godine osigurava potrebna sredstva za održavanje vinograda putem Ugovora o donaciji za jesensko-zimske i proljetno-ljetne radove. Za navedenu je svrhu 2014. godine doznačeno 60.000,00 kuna, a isti iznos planiran je i u proračunu za 2015. godinu.

U cilju razvoja pčelarstva, obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima koja se bave pčelarstvom, imaju sjedište na području Grada Bakra, posjeduju minimalno 30 košnica i upisane su u nadležni Upisnik, Grad Bakar isplaćuje poticaje u maksimalnom iznosu do 1.500,00 kuna isključivo za nabavu nove opreme (podnica, košnica, okvira, kanti za med, noževa za otklapanje saća, vrcaljki i sl.). 2014. godine pravo na isplatu poticaja ostvarilo je 8 pčelara kojima je isplaćeno ukupno 13.000,00 kuna, a 2015. godine 5 pčelara ukupne vrijednosti poticaja 7.355,71 kuna.

Poticanje lovnog gospodarstva odvija se kroz donacije za redovne aktivnosti održavanja lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata lovačkim društvima koja djeluju na području Grada. 2014. godine, temeljem Ugovora o donaciji, svakom su lovačkom društvu doznačena sredstva u iznosu od 20.000,00 kuna, a isti je iznos planiran i u 2015. godini.

9.2. PODUZETNIŠTVO

Prema Odluci Vlade Republike Hrvatske o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti („Narodne novine“, br. 158/13.) Grad Bakar svrstan je u IV. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 100% i 125% prosjeka RH. Indeks razvijenosti Grada Bakra iznosi 120,68% prosjeka Republike Hrvatske što znači da ne pripada ni jednoj kategoriji potpomognutih područja.

U Primorsko-goranskoj županiji 2014. godine, prema podacima FINE, poslovala su 9.324 poduzetnika s 58.659 zaposlenih. Iste godine, na području Grada Bakra, godišnje financijsko izvješće predao je 191 poduzetnik (Tablica 30.). Promatrajući financijske rezultate poduzetnika ostvarene tijekom 2014. godine, grupirane prema njihovoj veličini (kriterij veličine prema Zakonu o računovodstvu iz 2007. godine) najviše je malih poduzetnika – 177, 13 je srednjih i samo je 1 veliki poduzetnik. Najviše poduzetnika, njih 47 ili 24,61% od ukupnog broja poduzetnika poslovalo je u djelatnosti prerađivačke industrije, a 46 poduzetnika ili njih ukupno 24,08% obavljalo je djelatnost trgovine na veliko i malo te popravak motornih vozila i motocikala. Potom slijedi djelatnost građevine kojom su se bavila 22 poduzetnika ili njih 11,52% od ukupnog broja. Od ostalih djelatnosti mogu se spomenuti još stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti kojima se bavilo 16 poduzetnika, djelatnost pružanja smještaja i ugostiteljstvo s 12 poduzetnika te usluge prijevoza i skladištenja kojima se bavilo 11 poduzetnika. Navedenim su se djelatnostima ukupno bavila 132 poduzetnika što čini udjel od 69,1% ukupnog broja poduzetnika. Ostale djelatnosti slabo su zastupljene.

U trgovačkim društvima na području Grada tijekom 2014. godine bilo je zaposleno prosječno 2.837 radnika što je za 1,94% više u odnosu na prethodnu, 2013. godinu. Najveći broj zaposlenih osoba ostvaren je u prerađivačkoj industriji (ukupno 987 radnika ili 34,7% ukupno zaposlenih) te u djelatnosti trgovine na veliko i malo (983 radnika ili 34,6%). U odnosu na 2013. godinu broj zaposlenih u trgovini na veliko i malo povećan je za 5,9% dok je u prerađivačkoj industriji povećanje iznosilo samo 1%.

Tablica 32. Poduzetnici na području Grada Bakra prema djelatnostima i broju zaposlenih u 2014. godini

Djelatnost	Broj poduzetnika	Udio (%)	Broj zaposlenih (prosječan broj na bazi sati rada)		
			Prethodna godina	Tekuća godina	Indeks
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	2	1,05	3	4	133,3
Rudarstvo i vađenje	3	1,57	43	36	83,7
Prerađivačka industrija	47	24,61	977	987	101,0
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	0,52	2	1	50,0
Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	2	1,05	171	163	95,3
Građevinarstvo	22	11,52	389	389	100,00
Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	46	24,08	928	983	105,9
Prijevoz i skladištenje	11	5,76	117	114	97,4
Djelatnosti pružanja smještaja te	12	6,28	44	39	88,6

pripreme i usluživanja hrane i pića					
Informacije i komunikacije	5	2,62	13	15	115,4
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1	0,52	1	1	100,0
Poslovanje nekretninama	7	3,66	9	9	100,0
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	16	8,38	15	18	120,0
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	8	4,19	48	56	116,7
Obrazovanje	2	1,05	10	10	100,0
Umjetnost, zabava i rekreacija	3	1,57	5	5	100,0
Ostale uslužne djelatnosti	3	1,57	8	7	87,5
UKUPNO	191	100,00	2783	2837	101,94

Izvor: FINA, Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika po djelatnostima za 2014. godinu

Iste, 2014. godine, prema GFI, poduzetnici su ukupno ostvarili 2.536.960 tisuća kuna prihoda što je u odnosu na 2013. godinu za 2,1% više. Najveći su prihodi ostvareni u djelatnosti trgovine na veliko i malo u iznosu od 1.236.753 tisuća kuna, a što čini 52,4% ukupnih prihoda poduzetnika. Potom slijedi prerađivačka industrija, u kojoj su poduzetnici ostvarili 603.755 tisuća kuna prihoda što je za 13,1% više u odnosu na prethodnu godinu odnosno što iznosi 25,6% ukupnih prihoda poduzetnika. Ostale su djelatnosti ostvarile 22% ukupnih prihoda poduzetnika na području Grada.

Po visini prosječnih mjesečnih primanja navedene djelatnosti zauzimaju tek 4. (trgovina na veliko i malo) odnosno 8. mjesto (prerađivačka industrija) gledajući sve djelatnosti. Najveća prosječna mjesečna neto plaća isplaćena je u djelatnosti poslovanja nekretninama, zatim u djelatnosti trgovine električnom energijom pa u djelatnosti gospodarenja otpadom (oporaba posebno izdvojenog materijala). Uspoređujući visinu prosječne neto plaće u odnosu na 2013. godinu, najveće povećanje za čak 100% ostvareno je u djelatnosti trgovine električnom energijom, zatim s 22% slijede djelatnosti rudarstva i vađenja soli, dok je na 3. mjestu povećanje za 20% u djelatnosti usluga smještaja i prehrane.

Prosječna mjesečna plaća na području Grada Bakra 2014. godine iznosila je 5.181,00 kunu te je za 11,5% bila veća od prosječne plaće Primorsko-goranske županije koja je iznosila 4.646,00 kuna.

Tablica 33. Ukupni prihodi poduzetnika po djelatnostima i visina prosječne mjesečne neto plaće na području Grada Bakra u 2014. godini

Djelatnost	Broj poduzetnika	Ukupni prihodi u tisućama kuna			Prosječna mjesečno neto plaća po zaposlenom u tisućama kuna		
		Prethodna godina	Tekuća godina	Indeks	Prethodna godina	Tekuća godina	Indeks
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	2	1.731	1.462	84,5	3.295	3.147	95,5
Rudarstvo i vađenje	3	50.936	29.746	58,4	3.867	4.740	122,6
Prerađivačka industrija	47	553.691	603.755	113,1	4.199	4.499	107,2
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	2.392	2.304	96,3	3.792	7.592	200,2

Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	2	263.349	232.260	88,2	6.169	6.359	103,1
Građevinarstvo	22	136.449	149.832	109,8	5.283	5.442	103,0
Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	46	1.228.399	1.236.753	100,7	5.856	5.872	100,3
Prijevoz i skladištenje	11	33.564	36.331	108,2	4.401	4.104	93,2
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića	12	7.317	7.509	102,6	2.850	3.422	120,1
Informacije i komunikacije	5	12.145	15.766	129,8	3.643	3.646	100,1
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1	21	66	322,3	600	601	100,1
Poslovanje nekretninama	7	21.902	19.474	88,9	9.513	8.490	89,3
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	16	3.327	4.233	127,2	2.871	2.601	90,6
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	8	11.002	12.801	116,4	5.347	5.338	99,8
Obrazovanje	2	1.420	1.427	100,5	4.414	4.106	93,0
Umjetnost, zabava i rekreacija	3	787	2.340	297,4	2.343	2.090	89,2
Ostale uslužne djelatnosti	3	980	902	92,0	1.810	1.726	95,3
UKUPNO	191	2.309.411	2.356.960	102,1	5.021	5.181	103,2

Izvor: FINA, Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika po djelatnostima za 2014. godinu

Prema podacima Ministarstva poduzetništva i obrta, Uprave za malo poduzetništvo i obrt, na području Grada Bakra na dan 31. 12. 2014. godine bila su ukupno 133 aktivna obrta, što u odnosu na prethodnu 2013. g. predstavlja smanjenje broja za 9,6% odnosno za 10,2% u odnosu na 2012. godinu. Pregled broja aktivnih obrta po naseljima Grada Bakra u razdoblju od 2012. do 2014. godine prikazan je u nastavku.

Tablica 34. Pregled aktivnih obrta po naseljima Grada Bakra, za razdoblje 2012. – 2014. godine

Naselje	31. 12. 2012.	31. 12. 2013.	31. 12. 2014.
Bakar	25	26	22
Hreljin	34	33	30
Krasica	29	26	23

Kukuljanovo	26	29	29
Plosna	3	1	1
Praputnjak	7	8	6
Zlobin	1	1	1
Škrljevo	23	23	21
UKUPNO	148	147	133

Izvor: Ministarstvo poduzetništva i obrta, 2015.

Podaci o obrtima zatraženi su i od Udruženja obrtnika Rijeka kojem pripadaju i obrtnici s područja Grada Bakra, no unatoč istoj metodologiji u broju ukupno aktivnih obrta u razdoblju od 2012. – 2014. godine, u odnosu na podatke Ministarstva poduzetništva i obrta (prethodna tabela) utvrđeno je odstupanje i to za 5 obrta u 2012. g., za 4 obrta u 2013. g. te za 4 obrta u 2014. godini. Statistika aktivnih obrta prema Udruženju obrtnika Rijeka po djelatnostima na području Grada Bakra u razdoblju od 2012. do 2015. godine prikazana je u Tablici 33. iz koje proizlazi da se najviše obrtnika na području Grada bavi uslužnim djelatnostima i intelektualnim uslugama, zatim ugostiteljstvom, a tek potom proizvodnim djelatnostima.

Tablica 35. Obrti na području Grada Bakra prema djelatnostima 2012. – 2014. godine

Djelatnost	31. 12. 2012.	31. 12. 2013.	31. 12. 2014.
Proizvodni obrti	25	24	22
Uslužni obrti i intelektualne usluge	36	42	41
Ugostitelji	27	23	21
Trgovina	16	17	11
Prijevoznici i prijevoz brodom	14	13	10
Građevinari	17	15	16
Frizeri, kozmetičari, pedikeri	8	9	8
UKUPNO	143	143	129

Izvor: Udruženje obrtnika Rijeka, 2014.

Uspoređujući broj obrta u promatranom razdoblju razvidno je da se broj obrtnika na području Grada smanjio za 10%.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Središnje službe Zagreb, 2014. godine u obrtima na području Grada Bakra bilo je 100 zaposlenih osoba što je u odnosu na prethodnu godinu smanjenje za 5%.

Poticaji Grada Bakra za poduzetnike

Gradsko vijeće Grada Bakra u ožujku 2015. g. donijelo je Program poticanja poduzetništva na području Grada Bakra u razdoblju od 2015. do 2020. godine („Službene novine Grada Bakra“, br. 5/15.) s ciljem povećanja kvalitete i konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva na području Grada. Navedenim je Programom predviđeno ukupno 11 provedbenih mjera namijenjenih subjektima malog gospodarstva koji su u cijelosti u privatnom vlasništvu i imaju sjedište na području Grada Bakra i to:

- sufinanciranje kamata na poduzetničke kredite
- potpore novoosnovanim tvrtkama
- potpore certificiranju
- sufinanciranje troškova izrade i komercijalne primjene inovacija
- održavanje izložbe „Mladi i inovacije“
- sufinanciranje troškova sudjelovanja poduzetnika na sajmovima
- subvencioniranje troškova polaganja stručnih i majstorskih ispita
- smanjenje obveze komunalnog doprinosa
- razmjena poduzetničkih iskustava
- stipendiranje deficitarnih zanimanja
- poduzetništvo u praksi.

Provedbena mjera „Sufinanciranje kamata na poduzetničke kredite“ pokrenuta je s ciljem smanjenja troškova korištenja kreditnih sredstava za proširenje i unapređenje poslovanja (kupnju, izgradnju, uređenje i/ili proširenje poslovnih objekata; uređenje objekata u funkciji turizma – privatni smještaj (apartmani, pansioni), nabavu opreme ili pojedinih dijelova opreme, nabavu prijevoznih sredstava potrebnih za obavljanje djelatnosti (osim osobnih vozila za osobne potrebe), nabavu plovila u funkciji poduzetništva. Odobravaju se kunski krediti bez valutne klauzule koji ovisno o kreditnoj sposobnosti poduzetnika i kvaliteti projekta mogu iznositi minimalno 30.000,00 kuna, a maksimalno 500.000,00 kuna. Krediti se mogu ostvariti putem tri poslovne banke pri čemu Grad subvencionira dio redovne kamatne stope u visini 4 p.p. godišnje fiksno dok razliku do visine redovne kamatne stope snosi korisnik kredita.

Pored poduzetničkih kredita poduzetnicima su na raspolaganju i bespovratne potpore za ostale provedbene mjere u maksimalnom iznosu do 3.000,00 kuna.

9.3. NEZAPOSLENOST

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Rijeka, na području Grada Bakra 2014. godine bilo je 549 nezaposlenih osoba što je na razini prethodnih godina (2012. i 2013. godine), od čega 57,4% čine žene. Promatrajući razdoblje 2012. – 2014. godine (Tablica 34.) vidljivo je da u ukupnom prosječnom broju nezaposlenih osoba dominiraju žene odnosno da udio žena u ukupnom broju nezaposlenih u 2012. godini čini 57,4%, a u 2013. godini 56,1%.

Najviše nezaposlenih osoba 2012. i 2013. godine činile su osobe sa završenom trogodišnjom srednjom školom i školom za KV i VKV radnike (33,8% te 31,2%), potom osobe sa završenom srednjom školom u trajanju od 4 i više godina (24,5% te 26,7%) pa osobe sa završenom samo osnovnom školom (19,9% u 2012. g. i 20,5% u 2013. godini). U 2014. godini najviše nezaposlenih činile su osobe sa završenom četverogodišnjom srednjom školom (28,5%) pa osobe sa završenom trogodišnjom školom (28,2%). U prvih šest mjeseci 2015. godine također su najveći udio nezaposlenih (29,7%) činile osobe sa četverogodišnjom srednjom školom, a potom s trogodišnjom srednjom školom (28,3%).

Prema dobnoj strukturi najveći se udio nezaposlenih odnosi na osobe u dobi od 25 do 29 godina života (15,8% u 2012. godini odnosno 12,9% u 2014. godini).

Tablica 36. Nezaposlene osobe u Gradu Bakru prema stupnju obrazovanja u razdoblju od 2012. do 30. 06. 2015. godine (prosjeak)

Godina	Ukupno nezaposlenih	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Srednja škola do 3 godine, te škola za KV i VKV	Srednja škola u trajanju od 4 i više godina	Gimnazija	Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	Fakultet, akademija, magisterij, doktorat
2012.	541	32	108	183	133	13	24	48
2013.	550	34	113	172	147	14	30	40
2014.	549	31	107	155	157	15	33	51
2015.*	484	27	92	137	144	11	27	46

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje Rijeka, *podaci do 30. 06. 2015.

Tablica 37. Nezaposlene osobe s prebivalištem na području Grada Bakra prema dobi u razdoblju od 2012. do 30. 06. 2015. godine (prosjeak)

Godina	Ukupno	15 - 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 - 64	65 i više
2012.	541	21	64	86	67	46	50	48	59	76	24	0
2013.	550	19	63	85	60	50	53	46	63	83	27	0
2014.	549	21	64	71	60	63	50	45	52	91	31	0
2015.*	484	17	54	57	51	55	51	42	48	77	32	0

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje Rijeka, *podaci do 30. 06. 2015.

Tablica 38. Nezaposlene osobe s prebivalištem na području Grada Bakra prema spolu u razdoblju od 2012. do 30. 06. 2015. (prosjeak)

Godina	UKUPNO	Muškarci	Žene
2012.	541	230	311
2013.	550	241	309
2014.	549	231	317
2015.*	483	210	273

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje Rijeka, * podaci do 30. 06. 2015.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Rijeka, na dan 30. lipnja 2015. g. ukupan broj nezaposlenih osoba u Gradu Bakru iznosio je 416 osoba od čega 167 muškaraca, a 249 žena.

9.4. PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA - INDUSTRIJSKA ZONA KUKULJANOVO

Na području Grada Bakra nalazi se Industrijska zona Kukuljanovo - važan segment gospodarskog razvoja Grada Bakra. Smještena je na izuzetno povoljnom prometnom pravcu, na visoravni pretežito na oko 290 m.n.m., u neposrednoj blizini autoceste Rijeka - Zagreb (čvor Čavle sa sjeverne strane Zone), Rijeka - Žuta Lokva - Split (južni čvor Sveti Kuzam), odnosno na prometnom pravcu planirane autoceste Rijeka - Trst. Udaljenost od 30-ak kilometara do Slovenije i 70-ak kilometara do Italije umnogome daju na važnosti kvalitete položaja Zone. Na značajan razvoj Zone značajno je zasigurno utjecala i činjenica blizine Luke Rijeka (10 km od Zone) i Luke Bakar (3 km od Zone). Luke međunarodnog javnog prometa predstavljaju ključno međunarodno logističko čvorište koje izravno povezuju matičnu zemlju, odnosno njen prometni i gospodarski sustav s prometnim i gospodarskim sustavom cijeloga svijeta. Luka Bakar, tj. Bakarski zaljev mjesto je na kojem Sredozemno more najdublje prodire u europsko kopno i svojom dubinom spremna je za prihvati najvećih brodova. Kada se na spomenute prednosti položaja Zone nadoveže Zračna luka Rijeka, koja se nalazi na otoku Krku, udaljena cca 15 km od Zone, kao i direktna povezanost industrijskim kolosijekom na željeznički sustav Republike Hrvatske kod postaje Škrlevo na relaciji Rijeka - Zagreb, dobiva se kompletna slika izuzetnog geostrateškog položaja Zone.

Slika 10. Avionski snimak Industrijske zone Kukuljanovo 2015.g.

9.4.1. Upravljanje Zonom

Zonom upravlja **INDUSTRIJSKA ZONA** izgradnja i upravljanje industrijskom zonom d.o.o., sa sjedištem u Bakru, Primorje 39/II. Društvo je i vlasnik koncesije za osnivanje Slobodne zone Kukuljanovo.

Osnovne djelatnosti Industrijske zone d.o.o. su: poslovanje nekretninama, inženjering na području niskogradnje, hidrogradnje, prometa, sistemski inženjering i sigurnosni inženjering; građenje, projektiranje i nadzor; održavanje infrastrukturnih i ostalih objekata, praćenje i čuvanje ekološkog stanja u Zoni, upravljanje Slobodnom zonom.

Osnivači društva su Grad Bakar, Općina Čavle i Grad Rijeka, a temeljni kapital društva iznosi 171.608.000,00 kn.

Poslovni udjeli članova - osnivača su:

- Grad Bakar – 99,402%
- Općina Čavle – 0,537%
- Grad Rijeka – 0,061%.

Iako je sjedište društva u Bakru, na adresi Primorje 39/II, društvo od studenog 2012. g. svoju djelatnost obavlja u poslovnoj zgradi izgrađenoj u samom središtu industrijske zone, na adresi Kukuljanovo 182/2.

9.4.2. Prostorno uređenje Zone

Industrijska zona Kukuljanovo prostire se na oko 500 ha od čega je oko 2.700.000 m² stavljeno u funkciju. Preostali se dio ovisno o potražnji i financijskim mogućnostima postupno privodi svrsi (rješavanje imovinsko-pravnih poslova, projektiranje i izgradnja novih potpuno komunalno opremljenih površina). Trenutno je pripremljeno oko 200.000 m² građevinskih platoa s kompletnom infrastrukturom, spremnih za prihvrat novih ulagača.

Izgrađeno područje Zone opremljeno je sljedećim infrastrukturnim objektima i pratećim sadržajima:

- 5 km željezničkog industrijskog kolosijeka s pretovarnom rampom
- 12 km cestovnih prometnica
- vodoopskrbni sustav (vodovod) za sanitarne vode
- posebni vodoopskrbni sustav za protupožarne operacije, kapaciteta dva posebna požarišta
- podijeljeni kanalizacijski sustav oborinskih i fekalnih otpadnih voda
- visokonaponska mreža, s električnim napajanjem preko 110/35 KV transformatorske stanice
- lokalna opskrba plinom iz plinovoda s pripadajućom MRS
- suvremena TT mreža
- javna rasvjeta
- autobusne linije sa čekaonicama
- parkirališta
- uređene zelene površine
- policijska postaja
- benzinske postaje,...

Iako je Zona prostorno podijeljena na Radnu zonu R 27 i R 29, na području Zone egzistiraju tri urbanistička plana, samim tim i tri različito definirana područja, a to je iz razloga što se Radna zona R 29 dodatno dijeli na R 29/I i R 29/II.

Radna zona R 27 prostire se na oko 300 ha površine. U ovom dijelu Zone dovršeni su glavni infrastrukturni zahvati kao i veći dio otkupa zemljišta, a izrađen je i Urbanistički plan uređenja Radne zone („Službene novine Primorsko-goranske županije“ br. 19/01., 21/01., 27/08.).

Od infrastrukturnih projekata u ovoj Zoni, izgrađene su prometnice „G-C“ i „G-K-L-H-O“, povezane sa starom cestom, izveden je glavni dio vodoopskrbnog sustava (sanitarni i protupožarni vodovod), kao i veći dio kanalizacijskog sustava otpadnih i oborinskih voda. Sjeverni ulaz u Radnu zonu oznake R 27 je preko čvora Čavle i županijske ceste oznake ŽC

5205, koja vodi do novoizgrađenog kružnog toka gotovo u središtu Zone, a južni ulaz odnosno izlaz iz Zone je nedaleko od čvora Sveti Kuzam.

Radna zona R 29/I prostire se na cca 100 ha površine što predstavlja oko 20% ukupne površine Zone. Prostorni izgled Zone određen je Urbanističkim planom uređenja („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 05/01., 27/08.). Ova Zona smještena je na području zvanom „Podola“, nedaleko postojeće regionalne prometnice. U samoj su Zoni interne ceste uglavnom izgrađene, kao i prometnica „G-C“, koja prometno povezuje ovu Zonu sa Zonom R 27. Izgrađeni su i sustavi opskrbe vodom i električnom energijom, koji zadovoljavaju potrebe postojećih korisnika, a u pripremi su projekti koji će nakon realizacije omogućiti stavljanje u funkciju gospodarskog razvoja cijelu Radnu zonu R 29.

Radna zona R 29/II prostire se na oko 100 ha površine i po veličini je identična Radnoj zoni R 29/I. Za ovo područje izrađen je Urbanistički plan uređenja „UPU 3“ (dio zone Kukuljanovo I2) („Službene novine Primorsko-goranske županije“, br. 39/10.). Trenutno područje obuhvata plana nije aktivirano.

Slika 11. Radne zone R 27, R 29/I i R 29/II (UPU 3)

Izvor: <http://www.ind-zone.hr/multimedija/interaktivna-karta>

9.4.3. Korisnici Industrijske zone

Prema podacima Industrijske zone d.o.o., temeljem izvršenog popisa u siječnju 2015. godine., na području Zone ukupno posluje 177 poduzetnika, od čega je aktivno njih 140 s ukupno 3.216 zaposlenih osoba.

U Radnoj zoni R 27 od ukupno 131 poduzetnika aktivan je 101 poduzetnik koji zapošljava 2.550 radnika, dok je u Radnoj zoni R 29 od ukupno 46 poduzetnika aktivno njih 39 sa 666 zaposlenih osoba.

Prema strukturi zaposlenih primjetna je gotovo ravnomjerna zastupljenost sve tri osnovne vrste djelatnosti:

- 29% zaposlenih u proizvodnim djelatnostima (metalna industrija, plastične mase, elektromaterijal, drvna industrija, građevinski materijali, betonare...)
- 39% zaposlenih u uslužnim djelatnostima (skladišta, uredi, ugostiteljstvo, servisi, špedicija,...)
- 32% zaposlenih u trgovačkim djelatnostima (trgovački centri, distributivni centri,...).

Postojeći urbanistički planovi u Zoni dozvoljavaju planiranje površina gospodarske namjene za pretežito proizvodne djelatnosti, uz mogućnost smještaja poslovnih djelatnosti.

9.4.4. Slobodna zona

Za Slobodnu zonu odobrena je koncesija za ukupno područje od 100 ha. Koncesija nije striktno ograničena na prethodno utvrđene zemljišne čestice unutar Industrijske zone „Kukuljanovo“. Sve dok se određena vrsta poslovanja ne utvrdi kao operator Slobodne zone koji ima dozvolu te dok se ne uskladi sa svim regulatornim zahtjevima, čestice ne djeluju nužno kao koncesije za Slobodnu zonu. Ukoliko se operator povuče ili ne zadovolji sve regulatorne zahtjeve, oznaka se može povući s određene lokacije unutar Zone.

Aktivnosti koje se mogu obavljati u Slobodnoj zoni „Kukuljanovo“ su: trgovina na veliko i trgovinsko posredovanje, proizvodnja roba, završna obrada i oplemenjivanje, usluge, bankovne i druge monetarne transakcije, osiguranje i reosiguranje imovine i osoba. Trgovina na malo nije dopuštena.

Status korisnika Slobodne zone stječe se sklapanjem ugovora s osnivačem Zone, odnosno s trgovačkim društvom „Industrijska zona“ d.o.o. Bakar. Korisnik Slobodne zone može biti bilo koja domaća i strana, pravna i fizička osoba.

Korisnik Slobodne zone ne plaća carinu niti porez na dobit, niti bilo kakve takse, te se na njega ne primjenjuju mjere ekonomske politike kao i druge mjere i propisi, za robu smještenu u Slobodnoj zoni, kao niti za robu i opremu koja je već iskorištena ili potrošena u Slobodnoj zoni prema Zakonu.

9.5. TURIZAM

Turizam kao društveno-ekonomska djelatnost predstavlja skup odnosa i pojava koje proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja u nekom mjestu, pri čemu se ne zasniva stalno prebivalište, a ima značajan utjecaj na ukupna društvena i gospodarska kretanja određenog područja.

Na području Grada Bakra djeluje Turistička zajednica Grada Bakra koja je s kontinuiranim radom započela 2009. godine kada je otvoren Turistički ured u prizemlju zgrade Magistrata (zgrada gradske uprave). Danas je u uredu zaposlena jedna djelatnica – direktorica Zajednice i jedna sezonska djelatnica u periodu od 01. 06. do 31. 08. svake godine.

9.5.1. Resursna osnova turizma

Pravilnikom o proglašavanju turističkih općina i gradova i o razvrstavanju naselja u turističke razrede („Narodne novine“, br. 122/09., ..., 153/13.) Grad Bakar i njegova naselja razvrstani su u sljedeće razrede:

- Razred A: Bakar
- Razred C: Hreljin i Kukuljanovo
- Razred D: Krasica, Praputnjak, Škrlevo, Zlobin.

Prema Pravilniku o razdobljima glavne sezone, predsezone, posezone i izvan sezone u turističkim općinama i gradovima („Narodne novine“, br. 92/09., ..., 143/14.) Grad Bakar ima 2 razdoblja: glavnu sezonu u periodu od 01. 06. do 30. 09., razdoblje izvan sezone u periodu: 01. 01. do 30. 4. i od 01. 10. do 31. 12. svake godine.

Bogato povijesno nasljeđe Grada Bakra ostavilo je značajnu kulturnu baštinu koja predstavlja preduvjet za razvoj kulturnog turizma (Kaštel, Hreljinska gradina, Bakarski prezidi, crkva sv. Andrije u Bakru s kriptom i katakombama (treća po veličini u Hrvatskoj), Rimska i Turska kuća, Biskupija, sačuvana Povelja Marije Terezije iz 1779. godine, Mareograf, Špital – stara bolnica i karantena, starinske kamene mjere za žito iz 15. stoljeća, Malenica – prva hidro elektrana u Hrvatskoj, Perilo i Jaz - fenomen jezerca uz samo more - prikupljalište vode iz nekoliko bogatih bakarskih izvora koji teku kroz podzemlje okolnih brda.

Od brojnih osobitosti ili brendova ističe se Stara bakarska vodica (od loze Belina s Bakarskih prezida) i bakarski baškot, tipičan prepečeni ili svježi krušni proizvod u obliku koluta koji se nekada umjesto kruha nosio na duža ribolovna putovanja, a tradicionalno se umače u vino.

Na području Turističke zajednice Grada Bakra nalaze se, kako je spomenuto u prethodnim poglavljima, sljedeće točke od interesa i atrakcije: Nacionalni park Risnjak, Bakarski prezidi, Frankopanski kaštel, Hreljinska gradina, Krški fenomen u Ponikvama „Sad ga ima, sad ga nema jezero“, plaža „Melić“, Šetnica „Put Gradine“ u Hreljinu (1.600 metara), uređene biciklističke staze „Bakar bike“ – 9 kružnih biciklističkih staza s više od 160 kilometara pretežito u brdskom predjelu Grada, ujedno i biciklistička transverzala riječkog prstena, streljana „Vojsko“ i slično.

Na području Grada Bakra nalazi se i nekoliko galerija i muzeja: Mali muzej „Rati“ na Praputnjaku te u Bakru: Galerija „Biskupija“, Galerija – atelje „Paulić“ i Galerija „Bakar“.

9.5.2. Smještajni kapaciteti

U ponudi smještajnih kapaciteta Grada Bakra nalazi se: Hotel Jadran Bakar sa 60 ležajeva, Schlosserov dom – planinarski dom na Risnjaku s 43 ležaja, 9 kuća za odmor s 46 ležajeva i 57 ležajeva u 17 apartmana, ukupno 206 kreveta kako je prikazano u nastavku.

Tablica 39. Analiza smještajnih kapaciteta i broj kreveta u razdoblju 2011. – 2015. godine

Kapaciteti	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Hotel Jadran Bakar	60	60	60	60	60
Planinarski dom Risnjak	43	43	43	43	43
Kuća za odmor	0	4	4	36	46
Turistički apartmani	4	0	12	34	57
UKUPNO	107	107	119	173	206

Izvor: Turistička zajednica Grada Bakra

Od navedenih smještajnih kapaciteta samo 1 kuća za odmor ima 5 zvjezdica, 3 kuće za odmor i 3 turistička apartmana imaju 4 zvjezdice, 5 kuća za odmor i 12 apartmana imaju 3 zvjezdice, hotel i 2 apartmana imaju 2 zvjezdice dok je Planinarski dom na Risnjaku bez kategorije.

Najviše smještajnih kapaciteta, prema broju kreveta, nalazi se u naselju Bakar, a najmanje u Škrljevu i Zlobinu. Zamijećen je pozitivan trend u broju registriranih objekata u domaćinstvu te porast broja ležajeva i to za 337 % u odnosu na 2014./2013. godinu i za 47% u odnosu na 2015. /2014. godinu.

9.5.3. Turistička potražnja

Prve službene statistike Turističke zajednice o broju dolazaka gostiju i broju noćenja započinju 2011. godine. Te je godine ostvareno ukupno 4.260 dolazaka. U odnosu na 2011. godinu broj dolazaka, a posebno broj noćenja naglo opada 2012. godine. Od tada do danas slijedi konstantni uzlazni trend u broju dolazaka i noćenja turista.

Tablica 40. Broj dolazaka i noćenja turista

Godina	2011.		2012.		2013.		2014.		2015.*	
	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja
siječanj	236	589	172	504	101	346	78	217	155	419
veljača	192	607	222	553	187	468	110	308	118	363
ožujak	231	614	254	778	151	372	248	471	217	545
travanj	297	1008	213	528	223	680	156	357	238	828
svibanj	395	1228	321	728	327	782	384	765	466	936
lipanj	467	1268	458	707	421	766	479	1091	573	1263
srpanj	615	1427	456	886	521	931	598	1454	980	2463
kolovoz	711	1445	676	1190	760	1274	902	2420	1302	3544
rujan	376	1034	272	527	330	640	572	1141	599	1479
listopad	290	893	215	422	245	965	240	675		
studenj	209	880	125	418	187	842	101	302		
prosinac	241	859	154	595	97	257	125	310		
UKUPNO	4260	11852	3538	7836	3550	8323	3993	9511	4648	11840

Izvor: Turistička zajednica Grada Bakra

* podaci za 2015. godinu odnose se samo na prvih 9 mjeseci

Analizom strukture gostiju iz godine u godinu primjećuje se sve veći dolazak stranih gostiju u odnosu na domaće goste.

Tablica 41. Broj dolazaka i noćenja turista; podjela na domaće i strane goste

GOSTI	2011.		2012.		2013.		2014.		2015.*	
	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja
domaći	2741	9423	1958	5452	1870	5772	1619	3999	1487	3670
strani	1519	2429	1580	2384	1680	2551	2374	5512	3161	8170
UKUPNO	4260	11852	3538	7836	3550	8323	3993	9511	4648	11840

Izvor: Turistička zajednica Grada Bakra

* podaci za 2015. godinu odnose se samo na prvih 9 mjeseci

9.6. SWOT ANALIZA GOSPODARSTVA

SNAGE	SLABOSTI
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO, LOV, STOČARSTVO ➤ prirodna raznolikost, očuvana priroda ➤ brend „Bakarska vodica“ ➤ mogućnost razvoja održive poljoprivrede (vinogradarstva, pčelarstva, ljekovitog bilja) ➤ velike površine šuma kao gospodarski i turistički potencijal ➤ tri lovačka društva i veliko područje lovišta ➤ brojni lovnogospodarski objekti (lovačke kuće, pojilišta, hranilišta, čeke)	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO, LOV, STOČARSTVO ➤ nezainteresiranost stanovništva za bavljenje poljoprivredom ➤ zapušteno poljoprivredno zemljište ➤ neriješeni imovinskopravni odnosi zemljišta i usitnjenost poljoprivrednih površina ➤ neusklađenost zemljišnoknjižnog i katastarskog stanja zemljišta ➤ nedovoljna educiranost stanovništva za bavljenje poljoprivredom i nepoznavanje zakonske regulative ➤ lovišta premrežena prometnom infrastrukturom (prometnice, pruge) ➤ u lovištima prisutni veliki predatori (medvjed, vuk, ris, čagali) ➤ nedostatna financijska sredstva za obnavljanje lovačkih kuća ➤ nezainteresiranost mladih za bavljenje lovom ➤ nezainteresiranost stanovništva za bavljenje stočarstvom ➤ nedovoljno iskorišteni prirodni i klimatski potencijali ➤ nema gradskih poticaja za bavljenje poljoprivredom i stočarstvom
PODUZETNIŠTVO, NEZAPOSLENOST I PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA ➤ vrlo povoljan geoprometni položaj, dobra infrastrukturna povezanost (blizina autoceste Rijeka - Zagreb, željeznica, more) ➤ usvojen program poticanja razvoja poduzetništva (bespovratne potpore i sufinanciranje kamata kod poduzetničkih kredita) ➤ nema prireza na dohodak u Gradu ➤ mali broj nezaposlenih na području Grada ➤ u funkciji cca 270 ha zemljišta u Industrijskoj zoni ➤ izgrađeno područje Zone u potpunosti opremljeno komunalnom infrastrukturom ➤ donijeta prostorno planska dokumentacija ➤ pripremljena infrastruktura za prihvata novih investitora	PODUZETNIŠTVO, NEZAPOSLENOST I PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA ➤ neaktivna Udruga gospodarstvenika ➤ slaba suradnja i umreženost lokalnih poduzetnika ➤ slab interes za poticajne mjere poduzetništvu ➤ ograničeni proračunski kapaciteti Grada za poticajne programe poduzetnika ➤ smanjenje broja obrta i stagnacija poduzetničke aktivnosti ➤ nedostatna komunikacija svih čimbenika razvoja (Grada, poduzetnika, turističke zajednice, građana) ➤ nedostatak prostora za male poduzetnike ➤ male poslovne zone nisu u funkciji ➤ smanjenje industrijske aktivnosti ➤ nedovoljna aktivnost potpornih institucija na nivou županije i RH ➤ neusklađenost obrazovnog sustava i potreba tržišta rada ➤ visok udio mladih i žena među nezaposlenima ➤ dugotrajno rješavanje imovinskopravnih odnosa

TURIZAM	TURIZAM
➤ bogata kulturno povijesna baština kao preduvjet razvoja kulturnog turizma ➤ dvije zaštićene povijesne cjeline upisane u Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture ➤ nepokretna kulturna dobra upisana u Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture kao zaštićena ili preventivno zaštićena dobra ➤ karnevalska tradicija ➤ specifičan položaj koji nudi mogućnost razvoja različitih oblika turizma (ruralni, lovački, sportski) ➤ označene i trasirane biciklističke staze „Bakar bike“ ➤ postojanje prepoznatljivih simbola i brendova (Bakarski baškot, Bakarska vodica)	➤ stigma industrijskog grada ➤ nedostatna marketinška promidžba ➤ malen broj ležajeva u smještajnim kapacitetima ➤ nedostatak ostalih oblika smještajnih kapaciteta (hostel, obiteljska gospodarstva, poslovni hotel) ➤ nezadovoljavajuća ugostiteljska ponuda ➤ slaba ponuda dodatnih sadržaja u turizmu ➤ nedovoljno razvijeno zaleđe u funkciji eko, ruralnog i sportskog turizma ➤ nedovoljna edukacija stanovništva u području turističke djelatnosti

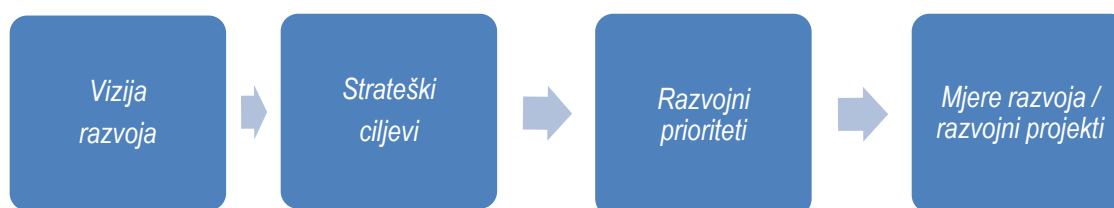
PRILIKE	PRIJETNJE
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO, LOV, STOČARSTVO ➤ revitalizacija poljoprivrede ➤ razvoj ekološke poljoprivrede ➤ financiranje projekata mjerama iz Programa ruralnog razvoja ➤ poticajne mjere na nivou države za certifikaciju i zaštitu proizvoda ➤ mogućost brendiranja poljoprivrednih proizvoda ➤ povezivanje lovačkih društava na zajedničkim projektima	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO, LOV, STOČARSTVO ➤ klimatske promjene ➤ povećanje uvoza poljoprivrednih proizvoda ➤ česte promjene zakonskih propisa ➤ rascjepkanost poljoprivrednog zemljišta ➤ smanjenje lovne površine (neplanska izgradnja kuća za odmor, povećanje magistralnih prometnica, izgradnja pruge) ➤ nomadska ispaša konja i ovaca ➤ prevelik broj predatora u lovištu
PODUZETNIŠTVO, NEZAPOSLENOST I PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA ➤ mogućnost stavljanja u funkciju malih poslovnih zona ➤ mogućnost sufinanciranja razvojnih projekata iz nacionalnih izvora ➤ bespovratna sredstva EU fondova za izgradnju poduzetničke infrastrukture (poduzetničkih zona, inkubatora i sl.) ➤ programi poticanja samozapošljavanja ➤ programi cjeloživotnog obrazovanja ➤ mogućnost daljnjeg širenja Zone (cca 250 ha) ➤ izrada marketinške strategije Ind. zone ➤ povezivanje s potpornim institucijama RH ➤ bolja suradnja s ostalim poduzetničkim zonama ➤ mogućnosti EU fondova u izgradnji nove poduzetničke infrastrukture	PODUZETNIŠTVO, NEZAPOSLENOST I PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA ➤ nezainteresiranost stanovništva za poduzetništvo i obrtništvo ➤ neučinkovita državna i županijska uprava ➤ učestale promjene nacionalnih zakona i propisa ➤ nedovoljan izbor programa za prekvalifikaciju nezaposlenih osoba ➤ recesija u RH ➤ veliko unutarnje tržište EU i veća konkurencija ➤ konkurencija poduzetničkih zona u okruženju i na razini RH ➤ slab interes novih investitora ➤ sporost administracije na nacionalnoj i lokalnoj razini za prihvāt investitora, nepovoljna investicijska klima u RH ➤ ograničenje prijave za sredstva EU fondova zbog stupnja razvijenosti Grada

TURIZAM	TURIZAM
➤ valorizacija prirodnih resursa i kulturne baštine te povezivanje u zajednički projekt ➤ razvoj selektivnih oblika turizma ➤ poticanje lokalnog stanovništva za uključivanje u turizam (registracija privatnog smještaja) ➤ edukativne aktivnosti u području turizma ➤ izgradnja i uređenje turističke infrastrukture (vidikovci, tematske šetnice, pješačke staze, trim staze...) ➤ osmišljavanje novih manifestacija ➤ povezivanje s okolnim destinacijama u cilju integriranja turističke ponude ➤ EU i nacionalni programi za financiranje projekata u turizmu	➤ klimatske promjene i elementarne nepogode ➤ konkurentnost destinacija u okruženju s boljom i kvalitetnijom ponudom ➤ nezainteresiranost stanovnika za bavljenje turističkom djelatnosti ➤ siva ekonomija ➤ promjene trendova u turizmu

10. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA BAKRA

Strategija razvoja Grada Bakra predstavlja temeljni strateški razvojni dokument jedinice lokalne samouprave koji se temelji na analizi - ocjeni postojećeg stanja i izradi SWOT analize pojedinih sektora/područja, jasno definiranoj viziji razvoja koja se želi dostići te na njima utemeljenim strateškim ciljevima i prioritetima razvoja unutar kojih su jasno razrađene mjere razvoja/projekti ostvarivanjem kojih se doprinosi postavljenoj viziji razvoja odnosno željenom stanju.

Slika 12. Strategija razvoja

Strategija razvoja definira razvojni smjer Grada u razdoblju od 2015. do 2020. godine. Razdoblje obuhvata definirano je prema realnoj potrebi razvoja/preobrazbe Grada Bakra prilagođeno zahtjevima strategije Europa 2020.

Strategijom razvoja predlažu se ciljevi, prioriteti i mjere koji se trebaju ostvariti u zadanom razdoblju do 2020. godine, a koji za krajnji cilj imaju povećanje kvalitete života i standarda građana Grada Bakra, (unapređenju) poboljšanju gospodarskog okruženja i povećanju efikasnosti upravljanja Gradom. Strategija predstavlja rezultat konsenzusa svih dionika razvoja Grada odnosno predstavnika javnog, civilnog i privatnog sektora koji su sudjelovali u njejoj izradi.

10.1. VIZIJA RAZVOJA GRADA BAKRA

Vizija razvoja sažeta je i jasna zamisao o željenom i predvidljivom postignuću u razvoju Grada, definirana temeljem rezultata osnovne analize stanja, SWOT analiza pojedinih sektora/područja, razvojnih trendova u okruženju i idejama o budućnosti.

Vizija je ostvariv san koji upućuje na to kako bi dionici koji predstavljaju zajednicu, ali i njezini članovi željeli da ona izgleda u budućnosti.

Razvoj vizija Grada Bakra

Grad Bakar – centar gospodarskog razvoja, potpuno infrastrukturno opremljen, revitalizirane i obnovljene kulturno-povijesne baštine, prepoznat kao turistička destinacija, sa stvorenim preduvjetima za snažniji razvoj gospodarstva, poboljšanje standarda i povećanje kvalitete života svojih građana.

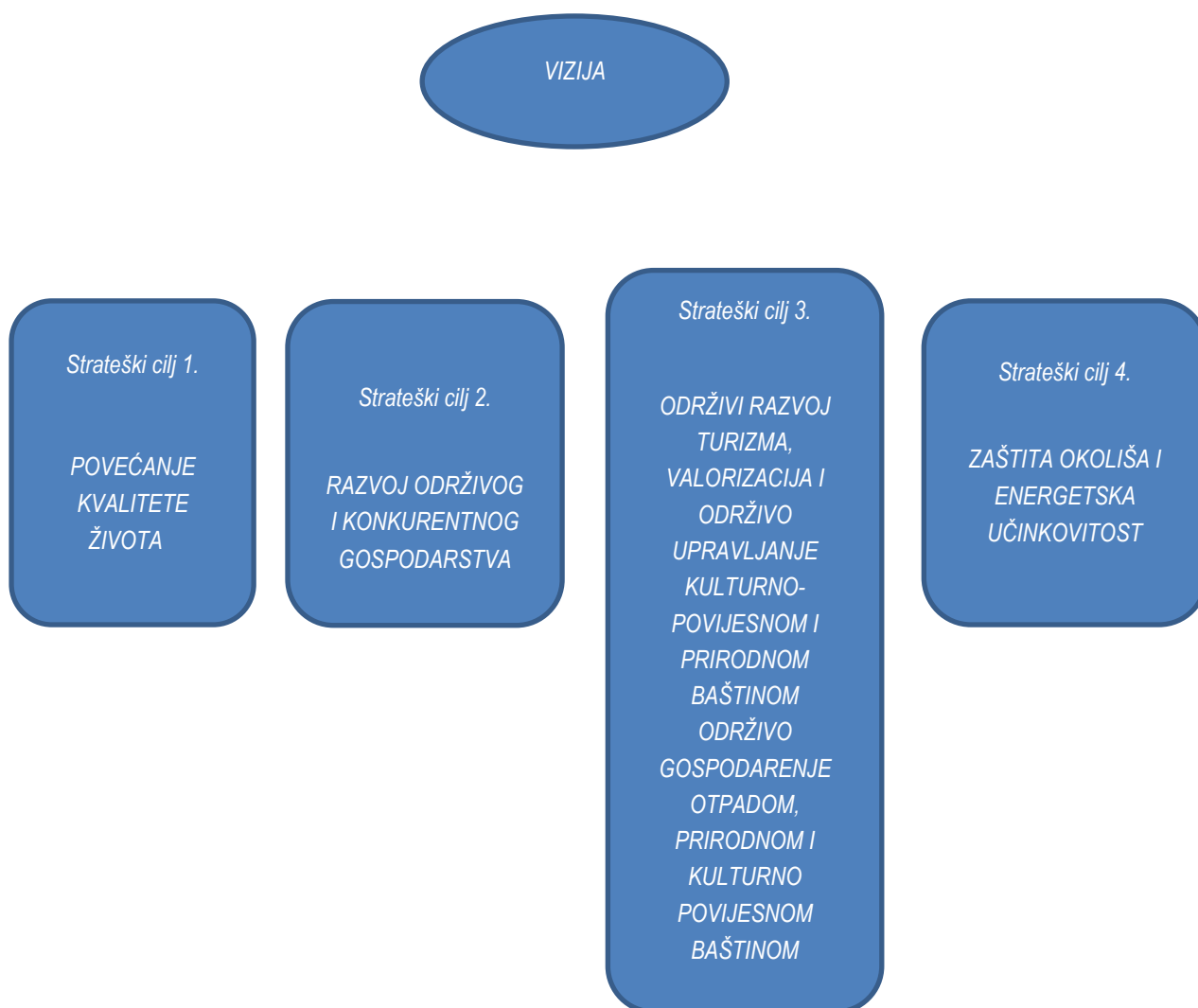
Prethodno navedena vizija predstavlja nadogradnju vizija Grada Bakra utvrđenih u Programu ukupnog razvoja Grada Bakra usvojenom 2009. godine:

- spoj planine, šuma i plavetnila mora
- moderan grad s izrađenom komunalnom infrastrukturom, zaposlenim stanovništvom, izgrađenim novim školama i predškolskim ustanovama, razvijenim gospodarstvom i moderno uređenom gradskom upravom koja je na usluzi svojim građanima
- grad mami turiste očuvanom prirodnom i kulturnom baštinom, a oni bivaju opijeni ljepotom kraja koji im širom otvara vrata.

10.2. STRATEŠKI CILJEVI, RAZVOJNI PRIORITETI I MJERE RAZVOJA

Slijedeći utvrđenu viziju razvoja Grada Bakra do 2020. godine utvrđena su 4 strateška cilja temeljena na analizi stanja i SWOT analizama sektora/područja, a u cilju smanjivanja postojećih slabosti/ograničenja, neutraliziranju prijetnji te jačanju postojećih snaga i prednosti Grada. Pri utvrđivanju ciljeva vodilo se računa o tematskim ciljevima Europske unije do 2020. godine uvažujući strateške dokumente višeg reda s kojima Strategija razvoja Grada mora biti usklađena.

Slika 13. Vizija razvoja i strateški ciljevi kao temeljna pretpostavka ostvarenja vizije.

10.2.1. Strateški ciljevi i razvojni prioriteti

U nastavku se daje prikaz razvojnih prioriteta unutar svakog od 4 utvrđena strateška cilja, a potom se svaki strateški cilj i razvojni prioriteti unutar njega detaljnije opisuju. Razvojni prioriteti vezuju se uz svaki dugoročni strateški cilj i u konačnici predstavljaju strateške pravce djelovanja koji pridonose ostvarenju pojedinačnih ciljeva odnosno koji osiguravaju provedbu pojedinačnog strateškog cilja. Razrada razvojnih prioriteta s jedne se strane temelji na viziji i dugoročnim ciljevima, a s druge strane na ključnim strateškim problemima razvoja Grada.

Tablica 42. Prikaz razvojnih prioriteta unutar strateških ciljeva

Strateški cilj	Razvojni prioritet
1. POVEĆANJE KVALITETE ŽIVOTA	1. Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture
	2. Razvoj prometne infrastrukture
	3. Razvoj društvene infrastrukture
	4. Unapređenje sustava upravljanja razvojem grada
2. RAZVOJ ODRŽIVOG I KONKURENTNOG GOSPODARSTVA	1. Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture
	2. Razvoj održive, ekološke poljoprivrede, stočarstva i lovnog gospodarstva
3. ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA, VALORIZACIJA I ODRŽIVO UPRAVLJANJE KULTURNO - POVIJESNOM I PRIRODNOM BAŠTINOM	1. Unapređenje turizma i izgradnja turističke infrastrukture
	2. Valorizacija kulturno-povijesne i prirodne baštine, razvoj projekata u kulturi
4. ZAŠTITA OKOLIŠA I ENERGETSKA UČINKOVITOST	1. Zaštita okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom
	2. Obnovljivi izvori energije i povećanje energetske učinkovitosti

Opisno pojašnjenje strateških ciljeva i razvojnih prioriteta unutar svakog cilja daje se u nastavku teksta.

Strateški cilj 1. POVEĆANJE KVALITETE ŽIVOTA

Ovaj Strateški cilj usmjeren je na ulaganja u razvoj, izgradnju i unapređenje održive komunalne, prometne i društvene infrastrukture, a koja predstavljaju prioritetna područja ulaganja Grada do 2020. godine. Osnovni cilj razvoja infrastrukture je ujednačavanje opremljenosti komunalnom, prometnom i drugom „urbanom“ infrastrukturom svih dijelova grada podjednako u cilju povećanja kvalitete života stanovnika, a poštujući pri tome načela održivog razvoja.

Za ostvarenje ovog Strateškog cilja svakako je potrebna i učinkovita lokalna javna uprava koja će kroz unapređenje poslovnih procesa i operativnim upravljanjem omogućiti pravovremenu i kvalitetnu realizaciju planiranih mjera i aktivnosti te tako doprinijeti povećanju standarda i kvalitete života građana i stvaranje preduvjeta za brži razvoj Grada Bakra.

U okviru ovog strateškog cilja utvrđena su četiri prioriteta:

1. Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture
2. Razvoj prometne infrastrukture
3. Razvoj društvene infrastrukture
4. Unapređenje sustava upravljanja razvojem grada

Prioritet 1.1. Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture

Kvalitetna komunalna infrastruktura preduvjet je odgovarajućeg standarda, odnosno kvalitete života stanovnika i temelj za funkcioniranje urbanog naselja. Tu se ubraja sustav vodoopskrbe i odvodnje, energetska infrastruktura: plinifikacija i javna rasvjeta, telekomunikacijske usluge te druga infrastruktura koja se odnosi na komunalnu opremljenost grada i koja služi svim stanovnicima.

Stanje opće komunalne infrastrukture na području Grada Bakra je zadovoljavajuće, no u narednom je razdoblju ipak potrebno unaprijediti kvalitetu postojeće infrastrukture u naseljima, a prvenstveno izgraditi onu infrastrukturu koja direktno utječe na životni standard građana i usko je vezana uz zaštitu okoliša kao što su plinifikacija i sustav odvodnje otpadnih voda.

Cjelokupno područje Grada nije uključeno u plinoopskrbni sustav. Naime, izgradnjom MRS-a Kukuljanovo stvoreni su svi preduvjeti za plinifikaciju Industrijske zone, a potom i ostalih naselja na području Grada. Trenutno je u Zoni postavljeno oko 5 km mreže i proces se fazno nastavlja ovisno o izgrađenoj komunalnoj infrastrukturi odnosno iskazanoj potrebi poslovnih subjekata u Zoni koji se postupno priključuju na plinsku mrežu.

Iako sva naselja na području Grada imaju izgrađen vodoopskrbni sustav nedostaje još spoj od naselja Zlobin do Ružić Sela (Plase) te od Zlobinskog Brda do naselja Zlobin. Naime, u okviru projekta Vodoopskrba naselja Melnice u proteklih je nekoliko godina izgrađena nedostajuća vodoopskrbna infrastruktura na području naselja Hreljin (Melnice i Plase – Ružić Selo) i Zlobin (Zlobinsko Brdo i Zlobinska Draga), no da bi se sustav povezao u jedinstvenu cjelinu potrebno je izgraditi nedostajuće dvije vodospreme i transportne cjevovode Brdo – Zlobin i Zlobin - Plase. Također postoji potreba za izgradnjom nedostajućih vodovodnih ogranaka u pojedinim dijelovima većine naselja naročito u onim dijelovima gdje je planirano ili već započeto proširenje novih stambenih naselja.

Na području Grada, osim područja Industrijske zone Kukuljanovo, nije izgrađen cjelovit kanalizacijski sustav. Samo u naselju Bakar otpadne vode se djelomično prikupljaju, ali se odvođe u more direktno bez prethodnog pročišćavanja. Izgradnjom sustava kanalizacije stvaraju se preduvjeti za uravnotežen i cjelokupni napredak budući da postojeće rješenje odvodnje otpadnih voda nije primjereno zahtjevima zaštite okoliša. Pozitivni utjecaji zahvata očitovat će se u povećanju komunalnog standarda naselja, omogućit će daljnji gospodarski razvoj te pridonijeti smanjivanju prijetnji za onečišćenje tla i podzemnih voda.

Realizacija velikih infrastrukturnih projekata kao što su plinifikacija i izgradnja kanalizacijskog sustava ne ovisi samo o Gradu već najvećim dijelom o planovima koncesionara/komunalnog društva koji su za projekt nadležni, potrebno je stoga uskladiti dinamiku radova na svim razinama.

Sustav javne rasvjete postoji u svim naseljima, no izgradnjom novih dijelova pojedinih naselja nameće se potreba proširenja samog sustava. Također, u vikend naselju Lepenice postoji potreba za izgradnjom i proširenjem postojeće javne rasvjete. Uvažavajući ulogu novih tehnologija u ukupnom razvoju grada planira se proširenje i izgradnja DTK mreže kojom će se omogućiti brža komunikacija i internet kao potpora razvoja mnogih sektora.

Kad je riječ o grobljima, u naselju Bakar zbog potpunosti postojećeg groblja i nemogućnosti njegovog širenja potrebno je izgraditi posve novo groblje. U naseljima Krasica i Kukuljanovo postoji potreba za uređenjem novih grobnih mjesta unutar granica postojećih groblja, dok se u naselju Zlobin planira proširenje groblja izvan granica postojećeg.

Daljnji razvoj komunalne infrastrukture određen je potrebama stanovništva i razvojem gospodarstva.

Prioritet 1.2. Razvoj prometne infrastrukture

Postojeća prometna infrastruktura na području Grada zadovoljava trenutne potrebe no za daljnji cjelokupni razvoj Grada namjeravaju se izgraditi prometnice i kružni tokovi u naseljima odnosno rekonstruirati i urediti postojeće prometnice (nerazvrstane i pristupne ceste) te izgraditi odnosno urediti nogostupi kako bi se omogućilo sigurnije kretanje pješaka. U pojedinim naseljima u kojima se šire građevinska područja potrebno je osigurati prometnu infrastrukturu.

Zbog nezadovoljavajućeg rješenja prometa u mirovanju u naseljima Hreljin i Zlobin, te u naselju Bakar planira se uređenje parkirališta.

Za potrebe stavljanja u funkciju malih poslovnih zona također se planira uređenje nove prometne infrastrukture.

U sklopu ovog prioriteta planira se poboljšanje prometne signalizacije i zadovoljavanje sigurnosnih uvjeta prometa.

Prioritet 1.3. Razvoj društvene infrastrukture

Kvaliteti života stanovnika svakako doprinosi i razvoj društvene i socijalne infrastrukture i programa. Grad Bakar, svjestan društvenih potreba svojih građana, tijekom niza godina ulaže napore u izgradnju i rekonstrukciju objekata Domova kulture u kojima se osigurava prostor za raznovrsna kulturna događanja i djelovanje brojnih kulturno umjetničkih udruga i udruga civilnog društva. U narednom se razdoblju planira rekonstrukcija Domova kulture u naseljima Krasica i Hreljin. Poboljšanje društvene infrastrukture značajno i nedvojbeno doprinosi i višoj razini turističke ponude.

Unapređenjem uvjeta za rad u sustavu odgoja i obrazovanja stvaraju se uvjeti za cjelovit razvoj djece u skladu s njihovim mogućnostima, potrebama i interesima kroz odgojno-obrazovne programe. Na području Grada djeluju Pomorska škola Bakar, dvije osnovne škole sa svojim područnim odjeljenjima i tri dječja vrtića od kojih je osnivač jednog vrtića Grad. Potrebno je osigurati/povećati kapacitete odgojno-obrazovnih ustanova te povećati obuhvat djece od jedne godine do polaska u školu. Od posebnog je značaja planirani projekt proširenja zgrade Osnovne škole „Hreljin“ i izgradnje nedostajuće sportske dvorane kao i projekt proširenja prostora Dječjeg vrtića „Škrljevo“ u cilju prihvata većeg broja djece.

Provođenjem postojećeg programa odgoja i obrazovanja te njegovim unapređenjem kao i nabavom nove opreme, ovisno o potrebama korisnika iz ovog djelokruga, nedvojbeno će se poboljšati kvaliteta usluge, a time i života stanovnika.

Uzimajući u obzir broj sportskih udruga koje djeluju na području Grada, kao i činjenicu da su postojeći kapaciteti u sportu u pojedinim segmentima nedostadni te se neke sportske aktivnosti realiziraju u nedovoljno adekvatnim prostorima ili čak i izvan područja Grada, planira se u okviru raspoloživih financijskih mogućnosti izgradnja sportskih centara Škrljevo i Krasica. Provedbom postojećih programa podrške sportskim udrugama kao i njihovom nadogradnjom tijekom budućeg razdoblja te izgradnjom i obnovom postojeće sportsko-rekreacijske infrastrukture (višenamjenskih igrališta, boćališta i sl.) većem će se broju građana svih dobnih skupina omogućiti bavljenje sportskim aktivnostima i rekreacijom. Također, dostupnost otvorenih i zatvorenih sportskih građevina svim građanima povećava i turističku ponudu Grada (mogućnost organizacije sportskih i rekreativnih natjecanja i priredbi, uvjeti za provođenje sportske edukacije i sl.). Dodatne planirane aktivnosti su izgradnja i opremanje infrastrukture za djecu i odrasle s invaliditetom kako bi se i ovoj skupini stanovništva omogućio aktivniji, a samim time, i zdraviji način življenja.

Kroz razvojnu mjeru Izgradnje društvene infrastrukture planiraju se izgradnja Vatrogasnog doma s pratećim sadržajima u naselju Hreljin, a potom i u naselju Škrljevo.

Primarna zdravstvena zaštita i kvaliteta programa zdravstvene zaštite i socijalne skrbi jedna je od bitnih odrednica kvalitete života. Postojeći kapaciteti primarne zdravstvene zaštite na području Grada zadovoljavaju potrebe lokalnog stanovništva i objekti su dobro opremljeni iako u pojedinim objektima posljednjih godina uređenim za potrebe zdravstvene zaštite postoje

slobodni prostori koji se planiraju namijeniti za specijalističke ambulante. Programi preventivnih zdravstvenih pregleda koje Grad provodi već nekoliko godina planiraju se nastaviti i u idućem razdoblju, a također i nadograditi ovisno o potrebama stanovnika.

Prioritet 1.4. Unapređenje sustava upravljanja razvojem Grada

Kvaliteta vođenja i javnog upravljanja lokalnom upravom ključni je faktor efikasnog korištenja resursa. Upravljanje razvojem ne podrazumijeva samo upravljanje gradskom upravom već obuhvaća čitavu mrežu javnih, poslovnih i civilnih partnera koji zajednički surađuju unutar Grada kako bi stvorili preduvjete za povećanje kvalitete života svih stanovnika, potaknuli gospodarski rast, socijalnu koheziju i slično.

Preduvjet bilo kakvog razvoja su uredenost prostorno planske dokumentacije, riješeni imovinskopravni odnosi, te pripremljena projektna dokumentacija i ishođene dozvole. Upravo u ovim segmentima upravljanja postoji najviše razvojnih ograničenja, stoga je cilj identificirati barijere te uz ojačane kapacitete ubrzati postupke i procese za realizaciju razvojnih projekata i mjera.

Učinkovita javna uprava predstavlja komparativnu prednost Grada u odnosu na ostale javne uprave i samouprave. Preduvjet efikasnog gradskog sustava upravljanja su znanje, kompetentnost, stručnost, te kontinuirano učenje. Stoga je potrebno osigurati kontinuiranu edukaciju i izobrazbu za sve djelatnike, a što je posebno važno kod privlačenja i financiranja putem sredstava EU za koje se potrebno dobro organizirati te omogućiti da unutar svakog odjela/institucije postoji osoba sa znanjima o pripremi i provedbi EU projekata. Nadalje, potrebno je osigurati nesmetanu protočnost informacija te omogućiti korištenje novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija, kao i poboljšati komunikaciju prema javnosti. Krajnji cilj je postaviti sustav koji će planirati razvoj nekoliko godina unaprijed te moći mjeriti učinke ostvarenih programa i mjera, a sve sa svrhom podizanja kvalitete života građana.

Strateški cilj 2. RAZVOJ ODRŽIVOG I KONKURETNOG GOSPODARSTVA

Jačanjem konkurentnog gospodarstva stvara se dugoročno održiv model privređivanja koji će osigurati sustav u kojem se može produktivno i efikasno proizvoditi i raditi. Održivo gospodarstvo ključan je preduvjet ukupnog razvoja lokalne zajednice jer osigurava potporu svim ostalim elementima razvoja. Gospodarski razvoj je proces unapređivanja životnog standarda stanovništva povećanjem dohotka po stanovniku.

U posljednjih desetak godina Grad Bakar u cilju razvoja gospodarstva, posebno malog i srednjeg poduzetništva, ulaže znatne napore u razvoj poduzetničke infrastrukture na području Industrijske zone Kukuljanovo, ali i potiče razvoj poduzetništva putem bespovratnih potpora i subvencioniranja kamata na poduzetničke kredite. Na području Grada aktivno djeluje 178 poduzetnika (trgovačkih društava) od čega je njih 177 u kategoriji malih poduzetnika (a 1 veliki), koji su u 2014. godini zapošljavali prosječno 2.837 radnika. Najzastupljeniji su poduzetnici u djelatnosti prerađivačke industrije te potom u sektoru trgovine na veliko i malo. Istovremeno na području Grada djeluje 129 obrta s pretežito uslužnim djelatnostima i intelektualnim djelatnostima, a tek potom proizvodni obrti. Najveći broj poduzetnika – trgovačkih društava posluje u Industrijskoj zoni Kukuljanovo, jednoj od najvećih poduzetničkih zona u Republici Hrvatskoj. Poduzetničke zone su mjesta koja dugoročno rješavaju potrebe poduzetnika za poslovnim prostorom i omogućavaju zajedničko korištenje infrastrukture te pospješuju njihovu međusobnu suradnju. Osnivanjem poduzetničkih/poslovnih zona potiče se konkurentno gospodarstvo, a one također čine nezaobilazan segment razvoja i napretka svake regije i predstavljaju pokretačku snagu lokalnog gospodarstva. Daljnji razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva na području Grada pored pripreme kvalitetnih

infrastrukturno opremljenih novih lokacija za investitore podrazumijeva i uspostavu poticajnih mjera koje će doprinijeti povećanju kvalitete cjelokupne ponude za postojeće i nove poduzetnike te omogućiti povoljnije uvjete poslovanja za nove poduzetnike.

Ovaj strateški cilj ostvaruje se kroz dva prioriteta:

1. stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture
2. razvoj održive, ekološke poljoprivrede, stočarstva i lovskog gospodarstva.

Prioritet 2.1. Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture

Razvoj poduzetništva i snaga lokalnog gospodarstva održavaju se kroz kvalitetu i konkurentnost poduzetničkog okruženja. Povećanje konkurentnosti poduzetništva moguće je ostvariti kroz izgradnju nove i poboljšanje postojeće poduzetničke infrastrukture, poticajnim mjerama namijenjenim poduzetnicima, smanjenjem administrativnih i financijskih barijera, ubrzavanjem procedura i slično. Jedan od ključnih preduvjeta razvoja poduzetništva na lokalnoj razini svakako je osiguravanje prostora za djelovanje poduzetnika.

Izgradnjom poduzetničkih zona u kojima poduzetnici mogu graditi svoje poslovne objekte na infrastrukturno potpuno opremljenom zemljištu želi se poticati razvoj malog i srednjeg poduzetništva i na taj način promicati ravnomjerniji razvoj Republike Hrvatske. Privlačenje ulagača u poduzetničke zone i ostalo gospodarstvo, pa i društveni život, može imati dobre benefite kao što je povećana potražnja za stambenim objektima, unapređenje školskog sustava, poboljšana društvena događanja i dr.

U današnjem poslovnom okruženju poduzetničke, poslovne, radne, industrijske odnosno slobodne zone, neovisno od definiranog naziva, na temelju svojih komunalnih i infrastrukturnih usluga, preko kvalitetnog prostora za realokaciju poslovnih subjekata, postaju iznimno bitan element razvojne strategije određenog prostora.

Prostornim planom uređenja Grada predviđeno je nekoliko malih poslovnih zona u cilju prihvata malih poduzetnika i obrtnika za koje trenutno na području Grada nema raspoloživih poslovnih prostora u kojima bi obavljali djelatnost, a površine platoa na području Industrijske zone Kukuljanovo za njihove su potrebe prevelike. U narednom se razdoblju u okviru ovog prioriteta tako planiraju aktivnosti za stavljanje u funkciju, odnosno izgradnju infrastrukture u malim poslovnim zonama Lunga i Glavičina na Hreljinu te poslovnoj zoni na ex platou Koksare u Bakru (ukoliko se riješe imovinskopravni odnosi platoa).

Industrijska zona Kukuljanovo svojim kontinuiranim razvojem postala je središte gospodarskih događanja od značaja ne samo za Grad Bakar i Primorsko-goransku županiju već i za cijelu Republiku Hrvatsku. Zona se prostire na površini od oko 500 hektara, a u funkciju je do danas stavljeno oko 2.700.000 m² građevinskih platoa s kompletnom infrastrukturom. Preostali dio Zone će se sukladno potražnji i financijskim mogućnostima, postupno privoditi svrsi, a djelomično i u okviru ovog prioriteta.

Osim izgradnje i unapređenja poslovnih/poduzetničkih zona razvoj poduzetništva podržat će se i drugim mjerama u okviru Programa poticanja razvoja poduzetništva i to kroz bespovratne potpore namijenjene poduzetnicima i obrtnicima s područja Grada, subvenciju kamata na poduzetničke kredite te kroz smanjenje komunalnog doprinosa pri gradnji novih poslovnih objekata, a sve u cilju omogućavanja lakšeg pristupa izvorima financiranja radi unapređenja poslovnih aktivnosti, poticanja konkurentnosti, zadržavanja ili povećanja zaposlenosti i ukupnog razvoja malog gospodarstva na području Grada.

Prioritet 2.2. Razvoj održive, ekološke poljoprivrede, stočarstva i lovskog gospodarstva

Na području Grada poljoprivreda i stočarstvo nemaju značajnijeg utjecaja na gospodarstvo Grada. Izuzev povrtnjaka koje stanovnici obrađuju za vlastite potrebe, kao i minimalnih količina stoke za privatne potrebe nema obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava niti sličnih udruženja koja se bave poljoprivredom i stočarstvom. Prema podacima Hrvatskog pčelarskog saveza 13 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava bavi se pčelarstvom te ukupno posjeduju 620 pčelinjih zajednica. Također, unatoč činjenici da se na području nalazi 6 820 ha šuma i šumskog zemljišta drvna industrija nije razvijena.

U cilju poticanja stanovništva da se bavi poljoprivredom i stočarstvom u narednom se razdoblju planiraju poticajne mjere za poljoprivredu i stočarstvo uključujući i pčelarstvo za koje su poticaji isplaćivani i proteklih nekoliko godina. Uz navedeno, potrebno je organizirati i edukacije za potencijalne poljoprivredne proizvođače.

U okviru ovog prioriteta jedna od predviđenih mjera je i unapređenje lovskog gospodarstva budući da na području Grada djeluju tri lovačka društva. S ciljem promicanja lovstva i brige o divljači te uključivanja lova u turističku ponudu Grada tijekom posljednjih nekoliko godina, Grad je bespovratnim sredstvima poticao lovno gospodarstvo, što planira i u budućem razdoblju.

Strateški cilj 3. ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA, VALORIZACIJA I ODRŽIVO UPRAVLJANJE KULTURNO-POVIJESNOM I PRIRODNOM BAŠTINOM

Održivi turizam može se definirati kao „turizam koji u potpunosti uzima u obzir trenutne i buduće gospodarske, društvene i ekološke učinke, brine se o potrebama posjetitelja, sektora, okoliša i destinacije“. Održivi turizam treba: optimalno iskoristiti ekološke resurse koji su ključni element turističkog razvoja, zadržavajući bitne ekološke procese i pomažući u zaštiti prirodne baštine i bioraznolikosti, poštivati društveno-kulturnu autentičnost destinacije, očuvati njihovo izgrađeno i živo kulturno nasljeđe i tradicijske vrijednosti, te doprinosti međukulturalnom razumijevanju i toleranciji; osigurati da su gospodarske aktivnosti održive i dugoročne, te da donose društvenu i gospodarsku korist svim dionicima uz pravičnu raspodjelu, između ostaloga stabilnost zaposlenja, mogućnosti zarade društvenih usluga zajednici, pomažući uklanjanju siromaštva.

Kroz osnovnu analizu turizma Grada Bakra uočen je, posljednjih godina, kontinuirani trend rasta dolazaka i noćenja. Međutim, glavni problem leži u nedovoljnoj prepoznatljivosti destinacije i distinkciji od ostalih konkurentskih turističkih područja. Na tržištu se sve više traži ponuda aktivnosti koje upotpunjavaju turistički doživljaj destinacije te bi stoga budući razvoj turizma trebalo usmjeriti na razvijanje turističkog identiteta grada, aktivnosti za unapređenje i bolje upravljanje postojećom turističkom ponudom grada orijentirajući se posebno na

unapređenje turističke infrastrukture i razvoj specifičnih oblika turističke ponude. Bogata kulturno-povijesna baština jedan je od čimbenika koji mogu nedvojbeno utjecati na jači razvoj turizma, uključujući i revitalizirano područje Bakarskih prezida na kojima se uzgaja vinova loze sorta „Belina“ i ponovo proizvodi nadaleko poznati pjenušac „Bakarska vodica“.

Za realizaciju ovog cilja predviđena su dva prioriteta:

- 1. Unapređenje turizma i izgradnja turističke infrastrukture*
- 2. Valorizacija kulturno-povijesne i prirodne baštine, razvoj projekata u kulturi.*

Prioritet 3.1. Unapređenje turizma i izgradnja turističke infrastrukture

Zbog industrijske izgradnje u prošlosti, razvoj turizma na području Grada, unatoč brojnim pogodnostima područja, bio je gotovo onemogućen. Najpoznatiji zagađivač bila je Koksara koja je uništila cjelokupan okoliš Bakarskog zaljeva i stvorila negativnu sliku o Bakru kao zagađenom industrijskom gradu. Zatvaranjem Koksare te postepenom obnovom okoliša ponovo su se stvorili preduvjeti za razvoj turizma koji može postati važan pokretač lokalnog gospodarstva. Zbog prisutstva luke Bakar kao ograničavajućeg faktora za razvoj kupališnog turizma, zahvaljujući svojim prirodnim, kulturno-povijesnim i tradicijskim osobitostima Grad ima veliki potencijal za razvoj prvenstveno selektivnih oblika turizma kao što su kulturni, izletnički, sportski, lovni i nautički turizam.

Cilj je ovog prioriteta doprinijeti razvoju turizma, izgradnji i uređenju postojeće i nove turističke infrastrukture, promociji turističkih sadržaja i same destinacije.

Prioritet 3.2. Valorizacija kulturno-povijesne i prirodne baštine, razvoj projekata u kulturi

Na području Grada nalazi se izuzetno vrijedna i bogata kulturno-povijesna baština. Prema Zakonu o zaštiti kulturnih dobara potrebno je štiti arhitektonske, umjetničke ili povijesne spomenike i druga kulturna dobra. Svrha je zaštite kulturnih dobara njihova zaštita i očuvanje u neokrnjenom i izvornom stanju te prenošenje kulturnih dobara budućim naraštajima. Cilj je ovog prioriteta kulturno-povijesne i sakralne objekte u naselju Bakar, unutar zaštićene povijesne jezgre, revitalizirati i povezati u jedinstveni turistički proizvod. Također, radi učinkovitijeg i kvalitetnijeg upravljanja potrebno je donijeti Plan njihovog upravljanja odnosno revitalizacije.

Zaštita prirodne baštine moguća je kroz unapređenje programa zaštite prirodne baštine te održivim korištenjem i upravljanjem.

Tijekom proteklog razdoblja Grad je značajna sredstva namijenio i za obnovu sakralne baštine, odnosno obnovu pojedinačnih objekata u svakom od sedam svojih naselja. U okviru prioriteta predviđena je izrada Plana daljnjeg ulaganja u sakralne objekte s ciljem njihovog uključivanja u turističku ponudu.

Grad je prepoznat i po brojnim kulturnim manifestacijama koje se odvijaju u svim naseljima tijekom godine. Posebno su atraktivna događanja tijekom manifestacije Margaretino leto koja se u razdoblju ljetne sezone (lipanj – kolovoz) odvijaju u samom naselju Bakar. Kako bi se upotpunila turistička ponuda i u ovom segmentu i oplemenio kulturno-umjetnički život građana planira se unapređenje postojećih i osmišljavanje novih manifestacija.

Unapređenjem Programa u kulturi odnosno osmišljavanjem novih i obogaćivanjem postojećih kulturnih manifestacija na području Grada, naročito u ljetnim mjesecima, moguće je također doprinijeti obogaćivanju turističke ponude i povećanju dolazaka turista i posjetitelja u ovaj kraj.

Strateški cilj 4. ZAŠTITA OKOLIŠA I ENERGETSKA UČINKOVITOST

Zaštita okoliša skup je odgovarajućih mjera i aktivnosti koje za cilj imaju sprečavanje onečišćenja i zagađenja okoliša, sprečavanje nastanka šteta, otklanjanje i smanjivanje šteta nanesenih okolišu te povrat okoliša u stanje prije nastanka štete. Neodgovorno i nekontrolirano odlaganje otpada ugrožava zdravlje ljudi i životinja te prirode. Mjerama zaštite okoliša osigurava se dugoročno i cjelovito očuvanje kvalitete okoliša, očuvanje biološke i prirodne raznolikosti, racionalno korištenje prirodnih dobara i energije na najpovoljniji način za okoliš, kao osnovni uvjet zdravog života i temelj održivog razvitka. Za kvalitetu života u Gradu iznimno je bitna zaštita okoliša, posebno u segmentu ekološki uravnoteženog prostora sa što više uređenih zelenih površina, a iznimno je bitna uspostava održivog prikupljanja otpada.

Ovaj strateški cilj ostvarit će se kroz dva prioriteta:

1. Zaštita okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom
2. Obnovljivi izvori energije i povećanje energetske učinkovitosti.

Prioritet 4.1. Zaštita okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom

Prirodni resursi koji čine sastavni dio grada posebno su osjetljivi, stoga je neophodno osigurati trajnu zaštitu prirodnih resursa, u mjeri i na način koji osigurava dugoročno održivi razvoj Grada. Da bi zaštita okoliša Grada bila održiva potrebne su mjere i aktivnosti usmjerene na očuvanje prirodnih sustava, odnosno zaštitu i očuvanje prirode i unapređenje okoliša. U cilju sprečavanja onečišćenja (zagađivanja) okoliša ili smanjenja posljedica negativnih utjecaja na okoliš potrebno je unaprijediti sustav praćenja kakvoće okoliša te poduzeti mjere za praćenje kakvoće, mora, voda, tla, zraka i buke. Iskazana je i potreba za edukacijom stanovništva od predškolske dobi nadalje o potrebi zaštite okoliša.

Zaštita okoliša iznimno je bitna za život građana naročito u segmentu ekološki uravnoteženog prostora sa što više zelenila i zelenih površina u urbanom prostoru te za što više samoodržive prirode tamo gdje ima prostora za njeno očuvanje i revitalizaciju. U tom segmentu iznimno je važna uspostava održivog i reciklažnog sustava gospodarenja otpadom iz naselja i kućanstava što podrazumijeva potrebu odvajanja otpada, maksimalno iskorištavanje tvari i energije iz otpada kao sekundarnih sirovina i energenata.

Prioritet 4.2. Obnovljivi izvori energije i povećanje energetske učinkovitosti

Ubrzani razvoj Grada za sobom neizbježno povlači veću potrošnju električne i toplinske energije. Ovim se prioritetom nastoji istaknuti važnost poticanja korištenja obnovljivih izvora energije kako bi se zaštitila priroda i omogućilo održivo gospodarenje energijom. Energetska učinkovitost bitan je segment modernog društva da bi se očuvalo resurse i smanjili troškovi života. Energetskim pregledima koji su u proteklom razdoblju napravljeni utvrđena je nužnost radova energetske obnove na javnim zgradama i obiteljskim kućama kao bi one udovoljile standardima energetske učinkovitosti. Kroz mjere energetske učinkovitosti Grad ima mogućnost poticanja energetske učinkovitosti i kroz edukaciju građana podići ukupnu sliku Grada u ovom segmentu na višu razinu. Razvitak korištenja obnovljivih izvora energije (energija sunca, vjetra, biomase, vodotoka) cilj je energetske politike EU i vrlo važan zadatak za RH pa tako i sve njene gradove.

Održivost gradova uvelike ovisi o načinu na koji se u gradovima gospodari i upravlja potrošnjom energije, stoga je i uloga gospodarenja energijom u postizanju održivog razvoja Grada u budućnosti velika.

10.2.2. Razrada razvojnih mjera/razvojnih projekata po strateškim ciljevima i razvojnim prioritetima

Strateški se ciljevi ostvaruju radom na provedbi razvojnih prioriteta, a razvojni se prioriteti ostvaruju djelovanjem u sklopu razvojnih mjera. Razvojna mjera predstavlja operativnu razradu razvojnih prioriteta i sagledava njegov utjecaj na specifična područja djelovanja. Svaka mjera dio je razvojnog prioriteta i mora slijediti koncepciju definiranu ciljem kao dijelom vizije razvoja. Cilj je svake razvojne mjere razvoj i to po načelu održivosti što znači da se svaka mjera mora sagledavati kao podsustav određenog strateškog cilja i pretpostavka za prihvatanje pojedinog projekta što zahtijeva da se svaka mjera jasno definira s formalnog i sadržajnog aspekta.

U nastavku se prikazuje, odnosno detaljno opisuje svaka razvojna mjera koja sadrži razvojne projekte koji su u funkciji ostvarenja pojedinih razvojnih prioriteta odnosno utvrđenih strateških ciljeva Strategije razvoja Grada Bakra.

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
Prioritet 1.	Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture
Mjera 1.	Unapređenje sustava vodoopskrbe i odvodnje
Cilj mjere	Omogućiti svim kućanstvima na području Grada pokrivenost vodoopskrbnim sustavom, odnosno kvalitetnu opskrbu pitkom vodom te unaprijediti postojeći sustav vodoopskrbe kako bi se eventualni gubici u distribuciji i troškovi održavanja sustava sveli na najmanju moguću mjeru. Sustav odvodnje na području Grada nije izgrađen. Izgradnjom cjelovitog sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda zaštitit će se izvorišta pitke vode u priobalju, smanjiti količina i koncentracija ispuštanja otpadnih voda u podzemlje i Bakarski zaljev (pogotovo u području samog naselja Bakar) te povećati kvaliteta mora.
Sadržaj mjere	➤ projekt Vodoopskrba Melnica III. faza transportni cjevovodi VS Brdo – Zlobin, VS Zlobin – Plase ➤ izgradnja nedostajućih vodovodnih ogranaka u dijelovima pojedinih naselja te sanacija postojeće mreže ➤ kanalizacijski sustav aglomeracije Bakar – Kostrena
Rezultat	Povećana kvaliteta života i životni standard stanovnika temeljem unapređene komunalne i javne infrastrukture.
Nositelji	KD Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka
Partneri	Grad Bakar, Hrvatske vode d.o.o.
Korisnici	Stanovnici, gospodarstvo, turisti
Indikatori uspješnosti	➤ izgrađen transportni cjevovod VS Brdo – Zlobin ➤ izgrađen transportni cjevovod VS Zlobin – Plase ➤ izgrađeni nedostajući vodovodni ogranci u dijelovima naselja ➤ izrađene potrebne studije za projekt kanalizacijskog sustava aglomeracije Bakar – Kostrena ➤ izrađena projektna dokumentacija za područje 9 naselja Grada Bakra i ishodene dozvole za gradnju ➤ izgrađeni pročišćivači otpadnih voda (kolektori) za svako naselje ➤ udio kućanstava (naselja) i gospodarskih objekata priključenih na vodoopskrbni sustav te na sustav odvodnje
Izvori financiranja	KD Vodovod i kanalizacija d.o.o., Proračun Grada Bakra, Hrvatske vode d.o.o., Resorna ministarstva, EU fondovi

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
Prioritet 1.	<i>Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture</i>
Mjera 2.	Izgradnja/poboljšanje energetske i telekomunikacijske infrastrukture
Cilj mjere	Omogućiti svim stanovnicima i gospodarskom sektoru korištenje jeftinijeg i ekološki prihvatljivog energenta – prirodnog plina. Osigurana električna energija za sve stanovnike i omogućeno priključenje vikend naselja Lepenice, te unapređena postojeća telekomunikacijska infrastruktura u svim naseljima i u Industrijskoj zoni Kukuljanovo .
Sadržaj mjere	➤ izgradnja sustava plinifikacije po naseljima Grada - fazno, ovisno o Ugovoru (gantogramu) koncesionara ➤ daljnje priključenje korisnika i nastavak gradnje mreže u Industrijskoj zoni Kukuljanovo ➤ izgradnja nove rasvjete u novim stambenim dijelovima naselja ovisno o iskazanim potrebama stanovnika ➤ izgradnja/proširenje sustava rasvjete za vikend naselje Lepenice ➤ unaprjeđenje postojeće telekomunikacijske infrastrukture
Rezultat	Osigurani preduvjeti za izgradnju mreže za distribuciju plina, te za korištenje jeftinijeg i ekološki prihvatljivog energenta za potrebe gospodarskog sektora i stanovništva. Izgrađen i unapređen sustav javne rasvjete na području Grada, te unapređena telekomunikacijska infrastruktura.
Nositelji	ENERGO d.o.o. Rijeka, Grad Bakar
Partneri	HEP d.o.o., telekomunikacijske tvrtke
Korisnici	Stanovnici, gospodarski sektor
Indikatori uspješnosti	➤ broj naselja i potrebnih dozvola za gradnju sustava plinifikacije ➤ % gospodarskog sektora priključenog na plinifikacijsku mrežu ➤ % kućanstava priključenih na plinifikacijsku mrežu ➤ dužina izgrađene plinifikacijske mreže ➤ broj izgrađenih mjerno-redukcijskih stanica na području Grada ➤ broj ili % stanovnika spojenih na novi sustav rasvjete ➤ dužina novoizgrađene elektroenergetske mreže ➤ udio vikend kuća u vikend naselju Lepenice spojenih na novu rasvjetu ➤ broj priključaka na DTK mrežu ➤ poboljšana brzina prijenosa podataka ➤ 7 HotSpot točaka na području Grada
Izvori financiranja	ENERGO d.o.o., EU fondovi, Proračun Grada Bakra, HEP d.o.o. , Resorna ministarstva, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
PRIORITET 1.	<i>Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture</i>
Mjera 3.	Izgradnja i uređenje gradskih groblja
Cilj mjere	Osigurati potreban broj sada nedostatnih novih grobnih mjesta na gradskim grobljima u naseljima Kukuljanovo, Krasica i Zlobin, te izgraditi potpuno novo groblje u naselju Bakar budući da je staro groblje gotovo popunjeno. Ovisno o iskazanim potrebama na terenu sva je groblja potrebno infrastrukturno opremiti kao i održavati visoku razinu kvalitete svih komunalnih usluga.

Sadržaj mjere	➤ izrađen i usvojen Prostorni plan Grada Bakra s lokacijom novog groblja u naselju Bakar ➤ rješavanje imovinskopravnih odnosa, izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvole i izgradnja novog groblja u naselju Bakar ➤ izrada projektne dokumentacije za izgradnju novih grobnih mjesta, ishođenje dozvole za gradnju i izgradnja novih grobnih mjesta na groblju Krasica ➤ izrada projektne dokumentacije za izgradnju novih grobnih mjesta, ishođenje dozvole za gradnju i izgradnja novih grobnih mjesta na groblju Kukuljanovo ➤ izrada projektne dokumentacije i ishođenje dozvole za proširenje groblja u naselju Zlobin, te proširenje groblja s izgradnjom novih grobnih mjesta ➤ infrastrukturno opremanje gradskih groblja ➤ kontinuirano unapređivanje kvalitete usluge koju pruža GKD DOBRA d.o.o. koje održava gradska groblja
Rezultat	Zadovoljene potrebe građana za novim grobnim mjestima na gradskim grobljima te odgovarajuća razina kvalitete komunalnih usluga.
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	GKD DOBRA d.o.o.
Korisnici	Stanovnici
Indikatori uspješnosti	➤ broj novih grobnih mjesta u naselju Bakar ➤ broj novih grobnih mjesta na groblju Krasica ➤ broj novih grobnih mjesta na groblju Kukuljanovo ➤ broj novih grobnih mjesta na groblju Zlobin ➤ kvaliteta usluge GKD DOBRA d.o.o. u održavanju gradskih groblja (putem anketiranja građana)
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Resorna ministarstva, EU fondovi

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
Prioritet 2.	Razvoj prometne infrastrukture
Mjera 4.	Izgradnja nove prometne infrastrukture
Cilj mjere	Izgraditi prometnu infrastrukturu Grada kako bi se osigurali uvjeti za daljnji razvoj Grada vodeći istovremeno brigu o zaštiti okoliša i kvaliteti života stanovnika.
Sadržaj mjere	➤ rješavanje imovinskopravnih odnosa, izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvole za gradnju te građenje pristupne prometnice u Kukuljanovu, od Tomina do vodospreme, s pratećom infrastrukturom - oborinskom odvodnjom, vodovodnim cjevovodom i javnom rasvjetom ➤ rješavanje imovinskopravnih odnosa, izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvole za gradnju te izgradnja ceste prema novom groblju u Bakru ➤ rješavanje imovinskopravnih odnosa, izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvole za izgradnju te izgradnja/rekonstrukcija ceste za plato Koksare (UPU 8) ➤ rješavanje imovinskopravnih odnosa, izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvole za gradnju i gradnja stambene ulice u Praputnjaku s pripadajućom infrastrukturom (prema groblju i Domu kulture Praputnjak) ➤ izgradnja parkirališta s javnom ozelenjenom površinom na Hreljinu

	➤ izgradnja parkirališta na Zlobinu ➤ izgradnja parkirališta u Bakru
Rezultat	Izrađena nova prometna infrastruktura i proširena mreža lokalnih cesta u naseljima Kukuljanovo, Bakar i Praputnjak, stvoreni preduvjeti za izgradnju novog stambenog naselja u Praputnjaku te zadovoljene potrebe za nedostajućim parkirnim mjestima u naseljima.
Nositelji	Grad Bakar, Hrvatske ceste d.o.o., Županijska uprava za ceste
Partneri	Hrvatske ceste d.o.o., Županijska uprava za ceste
Korisnici	Stanovnici, gospodarstvo, turisti
Indikatori uspješnosti	➤ broj kilometara novoizgrađenih nerazvrstanih cesta ➤ broj kućanstava čija je prometna dostupnost poboljšana ➤ broj izgrađenih novih parkirališnih mjesta ➤ površina uređenih parkirališnih prostora
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Hrvatske ceste d.o.o., Županijska uprava za ceste, Resorna ministarstva, EU fondovi

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
Prioritet 2.	Razvoj prometne infrastrukture
Mjera 5.	Unapređenje prometne infrastrukture
Cilj mjere	Poboljšanje postojeće prometne infrastrukture na području naselja Škrlevo te stvaranje preduvjeta za razvoj male poslovne/poduzetničke zone Glavičina na Hreljinu kroz suradnju s nadležnim instancama te poboljšanje sigurnosti pješačkog prometa u svim naseljima na području Grada.
Sadržaj mjere	➤ rješavanje imovinskopravnih odnosa, izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvole te rekonstrukcija i građenje prometnih površina – nerazvrstanih cesta u Škrlevo (Borići) ➤ izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvole za građenje te građenje kružnog raskrižja s komunalnom infrastrukturom na spoju državne ceste D501 sa županijskom cestom Ž5059 i nerazvrstanom cestom za radnu zonu Glavičina ➤ izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvola ukoliko je potrebno te izgradnja i rekonstrukcija (uređenje) nogostupa u naseljima ovisno o iskazanim potrebama
Rezultat	Proširene i poboljšane postojeće nerazvrstane ceste na području Grada, omogućen razvoj gospodarske aktivnosti u maloj poslovnoj/poduzetničkoj zoni Glavičina na Hreljinu te unapređen standard lokalnog stanovništva kroz povećanu prometnu sigurnost i pješačku komunikaciju u naseljima.
Nositelji	Grad Bakar, Hrvatske ceste d.o.o., Županijska uprava za ceste Primorsko-goranske županije.
Partneri	Hrvatske ceste d.o.o., Županijska uprava za ceste Primorsko-goranske županije.
Korisnici	Stanovnici, gospodarstvo
Indikatori uspješnosti	➤ broj kilometara rekonstruiranih nerazvrstanih cesta ➤ izgrađen kružni tok na Meji ➤ dužina rekonstruiranih i izgrađenih nogostupa na području pojedinih naselja odnosno na području Grada

Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Hrvatske ceste d.o.o., Županijska uprava za ceste, Resorna ministarstva, EU fondovi
----------------------------	---

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
Prioritet 3.	Unapređenje društvene infrastrukture
Mjera 6.	Rekonstrukcija i uređenje domova kulture
Cilj mjere	Domovi kulture predstavljaju centar društvenih i kulturnih događanja u naseljima u kojima se nalaze te se u njima, osim višenamjenskih dvorana namijenjenih održavanju različitih događanja namijenjenih široj javnosti, osiguravaju i prostori za redovne aktivnosti kulturno-umjetničkih udruga i društava te organizacija civilnog društva. Cilj je mjere urediti i adekvatno opremiti derutne zgrade domova kulture u naseljima Krasica i Hreljin koji tijekom dužeg vremenskog razdoblja zbog neriješenih imovinskopravnih odnosa nisu uređivani te na taj način oplemeniti i unaprijediti društveni život određenog naselja odnosno uže lokalne zajednice.
Sadržaj mjere	➤ izvođenje radova postavljanja novog krovnog pokrova na Domu kulture Krasica ➤ izrada projektne dokumentacije, ishodenje dozvola, izvođenje radova na rekonstrukciji Doma kulture u naselju Krasica ➤ zamjena postojeće dotrajale vanjske stolarije novom i uređenje fasade objekta Doma kulture u naselju Krasica ➤ rješavanje imovinskopravnih odnosa objekta, izrada projektne dokumentacije, ishodenje dozvole te izvođenje radova rekonstrukcije Doma kulture u naselju Hreljin ➤ zamjena postojeće dotrajale vanjske stolarije novom i uređenje fasade objekta Doma kulture Hreljin
Rezultat	Povećana kvaliteta kulturnih sadržaja za građane i posjetitelje, unapređeni uvjeti za djelovanje kulturno umjetničkih udruga i organizacija civilnog društva.
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	
Korisnici	Stanovnici, posjetitelji, organizacije civilnog društva, kulturno-umjetničke udruge
Indikatori uspješnosti	➤ uređen objekt Doma kulture u naselju Krasica ➤ uređen objekt Doma kulture u naselju Hreljin ➤ broj kulturnih i ostalih programa/manifestacija ➤ broj korisnika prostora ➤ manji troškovi održavanja objekata
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Resorna ministarstva, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, EU fondovi

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
Prioritet 3.	Unapređenje društvene infrastrukture
Mjera 7.	Unapređenje sustava odgoja i obrazovanja i izgradnja infrastrukture
Cilj mjere	Unapređenje sustava predškolskog odgoja i osnovnoškolskog obrazovanja, podizanje kvalitete odgoja i obrazovanja osiguravanjem adekvatnih uvjeta za boravak djece u odgojno-obrazovnim ustanovama te ispunjavanje preduvjeta za dostizanje pedagoških standarda nacionalnog i EU obrazovnog sustava. Stvoreni uvjeti za cjelovit razvoj djece u skladu s mogućnostima, potrebama i interesima djeteta kroz odgojno-obrazovne programe.

Sadržaj mjere	➤ rekonstrukcija Osnovne škole „Hreljin“ - dogradnja školske sportske dvorane i tri učionice i građenje igrališta ➤ rekonstrukcija i prenamjena dijela zdravstvene stanice Škrljevo-Kukuljanovo u dječji vrtić (proširenje postojećeg dječjeg vrtića) ➤ provođenje i unapređenje sustava odgoja i obrazovanja na području Grada Bakra: nabava nove opreme, didaktičkih sredstava i pomagala, uređenje učionica, razvoj preventivnih programa, jednosmjenski rad u školama, provođenje programa sufinanciranja ekonomske cijene boravka djece u dječjim vrtićima, poboljšanje postojećeg programa stipendiranja učenika i studenata, nastavak i poboljšanje postojećih programa sufinanciranja prehrane, prijevoza, produženog boravka i sl. u osnovnim školama na području Grada
Rezultat	Unapređeni uvjeti boravka djece u odgojno-obrazovnim ustanovama i poboljšanje kvalitete odgoja/nastave te podignuta razina pedagoškog standarda odgojno-obrazovnih ustanova uz kvalitetniju ponudu programa za djecu i roditelje ovisno o iskazanim potrebama i interesima.
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	Primorsko-goranska županija, Dječji vrtić „Bakar“, vrtići privatnih osnivača
Korisnici	Odgojno-obrazovne ustanove, djeca i učenici, udruge civilnog društva, roditelji/skrbnici
Indikatori uspješnosti	➤ izgrađena školska sportska dvorana OŠ „Hreljin“ ➤ izgrađene i opremljene 3 nove učionice te vanjsko igralište u OŠ „Hreljin“ ➤ stvoreni uvjeti za jednosmjenski rad u OŠ „Hreljin“ ➤ uređeno i opremljeno dodatnih 100-tinjak m² prostora za potrebe djece u Dječjem vrtiću „Škrljevo“ ➤ broj učenika/broj učitelja ➤ broj novoupisane djece upisane u Dječji vrtić „Bakar“ ➤ broj i vrsta programa i korisnika ➤ broj odobrenih stipendija ➤ broj odobrenih subvencija troškova prehrane, prijevoza i produženog boravka učenika
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Primorsko-goranska županija, Resorna ministarstva, EU fondovi

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
Prioritet 3.	Unapređenje društvene infrastrukture
Mjera 8.	Unapređenje sporta i sportske infrastrukture
Cilj mjere	Unaprijediti i podizati kvalitetu života kroz unapređenje zdravlja i tjelesne aktivnosti svih dobnih skupina kroz poticanje sportaša i amatera na veću tjelesnu aktivnost, povećanje kvalitete u individualnim i kolektivnim sportovima i rekreaciji te stvaranje prostornih uvjeta za bavljenje sportovima za koje nedostaje adekvatna sportska infrastruktura. Donošenje Strategije razvoja sporta Grada Bakra kojom će se utvrditi dugoročni ciljevi i prioriteti za financiranje programa i projekata u sportu i rekreaciji te izgradnju infrastrukture, a koja će predstavljati osnovu za donošenje godišnjih financijskih planova.
Sadržaj mjere	➤ izrada Strategije razvoja sporta na području Grada Bakra ➤ izrada prostorno planske dokumentacije te rješavanje imovinsko-pravnih odnosa

	za Sportsko-rekreacijski centar Škrljevo ➤ uređenje pomoćnog nogometnog igrališta i pratećih objekata za Sportski centar Hroljevo Krasica ➤ izgradnja tribina na nogometnom igralištu NK „Naprijed“ ➤ opremanje sportskih igrališta i terena, sportskih objekata i pratećih objekata za sve sportove u svim naseljima za sportaše, rekreativce, djecu i osobe s invaliditetom i posebnim potrebama ➤ provođenje i unapređenje programa u sportu: dodjela godišnjih nagrada sportašima, uključivanje osoba s invaliditetom i posebnim potrebama u sport i sportske aktivnosti, organizacija sportskih manifestacija i natjecanja i sl. ➤ izgradnja i opremanje dječjih parkova i igrališta u naseljima
Rezultat	Jasno definirani dugoročni ciljevi i prioriteti razvoja sporta i sportskih aktivnosti na području Grada, povećan broj uključenih osoba u sustav sporta i rekreacije, ojačan amaterski sport, unapređena postojeća i uređena/izgrađena nova sportska infrastruktura za razne sportove, povećana i obogaćena turistička ponuda organizacijom sportskih manifestacija i natjecanja. Podignuta svijest javnosti o važnosti i značaju sporta i rekreacije.
Nositelji	Grad Bakar, Privatni investitori
Partneri	Primorsko-goranska županija, sportske udruge i klubovi
Korisnici	Sportske udruge i klubovi, stanovništvo, osobe s invaliditetom i posebnim potrebama, djeca, turisti.
Indikatori uspješnosti	➤ izrađena i usvojena Strategija razvoja sporta Grada Bakra ➤ izrađena prostorno planska dokumentacija, riješeni imovinskopravni odnosi za Sportsko rekreacijski centar Škrljevo ➤ uređeno pomoćno nogometno igralište i prateći objekti u sklopu Sportskog centra Hroljevo Krasica ➤ izgrađene tribine na nogometnom igralištu NK „Naprijed“ Hreljin ➤ opremljenost sportskih terena, igrališta ➤ broj sportskih klubova i udruga i broj članova ➤ broj sportskih manifestacija, natjecanja i događanja ➤ broj dječjih parkova i igrališta ➤ opremljenost dječjih parkova i igrališta
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Primorsko-goranska županija, Resorna ministarstva, EU fondovi

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
Prioritet 3.	Unapređenje društvene infrastrukture
Mjera 9.	Izgradnja i unapređenje ostale društvene infrastrukture
Cilj mjere	Stvaranje prostornih uvjeta za podizanje kvalitete sustava zaštite ljudi, prirode i imovine od požara, razvijanje svijesti građana o potrebi odgovornog ponašanja u prirodi, unapređenje šumskih prometnica u cilju bržeg i djelotvornijeg djelovanja vatrogasnih postrojbi i dobrovoljnih vatrogasnih društava u slučaju potrebe.
Sadržaj mjere	➤ izgradnja Vatrogasnog doma Hreljin ➤ izgradnja Vatrogasnog doma Škrljevo

	➤ edukacija stanovništva, posebno djece, o preventivnim mjerama zaštite od požara ➤ uređenje protupožarnih puteva u izvangrađevinskim područjima naselja – u šumskom području
Rezultat	Značajno poboljšani prostorni uvjeti za rad i smještaj Vatrogasnih društava Hreljin i Škrlevo, unapređene temeljne usluge Vatrogasne zajednice Bakar te sustav zaštite od požara. Podignuta svijest stanovnika, posebno djece, o preventivnom djelovanju u cilju zaštite od požara i ugroze života i imovine.
Nositelji	Grad Bakar, Javna vatrogasna postrojba Grada Rijeke
Partneri	Vatrogasna zajednica Bakar
Korisnici	Vatrogasna zajednica Bakar, Dobrovoljna vatrogasna društva Hreljin i Škrlevo, stanovnici, posjetitelji
Indikatori uspješnosti	➤ izgrađen i opremljen Vatrogasni dom Hreljin ➤ izgrađen Vatrogasni dom Škrlevo ➤ povećana brzina intervencije vatrogasnih postrojbi ➤ broj i dužina uređenih protupožarnih puteva
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Primorsko-goranska županija, Javna vatrogasna postrojba Grada Rijeke, Resorna ministarstva, EU fondovi

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
Prioritet 3.	Unapređenje društvene infrastrukture
Mjera 10.	Provedba i unapređenje programa zdravstvene zaštite i socijalne skrbi
Cilj mjere	Osigurati odgovarajuću razinu primarne i preventivne zdravstvene zaštite kroz unapređenje postojećih mjera: osiguranje rada pedijatrijskog tima za predškolsku i školsku djecu, sufinanciranje rada logopeda kao pomoć djeci s poteškoćama u razvoju, subvencioniranje javnozdravstvenih programa za stanovnike te posebnog dežurstva Doma zdravlja Primorsko-goranske županije, pomoć u nabavi nove opreme i uređaja za obiteljsku i stomatološku medicinu, sufinanciranje borbe protiv ovisnosti te ostalih programa i aktivnosti koji doprinose većem zdravstvenom standardu i očuvanju zdravlja djece i odraslih. Unaprijediti uvjete života socijalno osjetljivih i najugroženijih skupina stanovnika, osobito siromašnih i socijalno isključenih pojedinaca i društvenih skupina. Socijalno ugroženim osobama osigurati pravo na dopunsku materijalnu zaštitu te potpore u okviru Odluke o socijalnoj skrbi, sufinanciranje troškova prijevoza učenika, prehrane i pravo na osobnog asistenta u nastavi ukoliko se iskaže potreba, novčane pomoći za umirovljenike, novorođenčad, pomoć u nabavi školskog pribora i sl.
Sadržaj mjere	➤ nastaviti s provedbom i unapređenjem postojećih programa zdravstvene zaštite i socijalne skrbi ➤ informirati građane o pravima i uslugama ➤ podizati svijest građana o značenju prevencije i zdravog načina života ➤ u suradnji s nadležnim instancama iskoristiti prazne prostore u zdravstvenoj stanici Škrlevo – Kukuljanovo za pokretanje specijalističkih ambulanti
Rezultat	Unapređeni programi zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, zadovoljene potrebe građana za specijalističkim ambulantama, podignuta svijest građana o zdravom načinu života i prevenciji bolesti te informiranost građana o pravima koja su im dostupna.
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	Dom zdravlja Primorsko-goranske županije

Korisnici	Stanovnici, socijalno ugrožene skupine, djeca, organizacije civilnog društva
Indikatori uspješnosti	➤ broj programa i projekata zdravstvene zaštite ➤ broj programa i projekata socijalne skrbi ➤ broj korisnika socijalne skrbi ➤ broj i vrsta otvorenih specijalističko-dijagnostičkih ordinacija/ambulant.
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra Primorsko-goranska županija

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
Prioritet 4.	Unapređenje sustava upravljanja razvojem Grada
Mjera 11.	Kontinuirano osposobljavanje i obrazovanje u skladu s potrebama javnog upravljanja te digitalizacija poslovnih procesa
Cilj mjere	Omogućiti osposobljavanje djelatnika gradske uprave u svim segmentima javnog upravljanja: jačati znanja i kompetencije o strateškom planiranju i upravljanju te organizirati lokalne resurse i ojačati kapacitete za korištenje EU sredstava kako bi se postiglo učinkovitije upravljanje razvojem radi jačanja konkurentnosti i dugoročne održivosti poslovanja grada. Povećati učinkovitost i produktivnost gradske uprave uvođenjem naprednih informacijskih tehnologija.
Sadržaj mjere	➤ analizirati postojeće stanje strateškog planiranja i upravljanja razvojem grada ➤ poticanje edukacije djelatnika u svim područjima javnog upravljanja ➤ povećanje kompetencija i broja djelatnika za pripremu i provođenje razvojnih projekata i povlačenje sredstava iz EU fondova ➤ informatizacija gradske uprave (nabava nove informatičke opreme i programskih rješenja) ➤ edukacija djelatnika za korištenje modernih informacijskih rješenja
Rezultat	Podignuta razina znanja i kompetencija djelatnika gradske uprave, ojačani kapaciteti za povlačenje sredstava EU fondova, te modernizirani i digitalizirani poslovni procesi.
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	Obrazovne institucije, neovisni konzultanti
Korisnici	Djelatnici gradske uprave, trgovačkih društava u vlasništvu/suvlasništvu Grada, poduzetnici, obrtnici, stanovnici
Indikatori uspješnosti	➤ broj polaznika seminara/edukacija/tečajeva ➤ broj certifikata/diplomi/potvrda pojedinog zaposlenika ➤ broj djelatnika koji rade na pripremi i provedbi razvojnih projekata ➤ broj i vrsta uvedenih informatičkih rješenja ➤ broj djelatnika koji su unaprijedili vještine korištenja informacijskih tehnologija
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Resorna ministarstva, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, EU fondovi

Strateški cilj 1.	Povećanje kvalitete života
Prioritet 4.	<i>Unapređenje sustava upravljanja razvojem Grada</i>
Mjera 12.	Unapređenje sustava upravljanja Gradskom imovinom
Cilj mjere	<i>Osigurati dugoročno učinkovito upravljanje Gradskom imovinom u cilju potpore razvoja Grada sukladno definiranim strateškim smjernicama te omogućiti sveobuhvatnu digitalnu evidenciju imovine u cilju unapređenja procesa upravljanja imovinom.</i>
Sadržaj mjere	➤ izrada Strategije upravljanja Gradskom imovinom ➤ izrada višegodišnjih planova načina upravljanja imovinom ➤ izrada jedinstvene evidencije o imovini (stanovi, poslovni prostori, zemljište....) ➤ definiranje vlasničkog stanja, vrijednosti imovine i drugih parametara ➤ redovito ažuriranje GIS-a ➤ uvođenje informatičkog pregleda imovine i vrijednosti imovine (prihodi - rashodi, pokretna – nepokretna, najam - slobodno i slično) ➤ programsko povezivanje registra imovine s knjigovodstvenim evidencijama
Rezultat	<i>Osigurano adekvatno, učinkovito upravljanje gradskom imovinom, povećana transparentnost sustava te povećana iskorištenost imovine.</i>
Nositelji	<i>Grad Bakar</i>
Partneri	<i>Geodetski zavod Rijeka d.o.o.</i>
Korisnici	<i>Djelatnici gradske uprave, trgovačkih društava u vlasništvu/suvlasništvu Grada</i>
Indikatori uspješnosti	➤ izrađena Strategija upravljanja gradskom imovinom ➤ izvješća o ostvarenju strategije i godišnjih planova upravljanja imovinom ➤ broj evidentirane gradske imovine i vrijednost evidentirane gradske imovine ➤ prihodi ostvareni iz upravljanja imovinom ➤ ažuriran GIS ➤ povezan registar imovine i knjigovodstvene evidencije
Izvori financiranja	<i>Proračun Grada Bakra, Resorna ministarstva</i>

Strateški cilj 2.	Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva
Prioritet 1.	<i>Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture</i>
Mjera 13.	Poticanje razvoja poduzetništva
Cilj mjere	<i>Povećanje kvalitete i konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika i osiguravanje preduvjeta za razvoj poduzetničkih sposobnosti, podizanje poduzetničke kulture, istraživanje, razvoj i primjena inovacija i novih tehnologija, podržavanje kvalitetnih projekata zasnovanih na inovacijama i tehnologijama, poticanje ekološki prihvatljivih djelatnosti kao i rad inovatora.</i> <i>Uvažujući činjenicu da kreditna sredstva neophodna za početak ili unapređenje djelatnosti predstavljaju dodatno opterećenje privatnom sektoru, cilj je omogućiti jeftinije financiranje sektora malog gospodarstva kroz subvencije na poduzetničke kredite kako bi se olakšao pristup izvorima financiranja radi poticanja konkurentnosti, poboljšanja poslovnih aktivnosti, zadržavanja ili povećanja zaposlenosti te ukupnog razvoja malog gospodarstva na području Grada.</i> <i>Razvoj potporne institucije koja će novim poduzetnicima omogućiti povoljnije uvjete poslovanja, lakši pristup informacijama i infrastrukturi (poslovnim prostorima) te ih potaknuti na pokretanje vlastitog poslovanja.</i>

Sadržaj mjere	➤ nastavak provođenja i unapređenje postojećeg Programa poticanja razvoja poduzetništva putem dodjele bespovratnih potpora i subvencioniranjem kamata na poduzetničke kredite ➤ osnivanje/pokretanje poduzetničkog inkubatora ➤ jačanje suradnje sa subjektima malog gospodarstva na području Grada ➤ provođenje zajedničkih projekata s Udruženjem obrtnika Rijeka
Rezultat	Povećan broj malih i srednjih poduzetnika i osnovanih obrta na području Grada, smanjen broj nezaposlenih osoba, povećanje kvalitete proizvoda i usluga.
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	Udruženje obrtnika Primorsko-goranske županije, Hrvatska gospodarska komora
Korisnici	Mali i srednji poduzetnici, obrtnici, zadruge
Indikatori uspješnosti	➤ broj novoosnovanih trgovačkih društava/obrta ➤ broj zaposlenih u malom i srednjem poduzetništvu i obrtima ➤ broj nezaposlenih ➤ broj i vrsta poduzetničkih programa potpore ➤ broj dodijeljenih bespovratnih potpora ➤ broj dodijeljenih poduzetničkih kredita ➤ osnovan/pokrenut poduzetnički inkubator ➤ broj poduzetnika u inkubatoru ➤ financijska vrijednost programa poticanja razvoja poduzetništva
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra

Strateški cilj 2.	Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva
Prioritet 1.	Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture
Mjera 14.	Razvoj malih poslovnih/poduzetničkih zona
Cilj mjere	Osigurati poduzetničku infrastrukturu odnosno platoe s kompletnom komunalnom infrastrukturom za izgradnju poslovnih prostora malih i srednjih poduzetnika koja sada nedostaje, budući da su raspoložive površine platoa u Industrijskoj zoni Kukuljanovo za njih prevelike. Prostornim planom uređenja na području Grada predviđeno je nekoliko malih poslovnih/poduzetničkih zona od čega su aktivnosti za stavljanje u funkciju malih zona Lunga i Glavičina na Hreljinu već započele prije nekoliko godina ali su kod zone Lunga zastale zbog izgradnje dionice buduće autoceste Rijeka – Žuta Lokva, čvor Konj – Križišće i rekonstrukcije državne ceste Oštrovica – Meja, koje djelomično zadiru u planirani obuhvat zone Lunga odnosno zbog potrebe rješavanja prometnog pristupa za zonu Glavičina izgradnjom kružnog toka na samom ulazu u zonu Glavičina.
Sadržaj mjere	➤ revizija planiranih malih poslovnih/poduzetničkih zona i prema procjeni (jedinstvenim kriterijima) ukidanje onih za koje je izvjesno da se neće moći privesti namjeni ➤ rješavanje imovinskopravnih odnosa, izrada projektne dokumentacije za infrastrukturno opremanje male poslovne/poduzetničke zone Lunga Hreljin te ishođenje dozvola za gradnju ➤ izrada prostorno-planske dokumentacije (UPU), izrada projektne dokumentacije za infrastrukturno opremanje male poslovne/poduzetničke zone Glavičina Hreljin,

	ishođenje dozvola za gradnju i izgradnju zone ➤ izrada prostorno-planske dokumentacije (UPU), rješavanje imovinskopravnih odnosa, izrada projektne dokumentacije za razvoj male poslovne/poduzetničke zone ex plato Koksara Bakar, ishođenje dozvole i izgradnja sabirne prometnice na ex platou Koksare za plato površine 20 000 m²
Rezultat	Stvoreni preduvjeti za izgradnju odnosno infrastrukturno opremanje malih poslovnih/poduzetničkih zona Lunga i Hreljin te male poslovne/poduzetničke zone na platou ex Koksare u Bakru
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	
Korisnici	Mali i srednji poduzetnici, obrtnici, stanovnici
Indikatori uspješnosti	➤ izrađena prostorno planska dokumentacija za male poslovne/poduzetničke zone ➤ popunjenost poslovnih zona ➤ broj poduzetnika i obrtnika u malim poslovnim/poduzetničkim zonama ➤ povećanje broja zaposlenih
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Resorna ministarstva, EU fondovi

Strateški cilj 2.	Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva
Prioritet 1.	Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture
Mjera 15.	Unapređenje poduzetničke infrastrukture
Cilj mjere	U Industrijskoj zoni na Kukuljanovu površine 500 ha, koja je ne samo najveća poduzetnička zona u Primorsko-goranskoj županiji već i u Republici Hrvatskoj, trenutno posluje 130 poduzetnika na površini od cca 2.700.000 m ² no cilj je privlačenje novih investitora (poduzetnika) kako bi se omogućilo novo zapošljavanje lokalnog stanovništva te gospodarski rast i razvoj cijelog područja. Pored ulaganja u izgradnju nove infrastrukture kao osnovnog preduvjeta za prihvrat novih gospodarskih subjekata cilj je osigurati i dodatne usluge koje će pridonijeti kvaliteti cjelokupne ponude namijenjene investitorima.
Sadržaj mjere	➤ izgradnja prilazne prometnice s infrastrukturom za plato B5.2. u Radnoj zoni R 27 dužine 150 m te platoa površine 25.000 m² ➤ izgradnja sabirne prometnice s infrastrukturom za platoe oznake B5.3, B5.4 i B9.1 u Radnoj zoni R 27 Industrijske zone Kukuljanovo dužine 330 m i izgradnja platoa površine 70.000 m² ➤ izgradnja prilazne prometnice s infrastrukturom za plato oznake B6.2 u Radnoj zoni R 27 dužine 90 m te platoa površine 25.000 m² ➤ izgradnja sabirne prometnice s infrastrukturom za platoe oznake B7.7- E1.1 u Radnoj zoni R 27 dužine 2.283 m ➤ izgradnja sabirne prometnice s infrastrukturom za platoe oznake C1, C2, C3, C4 i C5 u Radnoj zoni R 29 dužine 1.361 m te uređaja za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda s pratećim sadržajima ➤ izgradnja sabirne prometnice s infrastrukturom za plato oznake E1.1 u Radnoj zoni R 27 dužine 610 m te platoa površine 17.000 m² ➤ izgradnja prilazne prometnice s infrastrukturom za plato oznake F1 Radnoj zoni R 27 dužine 320 m te platoa površine 90.000 m² ➤ uvođenje zajedničke zaštitarske službe za područje obje Radne zone

	➤ postavljanje video nadzora na prometnicama u Industrijskoj zoni ➤ unapređenje IT tehnologije
Rezultat	Povećanje infrastrukturno opremljenog zemljišta za privlačenje novih investicija, promocija Grada Bakra kao poticajnog gospodarskog okruženja s najvećom poduzetničkom zonom u Republici Hrvatskoj te stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja prepoznatog na domaćem i inozemnom tržištu koje pruža sve uvjete za kvalitetno i uspješno poslovanje poduzetnika.
Nositelji	Grad Bakar, Industrijska zona d.o.o.
Partneri	Industrijska zona d.o.o.
Korisnici	Poduzetnici i obrtnici, stanovnici
Indikatori uspješnosti	➤ dužina izgrađenih prometnica s infrastrukturom ➤ broj i površina izgrađenih novih platoa ➤ popunjenost Industrijske zone ➤ broj novih poduzetnika ➤ povećanje broja zaposlenih ➤ podignuta razina sigurnosti imovine poduzetnika ➤ manji broj prometnih nesreća – sigurnije odvijanje prometa i kretanja pješaka ➤ osigurani HotSpot punktovi, brži prijenos podataka
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Industrijska zona d.o.o. Bakar, Resorna ministarstva, EU fondovi

Strateški cilj 2.	Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva
Prioritet 2.	Razvoj održive, ekološke poljoprivrede, stočarstva i lovskog gospodarstva
Mjera 16.	Razvoj poljoprivrede i stočarstva
Cilj mjere	Poticanje stanovnika na aktivnije bavljenje poljoprivredom, ekološkom poljoprivredom te stočarstvom kao i na osnivanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava kao primarnog ili dodatnog izvora prihoda u cilju poboljšanja uvjeta života te stvaranja potencijala razvoja ruralnog turizma. Osigurati pomoć pri otvaranju obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.
Sadržaj mjere	➤ donošenje Programa potpora poljoprivredi i stočarstvu ➤ poticanje poljoprivredne proizvodnje i razvoj poljoprivrednih proizvoda ➤ poticanje razvoja stočarstva i pčelarstva ➤ uvođenje sustava navodnjavanja zelenih površina ➤ organizacija savjetovanja za poljoprivrednike o mjerama Programa ruralnog razvoja RH ➤ organizacija informativne i stručne pomoći u izradi projekata za sufinanciranje iz EU fondova
Rezultat	Potaknut razvoj poduzetništva u sektoru poljoprivrede i stočarstva, podignuta svijest stanovnika o mogućnostima bavljenja poljoprivredom i stočarstvom u cilju ostvarivanja prihoda.
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	LAG „VINODOL“, Centar za poljoprivredu i ruralni razvoj Primorsko-goranske županije, zadruge

Korisnici	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva, trgovačka društva, obrti, zadruge
Indikatori uspješnosti	➤ broj poljoprivrednih gospodarstava ➤ broj poljoprivrednih gospodarstva koji se bave poljoprivredom ➤ broj poljoprivrednih gospodarstva koji se bave stočarstvom i pčelarstvom ➤ broj održanih savjetovanja i edukacija za poljoprivrednike ➤ broj osoba koje su stekle stručno osposobljavanje/stručnu izobrazbu iz odgovarajućeg područja ➤ broj prijavljenih projekta za sufinanciranje iz EU fondova
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Resorna ministarstva, EU fondovi, Vlastita sredstva ulagača, Sredstva LAG „VINODOL“

Strateški cilj 2.	Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva
Prioritet 2.	Razvoj održive, ekološke poljoprivrede, stočarstva i lovskog gospodarstva
Mjera 17.	Unapređenje lovskog gospodarstva
Cilj mjere	Promicanje lovstva kao gospodarske grane kroz unapređenje uzgoja i zaštite divljači, njegovanje lovačkih običaja i etike te drugih značajnih aktivnosti za prosperitet lovstva na području Grada te podizanje svijesti građana o potrebi zaštite prirode i zdravlja životinja kao i prevenciji širenja zaraznih bolesti.
Sadržaj mjere	➤ sufinanciranje troškova podizanja i održavanja lovnotehničkih i lovnogospodarskih objekata te izrade lovnogospodarske osnove ➤ pomoć pri legalizaciji i rješavanju imovinskopravnih odnosa lovačkih kuća ➤ poticanje suradnje i povezivanja lovačkih društava ➤ poticanje lovnog turizma
Rezultat	Očuvana priroda i bioraznolikost na području Grada, podignuta svijest građana o potrebi zaštite prirode i zdravlja ljudi i životinja te potaknut razvoj lovnog turizma.
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	Lovačka društva, Turistička zajednica Grada Bakra
Korisnici	Lovačka društva, stanovnici, turisti
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Sredstva Lovačkih društava, Primorsko-goranska županija

Strateški cilj 3.	Održivi razvoj turizma, valorizacija i održivo upravljanje kulturno-povijesnom i prirodnom baštinom
Prioritet 1.	Unapređenje turizma i izgradnja turističke infrastrukture
Mjera 18.	Razvoj turizma Grada Bakra
Cilj mjere	Unapređenje sustava upravljanja turističkom ponudom Grada definiranjem strateških smjernica dugoročnog turističkog razvoja, unapređenje postojeće i razvijanje nove turističke infrastrukture koja na području destinacije izravno ili neizravno utječe na razvoj turizma.
Sadržaj mjere	➤ izrada Akcijskog plana razvoja turizma Grada Bakra ➤ brendiranje destinacije Bakar definiranjem bakarskih turističkih proizvoda, stvaranjem vizualnog identiteta te komunikacijske strategije ➤ revitalizacija vapnenica i uređenje vidikovca „Ključ Primorja na Plasama“

	➤ uređenje Marohničeve kuće u Hreljinu ➤ luka nautičkog turizma u Bakru ➤ uređenje šetnica – tematskih puteva i planinarskih staza ➤ daljnje uređenje biciklističkih staza ➤ uređenje suhozida u naseljima ➤ programi edukacije za privatne iznajmljivače ➤ postavljanje turističke signalizacije
Rezultat	Definiran strateški smjer razvoja turističkog identiteta Grada, stvoren identitet i prepoznatljivost Grada kroz obogaćenu turističku ponudu.
Nositelji	Grad Bakar, Turistička zajednica Grada Bakra
Partneri	Turistička zajednica Grada Bakra, Planinarsko društvo, ostali dionici razvoja turizma
Korisnici	Turisti, izletnici, stanovnici, privatni iznajmljivači, ugostitelji, turističke agencije
Indikatori uspješnosti	➤ izrađen Akcijski plan razvoja turizma Grada Bakra ➤ riješeni imovinskopravni odnosi, izrađena projektna dokumentacija, ishođene potrebne dozvole te izvedeni radovi obnove vapnenica i uređenja vidikovca „Ključ Primorja“ ➤ uređena rodna kuća Josipa Marohnića u Hreljinu i postavljena etno zbirka ➤ donošenje prostorno-planske dokumentacije, rješavanje imovinskopravnih odnosa i izrada projektne dokumentacije za luku nautičkog turizma za smještaj max. 300 plovila ➤ povećanje broja dolazaka, noćenja i prihoda od turističke djelatnosti ➤ broj postavljenih turističkih oznaka ➤ dužina novouređenih šetnica, tematskih puteva i planinarskih staza ➤ broj i dužina novih biciklističkih staza ➤ broj održanih edukacija
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Turistička zajednica Grada Bakra, Resorna ministarstva, EU fondovi

Strateški cilj 3.	Održivi razvoj turizma, valorizacija i održivo upravljanje kulturno-povijesnom i prirodnom baštinom
Prioritet 2.	Valorizacija kulturno-povijesne i prirodne baštine, razvoj projekata u kulturi
Mjera 19.	Zaštita i valorizacija kulturno-povijesne baštine u svrhu razvoja turizma
Cilj mjere	Grad Bakar je unatrag nekoliko desetljeća bio percipiran kao industrijsko središte zbog smještaja luke rasutog tereta i Koksare u samom njegovom središtu, naselju Bakar čime su mogućnosti za razvoj turizma bile ograničene. Zatvaranjem Koksare otvorila se mogućnost za razvoj turizma, zahvaljujući bogatoj kulturno-povijesnoj i sakralnoj baštini. Kako je nužan preduvjet za promociju destinacije poboljšanje turističke ponude, potrebne su kontinuirane i dobro osmišljene mjere kojima će se uvećati vrijednost same kulturno-turističke ponude, ali i ukupne slike Grada kao destinacije kulturnog turizma. Cilj je prezentacija kulturne i sakralne baštine na području Grada i njeno povezivanje u jedinstveni turistički proizvod, ostvarenje boljih turističkih rezultata zaštitom i valorizacijom postojeće kulturno-povijesne baštine na području Grada te razvojem novih turističkih proizvoda temeljenih na bogatoj kulturno-povijesnoj i sakralnoj baštini.
Sadržaj mjere	➤ izrada i usvajanje Plana upravljanja/revitalizacije kulturnih dobara na području

	Grada Bakra ➤ revitalizacija Kaštela u Bakru – izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvola te izvođenje radova na uređenju unutrašnjosti Kaštela ➤ projekt „Putevima Frankopana“ ➤ izrada i usvajanje Plana ulaganja u sakralne objekte na području Grada Bakra ➤ projekt „Šetnja kroz povijest Grada Bakra“ – prezentacijska ruta koja će uključiti više objekata (kulturnih i sakralnih dobara) i arheoloških nalazišta kroz razna povijesna razdoblja u i oko samog Bakra te ih objediniti u jedinstveni turistički proizvod ➤ arheološki radovi i istraživanja na: crkvi sv. Margarete u Bakru, crkvi sv. Andrije u Bakru, Kaštela u Bakru, Trgu Donja vrata u Bakru, gradini Crni Vrh kod Bakra, gradini Hreljin, crkvi sv. Ambrozija (Škrlevo – Sv. Kuzam) ➤ konzervatorska istraživanja i radovi na crkvi sv. Margarete u Bakru, crkvi sv. Andrije u Bakru, Kaštela u Bakru, Trgu Donja vrata u Bakru, gradini Crni Vrh kod Bakra, gradini Hreljin, crkvi sv. Ambrozija (Škrlevo – Sv. Kuzam) i ostalim objektima unutar zaštićene povijesne jezgre Bakar ➤ izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvola i izvođenje radova na uređenju kulturnih dobara te sakralnih dobara na području Grada ➤ uređenje prostora za smještaj muzeja i postavu muzejske zbirke ➤ uređenje prostora zgrade Palače Marocchini u Bakru ➤ nastavak revitalizacije lokaliteta „Bakarskih prezida“ – stvaranje prostorno planskih preduvjeta, izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvola te izgradnja vidikovca i kušaonice vina ➤ jačanje promocije kulturno-povijesne i sakralne baštine Grada Bakra putem turističkih zajednica i turističkih zajednica u užem i širem okruženju
Rezultat	Bolja prepoznatljivost Grada Bakra kao destinacije kulturnog turizma, revitalizirana i obnovljena baština povezana u jedinstveni turistički proizvod te povećan broj posjetitelja i turista
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	Primorsko-goranska županija, župa sv. Andrije Bakar, PZ Dolčina, Turistička zajednica Grada Bakra, LAG „VINODOL“
Korisnici	Grad, stanovnici, turisti, posjetitelji, vjernici
Indikatori uspješnosti	➤ usvojen Plan upravljanja/revitalizacije kulturnih dobara na području Grada Bakra ➤ započeti radovi na uređenju prostora unutrašnjosti Kaštela u Bakru ➤ završen projekt „Putevima Frankopana“ ➤ usvojen Plan ulaganja u sakralne objekte na području Grada Bakra ➤ izrađena projektna dokumentacija za projekt „Šetnja kroz povijest Grada Bakra“ ➤ broj objekata/lokaliteta na kojima su izvedeni arheološki radovi i istraživanja ➤ broj objekata/lokaliteta na kojima su izvedena konzervatorska istraživanja i radovi ➤ broj kulturnih dobara za čije je uređenje/sanaciju izrađena projektna dokumentacija i ishođene dozvole odnosno izvedeni radovi ➤ uređen prostor muzeja i postavljena muzejska zbirka ➤ uređen prostor zgrade Palače Marocchini u Bakru ➤ izgrađena kušaonica vina i vidikovac na lokalitetu „Bakarskih prezida“ ➤ broj posjetitelja kulturno-povijesne i sakralne baštine na području naselja Bakar i Grada Bakra

Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Primorsko-goranska županija, Riječka nadbiskupija, Turistička zajednica Grada Bakra, Resorna ministarstva, LAG „VINODOL“, EU fondovi
----------------------------	--

Strateški cilj 3.	Održivi razvoj turizma, valorizacija i održivo upravljanje kulturno-povijesnom i prirodnom baštinom
Prioritet 2.	Valorizacija kulturno-povijesne i prirodne baštine, razvoj projekata u kulturi
Mjera 20.	Zaštita i valorizacija prirodne baštine
Cilj mjere	Unaprijediti turističku ponudu Grada boljom promocijom i valorizacijom nekoliko prirodnih vrijednosti na području Grada, jezerca slatke vode neposredno uz more – Jaza u Bakru koji je obnovljen prije nekoliko godina te kraškog prirodnog fenomena u podnožju naselja Ponikve kraj Škrljeva – jezera koje nastaje za vrijeme velikih kiša spajanjem dvaju manjih, a može nastati i nestati u jednom danu.
Sadržaj mjere	➤ bolja promocija prirodnih lokaliteta Jaza u Bakru i jezerca „Sad ga ima, sad ga nema“ u Ponikvama ➤ obnova kamenog mostića između Malog i Velikog luga u Ponikvama koji omogućuje prelijevanje vode iz Malog Luga u Veliki lug pri pojavi velike količine vode
Rezultat	Prirodne vrijednosti/atracije uključene u turističku ponudu Grada te povećan broj posjetitelja i turista.
Nositelji	Grad Bakar, Hrvatske vode – VGO Rijeka
Partneri	Turistička zajednica Grada Bakra
Korisnici	Stanovnici, turisti, posjetitelji
Indikatori uspješnosti	➤ broj posjetitelja/turista ➤ obnovljen mostić u Ponikvama ➤ broj promotivnih materijala
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Hrvatske vode – VGO Rijeka

Strateški cilj 3.	Održivi razvoj turizma, valorizacija i održivo upravljanje kulturno-povijesnom i prirodnom baštinom
Prioritet 2.	Valorizacija kulturno-povijesne i prirodne baštine, razvoj projekata u kulturi
Mjera 21.	Razvoj i unapređenje programa u kulturi, razvoj kulturnih i turističkih događanja
Cilj mjere	Najvažnija i najbrojnija kulturna događanja na području Grada odvijaju se u okviru manifestacije „Margaretino leto“ u razdoblju od lipnja do početka kolovoza svake godine. U ostalom dijelu godine, osim prosinca kada su kulturna događanja u naseljima učestalija povodom božićnih blagdana, ponuda kulturnih programa nije kontinuirana. Putem novih sadržaja i događanja u svim naseljima cilj je prošiti i oplemeniti ponudu te povećati broj posjetitelja.
Sadržaj mjere	➤ izrada, usvajanje i provođenje Strategije razvoja kulture Grada Bakra ➤ jasno definirani prioriteti i kriteriji financiranja udruga u kulturi ➤ unapređenje postojećih i razvoj novih manifestacija u kulturi (festivali, koncerti, revije, konferencije...) ➤ financijska i nefinancijska podrška organizaciji kulturnih i turističkih manifestacija ➤ umrežavanje s turističkim i kulturnim destinacijama u okruženju radi povećanja

	broja posjetitelja te stvaranja zajedničkih proizvoda ➤ Jačanje promocije kulturnih događanja na području Grada
Rezultat	Bolja prepoznatljivost Grada kao kulturne (turističke) destinacije, uvrštavanje ponude kulturnih manifestacija u ponude turističkih zajednica u okruženju
Nositelji	Grad Bakar, Turistička zajednica Grada Bakra
Partneri	Udruge u kulturi, škole, vrtići, turističke zajednice u okruženju
Korisnici	Grad Bakar, građani, posjetitelji, turisti
Indikatori uspješnosti	➤ izrađena i usvojena Strategija razvoja kulture Grada Bakra ➤ broj realiziranih projekata/događanja ➤ visina financijske podrške organizaciji kulturnih i turističkih manifestacija ➤ broj novih manifestacija/događanja u kulturi i turizmu ➤ prisutnost na domaćim i inozemnim sajmovima ➤ izrađeni promidžbeni materijali – letci, brošure i slično
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Turistička zajednica Grada Bakra

Strateški cilj 4.	Zaštita okoliša i energetska učinkovitost
Prioritet 1.	Zaštita okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom
Mjera 22.	Zaštita okoliša i praćenje stanja u prostoru
Cilj mjere	Jačanje cjelovitog sustava zaštite okoliša u Gradu Bakru te uključivanje cjelokupnog stanovništva i gospodarskog sektora u proces zaštite okoliša i očuvanja prirode. Uspostavljen trajni učinkoviti sustav praćenja vanjskih utjecaja na okoliš (zrak, voda, tlo, more).
Sadržaj mjere	➤ ekološke akcije čišćenja okoliša ➤ uređenje novih i održavanje postojećih zelenih površina na području Grada i Industrijske zone Kukuljanovo ➤ redovita ispitivanja kvalitete zraka ➤ redovita ispitivanja kakvoće vode ➤ edukacija građanstva iz područja zaštite okoliša
Rezultat	Podignuta svijest građana o potrebi zaštite okoliša te poboljšanja kvalitete života, povećan broj zelenih površina u gradu te osigurana zadovoljavajuća kvaliteta zraka, vode, tla, mora.
Nositelji	Grad Bakar, GKD DOBRA d.o.o.
Partneri	Organizacije civilnog društva, škole, dječji vrtići, gospodarstvo, lovačka društva
Korisnici	Građani, gospodarstvo, javne ustanove, civilno društvo, lokalna zajednica
Indikatori uspješnosti	➤ broj održanih akcija čišćenja okoliša ➤ količina prikupljenog smeća i broj sudionika u akcijama čišćenja okoliša ➤ stupanj kvalitete vode, zraka, tla, mora ➤ broj održanih informativnih radionica/edukacija/podijeljenih materijala
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Primorsko-goranska županija, Nastavni zavod za javno zdravstvo, Resorna ministarstva i agencije

Strateški cilj 4.	Zaštita okoliša i energetska učinkovitost
Prioritet 1.	Zaštita okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom
Mjera 23.	Učinkovito gospodarenje otpadom
Cilj mjere	Sustavno provoditi mjere i aktivnosti gospodarenja otpadom predviđene Planom gospodarenja otpadom radi smanjenja pritiska otpada na okoliš i zdravlje ljudi i životinja, unaprijediti postojeći sustav postupanja i gospodarenja s otpadom u cilju povećanja kvalitete života, sanacija divljih deponija radi smanjenja štetnih utjecaja na okoliš te podizanje svijesti građana o potrebi odvajanja otpada.
Sadržaj mjere	➤ donošenje Plana gospodarenja otpadom i provođenje mjera iz Plana ➤ izgradnja reciklažnog dvorišta u Industrijskoj zoni Kukuljanovo ➤ mobilno reciklažno dvorište stavljeno u funkciju ➤ sanacija postojećih divljih deponija ➤ izgradnja odlagališta biljnog otpada – kompostane ➤ uspostava građevinskog deponija ➤ edukacija stanovništva o koristi odvajanja otpada i uporabi ➤ nabava komunalne opreme za gospodarenje otpadom ➤ nabava potrebne mehanizacije
Rezultat	Smanjena količina otpada iz kućanstava i industrije, sprečavanje nastanka otpada i neprimjerenog odlaganja u okoliš, izrađeni novi kapaciteti za selektivno prikupljanje otpada (reciklažno dvorište, građevinski deponiji, kompostana) i sanirani postojeći divlji deponiji, podignuta svijest građana o potrebi odvajanja otpada te nabavljena nova komunalna oprema za prikupljanje i odvoz otpada.
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	KD Čistoća d.o.o. GKD DOBRA d.o.o.
Korisnici	Stanovništvo, gospodarski subjekti, komunalna društva
Indikatori uspješnosti	➤ usvojen Program gospodarenja otpadom ➤ izrađeno reciklažno dvorište ➤ mobilno reciklažno dvorište u uporabi ➤ broj saniranih postojećih deponija ➤ izrađena kompostana ➤ uspostavljen građevinski deponij ➤ broj i vrsta nabavljene opreme i mehanizacije ➤ broj održanih edukacija i sudionika na edukacijama
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Komunalna društva, Resorna ministarstva, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, EU fondovi

Strateški cilj 4.	Zaštita okoliša i energetska učinkovitost
Prioritet 2.	Obnovljivi izvori energije i povećanje energetske učinkovitosti
Mjera 24.	Korištenje obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost
Cilj mjere	U skladu sa strategijom Europske unije, do 2020. godine, cilj je smanjenje emisije stakleničkih plinova za 20%, povećanje korištenja obnovljivih izvora energije za 20% i ostvarenje 20% uštede energije kroz provedbu mjera i aktivnosti iz područja energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Povećanje energetske učinkovitosti i smanjenje troškova energije u javnom i privatnom sektoru te prometu provedbom mjera energetske učinkovitosti.

Sadržaj mjere	➤ izrada projektne dokumentacije i zamjena postojeće javne rasvjete energetski učinkovitijom rasvjetom u svim naseljima i u Industrijskoj zoni Kukuljanovo ➤ sufinanciranje projekata energetske obnove obiteljskih kuća ➤ sufinanciranje ugradnje solarnih kolektora u kućanstva ➤ izrada projektne dokumentacije i provođenje mjera energetske obnove nestambenih zgrada ➤ edukacija stanovništva iz područja energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije
Rezultat	➤ izrađena projektna dokumentacija i izvršena zamjena postojeće javne rasvjete na glavnim prometnicama u svim naseljima energetski učinkovitijom rasvjetom ➤ izrađena projektna dokumentacija i izvršena zamjena postojeće javne rasvjete na području Industrijske zone Kukuljanovo energetski učinkovitijom rasvjetom ➤ proveden Program energetske obnove obiteljskih kuća za razdoblje od 2014. do 2020. godine ➤ izvedena energetska obnova nestambenih zgrada ➤ provedene edukacije stanovništva o važnosti i prednostima povećanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije
Nositelji	Grad Bakar
Partneri	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
Korisnici	Stanovnici, gospodarstvo, Grad, javne ustanove
Indikatori uspješnosti	➤ broj zamijenjenih rasvjetnih tijela javne rasvjete energetski učinkovitom ➤ udio energetski učinkovite javne rasvjete na području Grada – u naseljima ➤ udio energetski učinkovite javne rasvjete na području Industrijske zone Kukuljanovo ➤ broj sufinanciranih projekata energetske obnove obiteljskih kuća ➤ broj energetski obnovljenih nestambenih zgrada ➤ broj organiziranih edukacija/savjetovanja za građane i poslovne subjekte ➤ broj sudionika na radionicama/savjetovanjima
Izvori financiranja	Proračun Grada Bakra, Resorna ministarstva, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, EU fondovi, Građani

10.3. USKLAĐENOST STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA S DOKUMENTIMA VIŠE RAZINE

Prilikom izrade Strateškog razvojnog programa (PUR) Grada Bakra primjenjene su pretpostavke strateškog planiranja te načela solidarnosti, održivosti i konkurentnosti jedinice lokalne samouprave. Strateški razvojni ciljevi usklađeni su s relevantnim dokumentima na svim razinama planiranja sa svrhom osiguranja vertikalne kohezije razvojnih ciljeva i prioriteta, te ispunjenja utvrđenih razvojnih mjera. Strateški razvojni program namijenjen je prvenstveno za potrebe proaktivnog i odgovornog upravljanja lokalnim razvojem pri čemu odgovorno upravljanje podrazumijeva odgovornost prema građanima, sadašnjim ali i budućim generacijama. Iako Strateški razvojni program predstavlja okvir za održivi razvoj Grada Bakra on istovremeno služi i kao podloga za korištenje nacionalnih izvora financiranja i financiranja iz EU fondova. Sve aktivnosti poduzete tijekom izrade ovog dokumenta odnose se na osiguranje sukladnosti dokumenta s važećom prostorno-planskom dokumentacijom Grada koja je usklađena s prostorno-planskom dokumentacijom Županije, važećom Lokalnom razvojnou strategijom Lokalne akcijske grupe (LAG) „VINODOL“ 2014. - 2020. čiji je Grad član, te važećim strateškim dokumentima na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini. U nastavku se stoga daje pregled usklađenosti strateških ciljeva i prioriteta

Strateškog razvojnog programa (PUR) Grada s Razvojnou strategijom Županije, nacionalnim strateškim dokumentima te Strategijom EUROPA 2020.

10.3.1. Usklađenost s Razvojnou strategijou Primorsko-goranske županije

Strateški razvojni program Grada Bakra mora biti usklađen sa strateškim dokumentima višeg reda, prvenstveno s Razvojnou strategijou Primorsko-goranske županije 2016. – 2020. godine, usvojenou u studenom 2015. godine, stoga je i razrada strateškog okvira Grada Bakra usklađena sa strateškim okvirom Županijske razvojne strategije. Strateški ciljevi i prioriteti razvoja Grada Bakra te njihova koherentnost s ciljevima i prioritetima razvoja Primorsko-goranske županije prikazani su u nastavku.

Tablica 43. Usklađenost strateških ciljeva i prioriteta Razvojne strategije PGŽ i Strateškog razvojnog programa (PUR) Grada Bakra za razdoblje od 2015. do 2020. godine

Razvojna strategija Primorsko-goranske županije 2016. – 2020., Strateški ciljevi i prioriteti	Strateški razvojni program (PUR) Grada Bakra 2015. – 2020., prioriteti
Cilj 1. Razvoj konkurentnog i održivog gospodarstva Prioritet 1.1. Razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja Prioritet 1.2. Rast investicija i izvoza Prioritet 1.3. Razvoj gospodarstva temeljenog na znanju i inovacijama Prioritet 1.4. Razvoj zelenog gospodarstva Prioritet 1.5. Razvoj ključnih gospodarskih djelatnosti	Prioritet 1.2. Razvoj prometne infrastrukture Prioritet 2.1. Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture Prioritet 2.2. Razvoj održive, ekološke poljoprivrede, stočarstva i lovskog gospodarstva Prioritet 3.1. Unapređenje turizma i izgradnja turističke infrastrukture Prioritet 4.2. Obnovljivi izvori energije i povećanje energetske učinkovitosti
Cilj 2. Jačanje regionalnih kapaciteta i ravnomjeran razvoj Prioritet 2.1. Ravnomjeran razvoj mikroregija i povećanje teritorijalne kohezije Prioritet 2.2. Održivo upravljanje okolišem, prostorom te prirodnom i kulturno-povijesnom baštinom Prioritet 2.3. Jačanje kapaciteta te učinkovite suradnje s civilnim društvom	Prioritet 1.1. Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture Prioritet 3.2. Valorizacija kulturno-povijesne i prirodne baštine, razvoj projekata u kulturi Prioritet 4.1. Zaštita okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom
Cilj 3. Razvoj ljudskih potencijala i povećanje kvalitete života Prioritet 3.1. Stvaranje uvjeta za razvoj tržišta rada i mobilnost radne snage Prioritet 3.2. Unapređenje obrazovnog sustava te njegova usklađenost s potrebama u gospodarstvu Prioritet 3.3. Unapređenje zdravlja i socijalnog blagostanja Prioritet 3.4. Unapređenje socijalne sigurnosti i jačanje socijalne uključenosti Prioritet 3.5. Unapređenje kvalitete i dostupnosti kulturnih i sportskih sadržaja	Prioritet 1.3. Razvoj društvene infrastrukture Prioritet 3.2. Valorizacija kulturno-povijesne i prirodne baštine, razvoj projekata u kulturi

10.3.2. Horizontalna strateška načela

U okviru Razvojne strategije Primorsko-goranske županije 2016. - 2020. definirana su temeljna horizontalna načela koja treba promicati u svim programima i projektima implementacije te strategije. Budući da je Strategija razvoja, odnosno Strateški razvojni program (PUR) Grada Bakra dokument niže razine u njega su preuzeti sljedeći horizontalni ciljevi koje treba uzeti u obzir u svim mjerama i tijekom realizacije razvojnih mjera:

RAVNOPRAVNOST SPOLOVA I JEDNAKE MOGUĆNOSTI ZA SVE DRUŠTVENE SKUPINE

Svrha ovog načela je osnaživanje društva putem jednake vidljivosti i zastupljenosti svih društvenih skupina u svim sferama života te omogućavanje jednakih mogućnosti za sve skupine društva kao nužan preduvjet socijalno pravednog i osviještenog društva.

ODRŽIVI RAZVOJ

Održivi razvoj, stalni proces u koji trebaju biti uključeni svi stanovnici, pretpostavlja eventualne ugroze koje bi mogle nastati neodgovarajućim i ubrzanim trošenjem neobnovljivih izvora odnosno onečišćenjem okoliša. Održivi razvoj će se postići jačanjem gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije.

KORIŠTENJE DOBRE UPRAVLJAČKE PRAKSE I PARTICIPATIVAN PRISTUP RAZVOJU

Dobra upravljačka praksa pretpostavlja samoupravu koja je u stanju učiti, prilagoditi se i pravovremeno reagirati na različite izvore. Fleksibilnost u upravljanju, omogućavanje pristupa javnosti u odlučivanju, partnerska suradnja, pridonose aktivnijem društvu te su odlike demokratskog i transparentnog javnog upravljanja.

10.3.3. Usklađenost sa strateškim dokumentima Republike Hrvatske

S obzirom na mogućnosti financiranja razvojnih mjera/projekta iz nacionalnih izvora i EU fondova posebna je pažnja prilikom utvrđivanja strateških ciljeva, prioriteta i razvojnih mjera usmjerena na njihovu usklađenost s ciljevima, prioritetima i mjerama definiranim u Programskim dokumentima Republike Hrvatske, koji predstavljaju ključne dokumente za učinkovito korištenje EU sredstava i to: Operativnim programom Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. (OPKK 2014. - 2020.), Operativnim programom učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. (OPULJUP 2014. - 2020.), Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. – 2020. godine.

Tablica 44. Usklađenost Strateškog razvojnog programa (PUR) Grada Bakra sa strateškim dokumentima nacionalne razine

Strateški dokument	Strateški razvojni program (PUR) Grada Bakra od 2015. do 2020. godine
STRATEGIJA REGIONALNOG RAZVOJA RH 2011. - 2013. JADRANSKA HRVATSKA, PRIORITETI I MJERE	
Prioritet 1. Održivo gospodarenje prirodnim i kulturnim vrijednostima u svrhu jačanja konkurentnosti regije	Cilj 2. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva Prioritet 2.2. Razvoj održive, ekološke poljoprivrede, stočarstva i lovnog gospodarstva Cilj 3. Održivi razvoj turizma, valorizacija i održivo upravljanje kulturno-povijesnom i prirodnom baštinom Prioritet 3.1. Unapređenje turizma i izgradnja turističke infrastrukture Prioritet 3.2. Valorizacija kulturno-povijesne baštine, razvoj projekata u kulturi
Prioritet 2. Razvoj regionalne infrastrukture	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.1. Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture Prioritet 1.2. Razvoj prometne infrastrukture Prioritet 1.3. Razvoj društvene infrastrukture
Prioritet 3. Jačanje konkurentnosti poslovnog sektora	Cilj 2. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva Prioritet 2.1. Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture
Prioritet 4. Zaštita okoliša	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.3. Razvoj društvene infrastrukture Cilj 4. Zaštita okoliša i energetska učinkovitost Prioritet 4.1. Zaštita okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom
OPKK 2014. – 2020. PRIORITETNA OS	
Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.1. Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture
Poslovna konkurentnost	Cilj 2. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva Prioritet 2.1. Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture
Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	Cilj 4. Zaštita okoliša i energetska učinkovitost Prioritet 4.2. Obnovljivi izvori energije i povećanje energetske učinkovitosti
Zaštita okoliša i održivost resursa	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.1. Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture Prioritet 1.3. Razvoj društvene infrastrukture Cilj 3. Održivi razvoj turizma, valorizacija i održivo upravljanje kulturno-povijesnom i prirodnom baštinom Prioritet 3.1. Unapređenje turizma i izgradnja turističke infrastrukture Prioritet 3.2. Valorizacija kulturno-povijesne baštine, razvoj projekata u kulturi Cilj 4. Zaštita okoliša i energetska učinkovitost Prioritet 4.1. Zaštita okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom
Povezanost i mobilnost	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.2. Razvoj prometne infrastrukture
Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.3. Razvoj društvene infrastrukture Prioritet 1.4. Unapređenje sustava upravljanja razvojem grada

OPULJP 2014. – 2020. PRIORITETNA OS	
Zapošljavanje i mobilnost radne snage	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.3. Razvoj društvene infrastrukture Prioritet 1.4. Unapređenje sustava upravljanja razvojem grada
Obrazovanje i cjeloživotno učenje	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.3. Razvoj društvene infrastrukture
Dobro upravljanje	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.4. Unapređenje sustava upravljanja razvojem grada
PROGRAM RURALNOG RAZVOJA RH 2014. – 2020., MJERE	
Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	Cilj 2. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva Prioritet 2.2. Razvoj održive, ekološke poljoprivrede, stočarstva i lovskog gospodarstva
Ulaganja u fizičku imovinu	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.3. Razvoj društvene infrastrukture Cilj 2. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva Prioritet 2.2. Razvoj održive, ekološke poljoprivrede, stočarstva i lovskog gospodarstva
Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.1. Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture Prioritet 1.2. Razvoj prometne infrastrukture Prioritet 1.3. Razvoj društvene infrastrukture Cilj 3. Održivi razvoj turizma, valorizacija i održivo upravljanje kulturno-povijesnom i prirodnim baštinom Prioritet 3.1. Unapređenje turizma i izgradnja turističke infrastrukture
STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA REPUBLIKE HRVATSKE DO 2020. GODINE, CILJEVI	
Poboljšavanje strukture i kvalitete smještaja	Cilj 3. Održivi razvoj turizma, valorizacija i održivo upravljanje kulturno-povijesnom i prirodnim baštinom Prioritet 3.1. Unapređenje turizma i izgradnja turističke infrastrukture
Novo zapošljavanje	Cilj 3. Održivi razvoj turizma, valorizacija i održivo upravljanje kulturno-povijesnom i prirodnim baštinom Prioritet 3.1. Unapređenje turizma i izgradnja turističke infrastrukture
Investicije	Cilj 3. Održivi razvoj turizma, valorizacija i održivo upravljanje kulturno-povijesnom i prirodnim baštinom Prioritet 3.2. Valorizacija kulturno-povijesne baštine, razvoj projekata u kulturi
Povećanje turističke potrošnje	Cilj 3. Održivi razvoj turizma, valorizacija i održivo upravljanje kulturno-povijesnom i prirodnim baštinom Prioritet 3.1. Unapređenje turizma i izgradnja turističke infrastrukture Prioritet 3.2. Valorizacija kulturno-povijesne baštine, razvoj projekata u kulturi
STRATEGIJA RAZVOJA PODUZETNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ 2013. – 2020., STRATEŠKI CILJEVI	
Poboljšanje ekonomske uspješnosti	Cilj 2. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva Prioritet 2.1. Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture
Poboljšani pristup financiranju	Cilj 2. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva Prioritet 2.1. Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture

Promocija poduzetništva	Cilj 2. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva Prioritet 2.1. Stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture
STRATEGIJA ENERGETSKOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE 2014. – 2020., TEMELJNI ENERGETSKI CILJEVI	
Sigurnost opskrbe energijom	Cilj 1. Povećanje kvalitete života Prioritet 1.1. Razvoj održive komunalne i javne infrastrukture
Konkurentnog energetskog sustava	Cilj 4. Zaštita okoliša i energetska učinkovitost Prioritet 4.2. Obnovljivi izvori energije i povećanje energetske učinkovitosti
Održivost energetskog razvoja	Cilj 4. Zaštita okoliša i energetska učinkovitost Prioritet 4.2. Obnovljivi izvori energije i povećanje energetske učinkovitosti

10.3.4. Usklađenost sa Strategijom EUROPA 2020.

Svi strateški dokumenti Republike Hrvatske usklađeni su s temeljnim razvojnim dokumentom Europske unije - Strategijom za pametan, održiv i uključiv rast – EUROPA 2020. Predmetna Strategija utvrđuje tri prioriteta koji se međusobno nadopunjuju: pametan rast – razvijanje ekonomije utemeljene na znanju i inovacijama; održivi rast – promicanje ekonomije koja učinkovitije iskorištava resurse, koja je zelenija i konkurentnija te uključiv rast – njegovanje ekonomije s visokom stopom zaposlenosti koja donosi društvene i teritorijalnu povezanost. Svi ciljevi i prioriteti utvrđeni Strategijom Europa 2020. moraju biti dio svih strateških i planskih dokumenata zemalja članica uključujući i Republiku Hrvatsku, a kako bi predstavljali temelj za korištenje sredstava Europske unije. Budući da je iz naprijed navedenog razvidno da je Strateški razvojni dokument usklađen s Razvojnou strategijom Primorsko-goranske županije, kao i strateškim dokumentima na nacionalnoj razini, navedeno znači da je usklađen i s predmetnom Strategijom.

11. PROVEDBA STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA

Provedba Strateškog razvojnog programa kompleksan je proces koji zahtijeva suradnju svih dionika – jedinice lokalne samouprave s tijelima područne i regionalne samouprave, državnom upravom, ustanovama i institucijama, udrugama civilnog društva i građanima.

Uspješnost provedbe Strateškog razvojnog programa Grada Bakra primarno ovisi i o osiguranim financijskim sredstvima za implementaciju svih strateških ciljeva, njihovih prioriteta i mjera koje su u ovom dokumentu opisane i označene kao strateški važne.

11.1. FINANCIJSKI IZVORI ZA PROVEDBU STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA

Nakon definiranja strateških ciljeva, razvojnih prioriteta i mjera potrebno je predvidjeti i moguće izvore financiranja. Neki od razvojnih projekata/mjera tek su na razini ideje te će se u narednom razdoblju detaljnije razrađivati, odnosno planirati potrebne aktivnosti, struktura i način financiranja, nositelji realizacije i slično.

Za neke kapitalno važne projekte navedene u ovom dokumentu Grad Bakar već je osigurao sredstva (u cijelosti ili djelomično) unutar svog proračuna ili će ih osigurati u razdoblju provedbe Programa, dok se za provedbu nekih razvojnih projekata/mjera očekuje osiguravanje financiranja iz vanjskih izvora, primarno iz nacionalnih fondova putem resornih ministarstava te iz EU fondova. S obzirom da se Strateški razvojni program donosi za programsko razdoblje od 2015. do 2020. godine postoji mogućnost promjene izvora financiranja no Grad Bakar u svakom slučaju čvrsto stoji iza mjera i projekata iz ovog dokumenta te će pružiti punu potporu svojih mogućnosti za njihovu realizaciju.

Kao moguće izvore provedbe Strateškog razvojnog programa Grada Bakra, odnosno razvojnih projekata i mjera potrebno je istaknuti:

- **Proračun Grada Bakra** – u okviru ovog izvora planiraju se sredstva za djelomično ili potpuno financiranje svih ili određenih aktivnosti unutar utvrđenih razvojnih prioriteta i mjera/projekata. Svaka jedinica lokalne samouprave osigurava prihode za financiranje svojih aktivnosti i njima slobodno raspolaže. Najviše sredstava iz proračuna izdvaja se za razvoj i unapređenje komunalne infrastrukture, unapređenje standarda stanovanja, kulturu, obrazovanje, sport i slično. Grad će kao nositelj najvećeg dijela razvojnih projekata/mjera u proračunu planirati i sredstva za sufinanciranje projekata koji će biti su/financirani iz ostalih nacionalnih izvora (županijskog i/ili državnog proračuna, sredstava komunalnih poduzeća u vlasništvu/suvlasništvu Grada i slično) ili odobreni za financiranje iz EU fondova.
- **Proračun Primorsko-goranske županije** - za provedbu određenih razvojnih mjera/projekata planiraju se i sredstva pomoći Primorsko-goranske županije. Naime, osim što su određene provedbene mjere ključne za razvoj Grada veliki utjecaj i značaj imaju i na regiju te se stoga očekuje da će i Županija sudjelovati u njihovoj provedbi vlastitim sredstvima pomoći.
- **Nacionalni izvori (državni proračun, resorna ministarstva i fondovi, sredstva javnih poduzeća)** – Grad Bakar redovito prijavljuje svoje projekte na razne natječaje za bespovratna sredstva resornih ministarstava i nacionalne fondove. To se posebno odnosi na projekte energetske učinkovitosti (Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Ministarstvo gospodarstva itd.), razvoj, izgradnju i unapređenje komunalne i društvene infrastrukture (Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja itd.), zaštitu okoliša i gospodarenje otpadom (Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost), očuvanje kulturne baštine (Ministarstvo kulture), razvoj turizma (Ministarstvo turizma) i slično. Budući da se brojni razvojni projekti iz ovog dokumenta upravno odnose na spomenuta područja financiranja tako su i za njihovu realizaciju planirana sredstva iz nacionalnih izvora.
- **EU fondovi** – sredstva iz ovog izvora predstavljaju daleko najizdašniji izvor financiranja za razvojne projekte te se stoga kroz Program planiraju i za financiranje ili djelomično financiranje velikih infrastrukturnih projekata (kanalizacija, plinifikacija, luka nautičkog turizma i slično), ali i za ulaganja u razvojne mjere manjih vrijednosti kao što su projekti kulturne baštine, razvoj sportske infrastrukture, sektor odgoja i obrazovanja, poduzetničke zone i slično. Najznačajniji fondovi iz kojih je moguće osigurati sredstva za razvojne mjere/projekte su: Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) za financiranje kapitalnih ulaganja u poslovnu, turističku i kulturnu infrastrukturu, poticanje poduzetništva, poboljšanje gospodarskog potencijala, razvoj turizma temeljenog na prirodnim resursima i kulturnoj baštini; Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD) za financiranje ulaganja u malu infrastrukturu (lokalne ceste, kanalizacija/pročišćavanje otpadnih voda), društvenu i obrazovnu infrastrukturu, rekonstrukciju kulturnih/prirodnih dobara u svrhu turizma, opremanje ekosela, malu turističku infrastrukturu, osposobljavanje stanovništva za pružanje usluga u turizmu; te Europski socijalni fond (ESF) za financiranje projekata osposobljavanja stanovništva (nezaposlenih osoba) za bolji pristup tržištu rada, poticaje poduzetništva (uključujući samozapošljavanje), kreiranje novih obrazovnih programa u skladu s potrebama lokalnog tržišta rada, poboljšanje sustava obrazovanja na svim razinama, razvoj novih programa i opremanje učionica i praktikuma te edukaciju nastavnika.
- **Ostali izvori financiranja** – javno privatno partnerstvo, domaće i međunarodne financijske institucije, privatni izvori (tvrtke, fizičke osobe), nevladine organizacije i slično.

11.2. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA

Preduvjet uspješne provedbe Strateškog razvojnog programa suradnja je različitih razina vlasti te nesputana komunikacija i sudjelovanje gradske uprave, Radne skupine, javnih institucija, poduzeća, ustanova u vlasništvu Grada te organizacija civilnog društva. Iako je najveći broj razvojnih projekata/mjera te aktivnosti u domeni gradske uprave na čelu s gradonačelnikom, za uspješno ostvarenje razvojne vizije potrebno je uključivanje svih dionika.

Ključni dionici provedbe Strateškog razvojnog programa su:

- **Grad Bakar** – Gradsko vijeće, kao predstavničko tijelo Grada, usvaja Strateški razvojni program (PUR) Grada Bakra za razdoblje od 2015. do 2020. godine, prati njegovu provedbu i donosi ostale dokumente potrebne za provedbu pojedinih strateških ciljeva, odnosno razvojnih projekata/mjera (izmjene i dopune dokumenata prostornog uređenja, Proračun Grada i njegove izmjene i dopune, itd.). Gradonačelnik utvrđuje prijedlog dokumenta Strateškog razvojnog programa za usvajanje na Gradskom vijeću, imenuje Radnu skupinu za izradu, odnosno provedbu Strateškog razvojnog programa, donosi potrebne odluke, redovno prati ostvarenje pojedinih razvojnih mjera te jednom godišnje izvještava Gradsko vijeće o tijeku i rezultatima provedbe Programa te predlaže njegove izmjene i dopune. Upravni odjeli, svaki u svojoj nadležnosti, zaduženi su za provedbu pojedinih aktivnosti i projekata, predlaganje izmjena i dopuna razvojnih projekata/mjera te redovnu suradnju s članovima Radne skupine.
- **Radna skupina** - imenovana od strane gradonačelnika u postupku izrade Strateškog razvojnog programa sastavljena od zaposlenika Grada i vanjskih suradnika (predstavnik Turističke zajednice Grada i t.d. Industrijska zona d.o.o.) nastavlja s radom te prati realizaciju razvojnih prioriteta/mjera i aktivnosti, redovito se sastaje s gradonačelnikom te ukazuje na potrebu izmjena i dopuna i predlaže izmjene i dopune određenih razvojnih mjera/prioriteta.
- **Javni sektor** – predstavnici javnih ustanova, trgovačkih društava u vlasništvu Grada, komunalnih društava, odgojno-obrazovne institucije, županijski upravni odjeli, turističke zajednice i slično, a koji su kao nositelji zaduženi za realizaciju pojedinih razvojnih mjera ili se pojavljuju kao partneri Gradu u pripremi i provedbi razvojnih mjera/projekata.
- **Privatni sektor** – uz Grad Bakar ključni je nositelj gospodarskih aktivnosti te glavni čimbenik gospodarstva koji svojim radom stvara dodanu vrijednost i generira nova radna mjesta. Jedan od strateških ciljeva ovog Programa razvoj je održivog i konkurentnog gospodarstva kroz stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, razvoj poduzetništva i poduzetničke infrastrukture za što kvalitetnije djelovanje privatnog sektora. Isto je moguće ostvariti razvojem kontinuirane suradnje i dijaloga Grada, trgovačkog društva Industrijska zona d.o.o. i privatnog sektora (poduzetnika i obrtnika) te je stoga Strateškim razvojnim programom predviđeno nekoliko razvojnih mjera koje bi u narednom razdoblju trebale doprinijeti povećanju konkurentnosti privatnog sektora - poduzetnika i obrtnika koji već djeluju na području Grada, kao i onih koji će tek započeti s obavljanjem djelatnosti na području Grada.
- **Civilni sektor** – organizacije civilnog društva – pokazale su se kao značajni sudionik u izradi ovog Programa predlažući razvojne projekte iz svoje domene, a značajna je i njihova uloga kao partnera u provođenju planiranih provedbenih mjera čime se za ovaj sektor stvara pozitivno okružje za djelovanje i razvoj. U narednom se razdoblju od ovog sektora očekuju prijedlozi i inicijative koje će doprinijeti društvenom razvoju područja Grada.

11.3. PRAĆENJE I AŽURIRANJE

- *Strateški razvojni program (PUR) Grada Bakra za razdoblje od 2015. do 2020. godine javni je dokument te će se po usvajanju od strane Gradskog vijeća objaviti na službenim mrežnim stranicama Grada Bakra.*
- *Program je „živi“ dokument čiju provedbu treba kontinuirano pratiti. Razvojne mjere/projekti koji su uključeni u dokument u vrijeme njegove izrade mijenjaju se na dnevnoj razini, nadopunjavaju i ažuriraju s novonastalim promjenama. Budući da se Program odnosi na višegodišnje razdoblje važno je osigurati postojanje stalnog sustava nadzora i evaluacije. Za nadzor i evaluaciju utvrđeni su indikatori uspješnosti svake razvojne mjere unutar pojedinog prioriteta koji bi trebali biti temelj prilikom izrade godišnjeg Izvješća o provedbi Strateškog razvojnog programa (PUR) Grada Bakra kojeg izrađuje Radna skupina, a gradonačelnik podnosi Gradskom vijeću Grada Bakra do, najkasnije, 31. prosinca za tekuću godinu. Izvješće se sastoji od financijskog i narativnog dijela. U financijskom se izvješću ukratko opisuje koje su sve razvojne mjere poduzete u izvještajnom razdoblju te se daje kratak izvještaj o izvorima financiranja razvojnih mjera. To znači da se opisuju ukupno planirana sredstva za ostvarivanje skupine razvojnih mjera u izvještajnom razdoblju te utrošena sredstva za provedbu mjere prema izvorima financiranja (gradski proračun, županijski proračun, državni proračun, javna poduzeća, EU fondovi itd.). U narativnom se dijelu Izvješća ukratko opisuju postignuti konkretni rezultati provedenih mjera u izvještajnom razdoblju, a sukladno indikatorima uspješnosti navedenima za svaku razvojnu mjeru. Također se opisuju glavni dionici koji su sudjelovali u provedbi pojedine razvojne mjere.*

12. ZAKLJUČAK

Strateški razvojni dokument (PUR) Grada Bakra rezultat je suradnje predstavnika javnog, civilnog i privatnog sektora. Kvalitetnom analizom postojećeg stanja razvoja te održavanjem radionica sa svim dionicima društva nastao je dokument čija je svrha doprinjeti daljnjem razvoju Grada.

Analizom stanja identificirane su postojeće snage i slabosti Grada te prilike i prijetnje za daljnji razvoj u budućnosti. Navedene su spoznaje omogućile jasno definiranje vizije razvoja Grada koja objedinjuje sve ono čime Grad sada raspolaže te što i kako namjerava postići u budućnosti. U cilju ispunjenja vizije definirana su 4 strateška cilja, 10 razvojnih prioriteta i 24 mjera razvoja.

Krajnja svrha procesa strateškog planiranja i izrade ovog dokumenta je osigurati višu kvalitetu života svih stanovnika Grada kroz unaprijeđenje prostora, izgradnju nove i poboljšanje postojeće infrastrukture, podizanje kvalitete gospodarske konkurentnosti, unaprijeđenje društvenog života, stavljanje u funkciju bogate kulturnopovijesne baštine te brigu o okolišu i održivom razvoju. Kako bi se to ostvarilo nužna je kontinuirana suradnja i dobra komunikacija Grada i svih dionika društva kroz pripremu i provedbu zacrtanih projekata te njihovu potencijalnu modifikaciju sukladno nastalim promjenama kako bi vizija razvoja Grada postala realnost.

13. POPIS SLIKA

Slika 1. Grb Grada Bakra	3
Slika 2. Zastava Grada Bakra	3
Slika 3. Gradovi i općine u Primorsko-goranskoj županiji.....	4
Slika 4. Nacionalni park Risnjak	5
Slika 5. Lokalitet POVS Meja – Bakar	6
Slika 6. Shema gradske uprave Grada Bakra	14
Slika 7. Shematski prikaz tijeka otpada	57
Slika 8. Prostorni planovi lokalne razine.....	62
Slika 9. Obavljanje komunalnih djelatnosti na području Grada Bakra	79
Slika 10. Avionski snimak Industrijske zone Kukuljanovo 2015.g.	92
Slika 11. Radne zone R 27, R 29/I i R 29/II (UPU 3).....	94
Slika 12. Strategija razvoja	100
Slika 13. Vizija razvoja i strateški ciljevi kao temeljna pretpostavka ostvarenja vizije.	102

14. POPIS TABLICA

Tablica 1. Dobna struktura stanovništva Grada Bakra u 2011. godini	8
Tablica 2. Stanovništvo po naseljima Grada Bakra.....	8
Tablica 3. Stanovi prema načinu korištenja.....	9
Tablica 4. Vlasnički udjeli Grada Bakra u temeljnom kapitalu trgovačkih društava.....	16
Tablica 5. Pregled prihoda i primitaka u strukturi Proračuna za 2014. te za 2015. godinu	17
Tablica 6. Rashodi i izdaci u strukturi Proračuna za 2014. i 2015. godinu	19
Tablica 7. Pregled rashoda i izdataka prema organizacijskoj klasifikaciji Proračuna za 2014. i 2015. godinu.....	20
Tablica 8. Pregled rashoda i izdataka prema funkcijskoj klasifikaciji Proračuna za 2014. i za 2015. godinu.....	20
Tablica 9. Broj djece, skupina i odgajatelja po vrtićima na području Grada Bakra.....	22
Tablica 10. Broj učenika Osnovne škole Hreljin po razredima	24
Tablica 11. Plan izvannastavnih aktivnosti, učeničkih družina, družina i sekcija – predmetna nastava.....	25
Tablica 12. Broj učenika Osnovne škole Bakar po razredima	26
Tablica 13. Plan izvannastavnih aktivnosti, učeničkih družina, družina i sekcija.....	26
Tablica 14. Broj dodijeljenih stipendija učenicima i studentima u školskoj/akademskoj godini 2013./2014. odnosno 2014./2015. godini.....	29
Tablica 15. Program zdravstvene zaštite u 2015. godini.....	31
Tablica 16. Ostvarena socijalna prava i broj korisnika u 2014. godini.....	33

Tablica 17. Program socijalne zaštite i skrbi Grada Bakra u 2015. godini	33
Tablica 18. Sportski tereni na području Grada Bakra.....	35
Tablica 19. Pregled zaštićenih i preventivno zaštićenih kulturnih dobara na području Grada Bakra	37
Tablica 20. Popis proslava Dana mjesta na području Grada Bakra	46
Tablica 21. Iskaz površina građevinskih područja naselja.....	66
Tablica 22. Iskaz površina građevinskih područja izvan naselja za izdvojene namjene	67
Tablica 23. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina	68
Tablica 24. Ceste na području Grada Bakra	73
Tablica 25. Elektroenergetski vodovi.....	76
Tablica 26. Nerazvrstane ceste po naseljima.....	78
Tablica 27. Površina korištenoga poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategoriji (01. lipnja 2003.)	82
Tablica 28. Broj stoke i peradi na području Grada Bakra	83
Tablica 29. Pčelari na području Grada Bakra.....	83
Tablica 30. Površina državnih šuma i šumskog zemljišta po katastarskim općinama na području Grada Bakra	84
Tablica 31. Sadašnje stanje površina šuma i šumskog zemljišta prema namjeni	84
Tablica 32. Poduzetnici na području Grada Bakra prema djelatnostima i broju zaposlenih u 2014. godini	86
Tablica 33. Ukupni prihodi poduzetnika po djelatnostima i visina prosječne mjesečne neto plaće na području Grada Bakra u 2014. godini.....	87
Tablica 34. Pregled aktivnih obrta po naseljima Grada Bakra, za razdoblje 2012. – 2014. godine	88
Tablica 35. Obrti na području Grada Bakra prema djelatnostima 2012. – 2014. godine.....	89
Tablica 36. Nezaposlene osobe u Gradu Bakru prema stupnju obrazovanja u razdoblju od 2012. do 30. 06. 2015. godine (prosjeck)	91
Tablica 37. Nezaposlene osobe s prebivalištem na području Grada Bakra prema dobi u razdoblju od 2012. do 30. 06. 2015. godine (prosjeck).....	91
Tablica 38. Nezaposlene osobe s prebivalištem na području Grada Bakra prema spolu u razdoblju od 2012. do 30. 06. 2015. godine (prosjeck)	92
Tablica 39. Analiza smještajnih kapaciteta i broj kreveta u razdoblju 2011. – 2015. godine.....	96
Tablica 40. Broj dolazaka i noćenja turista.....	97
Tablica 41. Broj dolazaka i noćenja turista; podjela na domaće i strane goste	97
Tablica 42. Prikaz razvojnih prioriteta unutar strateških ciljeva	103
Tablica 43. Usklađenost strateških ciljeva i prioriteta Razvojne strategije PGŽ i Strateškog razvojnog programa (PUR) Grada Bakra za razdoblje od 2015. do 2020. godine.....	131
Tablica 44. Usklađenost Strateškog razvojnog programa (PUR) Grada Bakra sa strateškim dokumentima nacionalne razine	133

15. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Broj stanovnika Grada Bakra od 1948. do 2011. godine	7
Grafikon 2. Sastav Gradskog vijeća Grada Bakra u mandatu 2013. – 2017.....	11